No.PCR/3591/Religion/1991
Maharashtra Rajya Police
Mukhyalaya, S.B.Singh Marg,
Colaba, Bombay.39

Dated: April 1, 1991

Sub: Removal of bar on the Scheduled
Caste converts to Buddhism from
being deemed to be members of
the Scheduled Castes.

.....

Bar on the converts to Buddhism from being the members of Scheduled Caste is removed vide Government of India, Ministry of Welfare No.12016/28/90-SCD(R.Cell) dated 20th November, 1990. Xerox copy of the above Government Resolution is sent herewith for guidance and necessary action. Further you are requested that the copy of the Govt.Resolution should be sent up to the

6 AUG 1990

क्रमांक: पीसीआर/८५९१/विशेष शाखा/९०
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
[illegible] मार्ग, मुंबई - ४०० ०३९
दिनांक: १/८/१९९०

परिपत्रक :

भारतीय पंतप्रधान, भारत सरकार यांनी अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातींच्या लोकांविरुद्ध अन्याय व अत्याचारापासून संरक्षण मिळणे बाबत सर्व मुख्यमंत्र्यांकडे चिंता प्रकट केली आहे. त्यांनी मांडलेल्या [illegible] प्रश्नांची प्रत [illegible] पाठवित आहोत.

अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातींचे लोकांविरुद्ध अन्याय व अत्याचार या बाबतच्या तक्रारींची दखल घेण्यासाठी विशेष [illegible] असल्याचे सदर प्रकरणाचे सखोल परिक्षण करण्यासाठी [illegible] प्रत्येक जिल्ह्यातील मुख्यालयास भेट देणार आहे. तरी सर्व पोलीस अधिकारी-यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी भेटीचे वेळी खालील मुद्द्यांवरील माहिती तयार ठेवावी. :-

(१) नागरी हक्क संरक्षण कायद्याखालील प्रकरणे :- अशी माहिती सोबत जोडलेल्या प्रपत्रात देणेत यावी. प्रलंबित प्रकरणांच्या [illegible] निर्दोष सुटलेल्या केसेसचे अपील केले काय ? व तसे, प्रकरणातील न्यायालयाचे निकालपत्राचे प्रती उपलब्ध करावी.

(२) अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातींच्या लोकांवर उच्च वर्गीयांच्या लोकांनी जातीवरून केलेल्या अत्याचाराची भा. द. वि. खाली नोंदवलेले गुन्हे, यांची माहिती तयार ठेवावी.

(३) अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीचे लोकांवर उच्च वर्गीयांच्या लोकांनी जातीवाचक केलेल्या अत्याचाराची भा. द. वि. कायद्याखाली नोंदविलेले, प्रकरणे गुन्ह्याच्या [illegible] योग्य रितीने आणि तातडीने तपास करून न्यायालयात दाखल केली जातात का ? यासंबंधी [illegible] आणि तपास करण्यात विलंब टाळण्याबाबत काही उपाययोजना आहेत काय ?

(४) अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती यांचे जमिनी अतिक्रमण करून बळकावल्याचे तक्रार देताना त्याची माहिती व त्यावर केलेल्या कारवाईची माहिती सोबत जोडलेल्या प्रपत्राप्रमाणे द्यावी.

(५) लोकसभा आणि विधानसभा प्रश्नांना उत्तरे देण्यासाठी गोळा करण्यात येणा-या माहितीचे संकलनाचे ही तयारी करावी.

(६) उच्च वर्गीयांच्या लोकांविरुद्ध अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातींच्या लोकांवर केलेल्या अत्याचाराच्या तक्रारी, अर्ज, प्रत्यक्ष मुलाखती इ. या अंतर्गत [illegible] कागदपत्रे [illegible] तयार ठेवावीत.

...२/....

(७) जिल्ह्यातील दक्षता समितीची कार्यपध्दती याबाबत समितीच्या सन १९८८-८९ मध्ये झालेल्या बैठका व समितीने भेटी दिलेल्या गावांची नावे

२. अस्पृश्यता निर्मूलन आणि अनुसूचित जाती/जमातींच्या [illegible] व अत्याचार कमी करण्याच्या बाबतीत एस ७० अंतर्गत समाज [illegible] कार्य करा[illegible] आवडेल. जरूर पडल्यास संवेदनाक्षम गावांना, जिथे अस्पृश्यता अस्तित्वात आहे किंवा अनुसूचित जाती/जमाती व इतर वर्गाच्या लोकांच्यामध्ये गंभीर स्वरूपाचे ताण असतील अशा गावांना पण भेटी देईल.

(अरुण सिंह आझाद)
पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस अधीक्षक. (ग्रामीण)

प्रत सादर अग्रेषित:-
सर्व पोलीस आयुक्त.
सर्व परिक्षेत्रीय पोलीस ~~उपमहानिरीक्षक~~ अपर महानिरीक्षक.

प्रत सविनय सादर :-
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु. अ. वि. (गुन्हे) म.रा., पुणे.

नागरी हक्क संरक्षण कायद्याखालील प्रकरणे

प्र प त्र क्र मां क : १

अ.क्र.	गुन्हा क्रमांक व कलम	संक्षिप्त गोषवारा	कोर्टात पाठविले	शिक्षा झाली	निर्दोष सुटली	कोर्टात पेंडींग	अ.स.प्र. [illegible]	अपील प्रलं.प्र.
१	२	३	४	५	६	७	८	९

१.१२.८९ पूर्वी प्रलंबित प्रकरणांची माहिती.

प्र प त्र क्र मां क : २

प्रलंबित प्रकरणे	कोर्टात प्रलंबित	तपास प्रलंबित
१	२	३

कालावधीमध्ये ना. ह. सं. खाली आलेले गुन्हे :

प्र प त्र क्र मां क : ३

अ.क्र.	गुन्हा क्रमांक व कलम	संक्षिप्त गोषवारा	कोर्टात पाठविले	शिक्षा झाली	निर्दोष सुटले.	तपास प्रलंबित.
१	२	३	४	५	६	७

अनुसूचित जाती /जमातींच्या जमिनी अतिक्रमण करून बळकावलेले असल्यास त्याबाबत माहिती.

प्र प त्र "ड"

अ. क्र.	तालुका व जिल्हा	पूर्ण जमीन मालकाचे नाव	जमीन सर्व्हे नंबर	कोणी अतिक्रमण केले	अतिक्रमण केव्हापासून [illegible]	पोलिसात तक्रार केली केली नसल्यास का ?	पोलीसांनी केलेली कारवाई
१	२	३	४	५	६	७	८

क्रमांक :- पोमस/४१/गंभीर गुन्हे/२०००,
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (ना.ह.सं.)
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ०३९.
दिनांक :- /७/२०००.
1 - AUG 2000

परिपत्रक

विषय :- अनुसुचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा व ना.ह.सं. कायद्याची प्रभावीपणे अंमलबजावणी बाबत.

****

अनुसुचित जाती/जनजातीच्या सदस्यांवर झालेल्या अत्याचाराच्या, गंभीर स्वरुपांच्या दाखल गुन्हयात परिस्थितीनुरुप वरील कायद्याची योग्य कलमे संबंधीत पोलीस ठाणेच्या प्रभारी पोलीस अधिकारी किंवा संबंधीत तपासी अधिकारी यांनी लावण्यात आली आहेत किंवा नाही , तसेच गुन्हयात प्रतिबंधात्मक कारवाईची प्रक्रिया केली आहे किंवा नाही याची संबंधीत जिल्हा घटकप्रमुखानी खात्री करणे अत्यंत जरुरीचे आहे. जर वरिलप्रमाणे कारवाई केली नसल्याचे आढळून आल्यास त्वरीत सदर बाबत संबधीत तपासी अधिकारी यांना लेखी सुचना देणे किंवा त्या सुचनांची तात्काळ अंमलबजावणी करुन घेणे हे संबंधीत विभागीय जिल्हा घटकप्रमुखाचे प्रथम कर्तव्य राहील. अनुसुचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ हा बिगर जमानती (NON - BAILABLE) गुन्हा आहे व त्यात अटकपुर्व जामीनाचे (ANTICIPATORY BAIL) प्रयोजन नाही. सदरच्या गुन्हयात जर न्यायालयाची दिशाभूल करुन आरोपीतांनी अटकपुर्व जामीन मिळविला असेल तर त्यांना जामीन मिळू नये या दृष्टीने संबधीत अभियोक्ता मार्फत उच्च न्यायालयास विनंती करण्याची तरतुद आहे.

२. काही वेळेला राजकीय किंवा जातीय तणाव विहीत घटनांच्या वेळी किंवा त्याबाबतच्या प्रक्रियेमुळे ब-याच प्रमाणात जिल्हयांच्या ठिकाणी मागासवर्गीय लोक मारले गेल्याच्या किंवा त्यांची घरे पेटवून देवून त्यांच्या मालमत्तेचे मोठया प्रमाणात नासधुस करुन नुकसान केल्याच्या किंवा बलात्कारासारख्या घटना घडलेल्याच्या तक्रारी येतात अशा गुन्हयांना योग्य वेळीच प्रतिबंधात्मक किंवा कायदेशीर कारवाई न केल्याने ब-याच प्रमाणात संबंधीत मागासवर्गीय किंवा अनुसुचित जाती/ जमातीच्या लोकांची जिवित तसेच त्यांच्या मालमत्तेची मोठया प्रमाणात हानी होण्याची शक्यता नाकारता येणार नाही. याबाबत संचालक, सामाजिक न्याय व अधिकारीता, मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांनी त्याचा जा.क्र.११०११/९/२००० पीसीआर-डेस्क दि.१५/६/२००० अन्वये अनुसुचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा व ना.ह.सं. कायद्याची प्रभावी अंमलबजावणी बाबतच्या स्पष्ट सुचना दिलेल्या असुन त्याची प्रत योग्य त्या कारवाईकरिता सोबत जोडली आहे.

३. सदर सुचने अंतर्गत वर नमुद केल्याप्रमाणे अनुसुचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायद्यान्वये महत्वाच्या गंभीर स्वरुपाच्या दाखल गुन्हयात काही त्रुटी आढळून आल्यास संबधीत

जिल्ह्याचे पोलीस अधिक्षक व जिल्हाधिकारी (DIST-MAGISTRATE) यांना जबाबदार धरुन त्यांचेवर कारवाई करण्यात येईल याची कृपया नोंद घेवुन सदरच्या सर्व सुचना तपासी अमलदारापर्यंत पोहोचवून त्याची प्रभावीपणे तंतोतंत अंमलबजावणी व पूर्तता करुन घ्यावी, ही विनंती.

(विजय कुमार तलवार)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (ना.ह.सं.)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त (मुंबईसह)
सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक
सर्व पोलीस अधिक्षक

प्रत माहितीस्तव सस्नेह अग्रेषित,

श्री.अे.डी.काळे, उप सचिव,
गृहविभाग (विशेष), म.शा., मंत्रालय, मुंबई.
(आपले अशापक. पीसीआर-३०/२०००/७६१/विशा-६, दि. २२/७/२००० अन्वये.)

प्रत माहितीस्तव सस्नेह सादर,

अपर पोलीस महासंचालक,
(का.व सु.), म.रा., मुंबई.

क्र.पोमसं/नाहसं-१२/आ.पारधी समाज/२००३
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई ४००००१

दिनांक :- १/०२/२००३

परिपत्रक

विषय :- मुंबई आदिवासी पारधी समाजाच्या सामान्य जमाति बांधवांना पोलीस व इतरे केवळ गुन्हेगारालाच शिक्षा करावी.

श्री बबनराव पाचपुते, अध्यक्ष राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टी यांनी मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी दि. २२ जानेवारी २००३ रोजी वरील विषयास अनुसरुन उद्देशून लिहिलेले पत्र.

महाराष्ट्रातील आदिवासी पारधी समाजातील सामान्य बांधवांना पोलीस व दहशत केवळ गुन्हेगारांनाच शिक्षा व्हावी. तसेच आदिवासी पारधी समाजातील लोकांवर पोलीस विनाकारण अन्याय/अत्याचार करणार नाहीत तसेच त्यांच्याविरुद्ध आलेल्या तक्रारींची कायद्याच्या चौकटीत राहून निःपक्षपातीपणे चौकशी करुन कारवाई करताना पोलीसांकडून कोणत्याही प्रकारची दडपशाही, अन्याय तथा अत्याचार होणार नाही याची दक्षता घ्यावी. जेणेकरुन जनसामान्यात पोलीस हा जनतेचा मित्र आहे ही भावना वाढीस लागेल. यासाठी पोलीस दलातील सर्व अधिकारी व कर्मचारी प्रयत्नशील राहतील.

वरील आदेशाचे काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी म्हणून राज्यातील सर्व पोलीस घटक प्रमुखांनी आपआपल्या अधिपत्याखालील सर्व पोलीस अधिकारी व कर्मचा-यांना उपरोक्त विषया संबंधी उचित सुचना द्याव्यात.

[मा. [illegible] जक्कर]
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.
म.रा.मुंबई यांचेकरिता.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त [मुंबई व रेल्वे सह]
सर्व पोलीस अधीक्षक [रेल्वेसह]

प्रत माहितीकरिता

सर्व विशेष पोलीस महानिरीक्षक, परिक्षेत्र
सर्व पोलीस अधीक्षक, ना.ह.सं. परिक्षेत्र
सर्व पोलीस उप अधीक्षक, ना.ह.सं. परिक्षेत्र

To

The Director,
Special Welfare Department,
Pune

Ref:- G.R.No.KTA/2180/90/(994)/KA-25 dated the 9th April 1982 of Social Welfare Department.

Sub:- Creation of posts of Extension Officers.

No.PCR/3591/Extn.Officers/91 Bombay, 1st Oct.1991.

Government of Maharashtra has created 290 posts of Extension Officers vide G.R.No.KTA/2180/90(994)/KA-25 dated the 9th April 1982 for the purpose of the implementation of the policies of the Central Government and the State Govt. as well as the implementation of the enactments pertaining to Scheduled Castes/Scheduled Tribes. Government of Maharashtra has defined their duties as under:-

(i) to look into the matter of atrocities on the basis of casteism and to bring such matters immediately to the notice of Police officers as well as Director, Social Welfare, Pune,

(ii) to restore social rights provided to SC/STs.

(iii) to see that the local police take cognisance and action into the complaints of SC/ST against atrocities.

(iv) to personally visit the places where untouchability is still prevalent and try best to eradicate this evil.

(v) To contact SC/ST people and apprise them of the facilities and Schemes of the Government.

(vi) to see that the Government Components Plans and Schemes are implemented properly.

(vii) to suggest the Govt. the measures for the upliftment of SC/STs.

2. At present these Extension Officers are working und. the control of Social Welfare Department. Their duties are basically Police duties if we see the nature of their duties. During the meeting with the Chief Minister of Maharashtra it transpired that these officers meant for the above mentioned duties are not able to devote full time due to other duties given to them by their parent department though as per the G.R. 50% of expenditure is to be shared by Government of India for the implementation of the Acts concerned with SC/ST.

3. I am, therefore, to request you kindly to direct these officers to meet frequently the local Ss.P, D.M.s. and officers of the PCR Units at Nasik, Aurangabad, Thane, Kolhapur, Nagpur & Amravati and have proper co-ordination with them.

4. Secondly it may also be brought to the notice of the Extension officers that some Social Activist have carried out survey of Marathwada region and have observed that "untouchability" which stands abolished by the constitution and is declared as an offence under the PCR Act and Prevention of Atrocities Act is still practised in 70% of the villages.

..2..

(80)

The same is perhaps the case with other parts in Maharashtra. I would, therefore, request you kindly to direct these Extension Officers to visit those villages to verify the information and bring to the notice of local Ss.P. as well as officers of PCR Units with a copy to this office.

They might have already visited sensitive villages on their own. Copies of their reports of may kindly be sent to this office for further necessary action. They may also be asked to suggest some positive steps to tackle this problem of atrocities on SC/STs.

I may suggest to call a meeting of all Extension Officers and communicate the date so that I also attend the same along with PCR officers.

2/8/91
(C.S. Azad)
Dy. Inspr. Genl. of Police (PCR,
M.S., Bombay.

Copy submitted to:-

The Addl. Chief Secretary
to the Govt. of Maharashtra,
Home Department,
Mantralaya,
Bombay.

The Director General of Police,
M.S., Bombay.

The Spl. I.G.P., CID Crime, Pune,

The Secretary,
Social Welfare Department,
Mantralaya,
Bombay

All Commrs. of Police,

Copy W.Cs. to:

All Range, D.Is.G.P.

Copy for information to:

All Supdts. of Police,

Copy to:
All Dy.Ss.P. PCR Units.

Copy Submitted for information to
Social Welfare Minister M.S. Bombay.

महत्वाचे

क्रमांक :- पोमसं/पीसीआर/8591/96
नागरी हक्क संरक्षण विभाग,
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई-400 039.
दिनांक : 1 OCT 1996

परिपत्रक :-

26 जानेवारी 1950 ला भारताने स्वीकारलेल्या घटनेच्या 17 व्या कलमानुसार अस्पृश्यतेचे उच्चाटन झाल्यामुळे "अस्पृश्यतेच्या" आधारावर कोणतीही निःसमर्थता (Disability) लादणे गुन्हा ठरविण्यात आले. केंद्र शासनाने अस्पृश्यता पाळणे गुन्हा ठरविणारा "अस्पृश्यता (अपराध) कायदा" 1955 साली संमत केला व तो 1 जून 1955 पासून अंमलात आला. 1976 साली मूळ कायद्यात दुरुस्ती करून केंद्र शासनाने "नागरी हक्क संरक्षण कायदा-1955" म्हणून संमत केला व तो दिनांक 19 नोव्हेंबर 1976 पासून अंमलात आला.

2. वरील कायद्यानुसार कोणत्याही व्यक्तीवर "अस्पृश्यते" च्या कारणावरून धार्मिक अपात्रता लादणे, सामाजिक अपात्रता लादणे, त्यांना इस्पितळे वगैरेत प्रवेश नाकारणे, माल विकण्याचे किंवा काम करण्याचे नाकारणे, बेकायदा सक्तीचे श्रम करावयास लावणे, त्यांना त्यांचे हक्क न उपभोगू देणे व त्यांचा अपमान करणे इत्यादी कृत्ये गुन्हा ठरविण्यात आलेली आहेत. म्हणजेच नाहसं कायदा 1955 खालील गुन्हे केवळ "अस्पृश्यतेच्या" कारणावरून घडणारे आहेत. या कायद्याच्या कलम 12 अन्वये जर असा कोणताही गुन्हा अनु.जातीच्या सदस्यावर घडला तर सदर गुन्हा "अस्पृश्यतेच्या" कारणावरून घडला असे गृहीत धरण्यात येईल.

3. वरील कायदा अस्तित्वात असतानाही असे आढळून आले की हा कायदा फारसा परिणामकारक झाला नाही म्हणून केंद्र शासनाने 11 सप्टेंबर 1989 रोजी अनु.जाती/अनु.जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा 1989 संमत केला व तो 30 जानेवारी 1990 पासून अंमलात आणला. या कायद्यानुसार अनु.जाती व अनु.जमाती यांचा सदस्य नसलेला जो व्यक्ती अनु.जाती/जमातीच्या सदस्यांवर अत्याचार करील ते कृत्य गुन्हा ठरविण्यात आले आहे. अनु.जाती/जमाती वरील अत्याचारास पायबंद असावा हा या कायद्याचा मूळ उद्देश आहे. या कायद्याखाली खालील कृत्ये अत्याचार म्हणून ठरविण्यात आली आहेत. त्यातील घटक तत्वे (ingredients) अधोरेखीत केले आहे.

अत्याचारांचे अपराध :-

क्र.3 (1) अनुसूचित जाती व अनु.जनजाती यांचा सदस्य नसलेला जो कोणी -

(एक) अनु.जातीच्या वा अनु.जनजातीच्या कोणत्याही सदस्यास, कोणताही अखाद्य किंवा घृणास्पद पदार्थ पिण्याची वा खाण्याची जबरदस्ती करील,

(दोन) अनु.जातीच्या वा अनु.जनजातीच्या कोणत्याही सदस्याच्या जागेमध्ये किंवा तिच्या जवळपास विष्ठा, कचरा, मढी किंवा अन्य कोणताही घृणास्पद पदार्थ फेकून त्याला इजा करण्याच्या त्याचा अपमान करण्याच्या वा त्याला त्रास देण्याच्या उद्देशाने कृती करील;

(तीन) अनु.जातीच्या वा अनु.जनजातीचा सदस्य असलेल्या कोणत्याही व्यक्तीच्या अंगावरील वस्त्र फेडील किंवा तिची नग्नावस्थेत वा रंगविलेल्या तोंड-याने वा शरीराने धिंड काढील किंवा मानवी प्रतिष्ठा च्युत करील अशी कोणतीही तत्सम कृती करील;

(चार) अनु.जातीच्या वा अनु.जनजातीच्या सदस्याच्या मालकीची किंवा कोणत्याही

...2

(२१) (११८)

[illegible] अनु. जातीच्या [illegible] किंवा [illegible] सक्षम प्राधिकाऱ्याने अधिसूचित केलेली जमीन [illegible] किंवा [illegible] त्याच्या नावे [illegible] हस्तांतरित करून घेईल.

(पाच) अनु. जातीच्या वा अनु. जमातीच्या एखाद्या सदस्याची जमीन वा जागा त्याच्याकडून बेकायदेशीरपणे [illegible] किंवा [illegible] हस्तक्षेप करील.

(सहा) अनु. जातीच्या वा अनु. जमातीच्या एखाद्या सदस्याला "बिगारी" [illegible] सक्तीच्या श्रमाचे [illegible] करावयास [illegible] भाग पाडील किंवा ते करण्यासाठी त्यास भाग पाडील.

(सात) अनु. जातीच्या वा अनु. जमातीच्या एखाद्या सदस्याला त्याने एखाद्या विशिष्ट उमेदवाराला मत देऊ नये किंवा त्यालाच मत द्यावे अथवा कायद्याने [illegible] विहित केलेल्या रीतीव्यतिरिक्त अन्य रीतीने मतदान करावे म्हणून जबरदस्ती करील किंवा धाकदपटशा दाखवील.

(आठ) अनु. जातीच्या वा अनु. जमातीच्या एखाद्या सदस्याविरुद्ध खोटा, त्रासदायक किंवा द्वेषमूलक दावा, अथवा फौजदारी वा अन्य कायदेशीर कार्यवाही दाखल करील.

[illegible]

हेतूने किंवा तो सिध्ददोष ठरण्याची शक्यता आहे हे माहित असताना खोटा पुरावा देईल किंवा तयार करील त्याला जन्मठेपेची व द्रव्यदंडाची शिक्षा देण्यात येईल आणि अनु.जातीचा वा अनु.जनजातीचा एखादा निरपराध सदस्य अशा खोट्या किंवा तयार केलेल्या खोट्या पुराव्यामुळे सिध्ददोष ठरविण्यात आला आणि त्याला फाशी देण्यात आली तर ज्या व्यक्तीने असा खोटा पुरावा दिला किंवा तयार केला असेल तिला मृत्युची शिक्षा देण्यात येईल.

(दोन) ज्यामुळे अनु.जातीचा वा अनु.जनजातीचा कोणताही सदस्य देहान्तदंड नव्हे पण ज्यासाठी सात वर्षे किंवा त्याहून अधिक कारावासाची शिक्षा दिली जाऊ शकते अशा एखाद्या अपराधाबद्दल सिध्ददोष ठरावा या हेतूने किंवा तो सिध्ददोष ठरण्याची शक्यता आहे हे माहित असताना खोटा पुरावा देईल किंवा तयार करील त्याला सहा महिन्यांहून कमी नाही परंतु जी सात किंवा अधिक वर्षांपर्यंत वाढविता येईल एवढ्या मुदतीच्या कारावासाची आणि द्रव्यदंडाची शिक्षा देण्यात येईल.

(तीन) अनु.जातीच्या वा अनु.जनजातीच्या एखाद्या सदस्याच्या कोणत्याही मालमत्तेचे नुकसान करण्याच्या हेतूने किंवा त्यायोगे असे नुकसान होईल अशी शक्यता आहे हे माहीत असताना तिला आग लावून किंवा कोणत्याही स्फोटक पदार्थाद्वारे आगळीक करील त्यास सहा महिन्यांपेक्षा कमी असणार नाही परंतु जी सात वर्षांपर्यंत वाढविता येईल एवढ्या मुदतीच्या कारावासाची आणि द्रव्यदंडाची शिक्षा देण्यात येईल.

(चार) अनु.जातीचा वा अनु.जनजातीचा एखादा सदस्य सर्वसाधारणतः प्रार्थनास्थळ म्हणून वा मानवी वसतिस्थान म्हणून किंवा आपल्या मालमत्तेच्या अभिरक्षेचे ठिकाण म्हणून जिचा वापर करीत असेल अशा कोणत्याही इमारतीचे नुकसान करण्याच्या उद्देशाने वा तिचे नुकसान होण्याची शक्यता आहे हे माहित असताना आग लावून वा एखाद्या स्फोटक पदार्थाद्वारे आगळीक करील त्याला जन्मठेपेची व द्रव्यदंडाची शिक्षा देण्यात येईल.

(पाच) एखादी व्यक्ती अनु.जातीचा वा अनु.जनजातीचा सदस्य आहे या कारणावरुन त्या व्यक्तिविरुध्द किंवा एखादी मालमत्ता अशा एखाद्या सदस्याची आहे या कारणावरुन त्या मालमत्तेविरुध्द भारतीय दंड संहितेद्वारे (1860 चा 45) ज्यासाठी दहा वर्षे किंवा त्यापेक्षा अधिक मुदतीच्या कारावासाची शिक्षा देण्यात येते असा कोणताही अपराध करील त्याला जन्मठेपेची आणि द्रव्यदंडाची शिक्षा देण्यात येईल.

(सहा) या प्रकरणाखालील एखादा अपराध करण्यात आला आहे हे माहीत असताना किंवा तसे वाटण्यास कारण असताना, कैद शिक्षेपासून अपराध्याला वाचविण्याच्या हेतूने ती अपराध केल्याचा कोणताही पुरावा नाहीसा करील अथवा त्या उद्देशाने, त्या अपराधासंबंधात जी खोटी आहे हे त्याला ठाऊक आहे किंवा ती खोटी आहे असे त्याला वाटते अशी कोणतीही माहिती देईल त्याला त्या अपराधासाठी उपबंधित केलेली शिक्षा देण्यात येईल. किंवा

(सात) लोकसेवक असताना, या कलमाखालील कोणताही अपराध करील त्याला एक वर्षाहून कमी नाही इतकी, परंतु त्या अपराधासाठी उपबंधित केलेल्या शिक्षेच्या मुदतीइतकी वाढविता येईल एवढ्या मुदतीच्या कारावासाची शिक्षा देण्यात येईल.

४. असे निदर्शनास आले की, ना.ह.र.कायदा 1955 व अनु.जा/ज(अ.प्र.) कायदा 1989 यांचा उपयोग करताना दोन्ही कायद्यांचा योग्य अभ्यास केला जात नाही. वास्तविक दोन्ही कायद्यांच्या कलमामध्ये फरक असून सदर कलमांचा उपयोग परिस्थितीनुसार करावयास पाहिजे. जर एखाद्या प्रकरणी तथ्य व परिस्थितीच्या आधारावर कायद्याची योग्य कलमे लावली नाहीत तर, त्याचा परिणाम म्हणून सदर खटला अयोग्य प्रकारे निर्दोष शाबीत होऊन गुन्हेगाराच्या बळी व्यक्तींना न्याय मिळत नाही किंवा जर आरोपी खरोखर निर्दोष असेल तर त्यास अनावश्यक त्रास सहन करावा लागतो.

5. गुन्हा दाखल करुन तपासात जे काही निष्पन्न होते त्याबाबत कायदा स्पष्ट आहे. जर तपासात योग्य पुरावा मिळून आला तर खटला न्यायप्रविष्ठ केला जातो. जर योग्य पुरावे मिळून आले नाही किंवा त्याच्या आधाराने न्यायालयात खटला उभा राहू शकला नाही तर प्रकरण "अ" फायनल करण्यात येते. जर सखोल तपास करुनही फिर्याद खोटी आहे असा पुरावा मिळून आला तर सदर केस "ब" फायनल करण्यात येते. जर तपासात असे दिसून आले की, सदरची फिर्याद जाणून-बुजून खोटी देण्यात आली आहे तर तपासी अंमलदार न्यायालयाकडे खोटी फिर्याद देण्याचा खटला दाखल करण्याची परवानगी मागून "ब" फायनल सादर करतो. जर तपासात असे निष्पन्न झाले की, फिर्याद गैरसमजुतीने दिली आहे तर "क" फायनल करण्यात येतो. योग्य प्रकरणी जर कोणाला त्रास होईल या इराद्याने खोटी फिर्याद दिली असे निष्पन्न झाले तर तपासी अंमलदार कलम 182 सह 211 भा.दं.वि. याप्रमाणेही तपासाअंती कार्यवाही करतो. ना.ह.सं. कायदा व अ.जा/ज(अ.प्र.)कायद्यान्वये दाखल झालेल्या गुन्ह्यांना वरील तरतुदी फौजदारी गुन्ह्याप्रमाणेच लागू होतात.

6. ना.ह.सं. कायदा व अनु.जा/ज.(अ.प्र.) कायद्यान्वये दाखल झालेल्या काही फिर्यादींच्या विश्लेषणामध्ये खालील प्रकारच्या त्रुटी दिसून आल्या आहेत.

6.1 बळी हा अनु.जातीचा किंवा अनु.जमातीचा नसतानाही काही गुन्ह्यामध्ये ना.ह.सं. कायदा वा अनु.जा/ज(अ.प्र.) कायदा लावण्यात येतो.

6.2 बळी हा जर अनु.जमातीचा असेल व अस्पृश्य नसेल तरी ना.ह.सं.कायदा लावण्यात येतो

6.3 अनु.जा/जमातीच्या स्त्रियांची बेअब्रू झाल्याच्या केसेसमध्ये कलम 3(1)(11) अनु.जा/ज.(अ.प्र.)कायदा न लावता कलम 3(1)(10) अनु.जा/ज(अ.प्र.) कायदा लावण्यात येतो.

6.4 जातीवाचक शिवीगाळीच्या गुन्ह्यामध्ये कलम 3(1)(10) अ.जा/ज.(अ.प्र.) कायदा 1989 याची घटक तत्वे (Ingredients) आहेत, की नाहीत याचा तपास न करता सदर कलम लावण्यात येते.

7. महाराष्ट्र शासन यांनी भारत सरकारच्या वतीने इंग्रजी व मराठीत मुद्रीत व प्रकाशीत केलेल्या अ.जाती/जनजाती(अ.प्र.)कायदा 1989 च्या प्रती सन 1994 मध्ये सर्व पोलीस आयुक्तालये व जिल्हा पोलीस अधीक्षकांना त्यांच्या अखत्यारीतील पोलीस ठाण्यांना व पोलीस अधिकाऱ्यांना वाटपासाठी या विभागाकडून देण्यात आलेल्या आहेत. अनु.जाती व जनजाती यांची अद्ययावत यादी सोबत जोडलेली आहे. 1990 मध्ये 1950 च्या आदेशाला (Order)सुधारणा करण्यात आली आहे. पूर्वी फक्त हिंदू व शिख धर्माचे लोकच अनुसूचित जातीचे असू शकत होते. पण 1990 च्या सुधारणेनंतर बौध्द धर्माचे लोक देखील त्याला पात्र झालेत. जे बौध्द पूर्वाश्रमीचे अनु.जातीचे नाहीत त्यांना हा कायदा लागू होणार नाही (1990 च्या आदेशाच्या प्रती सोबत जोडण्यात आलेल्या आहेत)

8. असे निदर्शनास आले आहे की, कलम 7(1)(ड) ना.ह.सं.कायदा व कलम 3(1)(10) अनु.जा/ज.(अ.प्र.) कायदा यामधील फरक नीट न समजल्याने या कलमाच्या संदर्भात जास्त चुकीचा वापर होतो, म्हणून येथे काही मार्गदर्शक उदाहरणे देण्यात येत आहेत.

8.1 नाहक्सं कायदा 1955 चे कलम 7(1)(ड)

व्याख्या : जो कोणी "अस्पृश्यतेच्या" कारणावरुन अनुसूचित जातीच्या एखाद्या सदस्याचा अपमान करील किंवा करण्याचा प्रयत्न करील, तर तो गुन्हा होतो.

8.2 या गुन्ह्याची घटक तत्वे (Ingredients) खालीलप्रमाणे आहेत:-

अ) सदरचा गुन्हा अस्पृश्यतेच्या कारणावरुन घडला पाहिजे.

ब) बळी हा अनु.जातीचा असला पाहिजे.

क) बळीचा अपमान किंवा अपमान करण्याचा प्रयत्न झाला पाहिजे.

ड) आरोपी कोणीही असू शकतो त्याची जात गुन्ह्यात संबंध नाही.

8.3 अनु.जा/ज(अ.प्र.) कायदा 1989 चे कलम 3(1)(10)

व्याख्या - अनुसूचित जाती वा अनुसूचित जमाती यांच्या व्यतिरिक्त जो कोणी - 1. व्याख्या

अनुसूचित जातीच्या वा अनुसूचित जमातीच्या एखाद्या सदस्याचा कोणत्याही ठिकाणी सार्व-जनिकरित्या अपमानित करण्याच्या उद्देशाने हेतुपूर्वक अपमान करील किंवा त्यास धाकदपटशा दाखविला तर तो गुन्हा होतो.

8.4 या गुन्ह्याची खालील घटक तत्वे (Ingredients) आहेत :-

अ) पिडीत अनु.जातीचा किंवा अनु.जमातीचा सदस्य असला पाहिजे.

ब) आरोपी अनु.जा/जमातीचा सदस्य नसला पाहिजे.

क. 7(1)(ड) लागू होत नाही.

8.7.2 'ब' चा उद्देश <u>चारचौघांदेखत पाणउतारा करण्याचा होता.</u>

8.8 उदा : आहत चाळशाच्या पदाली कोली संबंधी अर्जदार उमेदवारांच्या कागदपत्रांची छाननी तहसिल कार्यालयाच्या आवारात सर्व उमेदवारांच्या समक्ष 'अ' हे सवर्ण अधिकारी करीत असताना त्यांनी 'ब' या (महार) उमेदवारास "तुम्ही महार आहात हे सिध्द करण्यासाठी तुमचा जातीचा दाखला सोबत जोडलेला नाही" असे म्हटले. या ठिकाणी कलम 7(1)(ड) नाहक्क कायदा 1955 किंवा कलम 3(1)(10)अनु.जा/ज.(अ.प्र.)कायदा 1989 प्रमाणे गुन्हा होत नाही. कारण :

8.8.1 'अ' चा उद्देश 'ब' चा <u>चारचौघांदेखत पाणउतारा करण्याचा नव्हता किंवा अस्पृश्यतेच्या कारणावरुन 'ब' चा अपमान करण्याचा नव्हता.</u>

8.8.2 'अ' याने कायदेशीर बाबींची पूर्तता करण्यासाठी 'ब' यास तो महार जातीचा आहे हे सिध्द करण्यासाठी पुरावा म्हणून जातीचा दाखला त्यास मागितलेला आहे. ही कारवाई सद्हेतुने करण्यात आली. (क्र.76,79,93, भा.दं.वि. कलम 6 अ.जा/ज(अ.प्र.)कायदा अन्वये)

8.9 उदा : 'अ' हा अनु.जमातीचा (वारली) सदस्य 'ब' या (सवर्ण) अधिका-याच्या कक्षात [illegible] कर्ज मिळण्याकरिता अर्ज घेऊन गेला असता 'ब' याने 'अ' यास "काय रे वारल्या, कर्ज फेडायची ताकद आहे काय? " असे म्हटले त्यावेळी तेथे इतर कोणीही उपस्थित नाही. हा नाहक्क कायदा अथवा अ.जा/ज(अ.प्र.)कायद्याखाली कुठलाही गुन्हा होणार नाही. कारण :

8.9.1 'ब' याचा उद्देश <u>चारचौघांदेखत पाणउतारा करण्याचा</u> नव्हता.

8.9.2 'अ' हा <u>अनु.जातीचा सदस्य नसल्यामुळे कलम 7(1)(ड)नाहक्क कायदा 1955 लागू होत नाही.</u>

8.10 उदा : 'अ' हा अनु.जमातीचा (हलबा) सदस्य 'ब' या अनु.जातीच्या व्यक्तीस बाजारात जातीवाचक शिवीगाळ करतो. या ठिकाणी 'अ' याने कलम 7(1)(ड) नाहक्क कायद्याप्रमाणे गुन्हा केला आहे. कलम 3(1)(10) अनु.जा/ज(अ.प्र.)कायदा यास लागू होत नाही कारण :-

<u>8.10.1</u> 'अ' हा अनु.जमातीचा सदस्य आहे म्हणुन त्यास अ.जा./ज.(अ.प्र.)कायद्याप्रमाणे आरोपी ठरविता येत नाही.

<u>8.10.2</u> सदरचा गुन्हा अनु.जातीच्या सदस्याविरुध्द असल्यामुळे अस्पृश्यतेच्या कारणावरुन झाला असे गृहीत धरण्यात येईल.

<u>8.10.3</u> 'अ' याने 'ब' चा अपमान केला आहे.

8.11 उदा : 'अ'(सवर्ण) हा 'ब' अनु.जातीच्या सदस्यास त्याच्या घरात व फक्त त्याच्या कुटुंबियासमक्ष जातीवाचक शिवीगाळ करतो. या ठिकाणी 'अ' याने कलम 7(1)(ड) नाहक्क कायद्याप्रमाणे गुन्हा केला आहे. इथे

10 यापुढे अनु.जा/जमाती (अ.प्र.) कायदा 1989 व नाहक्क कायदा 1955 च्या कलमांचा जाणून–बुजून चुकीचा वापर झाल्यास संबंधित अधिकाऱ्याविरुद्ध योग्य ती कारवाई करण्यात यावी.

11 अनु.जा/ज.(अ.प्र.) कायदा 1989 व नाहक्क कायदा 1955 खाली जे गुन्हे दाखल झालेले आहेत त्यांचे पुर्नपरिक्षण करावेत. त्यास चुकीची कलमे लावली असल्यास जर गुन्हे तपासाधीन असतील तर चुकीची कलमे काढून टाकावीत. असे गुन्हे न्यायप्रविष्ट असल्यास न्यायालयात चुकीची कलमे काढून टाकण्याबाबत संबंधित अभियोक्तेशी सल्लामसलत करुन पुढील कारवाई करावी. नाहक्क कायदा अथवा अनु.जा/जनजाती (अ.प्र.) कायद्याखाली कारवाई करतांना काही शंका उपस्थित असल्यास या कार्यालयाशी संपर्क साधावा.

12 नाहक्क विभागातील पोलीस अधिकारी वरील कायद्यान्वये दाखल होणाऱ्या गुन्ह्यांचे ठिकाणी

269

321

पोमस/नाहक्क-४९/गंभीर गुन्हे/२००४/२६

दिनांक :- ०१/१२/२००४

परिपत्रक

विषय :- अनुसुचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९९५ या कायद्याखाली दाखल झालेल्या गंभीर गुन्ह्याची माहिती विहीत नमुन्यामध्ये आयोगास पाठविणेबाबत.

* * * * * *

सर्व जिल्हा घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येते कि, मा. प्रधान सचिव गृह (विशेष) महाराष्ट्र शासन यांचे कडिल अ.शा.पत्र.क्र.PCR/1004/GI-5/CR-239 SPL.5, दिनांक २५/१०/२००४ अन्वये पाठविलेल्या अ.शा. पत्राचे अवलोकन व्हावे.

सदर अ.शा. पत्रामध्ये सचिव, राष्ट्रीय अनुसुचित जाती आयोग, नवी दिल्ली यांनी ६/१०/२००४ चे पत्रामध्ये नमुद केल्याप्रमाणे दिलेल्या विहीत नमुना १ ते १२ बाबत गुन्हा दाखल होताच त्वरीत सदरची माहिती राष्ट्रीय अनुसुचित जाती आयोग, पुणे - ३० यांना पाठवावी, जेणेकरून सदरची माहिती संगणीकरण करण्याकरिता आयोगास सुलभ होईल.

(मा.वं. अेयकर)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (नाहक्क)
म.रा. मुंबई यांचे करिता.

सर्व पोलीस आयुक्त, (बृहन्मुंबई सह)
सर्व पोलीस अधिक्षक

प्रत सस्नेह अग्रेषित
सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक.

(५०)

No. PCR8591/7-D/80 Bombay, 24th Feb.1981

Sub.: Guidelines to the Police Officers investigating offences under the PCR Act-1955.

.....

CIRCULAR :

A scrutiny of cases reported under the PCR Act 1955 shows that the majority of them are under Section 7(1)(d) of the Act. It is seen that, in a very large number of cases even petty dispute are being given the colour of untouch-ability and reported under sections in order to invite Police action. While under section 154 Cr.P.C. it is incum-bent on officers in charge of Police Station to register these complaints it is hereby stressed that, it is for the investigating officers to elicit facts during the investi-gation. As far as the offences under Sec.7 (1)(d) are con-cerned, it must be borne in mind that the main ingredient of the offences under this section is that such commission should be on ground of " Untouchability " and mere insult would not constitute an offence. If after a thorough investi-gation the investigating officer feels that the facts men-tioned in the first information are false then there should be no hesitation in submitting " B " summary and for asking for prosecution of the complainant. This would act as deter-rent to unscrupulous complainants who may be wanting to use Police machinery for their own ends.

2. The Bombay High Court have in their judgement in Smt. Mangala Khedkar Vs. State of Maharashtra opined that the Buddhas do not come in the category of scheduled castes. Consequently the PCR Act is not applicable to the Buddhas. The said judgement is binding on us and there, #orders issued in this office circular No.PCR/8591/7(d)/80 dated 17.1.1980 should be treated as cancelled.

Sd/-
Inspector General of Police

....

No.14/VS/671/1981
Office of the Supdt.of Police,
Satara : 10.3.1981

Copy Fwd to:

All PSI and PI in the distt. for information and necessary action.

For Supdt.of Police,
Satara.

गोपनीय

क्र. पीसीआर/४८९१/दलित अत्याचार/९१

पोलीस मुख्यालय, महाराष्ट्र राज्य,
जुने विधान भवन, शहीद भगतसिंग मार्ग,
कुलाबा, मुंबई – ४०० ०३९.

दिनांक : .९.१९९१

4 SEP 1991

प रि प त्र क

महाराष्ट्र राज्यामधील आमच्या दौऱ्याचे आम्ही ठिकठिकाणी निरनिराळ्या श्रेणीच्या पोलीस अधिकाऱ्यांना काही विचारपूस करून त्यांची मागासवर्गीय लोकांवरील अत्याचार प्रतिबंधक कायद्याबाबतचे ज्ञानासंबंधी चाचणी घेतली असता बऱ्याच पोलीस अधिकाऱ्यांचे कायद्याचे अज्ञान निदर्शनास आले ही मोठ्या खेदाची परिस्थिती आहे. शिवाय या कामीसुद्धा पूर्वी पाठविण्यात आलेल्या परिपत्रकातील सूचनांची काटेकोरपणे जशी पाहिजे तशी अंमलबजावणी होत नसल्याचे आढळून आले आहे.

दलित, आदिवासी व अनुसूचित जाती/जमाती यांच्यावर जेव्हा इतर जातीच्या लोकांकडून जातीय स्वरूपाचे अत्याचार झाल्याची पोलीसांकडे तक्रार येते तेव्हा पोलीस अधिकाऱ्यांना त्यांचे संबंधित कायद्यांचे अज्ञानामुळेच योग्य ती कायदेशीर कारवाई करता येत नाही. त्यामुळेच तक्रारदार आपल्यावरील अन्यायाचे निराकरण करण्यासाठी पुढाऱ्यांचे आणि राजकीय पुढारी यांच्याकडे धाव घेतात किंवा असंवैधानिक मार्गाचा अवलंब करतात.

तरी अशा प्रकारच्या निंदनीय घटना घडू नयेत म्हणून प्रत्येक पोलीस प्रभारी अधिकाऱ्यांनी खालील मुद्यांची पूर्तता त्वरीत तातडीने करावी.

१) आपले अखत्यारीतील सर्व पोलीस अंमलदारासाठी या संबंधित तीनही कायदे उदा. नागरी हक्क संरक्षण कायदा, वेठबिगार पद्धत बंदी कायदा आणि अनुसूचित जाती/जमाती अत्याचार प्रतिबंधक कायदा यांचे वाचन, प्रबोधन व चर्चा घडवून आणण्याकरिता. त्यासाठी पोलीस अधिवेशनांचे आयोजित करावे.

२) कायद्यांच्या मार्गदर्शनासाठी प्रत्येक पोलीस प्रभारी कार्यालय/शाखा/पोलीस ठाणे/पोलीस दूरक्षेत्रामध्ये कायम स्वरूपाची एक फाईल तयार करून ठेवावी ज्यामध्ये तीनही कायद्यांच्या प्रति, तसेच शासकीय व वरिष्ठ पोलीस कार्यालयाकडून आलेल्या परिपत्रकांचा समावेश असावा.

३) प्रत्येक पोलीस ठाण्याकडे मागासवर्गीयांवरील अत्याचाराने पिडीत होत असणारी संवेदनशील गावांची/ठिकाणांची एक यादी तयार करून तपशीलवार तयार ठेवावी. स्थानिक तसेच ना.ह.सं. केंद्रातील पोलीसांनी अशा ठिकाणाला वारंवार भेटी देऊन संभाव्य घटनांची माहिती घ्यावी आणि योग्य त्या प्रतिबंधक उपाय योजना कराव्यात. त्यासाठी स्थानिक संघटनांतील सदस्यांचे सहकार्य पोलीसांनी घ्यावे.

......२/-

....३....

४] जातीय अत्याचाराच्या प्रकरणात गुन्ह्याची दखल पोलीसांनी न घेणे हा [illegible] अस्पृश्यता पाळण्याचाच प्रकार असून त्या कायद्याखाली तो गुन्हा ठरतो असे पोलीस कर्मचाऱ्यांच्या सर्वांच्या निदर्शनास आणून द्यावे.

५] सर्व प्रभारी पोलीस अधिकारी जेव्हा ठाण्यास भेट, अतिरिक्त कर्तव्य हजर गुन्हे परिषदा घेतात त्याचप्रमाणे जेव्हा निरीक्षण दौरे करतात तेव्हा त्यांनी वरील बाबीवर चर्चा करून हाताखालील पोलीसांची जागृती व पहाणी करावी.

[धरमसिंह आर्य]
पोलीस उपमहानिरीक्षक,
ना.ह.सं., म.रा.

प्रत सादर,
सर्व पोलीस आयुक्त
प्रत सादर अग्रेषित,

१] सर्व पोलीस उपमहानिरीक्षक परिक्षेत्र,
वृत्ति,

२] सर्व पोलीस अधीक्षक,
३] सर्व पोलीस उप अधीक्षक, ना.ह.सं. कक्ष,

माहितीसाठी सविनय सादर :

१] पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य.

292 153 212

अतितात्काळ

क्रमांक :- पोमसं/मातस/७१/परिपत्रक/ २०००
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ०३९,
दिनांक :- / /२०००.

परिपत्रक

5 3 MAY 2000

विषय :- अनुसुचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा
१९८९ खालील खटल्याबाबत.

संदर्भ :- (१) आंध्र प्रदेश उच्च न्यायालय क्रिमीनल अपील क्र. ३१७/१९९४
पी. वेंकट रेड्डी ....अर्जदार/आरोपी
विरुध्द
आंध्र प्रदेश राज्य.......प्रतिवादी
निर्णय दि. २८/१०/१९९९.

(२) सर्वोच्च न्यायालय
क्रिमीनल अपील क्र. ९४/२०००
गांगुला अशोक व इतर .... अर्जदार
विरुध्द
आंध्र प्रदेश राज्य ....प्रतिवादी
निर्णय दि. २८/१/२०००.

अनुसुचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, १९८९ मधील कलम १४ चे तरतुदीनुसार या अधिनियमाखालील अपराधांच्या संपरिक्षेसाठी प्रत्येक जिल्ह्यासाठी सत्र न्यायालय हे विशेष न्यायालय असल्याचे विनिर्दिष्ट करण्यात आले आहे. तसेच या कायद्यान्वये दाखल गुन्ह्यातील आरोपपत्र विशेष न्यायालयात सादर केले जात असे.

२. उपरोक्त संदर्भाधिन क्रिमीनल अपीलावर निर्णय देताना उच्च न्यायालय, आंध्र प्रदेश व सर्वोच्च न्यायालय यांनी दंड प्रक्रिया संहितेचे कलम १९३ व २०९ मधील तरतुदीचा आधार घेवून असे स्पष्ट केले आहे की, या कायद्याखालील गुन्ह्याचा तपास पूर्ण केल्यानंतर पोलीस अधिकाऱ्याने आरोपपत्र संबंधित जे.एम.एफ.सी. किंवा महानगर दंडाधिकाऱ्याकडे सादर करावे. संबंधित खटला या कायद्याच्या कलम १४ प्रमाणे स्थापित विशेष न्यायालयातच चालू शकेल अशी खात्री जे.एम.एफ.सी. किंवा महानगर दंडाधिकाऱ्यांची झाल्यावर ते सदर खटला विशेष न्यायालयाकडे वर्ग करतील व त्यानंतरच विशेष न्यायालय अशा खटल्याची दखल घेतील. सबब अशा प्रकारच्या खटल्याची सरळ दखल विशेष न्यायालयास घेता येणार नाही.

३. वरील निकालातील मार्गदर्शक तत्वानुसार सर्व पोलीस आयुक्त व सर्व पोलीस अधिक्षक यांना असे आदेशित करण्यात येते की, अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायद्याखालील गुन्ह्यांचा तपास पूर्ण झाल्यावर तपासी अधिकाऱ्याने सदर गुन्ह्यातील आरोपपत्र कनिष्ठ न्यायालयात व (जे.एम.एफ.सी. किंवा महानगर दंडाधिकारी) सादर करण्याकरिता सूचना द्याव्यात व त्यांचे अधिपत्याखालील सर्व पोलीस स्थानकांना सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालपत्राच्या प्रती पाठवून त्याप्रमाणे काटेकोरपणे [illegible] कारवाई करण्याचे कृपया आदेश द्यावेत, व त्याची प्रत या कार्यालयास पाठवावी.

(विजय कुमार लवार)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (अ.ह.सं.)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त (मुंबईसह)
सर्व पोलीस अधिक्षक

प्रत सस्नेह अग्रेषित,

श्री. अ.द.काळे,
उप सचिव,
गृहविभाग (विशेष), मंत्रालय,मुंबई.
(आपले कडील अ.शा.प.क्र. पीसीआर-३०/२०००/५२८/सीआर-१३०/विशा-६,दि.१३/७/२०००
अन्वये.)

प्रत माहितीस्तव सस्नेह अग्रेषित,

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक.

जा. क्र. / 19 गुन्हे / दलित अत्याचार / प्रतिबंधक उपाय / 2003   पुणे, दि. 18/7/2003

विषय – दलित–सवर्ण संघर्षाबाबत प्रतिबंधक उपाययोजना.

प रि प त्र क

जातीय वादांच्या घटनांचे विश्लेषण केले असता अशा प्रकारच्या घटना या कधी अकस्मात घडत नाहीत. सवर्ण, मागासवर्गीय वा दलित यांचेत तक्रारी, किरकोळ वाद, भांडणे असतात. त्यांचे निराकरण वेळीच न झाल्याने अशा प्रकारच्या तक्रारी उग्र स्वरुप धारण करुन जातीय दंगली सारख्या दुर्दैवी घटना घडत असतात. अशा घटना टाळण्यासाठी खालील प्रमाणे सुचना देण्यात येत आहेत.

(1) दलित, सवर्ण याच्यातील अदखलपात्र गुन्हे, दखलपात्र गुन्हे याना ...

(8) सवर्ण–दलित, मागासवर्गीय यांच्यात किरकोळ वाद असल्यास ते सामोपचाराने मिटविण्यासाठी उप विभागीय पोलीस अधिकारी, पोलीस स्टेशन प्रभारी अधिकारी यांनी सर्व संबंधीतांची बैठक आयोजित करावी. सदर बैठकीस नमूद गावातील स्थानिक, सामाजिक संस्था, पोलीस पाटील, गावातील प्रतिष्ठित व्यक्ती, तहसिलदार, जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी व त्या त्या क्षेत्रातील काम करणा–या एन.जी.ओ. सारख्या संघटनांची जरुरीनुसार मदत घ्यावी.

(9) दलित, सवर्ण यांचेत घर, जमीन, जागा, स्मशानभुमी, प्रार्थनास्थळे, पिण्याचे पाणी, मंदीर इ. कारणामुळे वाद असू शकतात. त्याबाबत संबंधीत विभागाचे अधिकारी यांना लेखी पत्र देवून माहीती द्यावी. उदा. जमीन, जागा संदर्भात वाद असल्यास, संबंधीत तहसीलदार यांना वादाच्या प्रश्नामध्ये लक्ष घालून मिटविण्यासाठी लेखी विनंती करावी. ज्या खात्याचे अखत्यारीतला प्रश्न असेल त्या खात्याच्या अधिका–यांना अशा वादाबद्दल अवगत करावे व वाद मिटविण्यासाठी विनंती करावी.

(10) उप विभागीय पोलीस अधिकारी व पोलीस स्टेशन प्रभारी अधिकारी यांनी गावभेटीच्या वेळी दलित समाजातील जनतेला असा विश्वास पटवून द्यावा की, पोलीस यंत्रणा ही त्यांच्या तक्रारी ऐकण्यास व निवारण करण्यास सदैव तत्पर आहे. जनतेला वरीष्ठ पोलीस अधिका–यांना केव्हाही भेटता येईल अशी खात्री पटवून द्यावी.

(11) वरीष्ठ पोलीस अधिकारी ज्यावेळी पोलीस ठाण्यास किंवा एखाद्या गावास भेट देणार असतील त्यावेळी सदर भेटीची तारीख व वेळ भेटीपुर्वीच संबंधीत पोलीस स्टेशनच्या सुचना फलकावर लावावी. जेणेकरुन तक्रारदारांना अधिका–यांसमोर गा–हाणी मांडणे सोईस्कर होईल.

(12) लांब अंतराच्या गावी घडणा–या घटनांची आगाऊ माहीती पोलीस वेळेवर गोळा करु न शकल्याने दलित–सवर्ण वादाच्या घटना घडत असतात. त्यामुळे स्थानिक पोलीसांना त्यांचे हद्दीतील जनतेशी सतत संपर्क राहणे अत्यंत जरुरीचे आहे. स्थानिक पोलीसांचे त्यांचे हद्दीतील जनतेशी दुरावलेले संबंध सुध्दा अशा घटना टाळण्यासंदर्भात अडथळा ठरतात.

(13) पोलीस पाटील यांचे मासिक बैठकीच्या वेळी त्यांचेकडून त्यांचे कार्यक्षेत्रातील सवर्ण, दलित यांचेतील संबंधाबद्दल अहवाल घ्यावेत व त्यानुसार तात्काळ योग्य ती कारवाई करावी.

(14) पोलीसांच्या सर्व कार्यक्रमांना दलित नागरिकांना निमंत्रीत करुन त्यांचा सहभाग घेवून त्यांना प्रशासनामध्ये सन्मानाची वागणूक द्यावी.

(15) दलित–सवर्ण सख्य अबाधित राखण्यासाठी शासकीय मार्गदर्शन कसे कायद्याने असते हे वेळोवेळी संबंधीतांना पटवून द्यावे.

वरील सुचना सर्वसाधारणपणे मार्गदर्शक ठराव्यात या हेतूने दिल्या आहेत परंतु प्रत्येक गावातील परिस्थितीचे बारकाईने व सातत्यपुर्ण अवलोकन करुन व्यावसायिक कल्पकतेने अशा संवेदनशील गोष्टी हाताळाव्यात.

वरील सुचनांचे अंमलबजावणी संदर्भात पोलीस स्टेशन प्रभारी अधिकारी, उप विभागीय पोलीस अधिकारी यांनी दुर्लक्ष केल्यास त्या संदर्भातील अकार्यक्षमतेबद्दलच्या नोंदी त्यांचे गोपनीय अहवालामध्ये घेतल्या जातील याची नोंद घ्यावी.

18.7.2013

(डॉ माधव सानप)
पोलीस अधीक्षक, पुणे ग्रामीण

प्रति,
1) अपर पोलीस अधीक्षक पुणे ग्रामीण
2) सर्व उप विभागीय पोलीस अधिकारी पुणे ग्रामीण
3) सर्व पोलीस स्टेशन प्रभारी अधिकारी पुणे ग्रामीण
4) सर्व शाखा प्रमुख, पोलीस अधीक्षक कार्यालय, पुणे ग्रामीण
2/– सदर परिपत्रकाची कृपया नोंद सादर करावी.

प्रत सविनय सादर –
1) मा. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
2) मा. विशेष पोलीस महानिरीक्षक, कोल्हापुर परिक्षेत्र, कोल्हापुर
3) मा. विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.स. व एकक, मुंबई

क्र.पोमसं/नाहसं/४१/पीओओ ॲक्ट/२००८
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई.
दिनांक : ३/०७/२००८.

परिपत्रक

विषय - अनुसूचित जाती जमाती [अ.प्र.] कायदा १९८९,नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ व भारतिय दंड विधाना प्रमाणे नोंदविलेल्या गुन्हयाची माहिती देणेबाबत.

--००--

असे निदर्शनास आले आहे कि, सध्या फक्त अनुसूचित जाती / जमाती [अ.प्र.] कायदा १९८९ किंवा नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ यातील जर काही कलमे लावली असतील तरच अशा गुन्हयांची माहिती नागरी हक्क संरक्षण विभागाला देण्यात येते. परंतु अनेक घटनांमध्ये अनुसूचित जाती / जमाती यातील सदस्य हे बळी व तक्रारदार असतात. परंतु अनुसूचित जाती / जमाती [अ.प्र.] कायदा १९८९ किंवा नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ चे कलम लावलेले नाही म्हणून त्यांची माहिती कळविली जात नाही. यात तातडीने बदल करुन प्रत्येक घटनेत ज्यात अनुसूचित जाती / जमातीचे सदस्य जर गंभीर गुन्हयात बळी पडलेले असतील तर अशा घटनांची संबंधित पोलीस घटकांनी माहिती तातडीने संबंधीत कार्यक्षेत्र असलेल्या नाहसं विभागाच्या पोलीस निरीक्षक / सहाय्यक पोलीस निरीक्षक यांना तातडीने द्यावी व त्याची एक प्रत पोलीस उप महानिरीक्षक, नाहसं, मुंबई यांना पाठविण्यात यावी. तसेच सर्व आरोपी जर अनुसूचित जाती / जमातीचे सदस्य असलील तर माहिती कळविण्याची आवश्यकता नाही.

सर्व नागरी हक्क संरक्षण विभागाचे पोलीस निरिक्षक / सहाय्यक पोलीस निरिक्षक यांनी अशी माहिती मिळाल्याबरोबर २४ तासांच्या आत सदर घटनेस भेट देऊन त्यासंबंधीचा प्रगती अहवाल संबंधीत जिल्हा / आयुक्तालयांचे पो.अधिक्षक / पो.उप-आयुक्त व नाहसं परिक्षेत्रीय पोलीस अधिक्षक यांना पाठवावा. या अहवालात अनुसूचित जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा १९८९ किंवा नागरी हक्क संरक्षण कायदयातला(१९५५) कुठलाही कलम लावण्याची आवश्यकता आहे किंवा नाही याबाबत सविस्तर खुलासा करावा.

राज खिलनानी
[राज खिलनानी]
अपर पोलीस महासंचालक, नाहसं,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,
अपर पोलीस महासंचालक [लोहमार्ग],
सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरिक्षक,
सर्व पोलीस अधिक्षक.
पोलीस निरीक्षक, सर्व नाहसं पथक.

प्रत,

पोलीस उप महानिरीक्षक [का. व सु.]
महाराष्ट्र पोलीस नियंत्रण कक्ष, म.रा., मुंबई.

२/- नियंत्रण कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र पोलीस नियंत्रण कक्ष, यांनी अशा घटना घडण्याचे समजताच पोलीस उप महानिरीक्षक, ना.ह.सं. आणि पोलीस उप महा निरिक्षक, का.व सु. यांना कळवावे.

4 JAN

क्रमांक:२८/३४-दलित अत्याचार/९१   मुंबई, दिनांक:

विषय :- अनुसूचित जाती/जमातीवर होणारे अत्याचार प्रतिबंधक कारवाईबाबत.

<u>प रि प त्र क:-</u>

~~अनुसूचित जाती/ जमातीवर होणा-या अत्याचाराबाबत प्रतिबंधक~~ कारवाई करण्याच्या दृष्टीने खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत :-

१] अनुसूचित जाती/ जमातीवर होणा-या अत्याचाराच्या गुन्ह्याचे दोषारोपपत्र न्यायालयात शक्यतो लवकरात लवकर पाठविण्याबाबत योग्य त्या मार्गदर्शनपर सूचना पोलीस आयुक्त/ पोलीस अधिक्षक यांनी त्यांच्या आयुक्तालयातील /जिल्ह्यातील संबंधीत पोलीस अधिकारी/ कर्मचारी यांना द्याव्यात.

२] अनुसूचित जाती/जमातीवरील अत्याचाराबाबतचा गुन्हा जर पोलीस अधिकारी किंवा कर्मचारी यांचेकडून घडला असेल तर प्रस्तुत गुन्ह्याचा तपास स्थानिक पोलीसांनी न करता अशा गुन्ह्याचा तपास त्वरीत राज्य गुन्हा अन्वेषण विभाग [गुन्हे] यांच्या अधिका-याने हाती घ्यावा असे शासनाचे आदेश आहेत.

सर्व पोलीस आयुक्त व पोलीस अधिक्षक यांनी यापुढे अशा प्रकारचा गुन्हा त्यांच्या हद्दीत घडल्यास प्रस्तुत गुन्ह्याची माहिती विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु. अ. वि. [गुन्हे], म. रा., पुणे व पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना. ह. सं., मुंबई यांना कळवून गुन्ह्याची सर्व कागदपत्रे पुढील तपासासाठी त्वरीत राज्य गुन्हे अन्वेषण विभाग[गुन्हे] यांच्या अधिका-याकडे सुपूर्द करुन तसे या कार्यालयास कळवावे, त्यासाठी या कार्यालयाने वेगळे आदेश काढण्याची आवश्यकता नाही याची नोंद घेण्यात यावी. तसेच अशा गुन्ह्याच्या तपासाचा प्रगती अहवाल व अंतिम अहवाल विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु. अ. वि. [गुन्हे], पुणे यांनी लवकरात लवकर पोलीस महासंचालक यांना सादर करावा.

३] अनुसूचित-जाती/ जमातीवर होणा-या अत्याचाराच्या बाबतीत दाखल होणा-या गुन्ह्याच्या तपासकामी तपास अधिकारी दुर्लक्ष अथवा टाळाटाळ करीत असल्याचे निष्पन्न झाल्यास अशा पोलीस अधिकारी/कर्मचारी यांचेविरुध्द कडक कारवाई करण्यात यावी असे शासनाचे आदेश आहेत. याबाबत केलेल्या कारवाईचा अहवाल सत्वर पोलीस महासंचालक व पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना. ह. सं., मुंबई यांना सादर करावा.

४] अनुसूचित जाती, जमातीवरील अत्याचाराचा एखाद्या व्यक्तीकडून गुन्हा घडल्याची तक्रार आल्यास किंवा एखाद्या व्यक्तीकडून गुन्हा घडल्याची माहिती मिळाल्यास किंवा स्वत: जिल्हा दंडाधिकारी यांना गुन्हा घडल्याचे ज्ञात असल्यास सी.आर.पी.सी. १५६[३] व १९० प्रमाणे जिल्हा दंडाधिकारी हे त्या गुन्ह्याचा तपास करण्याबाबतचे आदेश पोलीसांना देऊ शकतात.

अशा प्रकारच्या गुन्ह्याच्या तपासाचे आदेश जर जिल्हा दंडाधिकारी यांनी पोलीसांना दिले असल्यास व सदर प्रकारचा गुन्हा पोलीसांनी पूर्वी नोंदविला नसल्यास व त्या गुन्ह्याबाबत कोणतीही कार्यवाही केली नसल्यास सदर प्रकारचा गुन्हा दाखल का करण्यात आला नाही याची चौकशी संबंधीत सहाय्यक पोलीस आयुक्त/उपविभागीय पोलीस अधिकारी यांनी करावी असे शासनाचे आदेश आहेत. पोलीस आयुक्त व पोलीस अधीक्षक यांनी उपरिनिर्दिष्ट सूचनांचे आदेशाप्रमाणे पालन करण्याची दक्षता घ्यावी.

५] अनुसूचित जाती/जमातीवर केलेल्या अत्याचाराबाबतचा सबळ पुरावा आरोपींना नष्ट करण्याची संधी मिळू नये म्हणून अशा प्रकारच्या गुन्ह्याच्या घटनास्थळास भेट देणाऱ्या पोलीस अधिकाऱ्यांनी तात्काळ भेट द्यावी. तसेच अशा प्रकारच्या गुन्ह्याच्या संदर्भात भेट देणाऱ्या अधिकाऱ्याने घटनास्थळास भेट विनाविलंब दिली आहे किंवा कसे याची तपासणी पोलीस ठाण्याच्या निरीक्षणाच्या वेळी निरीक्षण अधिकाऱ्यांनी करावी व याबाबत हलगर्जीपणा दिसून आल्यास संबंधितांवर योग्य ती कारवाई करावी.

[द. अ. चौधरी]
पोलीस महासंचालक यांचेकरिता.

प्रति,

पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई.
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु. अ. वि. [गुन्हे], म. रा., पुणे.
पोलीस आयुक्त, पुणे, ठाणे, नागपूर, औरंगाबाद व नाशिक.
सर्व पोलीस अधीक्षक [जिल्हे व लोहमार्ग धरून.]

प्रत:-

सर्व परिक्षेत्रीय पोलीस उपमहानिरीक्षक [लोहमार्ग धरून.]

आअस/३१२२

(46) (990) 123

(141)

क्र. पीसीआर/८५९२/विशेष १७/१९९१,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई -३९.
दिनांक :- ४/२/१९९२.

परिपत्रक :

विषय :- अनुसूचित जाती / जमातीवर होणाऱ्या अत्याचारा बाबत केंद्र शासनाच्या दिल्ली येथील नियंत्रण कक्षास कळविण्याबाबत.

—x—

अनुसूचित जाती / जमातीवर होणाऱ्या अत्याचारा बाबतची माहिती केंद्र शासनास त्वरीत कळावी व त्यावर योग्य ती कारवाई करता यावी दिर्घकालीन उपाय योजना [illegible] करणे [illegible] म्हणून अशी माहिती कळविण्यासाठी [illegible] डायरेक्टर, अनुसूचित जाती विभाग [illegible], कल्याण मंत्रालय, दालन ४९, चौथा मजला, [illegible] विंग, [illegible] भवन, नवी दिल्ली येथे [illegible] नियंत्रण कक्ष सुरु करण्यात आलेले आहे. दिल्लीतील या नियंत्रणकक्षाचा टेलेक्स क्र. ६५०२५९९ [illegible] जिल्हा दंडाधिकारी, पोलीस आयुक्त, पोलीस अधिक्षक यांनी त्यांच्या [illegible] हद्दीत घडलेल्या अशा अत्याचाराची माहिती [illegible] [illegible] महाराष्ट्र शासन गृह विभाग शासन [illegible] क्र. [illegible], पोलीस [illegible] [illegible] पोलीस अपर महानिरीक्षक, ना.ह.मी. महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना [illegible] पाठविण्याबाबत [illegible] सूचना [illegible] देण्यात आलेल्या आहेत.

२. [illegible] पोलीस आयुक्त / पोलीस अधिक्षक यांनी आपल्या हद्दीत अशा [illegible] अनुसूचित जाती / जमातीवरील अत्याचाराची घटना घडल्यास त्याची [illegible] [illegible] [illegible] नंतर [illegible] दिल्ली [illegible] नियंत्रण कक्षास [illegible] [illegible] जिल्ह्यामधील [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] सूचना विज्ञान केंद्राच्या [illegible] [[illegible]] यंत्रणेद्वारे [illegible] [illegible]. पोलीस आयुक्त बृहन्मुंबई हे [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] नियंत्रण कक्षास [illegible] वापर करावा.

३. [illegible] पोलीस आयुक्त / पोलीस अधिक्षक यांनी [illegible] [illegible] दिल्ली नियंत्रण कक्षास पाठविण्याची माहिती श्री [illegible] डायरेक्टर, अनुसूचित जाती विभाग [illegible], कल्याण मंत्रालय, दालन ४९, चौथा मजला, [illegible] विंग, [illegible] भवन, नवी दिल्ली यांचे [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] यांच्या राष्ट्रीय [illegible] केंद्राच्या "[illegible] [illegible] अधिकारी " [डी.आय.ओ.] [illegible] दिल्ली नियंत्रण कक्षास [illegible] [illegible] [illegible] आहे.

28 FEB [illegible]

४. तसेच सर्व पोलिस आयुक्त आणि पोलीस अधीक्षक यांना कळविण्यात येते की, त्यांच्या हद्दीत अनुसूचित जाती / जमातीवर होणाऱ्या अत्याचाराबाबत त्यांनी दखल घेताच उपलब्ध असलेली माहिती त्वरीत दिल्ली नियंत्रण कक्षास ३३०२६६१ दूरध्वनीवरुन किंवा निरनिराळ्या संदेशाद्वारे पाठवावी.

५. पोलीस ठाण्यामध्ये अशा गंभीर गुन्ह्याबाबत ज्या दिवशी गुन्ह्यामध्ये तारखेचा अहवाल पाठविण्यात येतो त्या गुन्ह्यात त्या वेळी उपलब्ध झालेली माहिती पाठविण्यात यावी व नंतर वेळोवेळी तपासातील प्रगती अहवाल पाठविला जावा.

[सु. आ. सोमणी]
पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना.ह.नि.,

पोलीस महासंचालक,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे करिता.

प्रत माहिती व कार्यवाहीसाठी,

पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई/ठाणे/नागपूर/पुणे/नाशिक/औरंगाबाद.
पोलीस उपमहानिरीक्षक,
ठाणे/औरंगाबाद/नागपूर/अमरावती/कोल्हापूर/नाशिक.
सर्व पोलीस अधीक्षक,
सर्व पोलीस उपअधीक्षक, ना.ह.नि. प्रे.

प्रत माहितीसाठी,

उप सचिव,
गृहविभाग[विशेष], मंत्रालय, मुंबई.

[illegible]

११५

क्र. पीसीआर/२४/३/सेल निर्मिती/९४,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९,
दिनांक :- ४/३/१९९३.

परिपत्रक :

अनुसूचित जाती / जमाती वरील अत्याचारांना रक्षण व परिणामकारक प्रतिबंध व उपाय योजना होणे आवश्यक आहे. पंतप्रधान व सर्व राज्यांचे मुख्यमंत्र्यांची बैठक नवी दिल्ली येथे ऑक्टोबर १९९२ मध्ये होऊन त्यामध्ये अत्याचार प्रतिबंधन करण्यासाठी मार्गदर्शक स्वरूपाचे निर्णय व मार्गदर्शक तत्वे अंमलबजावणीसाठी नमूद करण्यात आलेली आहेत.

२. वरील नमूद मार्गदर्शक तत्वे आणि निर्णय यांच्या अनुषंगाने खालील प्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

१) अनुसूचित जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] अधिनियम सन १९८९ मधील कलम ४ मध्ये अशी तरतूद करण्यात आलेली आहे की अनुसूचित जाती / जमातीचा नाही असा कोणताही सरकारी कर्मचारी जाणूनबुजून दुसऱ्या स्वेच्छेने त्याने या कायद्याखाली बंधनकारक असलेले कर्तव्य करण्याचे टाळाटाळ करील त्यास कमीत कमी ६ महिन्याची परंतु जी एक वर्ष मुदतीपर्यंत वाढविता येईल अशी कारावासाची शिक्षा होईल.

जेव्हा या तरतूदीचे उल्लंघन केल्याची तक्रार किंवा निदर्शनास आणण्यात आली असेल तेव्हा त्याची प्राथमिक चौकशी करून चौकशी अहवाल जिल्ह्यातील दक्षता समितीच्या अध्यक्षांकडे पाठविण्यात यावा आणि सदर दक्षता समितीचे योग्य त्या त्यामध्ये जातीयवाद किंवा अस्पृश्यतेचा अंश आहे असे सरकारी कर्मचाऱ्यावर या कलमाखाली पुढील कायदेशीर कारवाई होण्यासाठी सदर प्रकरण हे दक्षता शाखा ना.ह.सं. केंद्र, लाचलुचपत प्रतिबंध खाते किंवा राज्य गुन्हे शाखा, गुन्हा अन्वेषण विभाग यांच्याकडे सोपवावे यामुळे कसूरदार सरकारी नोकर याच पाठीशी घातले जाणार नाही अशी विश्वासार्हता निर्माण होईल.

२) अनुसूचित जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] अधिनियम १९८९ या कायद्यातील तरतूदीसह खादा गंभीर स्वरूपाचा गुन्हा दाखल झाला असेल अशा

[पु. पा. प.]

१.४ [illegible] विभागांच्या पोलीस अधिकाऱ्यांनी [illegible] २४ तासांचे आत येत
[illegible] या व्यतिरिक्त गंभीर स्वरूपाचे गुन्हे दाखल झाल्याचे तात्काळ कळवावेत.

१. खून.
२. खुनाचा प्रयत्न.
३. गंभीर दुखापत.
४. बलात्कार.
५. दंगली.
६. जाळपोळ करून नुकसान करणे.
७. धार्मिक निःपक्षतेस बाधक.
८. सामाजिक निःपक्षतेस बाधक.

अशा प्रकारचा जो गुन्हा की ज्यामुळे जातीय तेढ होण्याची शक्यता आहे. याबाबतीत स्वतः पोलीस उपआयुक्त / पोलीस अधीक्षक यांनी आवश्यक तेथे शासनाच्या धोरणाची अंमलबजावणी करावी अशी अपेक्षा आहे. जर कोणत्याही प्रभारी अधिकाऱ्याने किंवा त्यांचे वरिष्ठ असलेल्या अधिकाऱ्याने याबाबतीत शिथिलता दाखविली आहे असे निदर्शनास आल्यास त्याची नोंद त्यांचे गोपनीय अहवालात होण्याची शक्यता आहे.

[तु. का. चौधरी]
पोलीस महासंचालक,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
यांचे करिता.

प्रति,
१] सर्व पोलीस आयुक्त
२] सर्व पोलीस उपमहानिरीक्षक, परिक्षेत्र.
३] सर्व पोलीस अधीक्षक.
४] सर्व पोलीस उपअधीक्षक, [illegible]

प्रत सादर,
अपर मुख्य सचिव,
महाराष्ट्र शासन, गृहविभाग [विशेष],
मंत्रालय, मुंबई.

परिपत्रक/[illegible]/

२०७ १३९ २४५

क्रमांक - पोमस/नाहस/अ. जा. ज. नियम-९५/९९,
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ०३९
दिनांक ०९/०४/९९

परिपत्रक

विषय :- अनुसुचित जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा , १९८९
खालील गुन्हयांच्या भेटीबाबत

संदर्भ :- पोमस/पी. सी. आर/ अ. जा. ज. नियम -९५/९९ दि. २६/३/९९ चे परिपत्रक

No.PCR-8591/MR-VI/81.

Bombay 1st July 1981.

Ref:- This office circular memo No.Spl.Cell/PCR/8591/MR/78, dated 17.5.78 and dt.4.7.1979.

Sub:- Monthly Return for June 1981. Cases involving offences against the members of Scheduled Castes and Scheduled Tribes.

The Commissioners of Police/ Supdts. of Police are requested to send Monthly Return for the month of June 1981 on the subject mentioned above before the 15th July 1981 positively.

(A.M.Shinde)
For Inspector-General of Police (PCR)
M.S., Bombay.

To

All Commrs. of Police,

All Supdts. of Police (Distt. Rlys.)

Copy to:-

All Range D.Is.G.P.

(sk)

6 JUL 1981

D.I.G.P. KOLHAPUR RANGE
Inw.
R. No.
Sy. No.

No.PCR/2591/91
M.S. Police Headquarters,
Old Council Hall,
S.B. Singh Marg, Bombay.
Dated: 4th Sept.1991.

Sub: Atrocities against Backward Class people and improper implementation of PCR Act.

....

The atrocities against the Harijans and other Backward Class people has been a matter of great anxiety and concern to the Government for quite some time now. What is of even greater concern is the apparent casual approach in taking cognizance of offences when reported, for reasons which are not satisfactorily explained. Time and again instructions have been given about the prompt manner in which cognizance has to be taken of offences where the victims are belonging to the Backward Communities. The manner of treating the complaints of Adivasis and other Tribal people also leaves much to be desired.

2. Apart from the approach to such cases itself needing improvement, what is of more importance is the manner of keeping the senior officers and the Government of the factual and true position about which also sometimes doubts exist. Senior officers including the SsP do not appear to visit at their own initiative, the affected villages from where the crime has been reported and efforts are sometimes made to play down the communal angle, so that it could be treated as a conventional crime. In view of this, it is once again emphasised that such cases should merit prompt attention and the supervisory officers should also see that the cases are taken cognizance of and investigated properly. Failure to comply to these instructions would merit action against the defaulting officers which will not only include those directly concerned with the investigation but even those who are responsible to supervise properly.

(P.R. Parthasarthy)
Addl. Director Genl. of Police
(Law & Order) M.S.,Bombay

To:

All Commrs.of Police
All Dy.Insprs.Genl.of Police
All Supdts.of Police

क्रमांक :- [illegible]

दिनांक :- ४/११/२००४

परिपत्रक :-

विषय :- अनु.जाती/ जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ या केसेस मध्ये समन्स बजावणे बाबत.

******

असे निदर्शनास आले आहे की, अनु.जाती /जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ या केसेस मधील समन्स व वॉरन्ट यांची बजावणी व्यवस्थीत व काटेकोरपणे न झाल्याने न्यायालयात पुराव्याकामी फिर्यादी, साक्षीदार व प्रत्य सरकारी पक्षाकडुन हजर ठेवण्यात निष्काळजीपणा होतो व त्यामुळे अशा केसेस योग्य पुराव्या अभावी सुटतात.

सर्व घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी आपल्या अधिपत्याखालील कर्मचारी व अधिकारी यांना अनु. जाती/ जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ या कायद्यांतर्गत न्यायालयाने काढलेल्या समन्स व वॉरन्टची बजावणी व्यवस्थीत व काटेकोरपणे करण्यात यावी जेणे करुन वरील कायद्यांतर्गत गुन्ह्यांच्या साक्षीतीचे प्रमाण वाढेल व दोन्ही कायद्यांची राज्यात योग्य अंमलबजावणी होईल.

([illegible]) 3.11.04.

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त (बृहन्मुंबई सह)
सर्व पोलीस अधीक्षक

प्रत सस्नेह अग्रेषित

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक

क्र.पीसीआर/२१/नाहसं/परिपत्रक/२०१३/२९४
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंह मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ००१.
दिनांक :– ०५/१२/२०१३

परिपत्रक

विषय :– अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, १९८९ ची प्रभावी अंमलबजावणी होणेबाबत.

अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, १९८९ या कायद्यान्वये गुन्हा दाखल झाल्यानंतर, तात्काळ सवर्णांकडून ३९५ भा.दं.वि. सारखे तांत्रिक स्वरुपाचे गुन्हे अनुसूचित जाती/जमातीचे इसमांविरुध्द दाखल केले जातात व त्यामध्ये त्यांना तात्काळ अटकही केली जाते. तपासादरम्यान सदरचे गुन्हे खोटे असल्याचे निष्पन्न होते. याबाबत अनुसूचित जाती/जमातीच्या इसमांना योग्य न्याय मिळण्याकरीता खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

१) अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, १९८९ अन्वये दाखल करण्यात आलेल्या गुन्ह्यांचा तपास ज्या उप विभागीय पोलीस अधिकारी/सहाय्यक पोलीस आयुक्त यांच्याकडे आहे, त्या तपासी अधिकाऱ्याकडेच सवर्णांच्या फिर्यादीवरुन दाखल गुन्ह्यांचा तपासही देण्यात यावा. जेणेकरुन मूळ प्रकरणाची पडताळणी होऊन अनुसूचित जाती/जमातीच्या इसमांवर अन्याय होणार नाही.

२) अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, १९८९ अन्वये दाखल झालेल्या गुन्ह्यामध्ये अटक करण्यात आलेल्या आरोपींना तात्काळ जामीन मिळू नये याकरीता योग्य ती कार्यवाही करण्यात यावी.

३) अनुसूचित जाती/जमातींच्या इसमांवरील अत्याचारास प्रतिबंध करण्यासाठी ज्या तालुक्यात ३ पेक्षा जास्त गुन्हे दाखल आहेत त्या तालुक्याच्या ठिकाणी जातीय सलोखा बैठका घेण्यात याव्यात.

मा. पोलीस महासंचालक,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
यांच्या मान्यतेने.

(स्वाक्षरी) ६/१२/१३
(व्ही. डी. मिश्रा)
अपर पोलीस महासंचालक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त (रेल्वेसहित)
सर्व पोलीस अधिक्षक (रेल्वेसहित)

प्रत सविनय सादर :–

सर्व परिक्षेत्रिय विशेष पोलीस महानिरीक्षक.
सर्व पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं., कोकण, नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, नांदेड, अमरावती, नागपूर परिक्षेत्र.
पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं., मुंबई पथक, मुंबई.

153

133

209

क्रमांक : नाइसं/पानमेट/४१/९८/१३६,
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ०३९.

परिपत्रक

23

No.PCR/3591/Spl.Cell/91-
Office of the Director General
of Police,
Old Council Hall,
Bombay-400 039,
Dt: the 5th October 1991.

The menace of atrocities on Scheduled Castes/
Scheduled Tribes is enormous. The gamut of legislative
safeguards for Scheduled Castes/Scheduled Tribes spans 40 years
the main land-marks being the constitutional provisions of
1949, the Protection of Civil Rights Act 1976 and Scheduled
Castes/Scheduled Tribes(Prevention of Atrocities)Act, 1989.
The Scheduled Castes/Scheduled Tribes persons were expected to
be the major beneficiaries of welfare legisl[illegible]

902

To

All Collectors
in Maharashtra,

Copy submitted to:-

Addl. Chief Secretary
to the Govt. of Maharashtra,
Home Department,
Mantralaya,
Bombay.
The Secretary to the Chief Minister, M.S., Bombay
The Director General of Police,
M.S., Bombay.

The Spl. IGP CID Crime, Pune.

Copy to:-

All Supdts. of Police,

All Range D.Is.G.P.,

Copy W.Ss. to:

All Divisional Commissioners.

(83)

An Accompaniment of D.O.letter of DIG(PCR)/8591
to Shri D. P. Kamble, Dy. Secretary, Home Department.

Information about Land of SC/ST person which has been encroached upon/
Dispossessed by Non-SC/STs.

Name of SC/ST Person.	Resi.Tal. & District.	Survey No. of Area, which is encroached upon.	Name of the Non-Sc/Sts who has encroached/ dispossessed land.	Whether any complaint lodged. If so, to whom ? PSI/Tahshildar/ SDM etc.with date and time of complaint.	Action taken by authorities.
1	2	3	4	5	6

CIRCULAR

No DGP/24/ 27 /2003
Mumbai, dt. 05-12-2003

Sub : The guidelines of the Hon'ble Supreme Court of India regarding taking effective steps for tracing out the missing and kidnapped minor girls and women and persons.

****

The Hon'ble Supreme Court of India on 14-11-2002, while hearing the Writ Petition (Cri.) No.610 of 1996 filed by Hordal V/s Commr. of Police, Delhi & ors. has set out following guidelines about effective steps to be taken in case of tracing out the missing and kidnapped minor girls and women etc. :-

Spl. ... Mumbai
... No.
The Reg. No.
Desk No.
Date 9/12/03
Inward No. 4935

(1) Publish photographs of the missing person in the newspaper, telecast them on the television promptly and in any case not later than one week of the receipt of the complaint. Photographs of the missing person shall be given wide publicity at all the prominent outlets of the city/town/village concerned - that is, at the railway stations, inter-State bus stands, airport, regional passport office and through law enforcement personnel at border check-posts. This should be done promptly and in any case not later than one week of the receipt of the complaint.
But in case of a minor / major girl such photograph shall not be published without the written consent of the parents / guardians.

(2) Make inquiries in the neighbourhood, the place of work/study of the missing girl from friends, colleagues, acquaintances, relatives etc. immediately. Equally all the clues from the papers and belongings of the missing person should be promptly investigated.

सविनय सादर
व. पो. नि. (...)
योग्य माहितीस व पुढील
... कार्यवाही करिता

(3) To contact the Principal, Class teacher and students at the missing person's most recent school /educational institutions. If the missing girl or woman is employed somewhere, then to contact the most recent employer and her colleagues at the place of employment.

(4) Conduct an inquiry into the whereabouts from the extended family of relatives, neighbours, school teachers including school friends of the missing girl or woman.

पोलीस उप आयु. (मुख्या.)

(5) Make necessary inquiries whether there have been past incidents or reports of violence within the family.

Thereafter, the investigating officer / agency shall:

पोलीस अधिक्षक (मुख्या.)

(a) Diligently follow up to ensure that the records requested from the parents are obtained and examine them for clues.

(b) Hospitals and mortuaries be searched immediately after receiving the complaint.

(c) The reward for furnishing clue about the missing person should be announced within a month of her disappearance.

(d) Equally hue and cry notices shall be given within a month.

(e) The investigation should be made through women police officers as far as possible.

(f) The concerned Police Commissioner or the D.I.G./I.G. of the State police would find out the feasibility of establishing a Multi-Task Force for locating missing girl children and women.

(g)Further, is the metropolitan cities, such as Delhi, Mumbai, Kolkata and Chennai, the Investigating Officer should immediately verify the red-light areas and try to find out the minor girls. If any minor girl (may or may not be recently brought there) is found, her possession be taken and she may be sent to the local children's home (Sec. 34 of the Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act, 2000), and the I.O. to take appropriate steps that all medical/other facilities are provided to her.

2. The aforesaid guidlines are though set out for missing and kidnapped minor girls and women by the Hon'ble Supreme Court of India, **except guidlines in term of (e), above,** all other guidlines will be applicable to **other missing persons,** hence the same should be followed in respect of **other missing persons also,** by the all unit commanders.

3. The all unit commanders below are hereby requested to bring above guidelines to the notice of all Police Stations incharge in their jurisdictions and should ensure see that the aforesaid guidelines are implemented **scrupulously. Proper record of the steps taken for finding/ tracing out, the missing persons should be maintained.**

(K.L.Bishnoi)
Dy.Inspector General of Police (L&O),
For Director General of Police, M.S.,
Mumbai.

To:

All Commrs. of Police,

All Supdts. of Police,

Copy to :-

All Range Spl.Is.G of Police, including PCR/Rly./SRPF).

2. For information & necessary action.

Copy to :-

The D.O., D.No.14 o/ D.G's office.

B.05.

File.Cn.

****

33

No. PCR/[illegible]/84,
Maharashtra State Police H.Q.,
Old Council Hall,
Bombay 400 039.
Dated:- 6.[illegible].1984.

CIRCULAR MEMO:

Subject:- Regarding the Statistical Information about Criminal offences against members of S.Cs./S.Ts. Six monthly statement for the period ending 31.12.83.

.....

The Government of India have communicated following observation on six monthly statements submitted by this office for the period ending 31st December 1983 about statistical information about Criminal Offences against members of Schedule Castes and Scheduled Tribes.

2. That during the period ending 31st December 1983, 17 cases ended in conviction where as 25 cases ended in acquittal, which shows that as compared to the number of convictions secured the number of acquittals is slightly higher but the difference has been narrowed down considerably. They have desired that all the cases are pursued with a sense of purpose and with utmost alertness.

3. The Government of India have also observed that the number of cases pending trial viz. [illegible] cases is on higher side. They have, therefore, desired that all-out efforts needs to be made to bring down them to the extend possible.

4. The following officers are, therefore, requested to make all-out efforts to bring down the number of cases pending trial. Please furnish with their reports indicating progress made at the earliest.

(V.K. Pradhan)
Dy. Inspector General of Police (PCR),
M.S., Bombay.

9 APR 1984
PIG.
DS.
Branch
2056
9/4/84

All Commissioners of Police.
All Addl. I.G.P. and Dy.I.G.P.
All Supdts. of Police.

Copy submitted to:-

The Spl.I.G.P., C.I.D. (Crime) M.S., Pune.

mdashmk

२८९

६५५२

क्र.पोमसं /नाहसं-४१/ विभागीय दक्षता समिती बैठक/ /२००५, मुंबई दि. ६/१२/२००५

6 DEC 2005

परिपत्रक

विषय :- विभागीय दक्षता व नियंत्रण समितीची बैठक
अनु.जाती /जमाती अत्याचार प्रतिबंधक कायद्याची अंमलबजावणी

*****

शासन निर्णय क्रमांक विदनिस-१०९७ प्र.क्र./५३५/मावक-२, दि. २ जानेवारी १९९८ अन्वये अनु.जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायद्याची प्रभावी अंमलबजावणी होण्याच्या दृष्टीने आढावा घेण्यासाठी विभागीय दक्षता व नियंत्रण समितीची स्थापना विभागीय आयुक्त यांच्या अध्यक्षेते खाली करण्यात आली असुन जिल्हा पोलीस अधिक्षक यांची पदसिध्द सदस्य म्हणुन नियुक्ती करण्यात आली आहे.

विभागीय आयुक्त तथा अध्यक्ष विभागीय दक्षता नियंत्रण समिती यांनी आयोजित केलेल्या विभागीय दक्षता व नियंत्रण समितीच्या त्रैमासिक सभेस पोलीस अधिक्षक उपस्थित राहात नाहीत. त्यांचे प्रतिनिधीना सदर मिटींगला पाठवितात असे काही विभागीय आयुक्तांनी या कार्यालयास कळविले आहे.

त्याकरीता सर्व पोलीस अधिक्षकांना असे निर्देश देण्यात येतात की, कोणत्याही महत्वाच्या व संवेदनशिल कायदा व सुव्यवस्था प्रकरणी ते व्यस्त नसल्यास त्यांनी विभागीय दक्षता व नियंत्रण समितीच्या मिटींगला व्यक्तीशः उपस्थित राहावे आणि अनुसूचित जाती जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा १९८९ चे प्रभावी अंमलबजावणीचे दृष्टीने सक्रिय योगदान दयावे.

5/12/05

(भि. न. राऊत)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व जिल्हा पोलीस अधिक्षक.

प्रत,

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक.

Most Immediate
No.PCR-8591-MR-I-Review/81 Bombay, 7th Feb.1981.

Ref:- G.C.H.D.(Spl.) No.PCR-3080/1221-SPL-6, dated 8.11.1980 and 27.1.1981.

Sub:- Monthly Review for the month of Jan.1981 Special measures and procedures to deal with the atrocities or offences on Sch. Castes, Sch.Tribes, Nomadic Tribes and Vimukta Jatis.

The officers addressed below are requested to send monthly Review for the month of January 1981 on the subject mentioned above in forms prescribed in para "C-II" of Government circular under reference.

They are also requested to send monthly Review, in future, within the time limit prescribed.

(M.W. Chitale)
for Deputy Inspector-General of Police
Protection of Civil Rights,
M.S., Bombay.

To

All Commissioners of Police,
All Supdts.of Police(Districts & Rlys.)

Copy to :-

All Range Dy.Inspectors-General of Police.

1 FEB 1981

क्र. पोमसं/नाहसं-४१/२००३
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई.
दिनांक :- ०७.०६.२००३

परिपत्रक
=======

<u>विषय</u> :- दलितावरील अत्याचार

<u>संदर्भ</u> :- पोलीस अधीक्षक, जालना यांचा दिनांक ३०.०५.२००३ चा फॅक्स संदेश.

दि.२४.०५.०३ रोजी जालना जिल्ह्यातील घनसावंगी पो.ठाण्याच्या हद्दीतील भोगांव येथे कु.आशा शेळके वय १८ वर्षे [मातंग] ही सार्वजनिक हापशावर पाणी भरण्यासाठी गेली असता मराठा समाजातील मुलांनी तिला छेडल्यामुळे तिचा भाऊ दिलीप शेळके याने हापशावर येवुन विठ्ठल भोकर व दत्ता भोकर यांना सदर घटनेबाबत विचारणा केली असता त्यांच्यामध्ये भांडण होवून दिलीप शेळके याने काठीच्या सहाय्याने विठ्ठल भोकर व दत्ता भोकर यांना मारहाण केली. त्यानंतर रमेश भोकर [वय १२ सर्व मराठा] यांनी दिलीप शेळके यास त्याचे राहते घरात अंगावर रॉकेल टाकुन पेटवून दिले असता तो ९९ टक्के भाजल्यामुळे शासकीय रुग्णालय, जालना येथे औषधोपचार घेत असतांना मरण पावला. सदरचा घडलेला प्रकार हा दुर्दैवी असुन असे दुर्दैवी प्रकार घडु नयेत म्हणुन केंद्र शासनाने ३१ मार्च १९९५ रोजी अ.ज.ज.[अ.प्र.] कायदा १९८९ या कायद्यामध्ये कलम २३ अन्वये केंद्र शासनास प्रदान केलेल्या अधिकारान्वये अ.जा.ज.[अ.प्र.] नियम १९९५ तयार करुन विशेष राजपत्राद्वारे अंमलबजावणी करुन प्रसिद्ध करण्यात आले आहे. सदर नियमाची अंमलबजावणी योग्यरित्या होत नसल्यामुळे वरील संवेदनशील घटना घडत असतात.

२. दुरक्षेत्राच्या ठिकाणी, पोलीस स्टेशनच्या ठिकाणी घडणाऱ्या घटनांची वस्तुस्थिती माहिती पोलीस गोळा करु न शकल्याने अशा घटना वारंवार घडतात. त्यामुळे पोलीसांना त्यांच्या हद्दीतील जनतेशी सतत संपर्कात राहणे अत्यंत जरुरीचे आहे. प्रभारी अधिकारी यांनी गांव भेटीच्या वेळेस आणि पोलीस अधीक्षक यांनी तपासणीच्या वेळेस जनतेशी बोलावे आणि त्यांच्याकडून घडणाऱ्या संवेदनशील घटनांची माहिती मिळविण्याचा प्रयत्न करावा. वरील घटनेवरुन असे हा लक्षात येते की, स्थानिक पोलीसांचे त्यांच्या हद्दीतील जनतेशी संबंध दुरावलेले असुन दुर्बल घटकामध्ये स्थानिक पोलीसांविषयी आत्मविश्वास निर्माण होण्याची अत्यंत गरज आहे. त्यामुळे असा आत्मविश्वास पोलीस अधिकाऱ्यांनी निर्माण केल्यास अशा प्रकारच्या संवेदनशील घटना टाळता येतील. तसेच स्थानिक पोलीसांनी आपले पोलीस ठाण्याच्या हद्दीत अशा घटना घडणाऱ्या जागा शोधुन काढून जनतेला त्यांच्या तक्रारीचे निवारण होणाऱ्या पद्धती विषयी माहिती दिली पाहिजे. या बाबत

... २

या कार्यालयाकडून वेळोवेळी काढलेल्या परिपत्रकांची पूर्णपणे अंमलबजावणी करण्यात यावी.

३. सर्व पोलीस आयुक्त व सर्व पोलीस अधिक्षक यांना विनंती करण्यात येते की, आपण आपल्या अधिकारातील सर्व पोलीस ठाण्यांना सूचना देण्यात याव्यात व अ.जा.ज. [अ.प्र.] कायदा १९८९ ची योग्य प्रकारे अंमलबजावणी होईल याची दक्षता घ्यावी व यासंबंधी जिल्हा पातळीवर येथे घडलेले, दुर्दैवी प्रसंग फार ठिकाणी होऊ नये अशी सावधानता बाळगावी.

[श्रीदेवी गोयल]
पोलीस महासंचालक,
महाराष्ट्र राज्य यांचेकरिता.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त
सर्व पोलीस अधिक्षक

प्रत माहितीस्तव सस्नेह सादर :-

अपर पोलीस महासंचालक [का.व सु.], म.राज्य, मुंबई.
अपर पोलीस महासंचालक, रा.गु.अ.वि. [गुन्हे], म. राज्य, पुणे.

प्रत माहितीस्तव :-

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक.
सर्व ना.ह.सं. परिक्षेत्रीय पोलीस अधिक्षक/पोलीस उप अधिक्षक.

क्रमांक : डीवायजीपी/२५९१/लाइसं तपास/९३,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई.
दिनांक :- ७ ऑक्टोबर १९९३.

परिपत्रक :

विषय :- अनुसूचित जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] कायद्या-
अंतर्गत दाखल केलेल्या गुन्ह्याचे तपासा बाबत.

---000---

उपरोक्त विषयाबाबत सर्व पोलीस आयुक्त / अधीक्षक यांना विनंती करण्यात येते की, अनु. जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] कायदा १९८९ च्या प्रकरण चार मधील कलम १४ मध्ये विशेष न्यायालय स्थापन करणे बाबत उल्लेख केला आहे. त्यानुसंगाने महाराष्ट्र शासनाने सध्या जिल्हा व सत्र न्यायालय यांना विशेष न्यायालयाचे अधिकार प्रदान केले आहेत.

२. म्हणून उपरोक्त कायद्यान्वये गुन्हा दाखल होताच फिर्यादीची नक्कल विशेष न्यायालय म्हणजे जिल्हा व सत्र न्यायाधीश यांना पाठवावी लागते.

३. तसेच शासनाचे असेही निदर्शनास आले आहे की, गुन्ह्याचा तपास पूर्ण होताच तपासी अधिकारी हे ज्युडि. मॅजि. यांना चार्जशीट पाठवतात व ते सेशन कोर्टात पाठविण्यात येते हे कायद्याप्रमाणे आवश्यक आहे.

४. यापुढे तपास पूर्ण होताच गुन्ह्याचे दोषारोप पत्र सरळ विशेष न्यायालयात पाठविण्याबाबत काळजी न घेतल्यास हायकोर्टातून निवाड्यास विलंब होतो. कारण या कायद्याअंतर्गत आरोप विशेष न्यायालयातच केस दाखल करतो. उदा. अमली पदार्थ प्रतिबंधक कायद्याअंतर्गत ज्याप्रमाणे केस सरळ विशेष न्यायालयात जाते, त्याच प्रमाणे या कायद्याअंतर्गत विशेष न्यायालय देण्यात आलेले आहे त्याची एक काही विभागाकडून अनुसरण्यात न्यायालयाने अन्याय केला असे जे.एम.एफ.सी. यांनी आरोपींना जामीन दिलेला आहे.

५. तसेच अत्याचार प्रतिबंध कायद्यान्वये दाखल केलेल्या गुन्ह्यांचा तपास पोलीस शिपाई / पोलीस हेड कॉन्स्टेबल यांनी न करता सरळ पोलीस उप निरीक्षक दर्जाच्या अधिकाऱ्यांनी करावा याविषयी ह्या खात्याच्या परिपत्रकान्वये यापूर्वी सर्व विभाग प्रमुखांना सूचना दिलेले आहे तथापि काही ठिकाणी विभाग प्रमुखांकडून यासंबंधी कार्यवाही होत नाही. त्याची बाब अतिशय असमाधानकारक नाही.

[कृ. मा. प.]

13 OCT 1993

OIG	
OS	

६. तेव्हा सर्व प्रभारी पोलीस अधिकारी-यांना पुढील निर्देश करण्यात येते की, यापुढे कामकाजाच्या सूचना आपल्या अधिपत्याखालील पोलीस अधिकारी-यांना / आणि अंमलदारांना देऊन त्यांची अंमलबजावणी स्थानिक प्रशासनाने ह्याबाबत पहावी.

[एस. व्ही. मुतालिक-देसाई]
पोलीस उप महानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
यांचे करिता.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधीक्षक [रेल्वे सह].

प्रत माहितीसाठी सस्नेह अग्रेषित,
सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक [रेल्वे सह]

प्रत माहितीसाठी रवाना,
सर्व पोलीस उप अधीक्षक, ना.ह.सं. केंद्र
मुंबई / पुणे / नासिक / कोल्हापूर / औरंगाबाद / अमरावती / नागपूर.

(२५)

क्र.पी सीआयआर/८५९३/८७
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय
जुने विधान भवन, मुंबई-४०००३९
दिनांक ८/११/१९८७

विषय : भा.दं.सं.कायद्याखाली दाखल केस कोर्टात बाबत
निर्दोष सुटका. न्यायालय द्वारा [illegible]बाबत.

परिपत्रक

[illegible] हक्क संरक्षण [illegible] यांचे [illegible] आढळून आले असे निदर्शनास आले की, भा.दं.सं.कायद्याखाली दाखल केलेल्या न्यायालयात [illegible] बाबत निर्दोष सुटका. त्याचे कारण असे दिसून आले की, (१) फिर्यादी या [illegible] होता त्याने त्याला काय [illegible] केली ते [illegible] व घटना कशी घडली याचे [illegible] कोर्टापुढे केले नाही (२) [illegible] पुढा-यांचे [illegible] (३) [illegible] कोर्टात [illegible] केली नाही (४) [illegible] तपास [illegible] आहे, [illegible] निर्दोष सुटलेल्या आहेत.

MOST IMMEDIATE

No. CCR/8591/MR-IV/84 Bombay, 6/5/1984.

Ref:- No. PC-/8591/MCR/81, dt. 28th Jan. 1983.

Sub:- Monthly Return
Monthly Crime Review on PCR Special measures and procedures to deal with atrocities of offences on SC/ST Monthly Return for the month of April 1984.

Circular:

All Commrs. of Police and Supdts. of Police concerned below are requested to ensure that the monthly return for the month of April 1984 is sent well in time, so, that it reaches this office by the 10th May 1984. It is also requested that in future the returns may please be sent well in advance to enable this office to submit a consolidated return to Government at least by 15th May 1984.

(S.S. Khaside)
For Director General of Police.

To

All Commrs. of Police.
All Supdts. of Police (Districts & Rlys.)

Copy to:-

All Range D.Is. G.P.

17 MAY 1984

क्रमांक:-२२/२५/लपास/९२

मुंबई, दिनांक: ८.६.१९९२

संदर्भ :- या कार्यालयाचे अ.शा.पत्र क्रमांक २२/२५/डीपीसी दिनांक ~~[illegible]~~ २०.२.९२ व दि. २५.११.९१

विषय :- दिर्घकाळ पोलीस तपासाधिन असलेल्या प्रकरणांबाबत दोषारोपपत्र न्यायालयात विनाविलंब पाठविण्याबाबत.

अधिवेशन काळात विधान [illegible] विचारण्यांत आलेल्या

"परिपत्रक"

क्रमांक : पोमसं/४१/मराडी समाज/२००१,
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ०३९.
दिनांक :- ८/८/२००१.

०९ अगस्त AUG 2001

विषय :- मराडी जाती जमातीचे लोकांना त्रास न देणेबाबत.

दिनांक २१/१२/९८ रोजी मराडी व त्यामधील उपजाती भटक्या जमातीच्या "भोलीहान" लोकांनी मोर्चा काढून तत्कालीन मा.ना.मनोहर जोशी, मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई कॅम्प नागपूर यांना त्यांच्या मागण्यांबाबत निवेदन सादर केले होते.

२. प्रस्तुत निवेदनामधील क्र.आठच्या मागणीत मराडी जाती जमातीचे लोक हे भविष्य पाहणे तसेच देवा धर्माच्या नावाने भिक्षा मागणे इ. साठी संपूर्ण देशात भटकत असतात. सदर जमातीच्या लोकांना पोलीसांकडून त्रास होता कामा नये असे पोलीस अधिकारी व कर्मचारी वर्गांना सूचना द्याव्यात अशी मागणी केली होती.

३. वरील आदेशाची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करणेबाबत आपल्या अधिपत्याखालील पोलीस अधिकारी व कर्मचारी वर्गांना सूचना द्याव्यात.

[बी.या. निंबलोकर]
विशेष पोलीस महानिरीक्षक [ना.ह.सं.]
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
१] सर्व पोलीस आयुक्त [मुंबई व मुंबई रेल्वेसह]
२] सर्व पोलीस अधीक्षक [रेल्वेसह]

प्रत माहितीकरिता,

१] सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक
२] सर्व पोलीस अधीक्षक / पोलीस उप आयुक्त, ना.ह.सं.
३] सर्व पोलीस उप अधीक्षक, ना.ह.सं. परिक्षेत्र.
४] सर्व नागरी हक्क संरक्षण कक्ष [महाराष्ट्र राज्य]

प्रत माहितीस्तव सस्नेह अग्रेषित,

१] अवर मुख्य सचिव, गृहविभाग [विशेष], म.रा., मुंबई.
२] अवर मुख्य सचिव, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य, म.रा., मुंबई.

क्र. सेनस / अ.जा. / तक्रार / ... / दोषसिध्दी प्रमाण / ... / २०१६
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ००१
दिनांक :- ०८/१२/२०१६

परिपत्रक

विषय :- दोषसिध्दीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजनांबाबत.

उपरोक्त विषयास अनुसरुन, अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.सं. कायदा, १९५५ अन्वये दाखल झालेल्या गुन्ह्यांमध्ये दोषसिध्दीचे प्रमाण अत्यंत अल्प आहे. दोषसिध्दीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी सर्व घटक प्रमुख यांनी तपासासंदर्भात तपासी अधिकारी यांना खालीलप्रमाणे सूचना देण्याबाबत विनंती आहे.

१) अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ या गुन्ह्यांचा तपास अ.जा./ज. (अ.प्र.) नियम, १९९५ चे नियम ७ (१) अन्वये पोलीस उप अधिक्षक / उप विभागीय पोलीस अधिकारी दर्जाच्या अधिकाऱ्यांकडून करावा.

२) अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ अन्वये गुन्हा दाखल झाल्यानंतर घटक प्रमुख यांनी तात्काळ सदर गुन्ह्याचा तपास अ.जा./ज. (अ.प्र.) नियम, १९९५ चे नियम ७ (१) अन्वये पोलीस उप अधिक्षक/उप विभागीय पोलीस अधिकारी यांनी करण्याबाबत आदेश द्यावेत.

३) गुन्हा दाखल होताना पोलीस ठाण्याचे प्रभारी अधिकारी यांनी स्वतः जातीने लक्ष देवून गुन्हा दाखल करणाऱ्या अधिकाऱ्यास फिर्यादीच्या म्हणण्याप्रमाणे फिर्याद नोंदविताना गुन्हा कोणत्या कारणावरुन, कोणत्या उद्देशाने घडला, आरोपी व फिर्यादीची जात, आरोपीने यांनी फिर्यादीस कोणती जातीवाचक शिवीगाळ केली ती शब्दांच्या स्वरुपात जसे घडले त्याचा उल्लेख करण्याबाबत व तक्रारदाराकडून तक्रार दाखल करण्यास विलंब झाला असल्यास, त्याबाबतचे समर्पक कारण प्रथम खबरीमध्ये नमूद करण्याबाबत व योग्य ती काळजी घेण्याबाबत मार्गदर्शन करतील.

४) गुन्ह्याच्या घटनास्थळाचा पंचनामा करुन संबंधित घटनास्थळाचा नकाशा सक्षम प्राधिकरण यांचेकडून प्राप्त करुन गुन्ह्याच्या कागदपत्रांमध्ये समाविष्ट करावा.

५) फिर्यादी व आरोपीचे जातीचे प्रमाणपत्र लवकरात लवकर प्राप्त करुन गुन्ह्याच्या कागदपत्रांमध्ये समाविष्ट करावीत.

६) फिर्यादी, पिडीत व्यक्ती व गुन्ह्यातील आरोपीचे वैद्यकीय तपासणी करुन अहवाल लवकरात लवकर प्राप्त करावा.

७) गुन्ह्यामध्ये जास्तीत जास्त प्रत्यक्षदर्शी साक्षीदार व वैज्ञानिक पुरावा मिळविण्याचा प्रयत्न करावा.

.....२/-

८) दाखल गुन्ह्यातील पिडीत व अत्याचारग्रस्त व्यक्तींना योग्य ते संरक्षण दिल्याने त्यांचे आत्मविश्वास वाढ निर्माण झाल्यामुळे निर्दोष सुटलेल्या गुन्ह्यांचे प्रमाण कमी होण्यास मदत होईल.

९) फिर्यादी, पिडीत व्यक्ती व प्रत्यक्षदर्शी साक्षीदार यांचे कलम १६४ फौ.प्र.सं. अन्वये जबाब नोंद करण्यात यावेत.

१०) सदर कायद्याचे सखोल ज्ञान सर्व पोलीस अधिकारी व अंमलदार यांना होण्याकामी कार्यशाळा/ प्रशिक्षण वर्ग घेण्यात यावेत.

११) या कायद्याअंतर्गत दाखल झालेल्या गंभीर गुन्ह्यांमध्ये विशेष सरकारी अभियोक्ता यांची नेमणूक करणेबाबत विधी व न्याय विभागाशी पत्रव्यवहार करावा.

१२) गुन्ह्याचे दोषारोप पत्र न्यायालयात सादर करण्यापूर्वी सरकारी अभियोक्ता यांचेकडून कायदेशीर पडताळणी करुन घ्यावी व त्यांनी दिलेल्या त्रुटींची पूर्तता करुनच विहीत वेळेत न्यायालयामध्ये दोषारोप पत्र सादर करावे.

१३) अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ अन्वये पोलीस तपासावर प्रलंबित असलेल्या गुन्ह्यांपैकी मा. न्यायालयाने ज्या गुन्ह्यामध्ये अपिल/याचिका दाखल करण्यात आलेली आहे, सदर अपिल/याचिकांच्या सुनावणीदरम्यान मा. न्यायालयाने तपासास स्थगिती आदेश दिलेले नाहीत, अशा सर्व गुन्ह्यांमध्ये तात्काळ दोषारोप पत्र न्यायालयात सादर करण्याबाबत तपासी अधिकारी यांना आदेशित करावे.

१४) पैरवी अधिकारी हे खटला सुनावणीच्या वेळी फिर्यादी, साक्षीदार व पंच यांना गुन्ह्यासंदर्भात मार्गदर्शन करतील.

१५) दोषसिद्धीचे प्रमाण वाढविण्याकरीता शासनाने सन २०१२ मध्ये निर्गमित केलेले १४ शासन निर्णयामध्ये दिलेल्या निर्देशानुसार कार्यवाही करतील.

([illegible])
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

१) सर्व पोलीस आयुक्त (रेल्वेसह)
२) सर्व पोलीस अधीक्षक (रेल्वेसह)
३) सर्व परिक्षेत्रिय विशेष पोलीस महानिरीक्षक.
४) पोलीस अधीक्षक ना.ह.सं. कोकण, नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, नांदेड, अमरावती, नागपूर परिक्षेत्र
५) पोलीस उप अधीक्षक, ना.ह.सं., मुंबई विभाग, मुंबई.

अतितात्काळ

क्रमांक :- पोमसं/४१/दाखल गुन्हा/टाळाटाळ/२०००,
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ०३९.
दिनांक :- ८/९/२०००.

परिपत्रक

8 SEP 2000

विषय :- दलित-मागासवर्गीयांवरील अत्याचाराचा गुन्हा दडपून टाकणे तथा दाखल करण्यास टाळाटाळ करणे.

भारतीय रिपब्लिकन पक्षाच्या वरिष्ठ कार्यकर्त्यांनी विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं., म.रा., मुंबई यांची प्रत्यक्ष भेट घेवून, दलित-मागासवर्गीय समाजावर होणाऱ्या अत्याचाराचे कथन केले. सदरच्या कार्यकर्त्यांनी तक्रार केली की, दलित-मागासवर्गीय इसम, जेव्हा त्याचेवर होणाऱ्या अन्याय अत्याचाराची तक्रार नोंदविण्यासाठी संबंधीत पोलीस ठाण्यात जातात, तेव्हा तेथील ठाणे अंमलदार हे अत्याचारीत व्यक्तीस किंवा तक्रारदारास उडवाउडवीची उत्तरे देऊन व सदर गुन्ह्याचे नोंदणीचे काम हे पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या अधिकाऱ्याचे असल्याचे तक्रारदारास खोटे सांगून त्यांची दिशाभूल करतात. अशाप्रकारे सदर गुन्ह्याची तक्रार नोंद करण्यास टाळाटाळ करतात, किंवा गुन्हे दडपून टाकतात.

२ अनुसुचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा,१९८९ चे नियम १९९५ मधील तरतूदीचे अवलोकन केले असता नियम ७(१) मध्ये सदर गुन्ह्याचा तपास हा पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या अधिकाऱ्यांनी करणे बंधनकारक आहे. परंतु सदर नियमातील पोट कलम ५(१) मध्ये स्पष्ट सुचित केले आहे की, कोणत्याही नागरिकाने अत्याचार प्रतिबंध कायद्याखालील अत्याचाराचा गुन्हा नोंदविण्यासाठी संबंधीत पोलीस ठाण्यात आल्यास सदर गुन्ह्याची ठाणे अंमलदाराने त्वरीत दखल घेणे बंधनकारक आहे.

३. सर्व पोलीस आयुक्त व सर्व पोलीस अधिक्षक यांना विनंती करण्यात येते की, आपण आपल्या अखत्यारितील सर्व पोलीस ठाण्यांना वरील तरतूदीबाबत पुनश्च सुचना द्याव्यात व सदर बाबतीत काही कसुरी दिसून आल्यास अनूसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा,१९८९ कलम (४) प्रमाणे संबंधीतावर सक्त कारवाई करण्यात येईल, याची कृपया नोंद घ्यावी.

(विजय कुमार तलवार)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (ना.ह.सं.)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त (मुंबईसह)

क्र. फोमस/पीसीआर/अजाज/नियम– १९९५/ ८०

महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ००१.

दिनांक – /९/२००२

परिपत्रक

अनुसुचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ खालील गुन्हयाचा तपास पोलीस ठाण्याचे प्रभारी अधिकारी सहायक पोलीस निरीक्षक, पोलीस निरीक्षक, पोलीस उप निरीक्षक दर्जाच्या पोलीस अधिका–यांनी केल्याने तसेच सदर गुन्हयातील प्रथम खबरी अहवालात फिर्यादी व आरोपीच्या जातीचा उल्लेख न केल्याने अश्या प्रकारच्या तांत्रिक बाबीमुळे उपरोक्त कायदयाअंतर्गत दाखल गुन्हयातील खटले न्यायालयातुन खारीज केले जातात असे निदर्शनास आले आहे याचे ताजे उदाहरण म्हणजे अनुसुचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदयाअंतर्गत सुनावणी करिता आलेल्या जळगाव जिल्हयातील १२ गुन्हयांच्या संदर्भात ते ज्यावेळी सुनावणी साठी न्यायालया समोर २००१ साली आले त्यावेळी मा. अपर सत्र न्यायालय जळगाव कोर्ट यांनी सदरच्या १२ गुन्हयाची सुनावणी ही भारतीय दंडविधान संहितेनुसार खालच्या कोर्टात चालविणे कामी वर्ग केलेला आहे.

२. अनुसुचित जाती/जमाती अधिनियम १९९५ मधील नियम ७(१) अन्वये अत्याचार प्रतिबंध कायदयान्वये दाखल गुन्हयांचा तपास पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या अधिका–यामार्फत करण्याच्या केंद्र शासनाच्या राजपत्रात सुचना आहेत. अनुसुचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदयान्वये दाखल गुन्हयाचा तपास पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या म्हणजेच उप विभागीय पोलीस अधिकारी, सहायक पोलीस आयुक्त, पोलीस अधिका–यांनी भविष्यात स्वतः करण्याबाबत या कार्यालयाचे दि. २८/३/१९९९ च्या परिपत्रकान्वये सक्त सुचना सर्व जिल्हा घटक प्रमुखांना दिलेल्या आहेत.

३. आमच्या असेही निदर्शनास आले आहे की, अनुसुचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदयान्वये दाखल गुन्हयाचा तपास पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या म्हणजेच सहा.पोलीस आयुक्त, उप विभागीय पोलीस अधिकारी हे आपल्याकडे गुन्हा तपासात येवु नये म्हणुन आपल्या अधिपत्याखालील संबंधित प्रभारी पोलीस अधिकारी यांना गुन्हयाचे स्वरुप कमी करुन ना.ह.स. कायदयाखालील गुन्हे दाखल करण्यास सांगतात व पोलीस उप निरीक्षक दर्जाच्या अधिका–याकडे गुन्हे तपासाकामी देतात. याबाबत गंभीर दखल घेण्यात आलेली असुन अश्या प्रकारे पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या कोणत्याही पोलीस अधिका–यांनी गुन्हयाचे स्वरुप कमी केल्याचे निदर्शनास आल्यास त्यांचे विरुध्द कडक कारवाई करण्यात येईल.

कृ.मा.प.

४. सर्व पोलीस आयुक्त व सर्व पोलीस अधिक्षक यांना विनंती करण्यात येते की, यापुढे अनुसुचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा १९८९ अन्वये प्रत्येक दाखल गुन्ह्याचा तपास, आपल्या अधिपत्याखालील पुर्ण अनुभव पर्यवेक्षणातील वाकबगार व जबाबदारीची जाणीव असलेल्या पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या पोलीस अधिका-यांनी करण्यात यावा. त्याचप्रमाणे सर्व पोलीस आयुक्त व सर्व पोलीस अधिक्षक यांना अत्याचार प्रतिबंध कायदा १९८९ अन्वये प्रत्येक दाखल गुन्ह्याच्या तपासाकामी दाखल झालेल्या प्रत्येक गुन्ह्यास अनुसुचित जाती/जमाती (अ.प्र.) अधिनियम १९९५ मधील नियम ७ (१) अन्वये पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या पोलीस अधिका-याची नेमणुक करुन त्याबाबतच्या नेमणुकीच्या आदेश काढुन त्या आदेशाची प्रत अ.प्र. कायदयातर्गत प्रत्येक खटल्याच्या संबधीत कागदपत्रात समाविष्ट करण्याबाबतच्या सक्त सुचना सर्व पोलीस आयुक्त व पोलीस अधिक्षक यांनी आपल्या अधिपत्याखालील उप विभागीय पोलीस अधिकारी/सहा.पोलीस आयुक्त यांना देण्यात याव्यात.

या आदेशाची काटेकोरपणे अमलबजावणी करण्यात यावी.

(श्रीमती श्रीदेवी गोयल) 25/9/02

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.

महाराष्ट्र राज्य मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,

सर्व पोलीस अधिक्षक.

प्रत माहितीस्तव

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक,

सर्व ना.ह.सं. केंद्र पोलीस अधिक्षक,

सर्व पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. परिक्षेत्र

प्रत माहितीस्तव सादर

अपर मुख्य सचिव,

गृहविभाग, म.रा. मंत्रालय, मुंबई.

(लक्षवेध – श्री. रमेश शिंदे, अवसचिव, गृहविभाग, विशा–६.)

अपर पोलीस महासंचालक, [का.व.सु.] महाराष्ट्र राज्य मुंबई

क्रमांक :- [illegible]
[illegible] बृहन्मुंबई
[illegible] मुंबई [illegible]

दिनांक :- [illegible]

परिपत्रक

विषय :- अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) नियम १९९५, मधील ७(१) अन्वये अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ अन्वयेखालील दाखल होणाऱ्या गुन्ह्यांच्या तपासाबाबत...

अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) नियम १९९५ मधील नियम [illegible] अन्वये अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ अन्वयेखालील दाखल होणाऱ्या गुन्ह्यांचा [illegible]

[illegible] निदर्शनास आले आहे की, [illegible] गुन्ह्यांचा [illegible] दाखल होणाऱ्या गुन्ह्यांच्या [illegible] कार्यवाही करावी.

[illegible]
[illegible]
बृहन्मुंबई

प्रति :
[illegible]
[illegible]
[illegible]

क्र. पीसीआर १/८५९१/अत्याचार/८९,
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
जुने विधान भवन, मुंबई-४०००३९
दिनांक: २ .५.१९८९.

विषय:- अनुसूचित जाती/जमाती यांचेवर होणाऱ्या अत्याचाराबाबत.

परिपत्रक:

शासनाने अनुसूचित जाती/जमातीवरील अत्याचारांना प्रतिबंध करण्यासाठी विशेष उपाय योजना केली आहे. नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम-१९५५ मधील कलम ३,४ आणि ७ क या खाली नोंदण्यात आलेली प्रकरणे पोलीस नियम पुस्तिका-१९५९, खंड-३ च्या नियम १२४ च्या अर्थानुसार गंभीर स्वरूपाचे अपराध म्हणून समजण्यात आले आहेत. आणि त्यानुसार उपविभागीय पोलीस अधिकारी यांनी प्रत्यक्ष अपराधाच्या ठिकाणांना भेट द्यावयास पाहिजे आणि इतर प्रकारच्या अपराधांच्या ठिकाणांना मंडळ पोलीस निरीक्षक यांनी भेट द्यावयास पाहिजे. शासन गृहविभाग (विशेष) च्या परिपत्रक क्रमांक एससीटी/पीसीआर-२०७८/५१५७, दिनांक १४.१०.१९७८ अन्वये पोलीस अधीक्षक यांनी पोलीस उपमहानिरीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण, म.रा. मुंबई यांना वरील अपराधाबाबत तपशीलवार अहवाल सादर करावयास पाहिजे आणि त्याच्या प्रती माहितीसाठी इतर संबंधित अधिकाऱ्यांकडे पाठवावयास पाहिजे. परंतु काही पोलीस अधीक्षक असा अहवाल सादर करीत नाहीत असे निदर्शनास आले आहे. तरी यापुढे सर्व पोलीस अधीक्षकांनी सदर अपराधाबाबतचा तपशीलवार अहवाल सर्व संबंधितांना वेळेवर सादर करण्याची दक्षता घ्यावी.

२. अनुसूचित जाती/जमाती आणि इतर दुर्बल घटक इत्यादी वरील व्यक्तिसंबंधात केलेल्या हक्कयुक्तीबाबत/अत्याचाराबाबत मिळालेल्या तक्रारीची/अर्जाच्या चौकशीची छाननी केल्यानंतर असे निदर्शनास आले आहे की, काही ठिकाणी सामाजिक बहिष्काराचे गुन्हे दाखल करण्यात येत नाहीत. सामाजिक बहिष्काराबाबत तक्रारी असल्यास अपराध दाखल करावयास पाहिजे. अपराध दाखल करून त्याचा योग्य तो तपास करावयास पाहिजे. परंतु असे अपराध दाखल न केल्यामुळे उपविभागीय पोलीस अधिकारी त्या ठिकाणांना प्रत्यक्ष भेट देत नाहीत, ही बाब अत्यंत गंभीर आहे. तेव्हा अशा प्रकारच्या तक्रारी आल्यानंतर नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम-१९५५ खाली गुन्हे दाखल करावे असे आदेश सर्व पोलीस ठाण्यांच्या अधिकाऱ्यांना द्यावेत. बहिष्काराचा अपराध घडला आहे किंवा नाही याबाबतचा निर्णय वरिष्ठ पोलीस अधिकाऱ्यांनी घ्यावा आणि अपराधाचा तपशीलवार अहवाल सर्व संबंधितांना सादर करावा.

३. अनुसूचित जाती/जमाती/इतर दुर्बल घटक इत्यादी व्यक्तिसंबंधात केलेल्या हक्कांबाबत/अत्याचाराबाबत चांगली कामगिरी केलेल्या पोलीस अधिका-यांना योग्य बक्षिस देऊन त्यांना चांगली कामगिरी केल्याबद्दल प्रोत्साहन द्यावयास पाहिजे आणि त्याबाबतचा उल्लेख वार्षिक गोपनीय अहवालात नमूद करावयास पाहिजे. त्याप्रमाणे अशा अपराधांच्या तपासाच्या कामात आणि चौकशीच्या कामात ज्या अधिका-यांचा निष्काळजीपणा किंवा पक्षपातीपणा दिसून आल्यास त्यांचेविरुद्ध कडक कारवाई करावयास पाहिजे. अलीकडेच आम्ही ज्या अधिका-यांनी या संबंधात चांगली कामगिरी केली त्याबाबतचा अहवाल मागविला होता. परंतु चांगली कामगिरी केल्याबाबतचा एकही अहवाल आमच्याकडे आला नाही. तरी यापुढे चांगली कामगिरी करणा-या अधिका-यांना योग्य बक्षिसे देण्याविषयीच्या सूचना सर्व संबंधीतांना द्याव्यात.

[म. सा. ठाकरे]
पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना. ह. सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस अधिक्षक.

प्रत माहितीसाठी :

पोलीस आयुक्त, मुंबई/पुणे/ठाणे/नागपूर.
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु. अ. वि. [गुन्हे], पुणे.
सर्व पोलीस उपमहानिरीक्षक, परिक्षेत्र.

टेकमएर/९२

परिपत्रक

[illegible]
[illegible] पोलीस मुख्यालय
मुंबई
दिनांक — ४ ३ २००४

संदर्भ — या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र. पीसीआर/४१/मानव/२००२/४७, दिनांक २२/५/२००२

विषय — अनुसूचित जाती जमाती (अ.प्र.) कायद्याखालील दाखल गुन्ह्यांच्या [illegible] प्रमाणाबाबत

या कार्यालयाचे वरील संदर्भ व विषयांकित परिपत्रकाचे कृपया अवलोकन व्हावे.

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण, म.रा. मुंबई यांनी अनुसूचित जाती जमाती अ.प्र. कायदा १९८९ या कायद्याखालील दाखल झालेल्या गुन्ह्यांच्या बाबतीत [illegible] निर्दोष सुटण्याची कारणे व कोर्टाच्या निर्णय Judgement यांचे सर्वांचे सखोल [illegible] माहिती घेऊन त्यांना [illegible] खालील [illegible] कारणांमुळे कोर्टातून निर्दोष सुटत असल्याचे आढळून आले आहे.

१. नियमाप्रमाणे तपास पोलीस उप अधीक्षक दर्जाचे अधिकाऱ्यांनी न केल्यामुळे आरोपींची निर्दोष सुटका झाली.
२. फिर्यादी व साक्षीदार कोर्टासमक्ष खोटी साक्ष देतात व फितूर होतात.
३. आरोपी दौलत यांनी [illegible] आरोपींचे जातीचे प्रमाणपत्र असणे जरुरीचे असते. जातीचे प्रमाणपत्र [illegible] न केल्यामुळे [illegible] सुटतात. तसेच फिर्यादीचे जातीचे प्रमाणपत्र कोर्टात वेळीच सादर न केल्यामुळे आरोपी निर्दोष सुटतात.
४. काही केसेस फिर्यादीचे विरुद्ध उलट [illegible] व फिर्यादीचे विरुद्ध [illegible] समर्थक [illegible] झाल्यामुळे संघटना निर्माण होते [illegible] आरोपींची निर्दोष सुटका होते.

[illegible] कायद्याची [illegible] विस्तृत [illegible] सुनावणीच्या [illegible] हे आवश्यक आहे.

६. [illegible] अधिनियम [illegible] कायदा १९८९ अन्वये गुन्हा [illegible] अभियोक्ता [illegible] मार्गदर्शन [illegible] नमूद मुद्दा [illegible] नाही.

सर्व घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येते की, वर नमूद मुद्दे [illegible] अधिक [illegible] माहितीसाठी [illegible] अनुसूचित जाती (प्र.प्र.) [illegible] कायदा [illegible]

(24) (83) 99

133

Most Immediate/ Top Secret
Time Limit

No.PCR/8591/85
Maharashtra State Police
Headquarters, Old Council Hall,
Bombay.400 039.

Dated 10th Jan.1986.

Sub: Recommendation Nos. 22 & 23 of 27th Report of the Commission of Scheduled Castes & Scheduled Tribes – Comments on –

CIRCULAR:

*****

The Commission of Scheduled Castes and Scheduled Tribes had made certain observations concerning the atrocities on weaker sections. The extract of the observations is attached herewith for your ready reference.

2. Please go through the extract and give your comments on the points raised therein.

3. It will be seen that some points are the denial of equal treatment, their rights and privileges, lack of adequate protection for their lands and other possessions etc. Secondly even Muslims recruit their retainers and muscle men for the purposes of subduing their tenants and sub-tenants of the weaker sections.

4. Please study these observations and quote specific criminal cases which are registered in police stations in your district. Your report should reach this office with special messenger on 27th January 1986.

5. S.Ps. Nagpur(Rural), Akola and Beed should give their reports with an additional para of the further development in Kalmeshwar P.S. Cr.No.95/84 u/s 302, 436, 429,336,147, 148,149 323,341 IPC r/w 135 B.P. Act; (2) PCR/Washim P.Stn.Cr.No.1/248/85 u/s 4(iv)6,7(1)(d) and 10 of PCR Act and (3) Georai P.S.Cr.No. 66/85 u/s 147,148,149,324, 325,326 IPC accordingly.

6. The atrocities by Muslims is a new development. You should therefore be alert to detect even these.

7. Atrocities by Muslims toward weaker sections and offences committed by Muslims against weaker sections even if such cases appear insignificant should be reported. Please study your crime record of 1984-85 for this purpose and ensure that no case escapes your notice. As soon as such case is noticed, it should be included in your report.

[signature] 10/1/86.
(V.L. Thombre)
for Dy.Inspector General of Police
(PCR) M.S., Bombay

To:

All Commrs.of Police
All Supdts.of Police(Except MT & STS)
All Dy.Ss.P.(P.C.R.) Units.

Copy to:

All Range D.Is.G.P.(for information)

FILE
[signature] 16/1
for D.I.G.

[illegible]

दिनांक : [illegible] .२.२००५

परिपत्रक

विषय :- अनु जाती / जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ कायद्याखाली दाखल झालेल्या गुन्ह्यांची माहिती विहित नमुन्यामध्ये स. कल्याण विभागास कळविणेबाबत

******

सर्व जिल्हा घटक प्रमुखांना कळविण्यात येते की, मा. प्रधान सचिव, (विशेष) महाराष्ट्र शासन, गृहविभाग मंत्रालय मुंबई यांच्या अध्यक्षतेखाली दि. २४.१.२००५ रोजी झालेल्या त्रैमासिक बैठकीमध्ये ठरविल्या प्रमाणे अनु जाती / जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ व नागरी हक्क कायदा १९५५ अंतर्गत दाखल झालेल्या गुन्ह्यांची माहिती सदरील संबंधित जि. चे समाज कल्याण अधिकारी यांना द्यावी असे तपास अधिकारी यांना सूचना देण्यात याव्यात. जेणेकरुन कायद्यानुसार आर्थिक अथवा इतर मदत अत्याचार पिडीत व्यक्तींना कारवाई करणे शक्य होईल.

(उध्दव कांबळे)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त
सर्व पोलीस अधिक्षक

प्रत माहितीस्तव अग्रेषित,

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
सर्व परिक्षेत्रीय पोलीस अधिक्षक ना.ह.सं.
सर्व जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी

क्र. ...।लिहसपा.७/कारवाई/०७/ ६७६ मुंबई, दिनांक: १०/०७/०७.

परिपत्रक

विषय : अनुसुचित जाती / जमातीच्या कायद्यान्वये पोलीस कारवाई संदर्भात सुचना.

****

अनुसुचित जाती / जमातीच्या अत्याचार प्रतिबंधक कायदा किंवा नागरी हक्क संरक्षण कायदया अंतर्गत तक्रारी करीता आलेल्या सर्व प्रकरणी तक्रारदार / पिडीत हा अनुसूचित जाती किंवा जमातीचा असल्याने त्यांच्याविषयी आपला दृष्टीकोन सकारात्मक, सहानुभूतीपुर्वक व उत्साहवर्धक असावा तसेच आपण सर्वांनी खालील नमुद सुचनांचा योग्य रीतीने पाठपुरावा करावा तसेच त्या सुचना अंमलात आणाव्यात.

१) तक्रार करणारी व्यक्ती / फिर्यादी पोलीस ठाण्यात आल्यावर त्यांचे मनःपुर्वक स्वागत, नमस्कार किंवा जय हिंद, जय महाराष्ट्र अशा शब्दांनी अभिवादन करावे.

२) फिर्यादी व सोबत आलेल्या व्यक्ती यांना बसण्यासाठी सुस्थितीत असलेली खुर्ची दयावी. उभे राहण्यास किंवा बाकड्यावर बसावयास सांगून आपले समाधान करुन घेऊ नये

३) तक्रारदार पोलीस ठाण्यात आल्यावर प्रथम त्यांना स्वच्छ ग्लास मध्ये पिण्याचे पाणी देण्यात यावे.

४) तक्रारदार आदिवासी किंवा मागासवर्गियांमधील आहेत, म्हणुन त्यांच्या तक्रारीची योग्य दखल घेणार नाहीत व योग्य ती कारवाई करणार नाहीत अशी त्यांची भावना होऊ देऊ नये म्हणुन त्यांच्याशी सुसंवाद व इतर शिष्टाचाराचा अवलंब करावा . तसेच नेहमीच्या इतर तक्रारी पेक्षा योग्य रितीने प्रतिसाद मिळेल असा विश्वास निर्माण करावा.

५) पोलीस ठाण्यात आलेल्या तक्रारदारास विनाकारण थांबवून ठेवण्यात येऊ नये.

६) तक्रार लिहुन घेताना तक्रार नोंदवहीत तक्रारदाराच्या जातीचा स्पष्ट उल्लेख करण्यात यावा.

७) तपासी अधिकारांनी न्यायालयात दोषारोपत्र सादर करताना आरोपी हे अनुसूचित जाती / जमातीचे नाहीत असे नमुद करावे.

१ 3 JUL 2007

८) तक्रारदाराने केलेल्या फिर्यादी मध्ये व पुराव्यामध्ये अजिबात विसंगती राहता कामा नये. जर काही कारणास्तव चाईलाजाने विसंगती निर्माण झाली असल्यास ती दूर करावी व त्याबद्दल पटण्यासारखा खुलासा कोर्टासमोर मांडण्यात यावा.

९) तक्रारदाराने केलेल्या तक्रारवरती प्रथम खबर अहवाल दाखल होत नसेल तर त्याची काय कारणे आहेत तसेच स्टेशन डायरील नोंद करुन त्या कारणांची एक प्रत स्थानिक नागरी हक्क संरक्षण विभागास देणे तसेच तक्रारदाराने जर अदखलपात्र गुन्हा (एन.सी) दाखल केली असेल तर त्यांचीही एक प्रत स्थानिक नागरी हक्क संरक्षण विभागास देणे. तक्रारदाराने जर लेखी स्वरुपात निवेदन दिले असेल तर त्यांचीही एक प्रत स्थानिक नागरी हक्क संरक्षण विभागास देणे.

१०) फिर्यादीची तक्रार पोलीस ठाण्यात दाखल झाल्यावर तपासी पोलीस अधिकारी व ना. ह. सं विभागाचे अधिकारी यांनी गुन्हा भेटीच्या वेळी फिर्यादीची भेट घेउन "आपल्यावर झालेल्या अन्यायाची आम्ही गंभीर रित्या नोंद घेतलेली असून त्यांचा तपास योग्य - रितीने होईल व आरोपीना शिक्षा होण्यासाठी भक्कम पुरावे गोळा केले जातील" अशा प्रकारे आश्वासित करावे.

११) पिडीत व्यक्ती जखमी असल्यास लवकरात लवकर आवश्यक ते प्रथमोपचार देण्यात यावा व नंतर त्यास शासकीय वैदयकिय उपचार उपलब्ध करुन दयावी जेणेकरुन जखमी व्यक्तीचे दुःख कमी होईल. फिर्यादीचे वैधकीय प्रमाणपत्र उपलब्ध करुन घ्यावेत.

१२) गुन्हा दाखल झाल्यावर सदर गुन्हा प्रकरणी शासनाकडुन अर्थिक मदत मिळण्यास पात्र असल्यास त्याबाबत माहिती तक्रारदारास देऊन शासनाकडुन आर्थिक मदती करीता पाठपुरावा करावा.

१३) अनुसुचित जाती / जमाती (अ.प्र) कायदा १९८९ अंतर्गत गुन्हयाची नोंद झाल्यानंतर प्रत्येक महिन्यात फिर्यादीची, पोलीस ठाण्याच्या प्रभारी अधिका-यासह पोलीस निरिक्षक, नाहसं यांनी भेट घेऊन गुन्हयाच्या तपासाच्या प्रगतीबाबत माहिती देण्यात यावी.

१४) तक्रारदार / फिर्यादी जर महिला असतील तर त्यांनी फिर्याद दिल्याबद्दल त्यांचे कौतुक करुन त्यांचे मनोधैर्य वाढविण्या करीता वेळोवेळी सुसंवाद साधावा.

१५) फिर्याद, मयताबाबत असल्यास व संबधीत मयताचे प्रेत जतन करुन ठेवले असल्यास प्रेत लगेच ताब्यात घ्यावे व व्यवस्थीत रितसर गुडांळुन ठेवावे, जेणे करुन प्रेताचा आदर होईल

१६) पिडीत दलित अथवा आदीवासी व्यक्तीच्या वतीने किंवा त्यांचे सोबत येणारी कोणतीही व्यक्ती सकारात्मक दृष्टीकोण ठेवणारी आहे याबाबत खात्री करुन त्यांना सहकार्य करावे व त्यांना प्रोत्साहित करावे व सदर बाबत त्यांचे आभार मानावे.

सर्व घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येते कि, त्यांनी कृपया वर नमूद सर्व सुचनांचा पाठपुरावा करावा. अशा प्रकारच्या तक्रारी हाताळताना चांगले काम करण्याची संधी मिळाली असा दृष्टीकोन ठेवावा. सदर स्थायी आदेश परिपत्रक सर्व उप-विभागीय पोलीस अधिकारी, सर्व पोलीस ठाण्यास व सर्व संबंधीतांना वाटप करावे व वाटप झाल्याची पोच लवकरात लवकर देण्यात यावी. सदर प्रकरणी घटक प्रमुखांनी त्यांचा अनुभव व अनुभवाच्या आधारे पाठविलेल्या उपाययोजनाबाबत राज्य पोलीस मुख्यालय आपणास प्रोत्साहित करेल.

राज खिलनानी 10/7/07

(राज खिलनानी)
अपर पोलीस महासंचालक, नाहसं,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई, ठाणे, पुणे, नागपुर.
सर्व वि.पो.म.नि. परिक्षेत्र, लोहमार्ग मुंबई.
पोलीस आयुक्त, नवी मुंबई, अमरावती, नाशिक, सोलापुर, औरंगाबाद.
सर्व पोलीस अधिक्षक, (जिल्हे), ना.ह.सं ,परिक्षेत्र.
सर्व वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक, सर्व जिल्हे, नाहसं विभाग, महाराष्ट्र राज्य.

प्रत :-

कार्यासन अधिकारी, कार्यासन क्रमांक. २२.

जा.क्र. स्था.गु.शा./ नाहसं / 2246 /०७.
पोलीस अधीक्षक, कार्यालय, अहमदनगर
दिनांक : १९/७/२००७

प्रति :- सर्व पोलीस स्टेशन प्रभारी अधिकारी , अहमदनगर जिल्हा.
प्रत : १) अपर पोलीस अधिक्षक, अहमदनगर , श्रीरामपुर
२) सर्व उपविभागीय पोलीस अधिकारी, अहमदनगर जिल्हा.

२/- सर्व पोलीस स्टेशन प्रभारी अधिकारी यांनी वर नमुद स्थायी आदेश परिपत्रकाप्रमाणे सर्व सुचनांचा पाठपुरावा करावा व केले कारवाईचा अहवाल इकडेस सादर करावा.

19/7/07

(डी.बी. सोनवणे)
पोलीस निरीक्षक, स्था.गु.शा.
पोलीस अधिक्षक ,अहमदनगर
यांचे करिता.

[illegible]

क्रमांक :- पोमसं/पातिआर/८९९१/९६
नागरी हक्क संरक्षण विभाग,
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ०३९.
दिनांक : 10 OCT 1996

परिपत्रक :-

असे निदर्शनास आले आहे की, नागरी हक्क विभागातील पोलीस अधिकारी त्यांच्या आठवडा दैनंदिनी स्वयंस्पष्ट न लिहिता मोघम स्वरूपात लिहून पाठवितात. त्यामुळे त्यांनी केलेल्या कामाचे स्वरूप स्पष्ट होत नाही. तसेच त्यांच्या आठवडा दैनंदिनी नियमित न पाठविता त्या महिना अखेर पाठविण्यात येतात.

यापुढे आठवडा दैनंदिनी लिहिताना खालील सूचनांचे पालन करण्यात यावे.

२. गुन्हा भेट

२.१ ज्या वेळेस पोलीस अधिकारी गुन्हा भेटीस जातील त्या गुन्ह्याचा संदर्भ आठवडा दैनंदिनी मध्ये नमूद करावा. [पो. ठाणे, गुन्हा नोंद क्र. व कलम]

२.२ दि. १.१.९६ पासून एकूण किती गुन्ह्याला भेटी दिल्या त्यांना अनुक्रमांक देऊन त्यापुढील गुन्हा भेटीस पुढचा क्रमांक द्यावा. [उदा. पो. नि. यांनी दि. १.१.९६ पासून आज पर्यंत एकूण २२ वेळा गुन्हा भेट दिली असेल तर पुढील गुन्हा भेट क्र. २३ हा टाकावा] व अशी नोंद आठवडा दैनंदिनीमध्ये करावी

२.३ गुन्हा भेटीचे वेळेस गावातील वातावरण कसे आहे याची माहिती नमूद करावी.

४. गुन्हा भेट

४.१ [illegible] अहवाल [illegible]

४.२ [illegible] आठवडा दैनंदिनी सोबत न पाठविता तो वेगळा स्वतंत्र पाठविण्यात यावा.

५. वरील सुचनानुसार आठवडा दैनंदिनी व गुन्हा भेट अहवालाचे नमुने तयार करण्यात आले असून सोबत जोडले आहेत. त्यानुसार प्रत्येक अधिकारी आठवडा दैनंदिनी व गुन्हा भेट अहवाल पाठवतील.

६. यापुढे आठवडा दैनंदिनी पाठविताना खालील सुचनांचे पालन करण्यात यावे.

६.१ औरंगाबाद शहर, औरंगाबाद परिक्षेत्र, नांदेड परिक्षेत्र व अहमदनगर जिल्हा :-

औरंगाबाद शहर, औरंगाबाद परिक्षेत्र, नांदेड परिक्षेत्रातील पो. उप. नि., स. पो. नि. व पोलीस निरीक्षक हे त्यांच्या आठवडा दैनंदिनी पोलीस अधिक्षक, नागरी हक्क संरक्षण, औरंगाबाद यांना पाठवतील. व प्रत पोलीस उप-अधिक्षक, ना.ह.सं. औरंगाबाद यांना सादर करतील. अहमदनगर जिल्ह्यातील पो. उ. नि., स. पो. नि. व पोलीस निरीक्षक हे त्यांच्या आठवडा दैनंदिनी पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं., औरंगाबाद यांना पाठवतील व प्रत पोलीस उप-अधिक्षक, ना.ह.सं., नाशिक यांना पाठवतील.

६.२ पोलीस उप-अधिक्षक, ना.ह.सं., औरंगाबाद परिक्षेत्र हे त्यांची आठवडा दैनंदिनी पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं., मुंबई यांना पाठवतील व त्याची प्रत पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं., औरंगाबाद यांना सादर करतील.

६.३ पोलीस उप-अधिक्षक, ना.ह.सं., औरंगाबाद हे पो. उप. नि./स. पो. नि./पो. नि. यांच्या आठवडा दैनंदिनीची तपासणी करुन आवश्यकतेनुसार त्यांचेकडून खुलासा मागवतील व त्याची प्रत पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं., औरंगाबाद व पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं., मुंबई यांना पाठवतील. पोलीस उप-अधिक्षक, ना.ह.सं., नाशिक हे पो. उप. नि./स. पो. नि./पो. नि. ना.ह.सं., अहमदनगर यांच्या आठवडा दैनंदिनीची तपासणी करुन आवश्यकतेनुसार त्यांचेकडून खुलासा मागवतील व त्याची प्रत पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं., औरंगाबाद व पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं., मुंबई यांना पाठवतील.

६.४ पोलीस अधि[illegible]

पोलीस उप-अधिक्षकांना पाठवतील.

त्या-त्या परिक्षेत्राच्या पोलीस उप-अधिक्षक

७.२ [illegible] परिक्षेत्रातील पोलीस निरीक्षक व पोलीस उप-आयुक्त [illegible] पोलीस निरीक्षक, [illegible], मुंबई यांनाही

No. PCR-4591/Tem.10/62 Bombay, 10th December, 1962.

Sub : Collection of statistical information on standardised proforma under enactments in force in the State/U.T. authorising entry to all classes and sections of Hindus to Hindu religious institutions of a public character Material for 1961-62 Report of the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes.

* * * * * *

Circular Memo :

The Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes desires to incorporate in his Report for the year 1961-62 information on the subject cited above. The Ss.P./Ss.P. are, therefore, requested to state the working of the Bombay Hindu Places of Public Worship (Entry Authorisation) Act, 1956 enacted/extended to enable all classes and sections of Hindus to get free access to all Hindu religious institutions of a public character.

2. They are also requested to please furnish the exact number of cases registered under such Acts in enclosed proforma. As the information is required to be sent urgently to the Govt. of India's Commission SCs/STs, it should be sent to this office by return of post.

(V.A. Deshmukh)
Addl. Inspector General of Police,
(CID) M.S., Bombay.

To

All Commrs. of Police,

All Supdts. of Police (Distts. & Rlys.)

Copy to

All Range D.I.G.P.

13 DEC 1952

D.I.G.P., KOLHAPUR RANGE

[illegible]

अति तातडीचे

क्रमांक : पोमसं/४१/[illegible]/२०००
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा
मुंबई - ४०० ०३९

11 JAN 2000

परिपत्रक

विषय :- बंदोबस्ताच्या वेळी करण्यात येणाऱ्या [illegible] बाबत.

राज्यात दरवर्षी गणेशोत्सव, नवरात्रोत्सव, ईद-ई-मिलाद, रमजान ईद या सणांनिमित्ताने तसेच सार्वत्रिक निवडणुका व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुका, महानगर पालिका, जिल्हा परिषदांच्या निवडणुका तसेच विधानसभा, विधानपरिषद मुंबई नागपूर येथे होणारी अधिवेशने तसेच विरोधी पक्षांमार्फत काढण्यात येणारे [illegible] दिवस, बंद, मोर्चे, त्याचप्रमाणे मा. राष्ट्रपती, मा. पंतप्रधान व मा. मुख्यमंत्री यांच्या भेटी अशा ठिकाणी [illegible] संरक्षण [illegible] पोलीस अधिकारी यांची बंदोबस्ताकामी नेमणूक केली जाते. परंतु मा. ह. स. [illegible] व मा. ह. स. विभागातील [illegible] पोलीस अधिकारी बंदोबस्ताकामी [illegible]

Most Immediate.

No. [illegible]/[illegible]/[illegible]/31,
Bombay, [illegible] March 1931.

Ref:- No. [illegible]/5591/[illegible]/31, dated [illegible] [illegible] 1931.

22. In-depth studies conducted by the Organisation of the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes into some of the serious crimes committed on Scheduled Castes and Scheduled Tribes have revealed that various socio-economic maladies have been causing distress among Scheduled Castes and Scheduled Tribes. Foremost amongst these happen to be denial of equal treatment, their normal rights and privileges, lack of adequate protection for their lands and other possessions and exploitative practices by vested interests in the matter of wages, rural indebtedness and also the practice of bonded labour. At times, mere expression of their determination to resist an anticipated injustice invites unprovoked heavy-handed treatment resulting in atrocities of varying magnitudes, with law and order machinery pitifully lacking in effectiveness. Inadequate legal protection therefore only helps to aggravate these problems. It is really unfortunate that the affluent sections committing atrocities are helped in their nefarious activities by lower level revenue and police officials and even by politicians.

23. Many of the atrocities on the Scheduled Castes whether in the North or in the South were committed by some of the affluent sections

२३६०

क्रमांक : गुअवि(गुन्हे)/दलित अत्याचार/९२
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गुअवि.
(गुन्हे) महाराष्ट्र राज्य पुणे यांचे
कार्यालय, पुणे, दिनांक ११/३/९२

विषय :- अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातींवर होणारे अत्याचार प्रतिबंधक कारवाई बाबत.

संदर्भ :- मा. पोलीस महासंचालक, म. राज्य मुंबई यांचेकडील परिपत्रक क्रमांक २८/३४ - दलित अत्याचार/९१ दिनांक ४/२/१९९२.

16 MAR 1992

परिपत्रक

राज्यातील निरनिराळ्या विभागात अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातींवर होणाऱ्या अत्याचारांना पायबंद घालण्यासाठी संबंधित गुन्ह्यांचा तपास काळजीपूर्वक व्हावा अशी शासनाची अपेक्षा आहे. शासनाची ही अपेक्षा विचारात घेऊन मा. पोलीस महासंचालक यांनी संदर्भांकित परिपत्रकान्वये अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातींवर होणाऱ्या अत्याचाराशी संबंधित गुन्ह्यांचा तपास राज्य गुन्हे अन्वेषण विभागाकडून करण्यात यावा अशा सूचना दिलेल्या असून सदर परिपत्रकात अशा प्रकारच्या तपासासाठी वेगळे आदेश काढण्याची गरज नसल्याचेही नमूद केलेले आहे.

महाराष्ट्र राज्य पोलीसांच्या नागरी हक्क संरक्षण विभागाकडून प्रामुख्याने अनुसूचित जाती / अनुसूचित जमातींवर होणाऱ्या अत्याचार विषयक प्रकरणांचा व्यापक दृष्टीकोनातून विचार करण्यात येतो. अशा प्रकरणांच्या अंतर्गत कारणांचा शोध घेऊन दलित आणि सवर्ण यांच्यातील अंतर कमी करण्याचे उद्दिष्ट डोळ्यापुढे ठेवून हा विभाग कार्यरत असतो. या विभागाचे काम मा. विशेष पोलीस महानिरीक्षक, राज्य गुन्हे अन्वेषण विभाग, म. राज्य, पुणे यांच्या नियंत्रणाखाली चालते.

संदर्भांकित परिपत्रकान्वये मा. पोलीस महासंचालक, म. राज्य मुंबई यांनी जे आदेश दिलेले आहेत त्यांची योग्य अंमलबजावणी होण्याच्या दृष्टीकोनातून अनुसूचित जाती / अनुसूचित जमातींवर होणाऱ्या अत्याचार विषयक गुन्ह्यांचा तपास राज्य पोलीसांच्या नागरी हक्क संरक्षण -

तपासासाठी करण्यात आलेल्या कार्यवाहीचा वृत्तांत या कार्यालयास वेळोवेळी कळविण्यात यावा.

उपमहानिरीक्षक नागरी हक्क संरक्षण महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना अशी विनंती करण्यात येते की, त्यांनी संक्रामित – परिपत्रकान्वये दाखल होणाऱ्या गुन्ह्यांचा तपास राज्य गुन्हे – अन्वेषण विभागाच्या वतीने करण्यासाठी स्थानिक पातळीवर कायम-स्वरुपी व्यवस्था करावी. सर्व जि जिल्हा पोलीस अधिक्षकांनी – अशा प्रकारच्या दाखल होणाऱ्या गुन्ह्यांच्या तपासासाठी स्थानिक नागरी हक्क संरक्षण विभागाशी संपर्क साधावा.

विशेष पोलीस महानिरीक्षक] [गुअवि.][गुन्हे] यांचे] मान्यतेने]

[रा. भा. पवार]
पोलीस उपमहानिरीक्षक, गु.अ.वि.
[गुन्हे] महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

प्रति :–

मा. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
मा. विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु.अ.वि.[गुन्हे]
महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
पोलीस आयुक्त, पुणे, ठाणे, नागपूर, औरंगाबाद,
नाशिक,
सर्व पोलीस अधिक्षक [जिल्हे व लोहमार्ग]
पोलीस अधिक्षक गु.अ.वि.[गुन्हे] पुणे, नागपूर, औरंगाबाद.

प्रत :-

सर्व परिक्षेत्रीय पोलीस उपमहानिरीक्षक [लोहमार्ग वगळून]

प्रत :–

पोलीस उपअधिक्षक गु.अ.वि.[गुन्हे] अमरावती, नागपूर,
कोकण भवन, कोल्हापूर, औरंगाबाद, नाशिक परिक्षेत्र.

२/– सदर परिपत्रक आपापल्या कार्यक्षेत्रातील सर्व गु.अ.वि. [गुन्हे] च्या सर्व क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना वितरीत करावे.

१६१

अतितात्काळ

क्रमांक - पोम ३/४१/दाखल गुन्हा/टाळाटाळ/२०००,
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ०३९.
दिनांक - २२/८/२०००.

प्रपत्रक

विषय - दलित-मागासवर्गीय वरील अत्याचाराचा गुन्हा दडपून टाकणे तथा दाखल करण्यास टाळाटाळ करणे.

भारतीय रिपब्लिकन पक्षाच्या वरिष्ठ कार्यकर्त्यांनी विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं., म.रा., मुंबई यांची प्रत्यक्ष भेट घेवून, दलित-मागासवर्गीय समाजावर होणाऱ्या अत्याचाराचे कथन केले. सदरच्या कार्यकर्त्यांनी तक्रार केली की, दलित-मागासवर्गीय इसम, जेव्हा त्यांचेवर होणाऱ्या अन्याय अत्याचाराची तक्रार नोंदविण्यासाठी संबंधित पोलीस ठाण्यात जातात, तेव्हा तेथील ठाणे अंमलदार हे अत्याचारीत व्यक्तीस किंवा तक्रारदारास उडवाउडवीची उत्तरे देतात व सदर गुन्हयाचे नोंदणीचे काम हे पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या अधिकाऱ्याचे असल्याचे तक्रारदारास खोटे सांगून त्यांची दिशाभूल करतात. अशाप्रकारे सदर गुन्हयांची तक्रार नोंद करण्यास टाळाटाळ करतात, किंवा गुन्हे दडपून टाकतात.

२. अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा,१९८९ हे

२९८ 162 183

सर्व पोलीस आयुक्त (मुंबईसह)
सर्व पोलीस अधिक्षक

प्रत माहितीस्तव सस्नेह अग्रेषित,

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक, म. रा. (लोहमार्गसह)
पोलीस अधिक्षक, ना. ह. सं. ,औरंगाबाद
सर्व पोलीस उप अधिक्षक ना. ह. सं. परिक्षेत्र

प्रत माहितीस्तव सादर,

अपर पोलीस महासंचालक (का. व सु.) म. रा. ,मुंबई

क्रमांक : पोमनि/ना.ह.सं./[illegible] मुंबई, दि. [illegible]

परिपत्रक :

विषय :- पोलीस अधिकाऱ्यांनी अर्जित रजा / परावर्तीत रजा मंजूरी बाबत.

नागरी हक्क संरक्षण शाखेतील काही पोलीस अधिकारी हे त्यांची रजा संबंधित जिल्हा पोलीस अधीक्षक / पोलीस उप महानिरीक्षक यांचेकडून मंजूर करून घेतात. ना.ह.सं. शाखेतील पोलीस अधिकाऱ्यांचे व कर्मचाऱ्यांचे वेतन व भत्ते जरी संबंधित जिल्हा अधीक्षकांकडून / पोलीस उप महानिरीक्षकांकडून काढले जात असले तरी त्यांनी त्यांच्या अर्जित रजा, अर्धवेतनी रजा किंवा परावर्तीत रजा अशा कोणत्याही रजा करिता विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं., म.रा., मुंबई यांची मंजुरी घेणे आवश्यक आहे. तरी सर्व पोलीस उप अधीक्षक, ना.ह.सं. केंद्र यांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील पोलीस अधिकाऱ्यांच्या अर्जित / परावर्तीत रजेबाबतचे [illegible] त्यांच्या [illegible] संबंधित पोलीस अधीक्षक / पोलीस उप महानिरीक्षक यांचेकडून त्यांचे बाबतीत रजा मिळाली आहे ते विचारात घेऊन [illegible] मंजूर करून या कार्यालयास पाठवावेत.

[एस. व्ही. मुतालिक-देसाई]
पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं., म.रा.,
मुंबई, यांचे करिता.

प्रति,
सर्व पोलीस उप अधीक्षक,
ना.ह.सं. केंद्र,
ठाणे / कोल्हापूर / नाशिक / औरंगाबाद / अमरावती / नागपूर / मुंबई.

No. PCR.830/Spl.Courts/81 Bombay, 13th February 1981

Sub:- Constitution of Special Courts and appointment Sch.Castes or Sch.Tribes persons to the post of Asstt.Public prosecution.

.....

Note:

Govt. have proposals of constitution of special courts for the cases of crimes/atrocities against Scheduled Castes/Sch. Tribes etc. in some Districts. The Commrs. of Police/Supdts. of Police are, therefore, requested to state whether such special Courts have since been established and whether an independent Asstt. Public Prosecutors/Public Prosecutors has been provided for these Courts and whether they belong to Sch.Castes/ Sch. Tribes etc.

The officers are also requested to state whether it is necessary to appoint the persons belonging to Sch.Castes/Sch.Tribes etc. as Asstt. Public Prosecutors/Public Prosecutors in district where no such special Court is constituted and if so, then state the number pendency of such cases in each Court.

sd/- xx
(M. A.Chitale)
for Inspector General of Police.

To

All Commrs. of Police.

All Supdts. of Police (Rlys. & Rly.)

Copy w.c.s. to:

All Range Dy.I.G.P.

No.PCR/8591/MCR/86
Office of the D.G.P.,
Maharashtra Rajya Police
Mukhyalaya, S.Bhagatsingh Marg,
Bombay-400 039.

Dated: 12th February, 1987

18 FEB 1987

Sub: Monthly Return
Monthly Crime Review on PCR-Special measures and procedures to deal with atrocities or offences on Scheduled castes/scheduled tribes.

Ref: This office circular memo No.PCR_8591-MCR/84, dated 25.1.83 and No.PCR/8591/Return/84, dated 10.5.1984.

.....

Circular Memo:

In continuation of my above circulars, the instructions regarding time limits stipulated for submission of monthly/six monthly returns, regarding atrocities on Scheduled Castes/Scheduled Tribes people committed by non-Scheduled Caste/Scheduled Tribes persons. The requisite information regarding Monthly Crime Review and Six monthly returns should be submitted before 10th of each month following the month of reporting and for six monthly ending June/December by 15th of the following months i.e. 15th July and 15th January.

2. All Commissioners of Police and Supdt. of Police are hereby again requested to send the information in separate envelope addressed to the D.I.G.P.(PCR), M.S., Bombay in time limits stipulated above.

(A.N. Banerjee)
Dy.Inspector General of Police
(PCR) M.S., Bombay

To:

All Commissioners of Police
All Supdts. of Police (Districts & Rlys.)

[illegible]
[illegible]

क्रमांक : ना.ह.सं./[illegible]
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
नागरी हक्क संरक्षण विभाग,
[illegible] मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ००१.
दिनांक :- [illegible]/०७/१९९५.

परिपत्रक :-

विषय :- अनुसूचित जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] अधिनियम १९८९ च्या कलम ३[१] चे उपकलम [४] [५] अन्वये गुन्हा दाखल करण्याबाबत.

असे निदर्शनास आले आहे की, अनु.जाती/जमातींच्या सदस्याने त्यांच्या मालकीची किंवा कोणत्याही सक्षम प्राधिकाऱ्याने त्यांना नेमून दिलेली किंवा नेमून दिली असल्याचे अधिसूचित केलेली जमीन अन्यायाने बळकावल्या बाबत किंवा [illegible] किंवा हस्तांतरीत करून घेतल्याबाबत किंवा त्यांच्या जमीन/जागा यावरील त्यांच्या उपभोगाधिकारात हस्तक्षेप करण्याबाबतच्या लेखी तक्रारी जेव्हा ना.ह.सं. विभागाकडे शासनामार्फत किंवा अन्यकडून प्राप्त होतात त्या संबंधात ना.ह.सं.केंद्राकडे चौकशी व आवश्यक कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात येतात त्यावेळेस ना.ह.सं.शाखेतील अधिकारी हे अर्जदाराच्या तक्रारीसंबंधी सखोल चौकशी न करता व जमिनीच्या व्यवहारा संबंधीची कागदपत्रे महसूल विभागाकडील असलेल्या नोंदींशी पडताळून न पाहता गैरअर्जदारा विरुध्द त्वरीत गुन्हा दाखल करतात व काही वेळा गैरअर्जदाराकडे कागदपत्रांविषयी चौकशी न करता त्यांना सदर गुन्ह्यात अटक करण्यात येते. व अशा गुन्ह्यामध्ये अर्जदाराची तक्रार खरी नसल्याचे महसूल खात्याच्या नोंदीवरून तसा पुरावा उपलब्ध [illegible] त्यामुळे असे सदरचे गुन्हे निकाली काढावे लागतात. त्यामुळे ना.ह.सं. शाखेतील अधिकारी [illegible]

गुन्हा दाखल केल्यानंतर सदर गुन्ह्याचा तपास पुरवत्तेवर करावा व गुन्ह्याच्या तपासात कुठला सहभाग व इतर संबंधित व्यक्तींच्या आर्थिक-बाबी सहन केल्यांत खात्री व प्रत्यक्षदर्शींनी पुरावा दिल्यास त्याच्यास समक्ष आरोपीला अटक करण्यात यावी व शक्य तितक्या लवकर तपास संपवून आरोपी विरुध्द दोषारोप पत्र दाखल करण्यात यावे.

सही/- (ह.ना. चौधरी)
पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

पोलीस अधीक्षक, ना.ह.सं., औरंगाबाद.

सर्व पोलीस उपअधीक्षक, ना.ह.सं. केंद्र,
ठाणे/नाशिक/कोल्हापूर/नागपूर/अमरावती/औरंगाबाद/मुंबई.

प्रत माहितीसाठी सस्नेह-
सर्व जिल्हाधिकारी.

प्रत माहितीस्तव सादर-
मा. पोलीस महासंचालक, म.रा. मुंबई.

क्रमांक : ९८/२७-तक्रार(हुंडा शाखा)   मुंबई. दिनांक :- २६/२/१९९२

विषय :- हुंड्याशी संबंधित गुन्ह्यांच्या तपास
त्वरीत करण्याबाबत.

परिपत्रक :-

हुंड्याच्या संबंधित होणाऱ्या गुन्ह्यांच्या प्रकरणी पोलीसांनी हुंड्याचा गैरव्यवहार ... , विवाहित स्त्रिया/मुलींच्या तक्रारी दाखल करून त्या त्वरीत पूर्ण करण्याचा प्रयत्न करावा. हुंड्याविरुद्ध केलेल्या तक्रार अर्जांना त्वरीत उत्तर देण्यात यावे. यासंबंधीत गुन्ह्यांची प्रकरणे पूर्ण करण्यास त्यांची गंभीर दखल घेण्यात येऊन कसूरदार पोलीस अधिकारी/कर्मचारी यांच्याविरुद्ध कठोर कारवाई करण्यात यावी असे हुंडा शाखाचे आदेश आहेत.

याबाबत हुंडा शाखाने वेळोवेळी प्रसारीत केलेल्या दि. २८.२.१९८४, २५.३.१९८५ व ३१.३.१९८७ च्या परिपत्रकांच्या प्रती सोबत माहितीसाठी व आवश्यक त्या कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात आहेत.

तरी सर्व संबंधित पोलीस अधिकारी यांनी हुंडा शाखाच्या उपरोक्त परिपत्रकांचे काटेकोर पालन हुंड्याशी संबंधित गुन्ह्यांच्या प्रकरणी हुंडा शाखाने दिलेल्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे अन्यथा संबंधित पोलीस अधिकारी/ कर्मचारी यांना जबाबदार धरण्यात येईल.

(व.अ. ...)
पोलीस महासंचालक यांचेकरिता.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधीक्षक,
सर्व समादेशक, राज्य राखीव पोलीस बल,
प्राचार्य अधिकारी, रा.रा.पो. १३, १४, २२, २९, ३३, ३४ व
... (पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय)

प्रत माहितीस :-

संचालक, लाच लुचपत प्रतिबंधक, मुंबई.

प्रत :-

अपर पोलीस महासंचालक, गु.अ.वि.(मुख्यालय), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
सर्व पोलीस उपमहानिरीक्षक.

क्र. पोमसं/४१/नाहसं/अजाज (अ.प्र.)/प्र.अ./२००६

दिनांक १३/२/२००६

13 FEB 2006

परिपत्रक

केन्द्र शासनाने अनुसुचित जाती /जमाती या दुर्बल घटकांच्या हितासाठी अनुसुचित जाती /जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा १९८९ साली पारीत केला त्याची अंमलबजावणी महाराष्ट्रात सुरू करण्यात आली परंतु सदर कायदयातंर्गत घडलेले गुन्हे, पोलीसांनी दाखल करून घेतलेले गुन्हे व न्यायालयात पाठविण्यात आलेली प्रकरणी पाहता आमचे असे निदर्शनास आले की, संपुर्ण महाराष्ट्रात अनुसुचित जाती / जमाती (अ.प्र.) कायदयाखाली दाखल झालेल्या गुन्ह्यापैकी शाबीतीचे प्रमाण फारच कमी असल्याचे दिसुन येते.

सर्व पोलीस आयुक्त / जिल्हा पोलीस अधिक्षक तसचे सर्व नागरी हक्क संरक्षण घटक अधिकारी यांनी समन्वय साधुन अनुसुचित जाती / जमाती कायदयाखाली दाखल झालेल्या गुन्ह्यांचा तपास योग्यरित्या करण्याबाबत या कार्यालयाकडुन दिनांक १/१०/१९९६, ६/६/२००१, ८/१०/२००२, ८/१०/२००३, १६/१०/२००३ व दि. १३/२/२००४ अन्वये अनुसुचित जाती / जमाती (अ.प्र.) कायदयाची प्रभावीपणे अंमलबजावणी व्हावी म्हणुन परिपत्रके काढण्यात आली आहेत.

सर्व घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येते की, या कार्यालयाकडुन मार्गदर्शनपर वेळोवेळी पाठविण्यात आलेल्या परिपत्रकाप्रमाणे योग्य ती कायदेशीर कार्यवाही विहीत कालावधीत करून अनु.जाती / जमाती (अ.प्र.) कायदयान्वये दाखल झालेल्या गुन्ह्यांचे शाबीतीचे प्रमाण वाढेल याची सर्वांनी दक्षता घेण्यात यावी.

सही/-

(राज पी. खिलनानी)
अपर पोलीस महासंचालक, (ना.ह.सं.)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधिक्षक,
सर्व परिक्षेत्रीय पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं. विभाग

39

923

क्र. पीसीआर/ ८५९१/नियंत्रण कक्ष / १९९१.
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहिद भगतसिंग मार्ग कुलाबा, मुंबई – ३९,

दिनांक :– २३/०४/१९९२.

परिपत्रक :

विषय :– अनुसूचित जाती / जमातीवर होणाऱ्या अत्याचाराबाबत केंद्र शासनाच्या दिल्ली येथील नियंत्रण कक्षास कळविण्याबाबत.

---xox---

या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र. पीसीआर/८५९१/नियंत्रण कक्ष/१९९१,

दिनांक

क्रमांक सीआयडी/१५०१/तपास/१९९३,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहिद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९,
दिनांक :- २३ एप्रिल १९९३.

परिपत्रक :

अनुसूचित जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायद्याखाली तपास परिणामकारक रितीने व्हावा यासाठी अशा गुन्ह्यांचा तपास पोलीस उप निरीक्षक दर्जाच्या अधिकाऱ्याने करावा असे या कार्यालयाचे वतीने परिपत्रक काढून त्याप्रमाणे सूचित करण्यात आलेले होते असे असतांना देखील अशाप्रि अनु. जाती / जमाती अत्याचार प्रतिबंधक कायद्याखालील नोंद गुन्ह्यांचा तपास पोलीस हवालदार यांचे कडे सोपविला जातो ही बाब गंभीर स्वरूपाची असून त्यामुळे गुन्ह्यांचा तपास योग्यरितीने होत नसल्याचे परिस्थती राज्यातील अनुसूचित जाती / जमाती
(

सर्व पोलीस आयुक्त (मुंबईसह)
सर्व पोलीस अधिक्षक

प्रत माहितीस्तव सविनय अग्रेषित,

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक, म. रा. (औरंगाबादसह)
पोलीस अधिक्षक, ना. ह. स. औरंगाबाद
सर्व पोलीस उप अधिक्षक, ना. ह. स. परिक्षेत्र

प्रत माहितीस्तव सादर,

अपर पोलीस महासंचालक (का. व सु.), म. रा., मुंबई

अतितातडीचे :

क्रमांक : पीसीआर/८५९२/विशेष अहवाल/९३ मुंबई, दि. १३ एप्रिल, १९९३.

परिपत्रक :

संदर्भ :- महाराष्ट्र शासन गृहविभाग [विशा] यांचे पत्र क्र. अ.जा.ज. क्र. पीसीआर ३०९१/सकांद/२१-विशा-६, दि. २८/८/९२.

विषय :- अनु. जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] कायदा १९८९ खालील प्रकरणे.

---०००---

उपरोक्त संदर्भान्वये शासनाने असे सुचित केले आहे की, नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम १९५५ व अनु. जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] अधिनियम १९८९ अन्वये अनु. जाती / जमाती तसेच आदिवासी व दलितांवर होणाऱ्या उपरोक्त कायद्यान्वये दाखल गुन्ह्यांची माहिती श्री. डी. कुमार सहसचिव, नियंत्रण कक्ष, समाज कल्याण मंत्रालय नवी दिल्ली यांना पाठविण्यात येते. त्याची प्रत स्थानिक जिल्हाधिकारी सचिव समाज कल्याण विभाग मंत्रालय, मुंबई, सचिव आदिवासी विकास विभाग मंत्रालय, मुंबई तसेच समाज कल्याण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे व संबंधित जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांना पाठवावी लागते. तसेच काही विभाग प्रमुखांना सुध्दा गुन्हा दाखल होताच आपल्या जिल्हाधिकारी कार्यालयातील निकोट मशिन द्वारे कळविण्याबाबत या कार्यालयाचे परिपत्रक क्रमांक 17 APR 1993 पीसीआर/८५९२/नियंत्रण कक्ष/९२, दि. ७/२/९२ अन्वये सुचना प्रसारित करण्यात आल्या आहेत.

परंतु या बाबतची पुर्तता काही प्रभारी पोलीस अधिकाऱ्या मार्फत केली जात नाही असे या कार्यालयाचे निदर्शनास आले असून तसे शासनाने देखील कळविले आहे.

तरी प्रभारी पोलीस अधिकारी यांना पुन्हा विनंती करण्यात येते की, उपरोक्त कायद्यान्वये दाखल गुन्ह्यांची माहिती निर्देशित केलेल्या परिपत्रकाप्रमाणे सर्व संबंधितांना पाठवावी व याची पुनरावृत्ती होणार नाही याची कृपया नोंद घ्यावी.

[सु. का. चौधरी]

पोलीस उप महानिरीक्षक, ना.ह.सं.,

महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

क्र. पोमसं/४१/नासंर/प्र.नं.२/२/१६४/२०१६
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंह मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ००१.
दिनांक :- १३/०७/२०१६

परिपत्रक

विषय :- अ.जा./ज.(अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.सं. कायदा, १९५५ मधील गुन्ह्यांच्या प्रभावी अंमलबजावणी बाबत.

संदर्भ :- क्रविअ्का- ०११६/प्र.क्र.४५/विशा-६, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई दि. २०/५/२०१६.

सन २०१४ च्या हिवाळी अधिवेशनात मा. राज्यमंत्री महोदया यांनी दिलेल्या आश्वासनासंदर्भात खालीलप्रमाणे सुचना देण्यात येत आहेत.

१) अनुसूचित जाती/जमातीच्या कोणत्याही सदस्यावर अन्याय/अत्याचार झाल्याची लेखी किंवा तोंडी तक्रार दिल्यास त्यात ना.ह.सं. कायद्याप्रमाणे किंवा अ.जा./ज.(अ.प्र.) कायदा, १९८९ प्रमाणे गुन्हा निष्पन्न होत असल्यास त्वरीत गुन्हा दाखल करावा.

२) तक्रारदार आदिवासी किंवा मागासवर्गीयामधील आहेत म्हणुन त्यांच्या तक्रारीची योग्य दखल घेतली जाणार नाही व योग्य ती कार्यवाही करणार नाहीत अशी त्यांची भावना होवु देवु नये म्हणुन त्यांच्याशी सुसंवाद व इतर शिष्टाचारा अवलंब करावा. तसेच नेहमीच्या इतर तक्रारींपेक्षा योग्य रितीने प्रतिसाद मिळेल अशा विश्वास निर्माण करावा.

३) आरोपींनी जातीवाचक वापरलेल्या शब्दांचा तक्रारी/जबाबामध्ये उल्लेख करणे आवश्यक आहे.

४) अनुसूचित जाती/जमातीवर केलेल्या अत्याचाराबाबतचा सबळ पुरावा आरोपीताना नष्ट करण्याची संधी मिळू नये म्हणुन अशाप्रकारच्या गुन्ह्यांच्या घटनास्थळास पोलीस अधिकाऱ्यांनी तात्काळ भेट द्यावी.

५) अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा, १९८९ अन्वये दाखल झालेल्या गंभीर गुन्ह्यामध्ये प्रत्यक्षदर्शी साक्षीदार यांचे १६४ सी.आर.पी.सी. अन्वये जबाब नोंद करण्यात यावेत.

६) गुन्ह्यात दोषारोपपत्र दाखल करण्यासाठी फिर्यादी/आरोपीचे जातीचे दाखले बिनाविलंब प्राप्त करुन घ्यावे.

७) अ.जा./ज.(अ.प्र.) कायदा, १९८९ च्या नोंद गुन्ह्यांचा तपास अ.जा./ज.(अ.प्र.) नियम, १९९५ चे नियम ७(२) नुसार ३० दिवसांच्या आत करुन गुन्ह्याची निर्गती करावी.

८) ना.ह.सं. कायदा, १९५५ व अ.जा./ज.(अ.प्र.) कायदा, १९८९ अंतर्गत ज्या गुन्ह्याची नोंद झालेली आहे त्यातील अटक असलेल्या व्यक्तींना शिक्षा झाल्याचे दिसून येते. तरी या कायद्याखाली गुन्हे दाखल करुन त्यांचा परिणामकारकरित्या तपास व न्यायालयात खटल्याचे वेळी कसोशीने पाठपुरावा करावा.

९) ना.ह.सं. कायदा १९५५ व अ.जा./ज.(अ.प्र.) कायदा, १९८९ अन्वये दाखल खटल्याचा निकाल लागल्यास न्यायालयाकडून निर्णयाची प्रत मिळविण्याचा प्रयत्न करावा जेणेकरुन तपासातील त्रुटी लक्षात येतील व त्यासंदर्भात पुढे तपासात सुधारणा करण्यात येतील.

१०) अ.जा./ज.(अ.प्र.) कायदा, १९८९ कलम ४ अन्वये लोकसेवकाने कर्तव्यात कसूर केल्यास शिक्षेस पात्र राहिल.

(कैसर खालिद)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त (रेल्वेसहित)
सर्व पोलीस अधिक्षक (रेल्वेसहित)
सर्व परिक्षेत्रिय विशेष पोलीस महानिरीक्षक
सर्व पोलीस अधिक्षक, नागरी हक्क संरक्षण परिक्षेत्र.
पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. पथक, मुंबई.

प्रत –

श्री. शिवाजी चव्हाण, कक्ष अधिकारी, वि.शा.-६, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

[illegible]

[illegible]
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
गुन्हे अन्वेषण विभाग,
[illegible]
पुणे :- [illegible]
दिनांक :- [illegible]

13 OCT 1997

विषय :- [illegible]
[illegible]

—— x 0 x ——

[illegible]

[illegible]

(विजय कुमार [illegible])
पोलीस महानिरीक्षक, गु.अ.वि.,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधीक्षक,
[illegible]
[illegible]

क्र. पोमसं/४१/नाहस/डे.नं.२/
परिपत्रक/ ६/३८ /२०१८
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंह मार्ग, कुलाबा,
मुंबई — ४०० ००१.
दिनांक :— १४/०२/२०१८

परिपत्रक

विषय :— अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व सुधारणा कायदा, २०१५ च्या प्रभावी अंमलबजावणीबाबत.

संदर्भ :— मा. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे दिनांक १२/०२/२०१८ रोजीचे निर्देश.

....

उपरोक्त विषय व संदर्भास अनुसरुन कळविण्यात येते की, अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियम १९८९ व सुधारणा कायदा, २०१५ च्या प्रभावी अंमलबजावणी करण्यासाठी केंद्र व राज्य शासनाच्या स्तरावर वारंवार समिक्षा बैठक घेतल्या जात असून महाराष्ट्र राज्याचे सदर कायद्याखाली दोषसिध्दीचे प्रमाण अत्यल्प असून त्यामुळे राज्यात या कायद्याचे प्रभावी अंमलबजावणी होत नसल्याचे निष्कर्ष काढले जात आहेत. राज्य पोलीसांची प्रतिमा व कार्यक्षमतेबद्दल शासन स्तरावर नाराजी व्यक्त करुन या कायद्याचे प्रभावी अंमलबजावणी कशी करता येईल याबद्दल वारंवार प्रश्न उपस्थित केले जात आहेत. तसेच दोषसिध्दीचे प्रमाण वाढविण्यास उपाययोजना करणेबाबत निर्देश प्राप्त झाले आहेत.

अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियम १९८९ व सुधारणा कायदा, २०१५ च्या प्रभावी अंमलबजावणी होण्यासाठी पोलीस महासंचालक कार्यालयाकडून १९३७–३८ पासून वेळोवेळी परिपत्रके, सूचनापत्र, कार्यालयीन आदेश सारखे दिशानिर्देश निर्गमित करण्यात आलेले आहेत. परंतु, ना.ह.स. विभाग कार्यालयाकडून परिक्षेत्र व जिल्ह्याचे स्तरावर सदर कायद्याचे अंमलबजावणीकरीता घेण्यात आलेल्या आढावा बैठकामध्ये निदर्शनास आले आहे की, वेळोवेळी दिलेल्या निर्देशाप्रमाणे योग्य ती कार्यवाही होत नसून, तपासी अंमलदार तसेच घटकातील इतर अधिकारी व कर्मचारी यांना परिपत्रक तसेच नमूद कायद्याबाबत अत्यल्प ज्ञान आहे. त्यामुळे तपासामध्ये त्रुटी निर्माण होण्याची शक्यता आहे.

अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियम १९८९ व सुधारणा कायदा, २०१५ च्या प्रभावी अंमलबजावणी व दोषसिध्दीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी यापूर्वी निर्गमित करण्यात आलेल्या सूचना/परिपत्रक व अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ चे अनुषंगाने सन २०१५ मध्ये झालेले व्यापक बदल व नियम १९९५ पुन्हा एकदा सर्व घटक प्रमुख व त्याचे अधिनस्त अधिकारी व कर्मचारी यांचे मार्गदर्शनासाठी निर्गमित करण्यात येत आहेत.

तरी यापुढे अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियम १९८९ व सुधारणा कायदा, २०१५ च्या प्रभावी अंमलबजावणी व दोषसिध्दीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी यापूर्वी निर्गमित करण्यात आलेल्या सूचना/परिपत्रक व अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ चे अनुषंगाने सन २०१५ मध्ये झालेले व्यापक बदल व नियम १९९५ मधील तरतुदींचे तंतोतंत पालन करावे.

सहपत्रे :— १ ते

(कैसर खालिद)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
ना.ह.स. व म.अ.प्र.वि.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

मा. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य,
मुंबई यांच्या मान्यतेने.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त (रेल्वेसह)
सर्व पोलीस अधीक्षक (रेल्वेसह)

प्रत :—

पोलीस अधिक्षक, ना.ह.स. व म.अ.प्र.वि., कोकण,नाशिक,कोल्हापूर,औरंगाबाद,नांदेड,अमरावती,नागपूर परिक्षेत्र.
पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.स. व म.अ.प्र.वि., मुंबई पथक, मुंबई.

क्र. पोमसं/१९/नाहसं/ई.म.२/६/१८४/२०१६
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ००१.
दिनांक :- १९/०७/२०१६

परिपत्रक

विषय :- अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.सं. कायदा, १९५५ मधील गुन्ह्यांच्या प्रभावी अंमलबजावणी बाबत.

संदर्भ :- क्र.विपक्षा-०११६/प्र.क्र.४५/विशा-६, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई दि. २०/५/२०१६.

सन २०१४ च्या हिवाळी अधिवेशनात मा. राज्यमंत्री महोदया यांनी दिलेल्या आश्वासनासंदर्भात खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

१) अनुसूचित जाती/जमातींच्या कोणी सदस्याने अन्याय/अत्याचार झाल्याची लेखी किंवा तोंडी तक्रार दिल्यास त्याला ना.ह.सं. कायद्याप्रमाणे किंवा अ.जा./ज.(अ.प्र.) कायदा, १९८९ प्रमाणे गुन्हा विषयक होत असल्यास त्वरीत गुन्हा दाखल करावा.

२) तक्रारदार आदिवासी किंवा मागासवर्गीयामधील आहेत म्हणून त्यांच्या तक्रारीची योग्य दखल घेणार नाहीत व योग्य ती कार्यवाही करणार नाहीत अशी त्यांची भावना होवू देवू नये म्हणून त्यांच्याशी सुसंवाद व इतर शिष्टाचाराचा अवलंब करावा. सर्वत्र नागरीकांच्या इतर तक्रारींप्रमाणे योग्य रितीने प्रतिसाद मिळेल असा विश्वास निर्माण करावा.

३) आरोपींनी नेमके वापरलेल्या शब्दांचा तक्रारी/जबाबामध्ये उल्लेख करणे आवश्यक आहे.

४) अनुसूचित जाती/जमातीवर केलेल्या अत्याचाराबाबतचा सबळ पुरावा आरोपींना नष्ट करण्याची संधी मिळू नये म्हणून अशाप्रकारच्या गुन्ह्यांच्या घटनास्थळास पोलीस अधिकाऱ्यांनी तात्काळ भेट द्यावी.

५) अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा, १९८९ अन्वये दाखल झालेल्या गंभीर गुन्ह्यांमध्ये प्रत्यक्षदर्शी साक्षीदार यांचे १६४ सी.आर.पी.सी. अन्वये जबाब नोंद करण्यात यावेत.

६) गुन्ह्यात दोषारोपपत्र दाखल करण्यासाठी फिर्यादी/आरोपीचे जातीचे दाखले विनाविलंब प्राप्त करुन घ्यावे.

७) अ.जा./ज.(अ.प्र.) कायदा, १९८९ च्या नोंद गुन्ह्यांचा तपास अ.जा./ज.(अ.प्र.) नियम, १९९५ चे नियम ७(२) नुसार ३० दिवसांच्या आत करुन गुन्ह्याची निर्गती करावी.

८) ना.ह.सं. कायदा, १९५५ व अ.जा./ज.(अ.प्र.) कायदा, १९८९ अंतर्गत ज्या गुन्ह्यांची नोंद झालेली आहे त्यातील अत्यंत अल्प व्यक्तींना शिक्षा झाल्याचे दिसून येते. तरी या कायद्याखाली गुन्हे दाखल करुन त्यांचा परिणामकारकरित्या तपास व न्यायालयात खटल्याचे वेळी कसोशीने पाठपुरावा करावा.

....२/-

९) ना.ह.सं. कायदा १९५५ व अ.जा./ज.(अ.प्र.) कायदा, १९८९ अन्वये दाखल खटल्यांचा निकाल लागल्यास न्यायालयाकडून निर्णयाची प्रत मिळविण्याचा प्रयत्न करावा जेणेकरुन तपासातील उणीवा लक्षात येतील व त्यासंदर्भात पुढे तपासात सुधारणा करण्यात येतील.

१०) अ.जा./ज.(अ.प्र.) कायदा, १९८९ कलम ४ अन्वये लोकसेवकाने कर्तव्यात हयगय केल्यास शिक्षेस पात्र राहिल.

(केसर खालिद)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त (रेल्वेसहित)
सर्व पोलीस अधिक्षक (रेल्वेसहित)
सर्व परिक्षेत्रिय विशेष पोलीस महानिरीक्षक
सर्व पोलीस अधिक्षक, नागरी हक्क संरक्षण परिक्षेत्र
पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. पथक, मुंबई

प्रत —

श्री. शिवाजी चव्हाण, कक्ष अधिकारी, वि.शा.–५, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

क्र. पोमसं/१२/नाहवं/टे.नं.२/४(ज)/ ३५ /२०१६
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४००००१,
दि. 25/02/2016

परिपत्रक :-

विषय :- अनुसूचित जाती व जमाती कल्याण, संसदीय समिती केंद्र शासन, यांनी अ.जा. /ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ मधील गुन्ह्यांच्या प्रभावी अंमलबजावणी करिता निर्देशाबाबत.

अनुसूचित जाती व जमाती कल्याण, संसदीय समिती, नवी दिल्ली यांचा अभ्यास दौरा दि. १९.०१.२०१६ रोजी मुंबई येथे पार पडला. सदर बैठकीत अ.जा. /ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ या कायद्याची प्रभावी अंमलबजावणी होण्याच्या दृष्टीने निर्देश देण्यात आलेले आहेत. तसेच महाराष्ट्र राज्यातील एकूण गुन्ह्यांचे (सन २०१५) शाबीतीचे प्रमाण ३२.५% आहे व अ.जा. / ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ च्या गुन्ह्यांचे शाबीतीचे प्रमाण ८.१६% इतके अत्यल्प आहे असे समितीच्या निदर्शनास आले आहे.

महाराष्ट्र राज्यात गुन्ह्यांचे शाबीतीचे प्रमाण वाढविण्याचे सातत्याने प्रयत्न करण्यात येत आहेत आणि मागील ३ वर्षात गुन्हे शाबीतीचे प्रमाण १३.०३ % ते ३३.०५ % वाढले आहे. परंतु अ.जा. /ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ च्या गुन्ह्यांच्या शाबीतीचे प्रमाण अजूनही अत्यल्प असल्याने सदरची बाब अत्यंत चिंताजनक आहे. सर्व प्रकारच्या गुन्ह्यांच्या शाबीतीचे प्रमाण वाढणे परंतु वरील दोन कायद्याच्या गुन्ह्यांचे शाबीतीचे प्रमाण कमी असणे ही चिंताजनक बाब आहे.

अनुसूचित जाती व जमाती कल्याण, संसदीय समिती, नवी दिल्ली ने खालील मुद्दयांची गांभीर्याने दखल घेतली आहे.

१. अ.जा. /ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ च्या गुन्ह्यांच्या शाबीतीचे प्रमाण अजूनही अत्यल्प असल्याने दोषसिध्दीचे प्रमाण वाढविण्याकरीता प्रयत्न करण्यात यावे.

२. सदर गुन्ह्यातील आरोपींना मा. न्यायालयाकडून तात्काळ जामीन मिळतो. समितीने आरोपींना तात्काळ जामीन मिळू नये याकरिता सूचना दिल्या आहेत.

३. तपासावर प्रलंबित असलेल्या गुन्ह्यांचा जलदगतीने निपटारा करण्यात यावा.

४. अ. जा./ज. प्रवर्गातील व्यक्तींनी त्यांच्यावर झालेल्या अत्याचाराबाबत गुन्हा नोंद करताना सवर्ण वर्गाकडून त्यांचेवर क्रॉस, खोटे गुन्हे नोंद केले जातात. त्याव्यतिरिक्त प्रेम संबंधातून घडलेल्या गुन्ह्यांची नोंद पोलीसांकडून घेतली जात नाही असे समितीचे निरीक्षण आहे.

५. समितीने समाजातील मागासवर्गीय व्यक्तींवर होणाऱ्या अत्याचाराची कारणे शोधून गुन्ह्यांचे प्रमाण कमी कसे करता येईल, याचा अभ्यास करून उपाययोजना करण्याच्या सूचना दिलेल्या आहेत.

वरील कायद्याखाली गुन्ह्यांचे शाबीतीचे प्रमाण वाढविण्याकरिता प्रामाणिकपणे प्रयत्न करणे आवश्यक आहे. सर्व घटक प्रमुख यांना सदरचे शाबीतीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी खालील उपाययोजना करण्याबाबत खालील प्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

१.अ.जा. /ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ च्या नोंद गुन्ह्यांचा तपास अ.जा./ज. (अ.प्र.) नियम, १९९५ चे नियम ७(२) नुसार दाखल गुन्ह्यांची तपासणी करून ३० दिवसांच्या आत निर्गती करावी.

२. समाजातील मागासवर्गीय व्यक्तींवर होणाऱ्या अत्याचारांची कारणे शोधून गुन्ह्यांचे प्रमाण कमी कसे करता येईल याचा अभ्यास करून उपाययोजना करावी.

३. वरील संदर्भात सर्व घटक प्रमुख यांनी जातीने लक्ष देऊन तपासीक अंमलदारांना मार्गदर्शन करावे आणि केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल १ महिन्याच्या आत या कार्यालयास सादर करावा.

(कुलवंत कुमार सारंगल)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त (रेल्वेसहित)
सर्व पोलीस अधीक्षक (रेल्वेसहित)
सर्व परिक्षेत्रिय विशेष पोलीस महानिरीक्षक
सर्व पोलीस अधीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण परिक्षेत्र
पोलीस उप अधीक्षक, ना.ह.सं. पथक, मुंबई

परिपत्रक

क्र. पोमसं/४१/नाहसं/डेस्क २/परिपत्रक/व्हिडीओ रेकॉर्डिंग/ 220 /२०१६
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंह मार्ग, कुलाबा,
मुंबई — ४०० ००१,
दिनांक :— ३१/०५/२०१६.

विषय :— अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ अन्वये दाखल गुन्ह्यामध्ये व्हिडीओ रेकॉर्डिंग करण्याबाबत.

अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.सं. कायदा, १९५५ अन्वये दाखल गुन्ह्यांचे व गुन्ह्याच्या शाबीतीची समिक्षा केली असता पुरावा सिध्द न होऊ शकल्यामुळे व सबळ पुराव्याअभावी निर्दोष सुटण्याचे प्रमाणामध्ये वाढ झालेचे दिसून आले.

अ.जा./ज. (अ.प्र.) सुधारणा कायदा, २०१५ चे कलम १५-अ(१०) " या अधिनियमाखाली चालविलेल्या सर्व अपराधांच्या कार्यवाहीचे व्हिडीओ रेकॉर्डिंग केले जाईल" अशी तरतूद करण्यात आली आहे. तरी अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ अन्वये दाखल गुन्ह्यामध्ये शाबीतीचे प्रमाण वाढविण्याकरीता वरीलप्रमाणे कार्यवाही करावी, ही विनंती.

(कैसर खालिद)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त (रेल्वेसह)
सर्व पोलीस अधीक्षक (रेल्वेसह)

प्रत :—
सर्व परिक्षेत्रिय विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
पोलीस अधीक्षक, ना.ह.सं., कोकण, नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, नांदेड, अमरावती, नागपूर परिक्षेत्र व पोलीस उप अधीक्षक, मुंबई पथक, मुंबई.

क्र. पोमसं/११/नाहसं/टेनं.२/तिमाही बैठक/
दोषसिध्दी प्रमाण/४(क)/ २५४ /२०१६
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ००१.
दिनांक :– ०८/०८/२०१६

परिपत्रक

विषय :– दोषसिध्दीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजनांबाबत.

....

उपरोक्त विषयास अनुसरुन, अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.सं. कायदा, १९५५ अन्वये दाखल झालेल्या गुन्ह्यांमध्ये दोषसिध्दीचे प्रमाण अत्यंत अल्प आहे. दोषसिध्दीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी सर्व घटक प्रमुख यांनी तपासासंदर्भात तपासी अधिकारी यांना खालीलप्रमाणे सूचना देण्याबाबत विनंती आहे.

१) अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ या गुन्ह्याचा तपास अ.जा./ज. (अ.प्र.) नियम, १९९५ चे नियम ७(१) अन्वये पोलीस उप अधिक्षक / उप विभागीय पोलीस अधिकारी दर्जाच्या अधिकाऱ्यांनीच करावा.

२) अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ अन्वये गुन्हा दाखल झाल्यानंतर घटक प्रमुख यांनी तात्काळ सदर गुन्ह्याचा तपास अ.जा./ज. (अ.प्र.) नियम, १९९५ चे नियम ७ (१) अन्वये पोलीस उप अधिक्षक/उप विभागीय पोलीस अधिकारी यांनी करण्याबाबत आदेश द्यावेत.

३) गुन्हा दाखल होताना पोलीस ठाण्याचे प्रभारी अधिकारी यांनी स्वत: जातीने लक्ष देवून गुन्हा दाखल करणाऱ्या अधिकाऱ्यास फिर्यादीच्या सांगण्याप्रमाणे फिर्याद नोंदविताना गुन्हा कोणत्या कारणावरुन, कोणत्या उद्देशाने घडला, आरोपी व फिर्यादीची जात, आरोपीने यांनी फिर्यादीस कोणती जातीवाचक शिवीगाळ केली ती जशीच्या तशी येथे शब्दश: उल्लेख करण्याबाबत व तक्रारदाराकडून तक्रार दाखल करण्यास उशिर झाला असल्यास, त्याबाबतचे समर्पक कारण प्रथम खबरीमध्ये नमूद करण्याबाबत व योग्य ती कलमे लावण्याबाबत मार्गदर्शन करतील.

४) गुन्ह्याच्या घटनास्थळाचा पंचनामा करुन त्यासोबत घटनास्थळाचा नकाशा सक्षम प्राधिकरण यांचेकडून प्राप्त करुन गुन्ह्याच्या कागदपत्रांमध्ये समाविष्ट करावा.

५) फिर्यादी व आरोपीचे जातीची प्रमाणपत्रे लवकरात लवकर प्राप्त करुन गुन्ह्याच्या कागदपत्रांमध्ये समाविष्ट करावीत.

६) फिर्यादी, पिडीत व्यक्ती व गुन्ह्यातील आरोपींची वैद्यकीय तपासणी करुन अहवाल लवकरात लवकर प्राप्त करावा.

७) गुन्ह्यामध्ये जास्तीत जास्त प्रत्यक्षदर्शी साक्षीदार व वैज्ञानिक पुरावा मिळविण्याचा प्रयत्न करतील.

.........२/-

८) दाखल गुन्ह्यामध्ये प्रतिष्ठित व जबाबदार व्यक्ती यांना पंच म्हणून घेण्यात यावे जेणेकरुन पंच फितूर झाल्यामुळे निर्दोष सुटलेल्या गुन्ह्यांचे प्रमाण कमी होण्यास मदत होईल.

९) फिर्यादी, पिडीत व्यक्ती व प्रत्यक्षदर्शी साक्षीदार यांचे कलम १६४ फौ.द.प्र.सं. अन्वये जबाब नोंद करण्यास यावेत.

१०) सदर कायद्याचे सखोल ज्ञान सर्व पोलीस अधिकारी व अमलदार यांना होणेकामी कार्यशाळा/उजळणी वर्ग घेण्यात यावेत.

११) या कायद्याअंतर्गत दाखल झालेल्या गंभीर गुन्ह्यामध्ये विशेष सरकारी अभियोक्ता यांची नेमणूक करणेबाबत विधी व न्याय विभाग यांचेशी पत्रव्यवहार करावा.

१२) गुन्ह्याचे दोषारोप पत्र न्यायालयात सादर करण्यापूर्वी सरकारी अभियोक्ता यांचेकडून कागदपत्रांची पडताळणी करुन घ्यावी व त्यांनी दिलेल्या त्रुटींची पूर्तता करुनच विहीत वेळेत न्यायालयामध्ये दोषारोप पत्र सादर करावे.

१३) अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.सं. कायदा, १९५५ अन्वये पोलीस तपासावर प्रलंबित असलेल्या गुन्ह्यापैकी मा. न्यायालयाने ज्या गुन्ह्यामध्ये अपिल/याचिका दाखल करण्यात आलेली आहे. सदर अपिल/याचिकांच्या सुनावणीदरम्यान मा. न्यायालयाने तपासास स्थगिती आदेश दिलेले नाहीत. अशा सर्व गुन्ह्यामध्ये तात्काळ दोषारोप पत्र न्यायालयात सादर करण्याबाबत तपासी अधिकारी यांना आदेशित करावे.

१४) पैरवी अधिकारी हे खटला सुनावणीच्या वेळी फिर्यादी, साक्षीदार व पंच यांना गुन्ह्यासंदर्भात मार्गदर्शन करतील.

१५) दोषसिध्दीचे प्रमाण वाढविण्याकामी शासनाने सन २०१५ मध्ये निर्गमित केलेले १४ शासन निर्णयामध्ये दिलेल्या निर्देशानुसार कार्यवाही करतील.

(कैसर खालिद)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

PI 8/8
o/c
API 8-8

प्रति,

१) सर्व पोलीस आयुक्त (रेल्वेसह)
२) सर्व पोलीस अधिक्षक (रेल्वेसह)
३) सर्व परिक्षेत्रिय विशेष पोलीस महानिरीक्षक
४) पोलीस अधिक्षक,ना.ह.सं. कोकण,नाशिक,कोल्हापूर,औरंगाबाद,नांदेड,अमरावती,नागपूर परिक्षेत्र
५) पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं., मुंबई पथक, मुंबई.

ISSUED
DATE - 9 AUG 2016
Signature

क्र. पीसीआर/८५९९/१६, शा./८९
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
जुने विधान भवन, मुंबई-३९.
दिनांक: १२.५.१९८९

परिपत्रक

विषय:- नागरी हक्क संरक्षण अधिनियमाखाली विशेष कार्यपध्दती.

महाराष्ट्र शासन, गृहविभाग [विशेष] परिपत्रक, क्रमांक एसीआरए-६/युओएम-२७७८/३२५७, दिनांक १४.१०.१९७८ अन्वये नागरी हक्क संरक्षण अधिनियमा खाली विशेष कार्यपध्दती या मथळ्याखाली क्रमांक ६ मध्ये नमूद केल्या प्रमाणे या अधिनियमाखाली दाखल गुन्ह्याचा अहवाल पोलीस स्टेशन अधिकाऱ्याने परिक्षेत्रीय नागरी हक्क संरक्षण पथक यांना पाठवावयास पाहिजे परंतु अनेक ठिकाणी सदर अहवाल पाठविण्यात येत नसल्याचे दिसून आले आहे. त्याच परिपत्रकात परिक्षेत्रीय पोलीस उपअधिक्षक, ना. ह. सं. पथक यांनी ना. ह. सं. कायदा कलम ७[ब] खाली नोंदलेल्या अपराधाच्या ठिकाणी भेट द्यावयास पाहिजे असे शासनाचे आदेश आहेत. त्याच प्रमाणे ज्या गुन्ह्यात लोकसेवक गुंतलेले असे आहेत त्या ठिकाणी देखील ना. ह. सं. केंद्र अधिकाऱ्यांनी भेट द्यावयास पाहिजे. परंतु अशा गुन्ह्यासंबंधीचा अहवाल देखील परिक्षेत्रिय ना. ह. सं. केंद्राकडे पोलीस ठाणे अंमलदार पाठवित नाहीत म्हणून अशा गुन्ह्याच्या ठिकाणांना ना. ह. सं. केंद्र अधिकारी भेटी देवू शकत नाहीत. अशा गुन्ह्यासंबंधीचे अहवाल परिक्षेत्रीय ना. ह. सं. केंद्राकडे का पाठविले जात नाहीत त्या संबंधी सर्व पोलीस अधिक्षकांनी चौकशी करावी आणि यापुढे असे अहवाल पाठविले जातील याची दक्षता घेण्याच्या सूचना सर्व पोलीस स्टेशन अधिकाऱ्यांना द्याव्यात.

शासनाच्या वरील परिपत्रकात भारतीय दंड विधान संहिते खालील अपराधा-संबंधातील कार्यपध्दती विशद करतांना शासनाने अशा सूचना दिल्या आहेत की, भारतीय दंड विधान संहिते खालील अपराध हा जातीयतेच्या विचारातून करण्यात आल्याचे आढळून आल्यास संबंधित पोलीस ठाण्याच्या अधिकाऱ्याने अशा अपराधा संबंधीची माहिती परिक्षेत्रिय ना. ह. सं. केंद्र यांना द्यावी. त्याच प्रमाणे अपराधाचा उद्देश हा कमी दर्जाच्या व्यक्तिच्या जातीशी संबंधित असेल त्या बाबतीत खून, बलात्कार, जबर जखमी करणे किंवा गंभीर स्वरूपाचे अपकृत्ये/आक्रमण या सारख्या गंभीर स्वरूपाच्या अपराधांचे "अत्याचार" असे वर्णन करण्यात आले असून त्या संबंधीची माहिती देखील परिक्षेत्रीय ना. ह. सं. केंद्रातील अधिकाऱ्यांना द्यावी. परंतु अनेक पोलीस ठाण्याचे अधिकारी ही माहिती संबंधित परिक्षेत्रीय ना. ह. सं. केंद्र यांना पाठवित नाहीत. यापुढे अशी माहिती संबंधित ना. ह. सं. केंद्रास पाठविण्याची दक्षता घ्यावी.

जर ना. ह. सं. अधिनियमाखाली किंवा जातीयतेच्या विचारातून भारतीय दंड विधान संहिते खाली अपराध दाखल केले असतील आणि पोलीस ठाणे अधिकाऱ्या विरुध्द त्या प्रकरणी पक्षपातीपणाच्या अनुचित वागणुकी/वर्तनाची व्यक्तिगत तक्रार असेल तर जिल्हा पोलीस अधिक्षक सदर अपराधाचा तपास ना. ह. सं. केंद्र अधिकाऱ्यांनी करावा अशी विनंती हे पोलीस अप्पर महानिरीक्षक, ना. ह. सं., म. रा., मुंबई यांना करू शकतात. अशा प्रकारच्या गुन्ह्यांचा ना. ह. सं. केंद्र अधिकाऱ्यांनी तपास केल्यास सर्वांच्या दृष्टीने योग्य होईल.

अनुसूचित जाती/जमाती यांचे विरुद्ध झालेल्या अपराधांचा मासिक अहवाल पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना. ह. सं., म. रा., मुंबई यांचेकडे पाठविला जातो त्या अहवालाची एक प्रत संबंधित परिक्षेत्रीय ना. ह. सं. केंद्राकडे देखिल पाठवावी.

सर्व पोलीस अधिकाऱ्यांनी सर्व पोलीस ठाण्याचे अधिकाऱ्यांना योग्य सूचना द्याव्यात आणि पुर्तता अहवाल पंधरा दिवसांचे आत पाठवावा.

[म. ना. उबाळे]
पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना. ह. सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
सर्व पोलीस अधिक्षक.

प्रत माहितीसाठी सादर:-

पोलीस महासंचालक, म. रा., मुंबई.
अपर पोलीस महासंचालक [का. व सु.], म. रा., मुंबई.
सर्व पोलीस आयुक्त
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु. अ. वि. [गुन्हे], म. रा., पुणे.
सर्व परिक्षेत्रीय पोलीस उपमहानिरीक्षक.

रापो/१९.७.

No.PCR/?531/91
M.S. Police Headquarters,
Old Council Hall,
S.B. Singh Marg, Bombay.
Dated: 4th Sept.1991.

Sub: Atrocities against Backward Class people and improper implementation of PCR Act.

....

The atrocities against the Harijans and other Backward Class people has been a matter of great anxiety and concern to the Government for quite some time now. What is of even greater concern is the apparent casual approach in taking cognizance of offences when reported, for reasons which are not satisfactorily explained. Time and again instructions have been given about the prompt manner in which cognizance has to be taken of offences where the victims are belonging to the Backward Communities. The manner of treating the complaints of Adivasis and other Tribal people also leaves much to be desired.

2. Apart from the approach to such cases itself needing improvement, what is of more importance is the manner of keeping the senior officers and the Government of the factual and true position about which also sometimes doubts exist. Senior officers including the SsP do not appear to visit at their own initiative, the affected villages from where the crime has been reported and efforts are sometimes made to play down the communal angle, so that it could be treated as a conventional crime. In view of this, it is once again emphasised that such cases should merit prompt attention and the supervisory officers should also see that the cases are taken cognizance of and investigated properly. Failure to comply to these instructions would merit action against the defaulting officers which will not only include those directly concerned with the investigation but even those who are responsible to supervise properly.

7 SEP 1991

(P.R. Parthasarthy)
Addl. Director Genl. of Police
(Law & Order) M.S.,Bombay

To:

All Commrs.of Police
All Dy.Insprs.Genl.of Police
All Supdts.of Police

No.PCR/8591/91 Bombay, 30th Sept.1991.

CIRCULAR:

Ref:(i) No VI/24021/83/89/CPA-I dt. 30-10-1989 from the Government.

(ii) No.PCR/8591/Spl.Cell/90 dt.10-8-1990 from the DIGP PCR M.S. Bombay.

(iii) No.PCR/8591/90 dt. 17-8-1990 from the DIGP PCR.

(iv) No.DIGP/PCR/8591/Spl.Cell/90 dt.1-10-1990 from the DIGP PCR M.S.,Bombay.

(v) No.PCR/8591/Spl.Cell/90 dt. 15-12-1990 fro the DIGP PCR M.S.,Bombay.

(vi) No.PCR/8591/Atrocities/91 dt. 2-9-1991 from the DIGP PCR, M.S.,Bombay.

(vii) No. PCR/8591/91 dt. 4th Sept.1991 by the Addl.DGP(E&C) M.S., Bombay.

1 OCT 1991

Sub: Atrocities on SCs/STs .... Implementation/Prevention of Atrocities Act 1989.

As you know the Prime Minister of India has called the meeting of all Chief Ministers on 4th and 5th October to discuss the problems of atrocities on Scheduled Castes/Scheduled Tribes and implementation of enactments pertaining to SCs/STs. The Chief Minister of Maharashtra has already held three

and more stringent laws. More often than not, Police have continued to book cases under the general criminal law. As you are all well aware that Government had to pass this Act precisely as other laws had been found to be inadequate to deal with the increasing variety of caste atrocities.

5. As per Home Department G.R.No.SPL-6-U.O.M.-2778/91-3157 dated 14th October 1978 registration and investigation of atrocity cases is primarily the responsibility of the Supdts. of Police at District level and PCR officers visits when they are sent Reports about the offences.

6. There can be two reasons: firstly, the local Police find it difficult to use Prevention of Atrocities Act because it disturbs the age-old status-quo, since the perpetrators of the caste atrocities are often influential members of the society. The second reason is unawareness of the provisions of the new Act. Anyway, lapses on the part of Police on both the counts is equally very serious. 50% Police officers (most of them Reader PSIs) who were attending the ruling work admitted that they are not well conversant with the new Act and the same is the case with other officers in the districts. If that is so, it is very alarming situation. One cannot understand the reasons especially when the new Act has been brought into the notice of all the Police officers time and again, with clearcut instructions to explain this Act (having 23 sections) in Monthly Crime Conferences and to ensure that this Act is implemented in toto:

7. This was brought into the kind notice of the D.G.P. during the meeting with the Chief Ministers and he has asked me to repeat the instructions once again as under:

(i) All Ss.P. should get the new Act locally translated in Marathi with the help of Police Prosecutors, and distribute the Marathi copies to all officers and men working in the districts:

(ii) They should associate the Public Prosecutors, appointed as special Prosecutors, by the Govt., Police Prosecutors and officers of the PCR units during the Monthly Crime Conferences to apprise the field officers, the provisions of the Act: Ultimately it is the will of the officers who are in charge of the implementation of this law. I, therefore, request kindly to take action as mentioned above and report compliance for the kind information of the Director General of Police.

8. I may also add that collection of intelligence and visitation of sensitive and caste based atrocity-prone areas is very important. This is equally important to build up the records, of such incidents and bad characters for taking preventive action before violence/atrocity is committed.

465

9. Again, Government has already fixed the responsibility of Police Patils to inform any tension/ hostility in their village on caste basis. All Ss.P. should, therefore, take action against Police Patils who have failed to perform their duties properly and send reports to this office.

10. Similarly most of the atrocities are over land disputes, which is now covered by the Prevention of Atrocities Act and such cases cannot be termed as mere non-cognizable cases. The Police must take cognisance promptly. It is rather surprising that the reply to my Wireless Message No.PCR/Land Disputes/91 dt. 22-9-1991 about atrocities over land disputes is almost nill. The Chief Minister has asked me to compile the information again about the atrocities in which the reason was land. I, would, therefore, request all the officers to go through the N.C. cases registers of 1990 and 1991 atleast to check up whether there are such complaints of SCs/STs which have been recorded as non-cognizable cases and furnish the information for the information of the D.G. of Police and Chief Minister of Maharashtra.

11. <u>Expeditious disposal of cases</u> both by Police as well as by the Courts is the hall-mark of the new Act. That is why "Special Courts" have been constituted by the Government and "Special Public Prosecutors" have been nominated for those cases. Senior officers are requested to discuss with the Prosecutors and invite their attention to expedite the disposal in the Courts. As regards the pending investigation cases, the officers who are keeping these cases pending should be pulled up.

11. <u>Most of the atrocity cases have ended in acquittal</u> which is equally very sad. Govt. wants to know the the reasons for acquittal of atrocity cases. This information was not available hence the Reader PSIs could not furnish the same. All Ss.P. are requested to scrutunise the judgements of acquittal cases and find out the reasons of acquittal and take action where acquittal was due to faulty investigation.

Please acknowledge the receipt of the letter.

30/1/91
(C.S. Azad)
Dy. Inspr. Genl. of Police (PCR)
M.S., Bombay.

To

All Supdts. of Police,

Copy submitted to:-

1) The D.G.P. M.S., Bombay,

2) Spl. IGP CID(Crime) Pune.

3) All Commrs. of Police.

Copy W.cs. to: All Range D.I.s G.P.
Copy to:- All Dy.Ss.P. PCR Units,

क्र. पीसीआर/१९९३/सीएस मिटींग/४४,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९,
दिनांक :- ७/३/१९९३.

परिपत्रक :

अनुसूचित जाती / जमाती वरील अत्याचारांना त्वरीत व परिणामकारक प्रतिबंध व उपाय योजना होणे करीता मा. पंतप्रधान व सर्व राज्यांचे मुख्यमंत्र्यांची बैठक नवी दिल्ली येथे ऑक्टोबर १९९१ मध्ये होऊन त्यामध्ये अत्याचार प्रतिबंधन करण्यासाठी महत्वाचे काही निर्णय व मार्गदर्शक तत्वे अंमलबजावणीसाठी नमूद करण्यात आलेली आहेत.

२. वरील नमूद मार्गदर्शक तत्वे आणि निर्णय यांच्या अनुषंगाने खालील प्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

१] अनुसूचित जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] अधिनियम सन १९८९ मधील कलम ४ मध्ये अशी तरतूद करण्यात आलेली आहे की अनुसूचित जाती / जमातीचा नाही असा कोणताही सरकारी कर्मचारी जाणूनबुजून दुर्लक्षा स्वेच्छेने त्याचे या कायद्याखाली बंधनकारक असलेले कर्तव्य करण्याची टाळाटाळ करील त्यास कमीत कमी ६ महिन्याची परंतु जी एक वर्ष मुदतीपर्यंत वाढविता येईल अशी कारावासाची शिक्षा होईल.

जेव्हा या तरतूदीचे उल्लंघन केल्याची तक्रार किंवा शिफारस करण्यात आली असेल तेव्हा त्याची प्राथमिक चौकशी करून चौकशी अहवाल जिल्ह्यातील दक्षता समितीच्या अध्यक्षांकडे पाठविण्यात यावा आणि सदर दक्षता समितीने योग्य त्या प्रकरणामध्ये जातीभेद किंवा अस्पृश्यतेचा अंश आहे असा सरकारी कर्मचाऱ्यावर या कलमाखाली पुढील कायदेशीर कारवाई होण्यासाठी सदर प्रकरण हे दक्षता शाखा ना.ह.सं. कें., लाचलुचपत प्रतिबंध खाते किंवा राज्य गुन्हे शाखा, गुन्हा अन्वेषण विभाग यांचेकडे सोपवावे यामुळे कसूरदार सरकारी नोकर दाद पाठीशी घातले जाणार नाही अशी विश्वासार्हता निर्माण होईल.

२] अनुसूचित जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] अधिनियम १९८९ या अधिनियमातील तरतुदीनुसार एखादा गंभीर स्वरूपाचा गुन्हा दाखल झाला असेल अशा

[कृ. मा. प.]

३ मा. मु. अ. निर्धारित पोलीस उपअधीक्षकांनी केलेला तपास या तालुक्याचे आत येत असावी असा आग्रह असे गंभीर स्वरूपाचे गुन्हे खालील प्रमाणे समजण्यात यावेत.

१. खून.
२. खुनाचा प्रयत्न.
३. गंभीर दुखापत.
४. बलात्कार.
५. दंगली.
६. जाळपोळ करून नुकसान करणे.
७. धार्मिक निरपेक्षता बाधक.
८. सामाजिक निरपेक्षता बाधक.

अशा प्रकारचे जे गुन्हे जे त्यामुळे जातीय तेढ निर्माण होण्याची शक्यता आहे. याबाबतीत स्वतः पोलीस उपआयुक्त / पोलीस अधिक्षकांनी जातीने शासनाच्या धोरणाची अंमलबजावणी करावी अशी अपेक्षा आहे. जर कोणत्याही प्रभारी अधिकाऱ्यांनी किंवा त्यांचे देखरेख करणाऱ्या अधिकाऱ्याने याबाबतीत शिथिलता दाखविली आहे असे निदर्शनास आल्यास तसा शेरा त्यांचे गोपनीय अहवालात होण्याची शक्यता आहे.

[सु. का. चौधरी]
पोलीस महासंचालक,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
प्रति, [illegible]

220

[illegible]
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ००१.

९) [illegible]

१०) [illegible]

११) [illegible]

१२) [illegible]

१३) तपासी अधिकारी हे आरोपींना मदत करतात व [illegible] असतात असेही [illegible] उघडकीस आलेले आहे.

१४) [illegible] न्यायालयात [illegible] दाखल [illegible] गुन्ह्याची [illegible] किंवा [illegible] होते व त्याचा फायदा आरोपीलाच होतो.

१५) गुन्ह्यातील हत्यार जप्त करताना हत्यार कोणाकडून जप्त केले त्याची पंचनाम्यावर सही घेतली जात नाही.

१६) दैनंदीन अधिकारी हे जखमांचा योग्य कालावधी दर्शवित नाहीत.

१७) आरोपीने नेमके वापरलेल्या शब्दाचा तक्रारीमध्ये उल्लेख नसतो तसेच त्याचा उल्लेख तपासी अधिकारी साक्षी जबाबात घेत नाहीत.

१८) अपराध नेमका कोणत्या कारणावरुन घडला हे तपासी अधिकारी नमूद करीत नाहीत.

ब) मा.प्रधान सचिव,गृहविभाग (विशेष) मंत्रालय, मुंबई यांनी सदर बैठकीमध्ये खालील कायद्यातील तरतुदींचे काटेकोरपणे पालन करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत.

१) अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ मधील नियम १९९५ मधील नियम ७(१) अन्वये या कायद्याखाली दाखल गुन्ह्याचा तपास सहा.पोलीस आयुक्त / पोलीस उप अधिक्षक पेक्षा खालच्या दर्जाच्या अधिकाऱ्यांनी करु नये असे असताना सुध्दा सदर गुन्ह्याचा तपास पोलीस उप अधिक्षक पेक्षा खालच्या दर्जाच्या अधिकाऱ्याकडून केला जातो.

२) अनु.जाती/अनु.जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ नियम १९९५ मधील नियम ७(२) अन्वये सदर कायद्याखालील गुन्ह्याचा तपास ३० दिवसात पुर्ण करणे बंधनकारक आहे. परंतु बरेच गुन्हे ३० दिवसापेक्षा जास्त कालावधीपर्यंत पोलीस तपासावर प्रलंबित आहेत.

[illegible] अनुसूचित जाती जमाती (अ.प्र.) [illegible] नियम [illegible] मधील नियम ६(१) प्रमाणे अनुसूचित जातीजमाती [illegible] माहिती [illegible] विशेष अधिकारी [illegible] [illegible] अत्याचाराची माहिती [illegible] नोंदवी [illegible] [illegible] व [illegible] करावी.

[illegible]

(बी. धा. शिंगलोकर)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (ना. ह. स.)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त (मुंबई व मुंबई रेल्वेसह)
सर्व पोलीस अधिक्षक (रेल्वेसह)

<u>प्रत माहितीकरिता,</u>

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक
पोलीस अधिक्षक, ना.ह.स. औरंगाबाद
सर्व पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.स. परिक्षेत्रे
सर्व नागरी हक्क संरक्षण पथके (महाराष्ट्र राज्य)

<u>प्रत माहितीस्तव सस्नेह अग्रेषित,</u>

अपर मुख्य सचिव, गृहविभाग (विशेष), म.शा., मुंबई

<u>प्रत माहितीस्तव सस्नेह सादर,</u>

१) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२) अपर पोलीस महासंचालक, (का.व सु.), म.रा., मुंबई
३) अपर पोलीस महासंचालक (गु.अ.वि.) (गुन्हे), म.रा., पुणे
४) अपर पोलीस महासंचालक, (वाहतूक), म.रा., मुंबई
५) अपर पोलीस महासंचालक, लाचलुचपत प्रतिबंध विभाग, म.रा., मुंबई
६) आयुक्त, राज्य गुप्तवार्ता विभाग, म.रा., मुंबई

क्रमांक – [illegible]/१०८३

महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय

शहीद भगतसिंग मार्ग, मुंबई – १,

दिनांक – [illegible]

परिपत्रक

विषय :– अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) नियम १९९५ मधील ७(१) मधील अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ अंतर्गत दाखल होणा–या गुन्ह्यांच्या तपासाबाबत....

....

अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) नियम १९९५ मधील नियम ७(१) अन्वये अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ कायद्याखालील दाखल होणा–या गुन्ह्यांचा तपास [illegible] अधिकारी दर्जाच्या अधिका–याने करणे बंधनकारक आहे. [illegible] कायद्याखालील दाखल होणा–या गुन्ह्यांचा तपास [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] आणि [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] आदेश [illegible] [illegible] करावा.

[illegible] [illegible] [illegible] आहे की, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] आणि [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] दाखल होणा–या गुन्ह्यांच्या तपासाकरिता [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] आहे.

(अरविंद [illegible])

[illegible] पोलीस महानिरीक्षक, [illegible]

[illegible] मुंबई

प्रति,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

परिपत्रक

[illegible] ३५ [illegible]
[illegible]
[illegible]
दिनांक — ७ [illegible]

संदर्भ — या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र. विसअ/४१/नागरी
२००२ [illegible] दिनांक [illegible]/५/२००२
विषय — अनुसूचित जाती जमाती (अ.प्र.) कायद्याखालील
दाखल गुन्ह्यांचे तपासीतील प्रमाणाबाबत

[illegible] कार्यालयाचे [illegible] परिपत्रकान्वये [illegible] [illegible]
[illegible]

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, [illegible] म.रा. मुंबई यांनी अनुसूचित जाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ या कायद्याखालील दाखल झालेल्या गुन्ह्यांच्या बाबतीत [illegible] Judgement [illegible] आरोपी [illegible] आले आहे.

१. निवाड्याप्रमाणे केलेला तपास [illegible] उप अधीक्षक दर्जाचे अधिकाऱ्यांनी न केल्यामुळे आरोपींची निर्दोष सुटका होते.
२. फिर्यादी व साक्षीदार कोर्टामध्ये [illegible] साक्ष देतात व फितूर होतात.
३. आरोपी [illegible] आरोपींचे जातीचे प्रमाणपत्र [illegible] जातीचे प्रमाणपत्र [illegible] फिर्यादीचे जातीचे प्रमाणपत्र [illegible] आरोपी निर्दोष सुटतात.
४. काही केसेस फिर्यादीने [illegible] आरोपीची निर्दोष सुटका होते.

कार्टात गेला तेव्हाची प्रासंगिक इच्छा [illegible] केस कोर्टामध्ये सुरु ठेवण्याकरिता [illegible] कायद्याने [illegible] [illegible] निर्णय घेतले आहेत. त्यामुळे, पुनरावलोकन बाबी [illegible] [illegible] करुन [illegible] करुन घेणे आवश्यक आहे.

२. सरकारी अधिवक्त्यांनी [illegible] कायदा १९८५ अन्वये गुन्हा [illegible] [illegible] अभियोजन पक्ष सतत मार्गदर्शन घ्यावे [illegible] तपासात सदरील प्रमुख मुद्दा [illegible] नाही.

सर्व घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येते की, वर नमूद मुद्दे लक्षात घेण्यात [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] अधिक [illegible] [illegible] अशा सूचना [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] अनुसार [illegible] (अ.ह.) [illegible] दाखल [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

१/२/२००५

(राकेश मारिया)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.स.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति:

सर्व पोलीस आयुक्त (मुंबई सह)
सर्व पोलीस अधीक्षक
सर्व पोलीस अधीक्षक (लो.ह.मा.)

माहितीसाठी:

मा. अपर पोलीस महासंचालक, का. व. सु. व ग., मुंबई
सर्व विशेष पोलीस महानिरीक्षक परिक्षेत्र.

258

परिपत्रक

क्र. गुअवि/गाअश-४१/२००४/८८,
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.स.
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई
दिनांक ११/३/२००४

विषय :- पिण्याच्या पाण्यावरून दलित व सवर्ण यांच्यातील संघर्ष टाळणेबाबत... ...

उपरोक्त विषयाचे अनुषंगाने सर्व घटक प्रमुख आणि सर्व ना.ह.स. अधिकारी यांचे लक्ष, गाअश-४१/२००३, दि. ५/७/०३ या "दलित सवर्ण यांच्यातील संघर्षाबाबत" परिपत्रकाकडे वेधण्यात येत आहे (सदर परिपत्रक सोबत जोडले असून त्याचे कृपया अवलोकन व्हावे.)

मागील काळात दलित व सवर्ण यांच्यात पिण्याच्या पाण्यावरून संघर्षाच्या घटना घडल्या आहेत. काही ठिकाणी तणावाचे वातावरण निर्माण झाले होते. सर्व जिल्हा घटक प्रमुखांना सूचित करण्यात येते की, मार्च, एप्रिल आणि मे या महिन्यात पिण्याच्या पाण्याची टंचाई असते त्या भागात दलित व सवर्ण यांच्यात संघर्ष निर्माण होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. दलितांना विहीरीवर किंवा सार्वजनिक पाणी भरण्यास मज्जाव केला जातो. सार्वजनिक नळ, विहीरी इ. ठिकाणी दलितांना दुय्यम वागणूक दिली जाते. त्यामुळे वाद तसेच तणाव निर्माण होण्याची शक्यता असते.

या अनुषंगाने असे सूचित करण्यात येते की, दलित, सवर्ण यांच्यामध्ये पिण्याचे पाण्यावरून संघर्ष होऊ नये याकरीता स्थानिक पोलीसांनी तहसिलदार कार्यालय आणि जिल्हाधिकारी कार्यालयाशी संपर्क ठेवावा. भविष्यात तक्रारी प्राप्त होताच त्याची शहानिशा तात्काळ करण्याच्या सूचना द्याव्या व आवश्यकता असल्यास, व कायदा व सुव्यवस्थेचा प्रश्न निर्माण होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

([illegible])
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.स.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व विशेष पोलीस महानिरीक्षक परिक्षेत्र,
सर्व पोलीस अधीक्षक,
सर्व पोलीस अधीक्षक, ना.ह.स. [illegible]

क्र.पोमस/नाहसं–४१/परिपत्रक–९६/२००४ मुंबई दिनांक: १६/२/०४

परिपत्रक :–

सोबत जोडलेल्या या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र. पोमस/पीसीआर/८५९१/९६, दिनांक १ ऑक्टोबर १९९६ चे अवलोकन व्हावे.नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम १९५५ अंतर्गत अन्याय/अत्याचार प्रतिबंध अधिनियम १९८९ अंतर्गत घडलेल्या गुन्ह्यांची नोंद पोलीस ठाण्यात बरोबर होत नसल्याचे प्रधान सचिव, गृह यांनी घेतलेल्या आढावा बैठकीमध्ये निदर्शनास आलेले आहे. सदरची बाब ही गंभीर असल्याने ना.ह.सं. कायद्यांतर्गत घडलेल्या गुन्ह्यांची नोंद तसेच चुकीची कलमे न लावता गुन्हा नोंद होणे आवश्यक आहे. त्याकरिता खालील नमुद. घटक प्रमुखांना याद्वारे कळविण्यात येते की, अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ खाली दाखल झालेल्या गुन्ह्यामध्ये वरिल परिपत्रकानुसार काटेकोरपणे कार्यवाही करावी. तसेच सदरचे परिपत्रक हे पोलीस स्टेशन प्रभारी अधिकारी यांनी हजेरीवर रोज वाचून दाखवावे.

तसेच पोलीस आयुक्त/पोलीस अधिक्षक, सह.पोलीस आयुक्त/पोलीस उप अधिक्षक, यांनी अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ या कायद्यानुसार दाखल झालेल्या गुन्ह्यांचा संदर्भात व्यक्तीगत लक्ष घालावे आणि केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल या कार्यालयास सादर करावा.

R. M. 16/2/2004

o/c (राकेश मारिया)

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.

महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,

सर्व पोलीस अधिक्षक,

सर्व विशेष पोलीस महानिरीक्षक परिक्षेत्रीय

पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं. ठाणे(कल्याण), नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, अमरावती, नांदेड, नागपूर.

(63)

289

क्र.पोमसं/नाहसं-४१/ विभागीय दक्षता समिती बैठक/ १०७९ /२००५, मुंबई दि. ६/१२/२००५

6 DEC 2005

परिपत्रक

विषय :- विभागीय दक्षता व नियत्रंण समितीची बैठक
अनु.जाती /जमाती अत्याचार प्रतिबंधक कायद्याची अंमलबजावणी

*****

शासन निर्णय क्रमांक विदनिस-१०९७ प्र.क्र./५३५/मावक-२, दि. २ जानेवारी १९९८ अन्वये अनु.जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदयाची प्रभावी अंमलबजावणी होणाच्या दृष्टीने आढावा घेण्यासाठी विभागीय दक्षता व नियत्रंण समितीची स्थापना विभागीय आयुक्त यांच्या अध्यक्षेते खाली करण्यात आली असुन जिल्हा पोलीस अधिक्षक यांची पदसिध्द सदस्य म्हणुन नियुक्ती करण्यात आली आहे.

विभागीय आयुक्त तथा अध्यक्ष विभागीय दक्षता नियंत्रण समिती यांनी आयोजित केलेल्या विभागीय दक्षता व नियंत्रण समितीच्या त्रैमासिक सभेस पोलीस अधिक्षक उपस्थित राहात नाहीत. त्यांचे प्रतिनिधीना सदर मिटींगला पाठवितात असे काही विभागीय आयुक्तांनी या कार्यालयास कळविले आहे.

त्याकरीता सर्व पोलीस अधिक्षकांना असे निर्देश देण्यात येतात की, कोणत्याही महत्वाच्या व संवेदनशिल कायदा व सुव्यवस्था प्रकरणी ते व्यस्त नसल्यास त्यांनी विभागीय दक्षता व नियंत्रण समितीच्या मिटींगला व्यक्तीशः उपस्थित राहावे आणि अनुसूचित जातीं जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा १९८९ चे प्रभावी अंमलबजावणीचे दृष्टीने सक्रिय योगदान दयावे.

(सही) ६/१२/०५

(भि. न. राऊत)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
ना.ह.सं.
महाराष्ट्र रा[illegible]

101

दिनांक १३/२/२००६

13 FEB 2006

परिपत्रक

केन्द्र शासनाने अनुसुचित जाती /जमाती या दुर्बल घटकांच्या हितासाठी अनुसुचित जाती /जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा १९८९ साली पारीत केला. त्याची अंमलबजावणी महाराष्ट्रात सुरु करण्यात आली परंतु सदर कायदयातंर्गत घडलेले गुन्हे, पोलीसांनी दाखल करुन घेतलेले गुन्हे व न्यायालयात पाठविण्यात आलेली प्रकरणे पाहता आमचे असे निदर्शनास आले की, संपुर्ण महाराष्ट्रात अनुसुचित जाती / जमाती (अ.प्र.) कायदयाखाली दाखल झालेल्या गुन्हयापैकी शाबीतीचे प्रमाण फारच कमी असल्याचे दिसुन येते.

सर्व पोलीस आयुक्त / जिल्हा पोलीस अधिक्षक तसेच सर्व नागरी हक्क संरक्षण घटक अधिकारी यांनी समन्वय साधुन अनुसुचित जाती / जमाती कायदयाखाली दाखल झालेल्या गुन्हयाचा तपास योग्यरित्या करण्याबाबत या कार्यालयाकडुन दिनांक ३/१०/१९९६, ६/६/२००१, ८/१०/२००२, ८/१०/२००३, १६/१०/२००३ व दि. १२/२/२००४ अन्वये अनुसुचित जाती / जमाती (अ.प्र.) कायदयाची प्रभावीपणे अंमलबजावणी व्हावी म्हणुन परिपत्रके काढण्यात आली आहेत.

सर्व घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येते की, या कार्यालयाकडुन मार्गदर्शनपर वेळोवेळी पाठविण्यात आलेल्या परिपत्रकाप्रमाणे योग्य ती कायदेशीर कार्यवाही विहीत कालावधीत करून अनु.जाती / जमाती (अ.प्र.) कायदयान्वये दाखल झालेल्या गुन्हयाचे शाबीतीचे प्रमाण वाढेल याची सर्वांनी दक्षता घेण्यात यावी.

सही/-

(राज पी. खिलनानी)
अपर पोलीस महासंचालक, (ना.ह.सं.)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधिक्षक,
सर्व परिक्षेत्रीय पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं. विभाग

क्र.पोमसं/४१/नाहसं/परिपत्रक/२०१३/
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई — ४०० ००१.
दिनांक — ०५/१२/२०१३

परिपत्रक

विषय :— अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, १९८९ ची प्रभावी अंमलबजावणी होणेबाबत.

अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, १९८९ या कायद्यान्वये गुन्हा दाखल झाल्यानंतर, तात्काळ सवर्णांकडून ३९५ भा.दं.वि. सारखे तांत्रिक स्वरुपाचे गुन्हे अनुसूचित जाती/जमातीचे इसमाविरुध्द दाखल केले जातात व त्यामध्ये त्यांना तात्काळ अटकही केली जाते. तपासादरम्यान सदरचे गुन्हे खोटे असल्याचे निष्पन्न होते. याबाबत अनुसूचित जाती/जमातीच्या इसमांना योग्य न्याय मिळण्याकरीता खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

१) अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, १९८९ अन्वये दाखल करण्यात आलेल्या गुन्हयांचा तपास ज्या उप विभागीय पोलीस अधिकारी/सहाय्यक पोलीस आयुक्त यांच्याकडे आहे, त्या तपासी अधिकाऱ्यांकडेच सवर्णांच्या फिर्यादीवरुन दाखल गुन्हयाचा तपासही देण्यात यावा. जेणेकरुन मूळ प्रकरणाची पडताळणी होऊन अनुसूचित जाती/जमातीच्या इसमांवर अन्याय होणार नाही.

२) अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, १९८९ अन्वये दाखल झालेल्या गुन्ह्यामध्ये अटक करण्यात आलेल्या आरोपींना तात्काळ जामीन मिळू नये याकरीता योग्य ती कार्यवाही करण्यात यावी.

३) अनुसूचित जाती/जमातीच्या इसमांवरील अत्याचारास प्रतिबंध करण्यासाठी ज्या तालुक्यात ३ पेक्षा जास्त गुन्हे दाखल आहेत त्या तालुक्याच्या ठिकाणी जातीय सलोखा बैठका घेण्यात याव्यात.

मा. पोलीस महासंचालक,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
यांच्या मान्यतेने.

(व्ही. डी. मिश्रा)
अपर पोलीस महासंचालक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त (रेल्वेसहित)
सर्व पोलीस अधिक्षक (रेल्वेसहित)

प्रत सविनय सादर :—
सर्व परिक्षेत्रिय विशेष पोलीस महानिरीक्षक.
सर्व पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं., कोकण, नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, नांदेड, अमरावती, नागपूर परिक्षेत्र.
पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं., मुंबई पथक, मुंबई.

महत्वाचे

क्रमांक : पोमसं/नाहसं-४२/न्यायनिवाडा/२००६,
अपर पोलीस महासंचालक (ना.ह.सं.)
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहिद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई.

दिनांक : १४/०७/२००६

परिपत्रक

विषय :- अनुसूचित जाती जमाती अधिनियम, सन १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, सन १९५५ अंतर्गत गुन्हे दाखल करताना घ्यावयाची दक्षता

* * *

मा. उच्च न्यायालय, मुंबई, औरंगाबाद खंडपीठ यांनी मनोहर कुलकर्णी व इतर विरूध्द महाराष्ट्र शासन या फौजदारी अर्ज व क्र. ७८६/९६ व इतर ५८ फौजदारी अर्जांचे सुनावणीअंती दिलेल्या निकालाबाबत पुढील नमूद निरीक्षण नोंदविले आहे.

There can be no registration of a crime under the Atrocity Act or investigation as regards the said crime, if the caste of the complainant and / or the accused is not contained in the body of the F.I.R., all investigations and further court proceedings on the basis of such investigations can not be maintained in law. Such First Information Report and Court proceedings on the basis of crimes registered on the basis of such information reports will, therefore, have to be quashed and set aside.

मा. उच्च न्यायालयाचे उपनिर्दिष्ट निकालाचे अनुषंगाने अनुसूचित जाती जमाती अधिनियम व नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम या कायद्यान्वये गुन्हे दाखल करताना पुढे नमूद सूचनांचे पालन करणे आवश्यक आहे

१) प्रथम खबरी अहवालामध्ये फिर्यादी हा अनुसूचित जाती जमातीचा असल्याबद्दल म्हणजेच त्यांची जात, पोटजात या बाबींचा उल्लेख असावा.

२) प्रथम खबरी अहवालामध्ये आरोपी अनुसूचित जाती जमातीचा नसल्याबद्दल फिर्यादीने नमूद करणे आवश्यक आहे.

३) सध्या तपासावर असलेल्या व न्यायालयात न्यायप्रविष्ठ असलेल्या प्रकरणांमध्ये वर नमूद तांत्रिक त्रुटी राहिली असल्यास संबंधीत तपासी अंमलदाराने फिर्यादीचा पुरवणी जबाब / सदर त्रुटींची पूर्तता करून त्याप्रमाणे अहवाल संबंधीत न्यायालयास पाठविणे. अन्यथा तांत्रिक दृष्ट्या केसेस बाद होतील

सर्व घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी त्यांचे अधिनस्थ सर्व पोलीस ठाणे प्रमुखांना मा. उच्च न्यायालयाचे उपरोक्त नमूद निरीक्षणाबाबत सूचना द्याव्यात. तसेच सदर सूचनांचे काटेकोरपणे पालन होत असल्याची दक्षता घ्यावी.

राज खिलनानी 18/7/0.

(राज खिलनानी)
अपर पोलीस महासंचालक,
नागरी हक्क संरक्षण, म.रा. मुंबई

प्रत माहितीसाठी सादर

१) मा. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

२) अपर पोलीस महासंचालक, गु. अ. वि. (गुन्हे), म.रा., पुणे

३) अपर पोलीस महासंचालक, (कायदा व सुव्यवस्था), म.रा., मुंबई

प्रति,

१) सर्व पोलीस आयुक्त,

२) सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक,

३) सर्व जिल्हा पोलीस अधिक्षक

४) सर्व पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं परिक्षेत्र

५) सर्व ना ह सं पथके

} वर नमुद गुन्हयाचे पर्यवेक्षण करताना न्यायालयाचे आदेशाची योग्य प्रकारे पुर्तता झाली आहे किं[illegible] कसे याची खात्री करावी.

क्र. क्रमपोकेमसं/पीसीआर/८५०१/मार्गदर्शन/१९९६.
नागरी हक्क संरक्षण विभाग,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहिद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९.
दिनांक :- १५/२/१९९६.

परिपत्रक :

या कार्यालयाचे असे निदर्शनास आले आहे की, बृहन्मुंबई मध्ये ना.ह.सं. कायदा १९५५ व अनु. जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] कायदा १९८९ खाली नोंद करण्यात येणा-या गुन्ह्यांची माहिती या कार्यालयास तसेच सह संचालक, कल्याण मंत्रालय, नवी दिल्ली व इतर संबंधीत कार्यालयास कळविण्यात येत नाही. तसेच ना.ह.सं. कायदा १९५५ खाली गुन्हा दाखल करतांना अनु. जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] कायदा १९८९ ची कलम लावण्यात येत नाहीत. काही प्रकरणी स्थानिक पोलीस ठाणे पोलीस अभियोक्त्यांचे अभिप्राय मागविण्यात तेव्हा चुकीचे अभिप्राय पोलीस अभियोक्त्यांकडून दिले जातात. त्यामुळे संबंधीत पोलीस ठाण्यात तातडीने गुन्हा दाखल करण्यात येवून आरोपींना लगेच अटक करण्याची घाई करण्यात येते. तसेच काही गुन्ह्यांमध्ये अनु. जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] कायदा १९८९ ची कलमे लावण्यात येत नसल्याने आरोपींना महानगर दंडाधिका-यांचे न्यायालयात हजर करण्यात येते त्यामुळे आरोपींना त्वरीत जामीन मिळतो अशा प्रकरणी आरोपींना अटक करण्यापूर्वी अनु. जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] कायदा १९८९ ची कलमे लागतात किंवा नाही याची खातरजमा करण्यात येत नाही.

२. यापुढे असे निर्देश देण्यात येत आहेत की,

[१] ज्या ज्या वेळेस वरील कायद्याखाली गुन्हे दाखल करण्यात येतील त्याची माहिती त्वरीत या कार्यालयास तसेच इतर संबंधित कार्यालयास कळविण्यात यावी.

[२] जातीवाचक शिवीगाळ सारख्या गुन्ह्यामध्ये आरोपींना त्वरीत अटक करण्याचे टाळावे व गुणवत्तेनुसार तपास करुन आरोपी विरुध्द प्रथमदर्शनी पुरावा उपलब्ध झाल्यानंतरच आरोपीस अटक करावी.

[३] ज्या-ज्या वेळेस वरील कायद्याखाली गुन्हे दाखल करण्यात येतील त्या-त्या वेळेस गुन्ह्यांची माहिती पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. पथक मुंबई यांना ४ थी माळा, डी.डी. बिल्डींग, जुने जकात घर, मुंबई येथे तात्काळ व प्रथम वर्दीची प्रत त्यांना सादर करावी.

[४] वरील कायद्यान्वये गुन्हा दाखल केल्यानंतर ना.ह.सं. पथक मुंबईचे अधिकारी संबंधित पोलीस ठाण्यांना भेटी देतील व तपास अधिका-यास योग्य ते मार्गदर्शन करतील.

[५] अनु. जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] कायदा १९८९ खालील गुन्हे केवळ विशेष न्यायालयात चालविले जात असल्याने आरोपींना अटक केल्यानंतर त्यांना विशेष न्यायालय, सत्र न्यायालय क्र.१५-ब यांचे समक्ष रिमांड करीता हजर करावे.

[...२..]

[६] गुन्ह्यांचा तपास पुर्ण झाल्यानंतर जर आरोपीं विरुध्द पुरावा आढळल्यास त्यांचेविरुध्द दोषारोप पत्र सरळ विशेष न्यायालयातच पाठवावे.

[७] गुन्ह्याचा तपास पुर्ण झाल्यानंतर जी कारवाई करण्यात येईल उदा. दोषारोप पत्र पाठविले किंवा "अ", "ब", "क" वर्गीकरण करण्यात आले तर त्याप्रमाणे करण्यात आलेल्या कारवाई बाबत या कार्यालयास अहवाल सादर करण्यात यावा.

सही/-

[तु. का. चौधरी]
पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
म.रा., मुंबई.

परिपत्रक

क्र. पोमस/४१/नहस/टे.न. २/३०२/२०१७
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंह मार्ग, कुलाबा,
मुंबई — ४०० ००१.
दिनांक :— १५/११/२०१७

विषय :— अनुसूचित जाती अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) सुधारणा कायदा, २०१५ चे प्रभावी अंमलबजावणी बाबत...

संदर्भ :— १) महाराष्ट्र शासन गृह विभाग क्र. पीसीआर–१०१७/प्र. क्र. ५६७/विशा–६,दि. ११/१०/२०१७
२) राष्ट्रीय अनुसूचित जाति आयोग अर्धशासकीय पत्र संख्या ३/२/२००७–एपीसीआर, दि. १०/०८/२०१७

....

उपरोक्त विषय व संदर्भा अन्वये कळविण्यात येते की, अध्यक्ष राष्ट्रीय अनुसूचित जाति आयोग यांनी संदर्भ क्र. २ अन्वये पाठविलेल्या अर्धशासकीय पत्रात अनुसूचित जाती अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) सुधारणा कायदा, २०१५ चे अंमल बजावणी बाबत शासनाकडून असंवेदनशीलता व उदासीनता दिसून येत असल्याबाबत नमुद करुन नाराजी व्यक्त केली आहे.

अनुसूचित जाती अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) सुधारणा कायदा, २०१५ च्या प्रभावी अंमलबजावणी करिता पुढील प्रमाणे निर्देश देण्यात येत आहेत.

१) अनुसूचित जाती अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) सुधारणा कायदा, २०१५ च्या अंमलबजावणी करीता शासनाचे अधिकारी हे सजग व संवेदनशील नसल्याचे मत माननीय आयोगाने नोंदविले आहे.
२) अनुसूचित जाती अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) सुधारणा कायदा, २०१५ अन्वये प्राप्त खबरीची नोंद होण्यास विलंब होतो. त्याकरीता अशा प्रकरणाची माहिती मिळताच तात्काळ नोंद करण्यात यावी.
३) प्रथम खबरी अहवाल नोंद करताना, अनुसूचित जाती अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) सुधारणा कायदा, २०१५ च्या सुधारीत कलमान्वये नोंद करण्यात यावेत.
४) दाखल प्रकरणाची विहीत मुदतीत निर्गती करण्यात यावी.
५) [illegible]

महाराष्ट्र शासन

डाकेने
दुरध्वनी क्र. २२८२०२०१
e-mail : so.samasu@maharashtra.gov.in

क्रमांक: डीडीथी-२०१७/प्र.क्र.२६८/सामासु
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,
१४२ (वि.), हुतात्मा राजगुरु चौक,
मादाम कामा मार्ग, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक : ४ ऑक्टोबर, २०१७.

प्रति,

विशेष पोलीस महानिरीक्षक (नाहंस), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, पुणे

विषय: अनुसूचित जाती / जमाती अत्याचार प्रतिबंधक कायद्याची अंमलबजावणी करणेबाबत.

विषयांकित प्रकरणी प्रो. राम शंकर कठेरिया, अध्यक्ष, राष्ट्रीय अनुसूचित जाती आयोग, नवी दिल्ली याच्या दि. १८/०८/२०१७ च्या पत्राची प्रत सोबत पाठविण्यात येत आहे. सदर पत्रान्वये अनुसूचित जाती / जमाती अत्याचार प्रतिबंधक अधिनियम २०१५ व नियम २०१६ ची अंमलबजावणी करणेबाबत सूचित केलेले आहे. त्या अनुषंगाने आपल्या स्तरावर आवश्यक ती कार्यवाही करून अहवाल शासनास सादर करावा, ही विनंती.

(कृ. त्रि. कदम)
कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

- 9 OCT 2017
आवक क्रमांक 150695/2017

10617
नागरी हक्क संरक्षण विभाग
(मुख्य / आवक शाखा)
दिनांक 11/10/2017
कार्यालय अधीक्षक

पोलीस निरीक्षक
ना.ह.सं. (मुख्या.)

विशेष पोलीस महानिरीक्षक (ना.ह.सं.)

C:Desktop/Folder Samasu Desk Job Shortcut/File Name : Samasu Letter

प्रो. (डा.) राम शंकर कठेरिया, सांसद
अध्यक्ष
PROF. (Dr.) RAM SHANKAR KATHERIA, M.P.
Chairman

पाँचवीं मंजिल, लोकनायक भवन,
खान मार्किट, नई दिल्ली-110003
5th Floor, Lok Nayak Bhawan,
Khan Market, New Delhi-110003
~~Tel.: +91-11-24620435~~
~~Telefax: +91-11-24104132~~

सत्यमेव जयते
भारत सरकार
राष्ट्रीय अनुसूचित जाति आयोग
GOVERNMENT OF INDIA
NATIONAL COMMISSION FOR SCHEDULED CASTES

D.O. letter No. 3/2/2007-APCR Date: 18.08.2017

Dear Devendra ji

Please refer to my predecessor's D.O. letter No. 3/2/2007-APCR dated 26.06.2016 regarding implementation of the provisions of the Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Amendment Act, 2015 and Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Amendment Rules, 2016.

You will agree that implementation of the provisions of Scheduled Casts and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Amendment Act, 2015 and Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Amendment Rules, 2016 lies with the respective States/UTs. The amended Act and its Rules have been published in the Gazette of India on 26.01.2016 and 14.04.2016 respectively.

National Commission for Scheduled Castes receives a large number of grievances regarding atrocities committed on Scheduled Castes. The Commission has observed that the authorities in the Districts viz. District Collector/Sr. Superintendent of Police etc. in States/UTs are not sensitive towards the grievances of the Scheduled Castes and do not implement the above mentioned Act and Rules in letter and spirit. The Commission has observed that the FIRs of atrocities on Scheduled Castes are not registered or registered very late, the relevant sections of Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Amendment Act, 2015 are usually not invoked in the FIRs. The investigation is not completed within time frame prescribed in the Act/Rules. The financial compensation & relief and rehabilitation to the victims and their families as per the SC/ST Rules 2016 are either not extended or are considerably delayed.

It has been seen that non availability of budget is usually quoted as the reason for non-payment of the financial compensation. However, to overcome the same the Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Amendment Rules, 2016 have provided for immediate withdrawal of money under the relevant treasury rules to provide relief to the victims of atrocities. Hence the Commission does not lend any credence to the claims of the District Magistrates regarding non-availability of the budget as the aforesaid Rules have already provided a methodology to overcome the same.

In some individual cases of grievous atrocities of Scheduled Castes, the District Magistrate and Superintendent of Police of the Districts are sometimes called by the Commission for assisting it in the hearings. However the Commission has noticed that

the concerned officers often send very junior officers for the same. Since the junior officers lack the appropriate level of sensitivity and maturity to deal with such cases, the inaction / part action often results in prolonging such grievous cases. It is also seen that despite several reminders in the cases of atrocities, reports are not furnished to the Commission in time.

You will agree with the conclusion of the Commission that the District level officers of State/UTs exhibit apathy towards implementation of the Scheduled Castes and Scheduled Tribes (POA) Amendment Act/Rules.

In view of the above, I request you to take cognizance of the same and to issue instructions to the concerned officers/appointed authorities to be more attentive, prompt and sensitive in implementing the constitutional safeguards provided to the Scheduled Castes in a time bound manner and in accordance with the proviso of Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Amendment Act, 2015/ Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Amendment Rules, 2016.

With warm regards

Yours sincerely,

(Prof. Dr. Ram Shankar Katheria)

To
Shri Devendra Fadnavis
Chief Minister,
Government of Maharashtra,
Mumbai.

ED530557754IN

महाराष्ट्र शासन

तात्काळ

क्र.पीसीआर-२०१७/प्र.क्र.६५७/विशा-६
गृह विभाग, २ रा मजला,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : ११.१०.२०१७

प्रति,

पोलीस महासंचालक,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण व महिला अत्याचार प्रतिबंध विभाग

महाराष्ट्र शासन

तात्काळ

क्र.पीसीआर-१०१७/प्र.क्र.६५७/विशा-६
गृह विभाग, २ रा मजला,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : ११.१०.२०१७

प्रति,

पोलीस महासंचालक,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण व महिला अत्याचार प्रतिबंध विभाग,
पोलीस महासंचालक कार्यालय,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

विषय : राष्ट्रीय अनुसूचित जाती आयोग यांचे अनुसूचित जाती जमाती अत्याचार प्रतिबंध (सुधारणा) अधिनियम २०१६ संबंधिचे पत्र.

महोदय,

उपरोक्त विषयावरिल अध्यक्ष, राष्ट्रीय अनुसूचित जाती आयोग यांचे दि. १०.०८.२०१७ रोजीच्या पत्राची प्रत आवश्यक कार्यवाहीसाठी सोबत जोडली आहे.

२. तरी, पत्रान्वये विनंती केल्याच्या अनुषंगाने अनुसूचित जाती जमाती अत्याचार प्रतिबंध (सुधारणा) अधिनियम २०१५ व २०१६ च्या तरतूदींची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करण्यासंदर्भात संबंधितांना आवश्यक सूचना देण्यात याव्यात व त्याबाबत शासनास अहवाल सादर करावा, ही विनंती.

आपला,

(गणेश कायंदे)
कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

सोबत:- वरील प्रमाणे.

प्रत,

सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांना अध्यक्ष, राष्ट्रीय अनुसूचित जाती आयोग यांच्या दि. १०.०८.२०१७ रोजीच्या पत्राची प्रत आवश्यक कार्यवाही करण्यात यावी या विनंतीसह अग्रेषित.

C:\Vshu\Documents\letter.docx

प्रो. (डा.) राम शंकर कठेरिया, सांसद
अध्यक्ष
PROF. (Dr.) RAM SHANKAR KATHERIA, M.P.
Chairman

सत्यमेव जयते

भारत सरकार
राष्ट्रीय अनुसूचित जाति आयोग
GOVERNMENT OF INDIA
NATIONAL COMMISSION FOR SCHEDULED CASTES

पाँचवी मंजिल, लोकनायक भवन,
खान मार्किट, नई दिल्ली-110003
5th Floor, Lok Nayak Bhawan,
Khan Market, New Delhi-110003
Tel. : +91-11-24620435
Telefax: +91-11-24104132

22 AUG 2017

अर्धशासकीय पत्र संख्या 3/2/2007–एपीसीआर

दिनांक: 10/08/2017

प्रिय श्री फडणवीस

ई आवक क्र. 2522267

कृपया मेरे पूर्वाधिकारी के अर्धशासकीय पत्र सं0 3/2/2007–एपीसीआर दिनांक 29.06.2016 अनुसूचित जाति एवं अनुसूचित जनजाति अत्याचार निवारण संशोधित अधिनियम, 2015 एवं अनुसूचित जाति एवं अनुसूचित जनजाति अत्याचार निवारण संशोधित नियम, 2016 सम्बन्धी पत्र का संदर्भ लेने का कष्ट करें।

आप सहमत होंगे कि सभी राज्य सरकारों एवं केन्द्र शासित प्रदेशों का यह प्राथमिक कर्तव्य है कि अनुसूचित जाति एवं अनुसूचित जनजाति अत्याचार निवारण संशोधित अधिनियम, 2015 तथा अनुसूचित जाति एवं अनुसूचित जनजाति अत्याचार संशोधित नियम, 2016 के प्रावधानों को पूर्ण रूप से लागू करा जाये। यह संशोधित अधिनियम एवं संशोधित नियम भारत सरकार के गजट में क्रमशः दिनांक 26.01.2016 तथा 14.04.2016 को प्रकाशित किये जा चुके हैं।

राष्ट्रीय अनुसूचित जाति आयोग द्वारा अनुसूचित जाति के व्यक्तियों पर अत्याचार के अनेक मामले प्राप्त होते हैं, तथा इन प्रकरणों को व्यवहरित करते समय निम्न बिन्दुओं पर आयोग द्वारा यह देखा गया है कि राज्यों एवं केन्द्र शासित प्रदेशों के जिलों में नियुक्त अधिकारी (जिला अधिकारी/वरिष्ठ पुलिस अधीक्षक आदि) इन नियम/अधिनियम के निर्वहन हेतु सजग नहीं हैं तथा अनुसूचित जाति के व्यक्तियों की समस्याओं के समाधान हेतु संवेदनशील नहीं है। आयोग में प्रायः देखा गया कि अनुसूचित जाति के व्यक्तियों पर अत्याचार के मामलों में प्रथम सूचना रिपोर्ट दर्ज या तो विलम्ब से होती है, अथवा दर्ज नहीं करी जाती है। प्रथम सूचना रिपोर्ट में अनुसूचित जाति एवं अनुसूचित जनजाति अत्याचार निवारण संशोधित अधिनियम, 2015 की सही धाराओं को नहीं लगाया जाता है, समय सीमा के अन्तर्गत विवेचना पूरी नहीं करी जाती है तथा पीड़ित एवं मृतक के आश्रितों को नियमानुसार आर्थिक सहायता एवं पुनर्वास इत्यादि में या तो विलम्ब होता है अथवा प्रदान नहीं करी जाती है। बजट/फंड के अभाव के कारण भुगतान न करने की सूचना आयोग को दी जाती है। अनुसूचित जाति एवं अनुसूचित जनजाति अत्याचार निवारण संशोधित नियम, 2016 के प्रावधानों में सम्बन्धित [illegible]

२४

२५७

क्र.पोमसं/नाहस–४१/परिपत्रक–९६/२००४ मुंबई दिनांक: १६/२/०४

परिपत्रक :–

सोबत जोडलेल्या या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र. पोमसं/पीसीआर/८५९१/९६, दिनांक २ ऑक्टोबर १९९६ चे अवलोकन व्हावे. नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम १९५५ अंतर्गत अन्याय/अत्याचार प्रतिबंध अधिनियम १९८९ अंतर्गत घडलेल्या गुन्ह्याची नोंद पोलीस ठाण्यात बरोबर होत नसल्याचे प्रधान सचिव, गृह यांनी घेतलेल्या आढावा बैठकीमध्ये निदर्शनास आलेले आहे. सदरची बाब ही गंभीर असल्याने ना.ह.सं. कायद्यातर्गत घडलेल्या गुन्ह्यांची नोंद तसेच चुकीची कलमे न लावता गुन्हा नोंद होणे आवश्यक आहे. त्याकरिता खालील नमूद घटक प्रमुखांना याद्वारे कळविण्यात येते की, अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ खाली दाखल झालेल्या गुन्ह्यामध्ये वरिल परिपत्रकानुसार काटेकोरपणे कार्यवाही करावी. तसेच सदरचे परिपत्रक हे पोलीस स्टेशन [illegible]

क्रमांक : गुसअ/अजाअ/टि-३/२००१,
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ००१.
[illegible]

परिपत्रक

विषय : अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती (अ.प्र.) कायद्याखाली प्रकरणांची अंमलबजावणीबाबत

दिनांक २२/५/२००१ रोजी मा. प्रधान सचिव गृहविभाग (विशेष) मंत्रालय मुंबई यांचे दालनात अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ खाली दाखल केलेल्या गुन्ह्यांबाबतचा तिमाही आढावा बैठक घेण्यात आली.

अ) सदर बैठकीमध्ये अनु. जाती/अनु जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ खाली दाखल झालेले गुन्हे विशेष सत्र न्यायालयातून ... मुद्द्यांबाबतचे संचालक मुद्दे सहा संचालक व मुख्य सरकारी अभियोक्ता बृहन्मुंबई यांनी खालील मुद्दे उपस्थित केले आहेत.

१) अत्याचारीत व्यक्तीचे जातीचे प्रमाणपत्र तपासी अधिकारी हे पुराव्याच्या कागदपत्रात सामील करीत नाहीत.

२) तपासी अधिकारी हे विशेष सत्र न्यायालयात साक्षीचे वेळी स्वतः हजर राहत नाहीत, तसेच साक्षीदार यांना हजर ठेवत नाहीत.

३) तक्रारदाराची प्रथम खबरी अहवालावर सही घेणे आवश्यक आहे ती घेतली जात नाही तसेच तक्रारदाराला तक्रारीची एक प्रत विनामुल्य देऊन त्याची सही घेतली जात नाही.

४) गुन्ह्याच्या घटनास्थळाचा पंचनामा केलेला नसतो.

५) गुन्ह्याचे घटनास्थळाचा नकाशा काढलेला नसतो.

६) प्रत्यक्ष पाहणाऱ्या साक्षीदारांना समन्सची बजावणी वेळेवर होत नाही.

७) तक्रारदाराने तक्रार दिल्यानंतर गुन्हा दाखल करणेस विलंब लावणे, विलंबाचे कारण तक्रारीमध्ये नमुद केलेले नसते.

८) जप्ती पंचनाम्यामध्ये वस्तू कोणाकडून जप्त केली, त्याची पंचनाम्यावर सही घेतली जात नाही किंवा ज्याच्याकडून वस्तू जप्त केली त्याला त्याची पोच दिली जात नाही.

९) [illegible]

१०) [illegible]

११) [illegible]

१२) [illegible]

१३) तपासी अधिकारी हे [illegible] असतात अशीही काही [illegible] आहे.

१४) [illegible] कमी होते व त्याचा फायदा आरोपीलाच होतो.

१५) गुन्ह्यातील हत्यार जप्त करताना हत्यार कोणाकडून जप्त केले त्याची पंचनाम्यावर सही घेतली जात नाही.

१६) वैद्यकीय अधिकारी हे जखमांचा योग्य कालावधी दर्शवित नाहीत.

१७) आरोपीने नेमके वापरलेल्या शस्त्राचा तक्रारीमध्ये उल्लेख नसतो तसेच त्याचा उल्लेख तपासी अधिकारी साक्षीजबाबात घेत नाहीत.

१८) अपराध नेमका कोणत्या कारणावरून घडला हे तपासी अधिकारी नमूद करीत नाहीत.

ब) मा.प्रधान सचिव, गृहविभाग (विशेष) मंत्रालय, मुंबई यांनी सदर बैठकीमध्ये खालील कायद्यातील तरतुदीचे काटेकोरपणे पालन करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत.

1. अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ मधील नियम १९९५ मधील नियम ७(१) अन्वये या कायद्याखाली दाखल गुन्ह्याचा तपास सहा.पोलीस आयुक्त / पोलीस उप अधिक्षक पेक्षा खालच्या दर्जाच्या अधिकाऱ्यांनी करु नये असे असताना सुध्दा सदर गुन्ह्याचा तपास पोलीस उप अधिक्षक पेक्षा खालच्या दर्जाच्या अधिकाऱ्याकडून केला जातो.

2. अनु.जाती/अनु जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ नियम १९९५ मधील नियम ७(२) अन्वये सदर कायद्याखालील गुन्ह्याचा तपास ३० दिवसात पूर्ण करणे बंधनकारक आहे. परंतु बरेच गुन्हे ३० दिवसापेक्षा जास्त कालावधीपर्यंत पोलीस तपासावर प्रलंबित आहेत.

222

[illegible] नियम ६(१) प्रमाणे अनुसूचित [illegible] [illegible] [illegible] आहे नये) यानी [illegible] [illegible] माहिती [illegible] [illegible] करावी.

[illegible]

(श्री. श्री. [illegible])
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (ना. ह. स.)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त (मुंबई व मुंबई रेल्वेसह)
सर्व पोलीस अधिक्षक (रेल्वेसह)

प्रत माहितीकरिता,

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक
पोलीस अधिक्षक, ना. ह. स. औरंगाबाद.
सर्व पोलीस उप अधिक्षक, ना. ह. स. परिक्षेत्रे
सर्व नागरी हक्क संरक्षण पथके (महाराष्ट्र राज्य)

प्रत माहितीस्तव सस्नेह अग्रेषित,

अपर मुख्य सचिव, गृहविभाग (विशेष), म. रा., मुंबई

प्रत माहितीस्तव सस्नेह सादर,

१) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२) अपर पोलीस महासंचालक, (का. व सु.), म. रा., मुंबई
३) अपर पोलीस महासंचालक (गु. अ. वि.) (गुन्हे) म. रा., पुणे
४) अपर पोलीस महासंचालक, (वाहतूक), म. रा., मुंबई
५) अपर पोलीस महासंचालक, लाचलुचपत प्रतिबंध विभाग, म. रा., मुंबई
६) आयुक्त, राज्य गुप्तवार्ता विभाग, म. रा., मुंबई

क्रमांक :- पीसीआर/८/९१/१९९१ मुंबई, दिनांक : १६.२.१९९१.

विषय :- महाराष्ट्राबाहेरील एका खेड्यात सशस्त्र गुन्हेगार गुंडांनी दलितांवर हल्ला करून काही हरिजनांना ठार केल्याबाबत दक्षता घेणे.

परिपत्रक

अलिकडेच महाराष्ट्राबाहेरील एका खेड्यात गुन्हेगारांच्या एका सशस्त्र टोळीने दलितांवर हल्ला करून काही हरिजनांना ठार तर काही हरिजनांना गंभीररित्या जखमी केल्याची घटना घडलेली आहे. तरी अशा प्रकारच्या घटना आपल्या राज्यात घडू नये/यासाठी सर्वांनी सतर्क व दक्ष राहणे आवश्यक आहे. त्यासाठी विशेषतः संवेदनशील विभागात पुरेशा प्रमाणात प्रतिबंधक कारवाया व योजना आवश्यक आहेत.

तथापि अशा प्रकारची घटना घडलीच तर त्वरित सर्व तेथे जातीने जास्त कडक पोलीस कारवाई गुन्हेगारांविरुद्ध करून पुढील गुन्हे घडण्यास पायबंद बसावा यासाठी कोर्टातून त्यांना कडक शिक्षा मिळण्याचा प्रयत्न करावा.

तरी याबाबत सर्व संबंधित पोलीस अधिकाऱ्यांना योग्य ती माहिती व सूचना देण्यात याव्यात.

१६/२/९१

[किरण सिंह आझाद]
पोलीस उपमहानिरीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रत सादर :-

सर्व पोलीस आयुक्त

परिपत्रक क्रमांक : पीसीआर-०७०४/प्र.क्र.१२१/विशा-६
गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक १६ ऑगस्ट, २००४

विषय:- विमुक्त जाती व भटक्या जमातीवरील पोलीस अन्यायाबाबत.

राज्यामध्ये अ.जा./अ.ज. यांना घटनात्मक संरक्षण असल्यामुळे नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ व अ.जा.अ.ज. (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा, १९८९ अंतर्गत त्यांना विशेष संरक्षणाची तरतुद करण्यात आलेली आहे. मात्र राज्यातील विमुक्त जाती व भटक्या जमातीसाठी वेगळयाने कायदेशीर तरतूद करण्यात आलेली नाही.

२. गुन्हेगारी पार्श्वभूमी असलेल्या समाजातील सामान्य व्यक्ती समाजाच्या प्रवाहाबरोबर येण्याचा प्रयत्न करित आहेत तथापि असे निदर्शनास आले आहे की, ब-याचवेळी निरपराध व्यक्तींना सरसकट गुन्हेगार समजून पोलीस रात्री-अपरात्री चौकशी न करता अटक करतात व याबाबत गुन्हेगार अधिनियमाच्या अधिन राहून, या जमाती गुन्हेगार आहेत असे गृहीत धरुन त्यांना विनाचौकशी अनेक दिवस पोलीस कोठडीत ठेवले जाते. या घटकांमधील बहुतांशी व्यक्ती दारिद्रय व अशिक्षितपणामुळे भटकंतीचे जीवन जगत असल्यामुळे त्यांच्या कुटुंबाची अवहेलना होत असते. सबब, विमुक्त जाती/भटक्या जमाती मधील काही जातीमधील सरसकट सर्वच व्यक्तींना केवळ विशिष्ठ पार्श्वभूमी असलेल्या एखादया समाजाचे आहेत म्हणून गुन्हयाच्या प्रसंगी वेठीस धरु नये. गुन्हेगारांना शिक्षा करावी मात्र, संपूर्ण जमातीस गुन्हेगार म्हणून वागविण्यात येऊ नये अशी मागणी वि.जा./वि.ज. च्या संघटना मार्फत शासनाकडे करण्यात येत आहे.

३. गुन्हेगारी पार्श्वभूमी असलेल्या समाजाच्या कुठल्याही व्यक्तीला / घटकाला सरसकटपणे एखादया समाजाचा आहे म्हणून गुन्हेगार समजू नये असेच शासनाचे धोरण आहे. सबब, या परिपत्रकाद्वारे सुचना देण्यात येत आहे की, एखादा गुन्हा नोंद झाल्यावर त्यातील तपासामध्ये आरोपी केवळ एखादया जमातीची व्यक्ती आहे, या कारणास्तव अटक करु नये, तर अशा व्यक्तींच्या विरुध्द आलेल्या तक्रारीची कायदयाच्या चौकटीत राहून निःपक्षपाती चौकशी

करावा व पोलीसांकडुन [illegible]

होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी. जेणेकरुन जनसामान्यामध्ये पोलीस हा जनतेचा मित्र आहे ही भावना वाढीस लागेल. यासाठी पोलीस दलातील अधिकारी / कर्मचा-यांनी प्रयत्नशील रहावे. याबाबत कुचराई करणा-या अधिकारी / कर्मचा-यावर कारवाई करण्यात येईल.

४. वरील आदेशाची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करण्यासाठी सर्व पोलीस घटक प्रमुखांनी आपल्या अधिपत्याखालील सर्व पोलीस अधिकारी / कर्मचा-यांना सत्वर सुचना दयाव्यात.

(रमेश शिंदे)
उप सचिव (विशेष) महाराष्ट्र शासन, गृह विभाग.

प्रत माहितीसाठी रवाना.

१) पोलीस महासंचालक व महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
२) सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
३) विशेष पोलीस महानिरीक्षक (ना.ह.सं.) , महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
४) सर्व पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
५) सर्व पोलीस अधिक्षक, महाराष्ट्र राज्य.
६) प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
८) संचालक, समाज कल्याण , महाराष्ट्र राज्य, पुणे

7. No. 07.
Dt. 27/1/05

अतितात्काळ :

क्र. नासंआर/८५११/पोलीस तक्रार/९३,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९,
दिनांक :- १८ सप्टेंबर १९९३.

परिपत्रक :

संदर्भ :- या कार्यालयाचे समक्रमांक दि. १८/१/१९९३.

विषय :- अनु. जाती / जमाती कायद्या अंतर्गत तक्रारी गुन्ह्यांची दखल न घेण्यात येत असल्या बाबत.

---ooo---

अनु. जाती / जमाती यांचेवर होणा-या अत्याचारास त्यांना अनु. जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] कायदा १९८९ हा केंद्र शासनाने तयार केला असून सदर कायद्या अंतर्गत मोडणारे जाती / जमातीकडील लोकांचे तक्रारी बाबत कायद्यानुसार दखल घेण्यात न आल्यास दखल न घेतलेल्या पोलीस अधिकारी /कर्मचारी यांचेविरुध्द गुन्हा होतो अशी कायद्या अंतर्गत तरतूद करण्यात आली आहे. असे असतांना अनु. जाती / जमातीचे लोकांकडून प्राप्त झालेल्या तक्रारी बाबत वेळीच दखल घेवून तात्काळ गुन्हा नोंद करण्यात येत नसल्याचे आढळून आले आहे. परंतु तक्रारींची दखल घेण्यात न आल्यास व सदर कायद्या अंतर्गत तरतूद केल्याप्रमाणे संबंधितांवर कार्यवाही केली गेली किंवा नाही / कोणती कार्यवाही केली या कोणती कार्यवाही करण्यात येत आहे याबाबतीत तपशील कार्यालयास कळविण्यात येत नाही. त्यामुळे सदर बाबत शासनाकडून विचारणा झालेस माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे सदरची माहिती शासनास पुरविण्यास अडचण येते.

तरी पोलीस अधिकारी यांचे निष्काळजीपणामुळे गुन्हा नोंदविला गेला नसल्यास केलेल्या कार्यवाहीचा सविस्तर अहवाल या कार्यालयास त्वरीत पाठवावा.

[एस. व्ही. मुतालिक-देसाई]
पोलीस उप महानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई, यांचेकरीता.

प्रति,

सर्व पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. केंद्र.
सर्व पोलीस निरीक्षक, ना.ह.सं. केंद्र.

प्रत माहितीसाठी सस्नेह अग्रेषित,

सर्व पोलीस आयुक्त.
सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक, [रेल्वे सहित]
सर्व पोलीस अधिक्षक [रेल्वे सहित.]
[कोल्हापूर सांगली वगळून]

PART A

Monthly Statement showing information about cases involving offences in respect of the members of Scheduled Castes only committed by non Scheduled Castes/non Scheduled Tribes.

Name of the District: For the month of :

Sr.No.	Offences	Cases regd. during the current month. (Atrocity cases should be shown in bracket).	Cases regd. in the previous month. (Atrocity cases should be shown in bracket).	Cases regd. in corresponding month of last year. (atrocity cases should be shown in bracket.	Total current year cases upto the month under review. Regd. Cont. up.	Total previous year upto the end of the month under review. Regd. Cont. up.	Total cases regd. in previous year. (Atrocity cases should be shown in bracket).
1.	2.	3.	4.	5.	6. 7.	8. 9.	10.
1.	Murder (302,303)						
2.	Attempted murder (307 & 308)						
3.	Violence resulting grevious hurt. (325 to 331).						
4.	Rape (376)						
5.	Arson (435,436,440).						
6.	Serious mischief in respect of property (428,429).						
7.	Dacoity (395,396,402).						
8.	Robbery (392,393,394,398,399)						
9.	Kidnapping & abducting (363 to 369)(371 to 374).						
10.	Molestation (354)						
11.	Other IPC. Cases, 143,144,145,147, 148,149,151,153-A,153-B,157,158, 295,309,324,337,338,500,505,509; 341 to 348,355,356,357,358,377, 379,380,384 to 389,447 to 462,						
12.	P.C.R. Act cases.						

आ.क्र. पोमसं/नाहसं-41/विशेष केसेस/L 251

5

परिपत्रक

विषय :- अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ कायद्यान्वये दाखल झालेल्या गुन्ह्यांची कोर्टाकडून निर्दोष सुटकेचे मूल्यमापन.

संदर्भ :- १. डीजीपी/२२/ड्यूटी ऑफ ऑफीसर/२००२, दि. २४/०१/२००१

२. पोमसं/४९/नाहसं/२००२/३७, दि. २२/५/०२

दि. 06/30/2002

आपणांस माहितच आहे की, अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ अन्वये दरवर्षी अंदाजे ८००-९०० गुन्हे राज्यामध्ये दाखल केले जातात. परंतु फक्त शेकडा १०-१५ टक्केच गुन्हे अपराध सिध्द होतो. त्याचप्रमाणे नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ कायद्यान्वये दाखल झालेल्या गुन्ह्यांमध्ये दिसून येते. ह्या कायद्यान्वये वर्षाकाठी ५०-६० गुन्हे दाखल होतात. फक्त ५-१० टक्केमध्ये अपराध सिध्द होतो. सदर दोन्ही कायद्यान्वये दाखल झालेल्या गुन्ह्यांमध्ये अपराध सिध्दतेचे प्रमाण अत्यंत अल्प आहे ही बाब फार चांगली परिस्थिती नाही याबाबत आपण गंभीर असावे.

अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ अन्वये उप विभागीय पोलीस अधिकारी/सहा. पोलीस अधीक्षक दर्जाचे अधिकारी यांच्याकडून गुन्ह्यांचा तपास करीत असताना जिल्हाधिकारी आणि पोलीस अधीक्षक, अधिकारी गुन्ह्याच्या ठिकाणी भेट देतात, बळीत व्यक्तींशी आणि साक्षीदारांशी संवाद साधतात, गुन्ह्याबाबत कागदपत्रांची पडताळणी करतात, लक्षात घेतले असता असे लक्षात येते की, तपासी अधिकाऱ्यांना दिलेल्या सूचना या नोंदीच्या आणि पडताळणीच्या स्वरूपाच्या असतात.

नागरी हक्क संरक्षण पोलीस अधिकारी, पोलीस उप अधीक्षक आणि इतर अधिकारी यांच्याकडून अशी अपेक्षा करण्यात येते की, त्यांनी अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ आणि नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ अन्वये दाखल झालेल्या गुन्ह्यांतील कोर्टाकडून निर्दोष सुटकेच्या निकालाच्या प्रती मिळवाव्यात, त्यांचा अभ्यास करावा. आरोपींच्या निर्दोष सुटकेमागची कारणे शोधावी आणि जरूरी असेल तेथे अपील (appeal) करण्यात यावे असे किंवा नाही याबाबत विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं. यांना कळवावे.

पोलीस अधीक्षक आणि पोलीस उप अधीक्षक यांनी प्रत्येकी दर महिन्याला किमान दोन निर्दोष सुटकेच्या केसेसचा अभ्यास करावा आणि विशेष पोलीस

57

महानिरीक्षक, ना.ह.सं. याना अहवाल पाठवावा. वरील विषयाची छाननी केल्याबाबतच्या अहवाल प्राप्त झाल्यावर विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं. सदर बाबत संचालक, सरकारी अभियोग संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य,मुंबई आणि महाराष्ट्र शासन यांच्याकडे अपिल करण्याकरिता पुढील कार्यवाही करतील. अशा उचलेल्या पाऊलामुळे तपासाचा दर्जा सुधारेल आणि ना.ह.सं. केसेसमधील शाबीतीचे प्रमाण वाढेल अशी आशा आहे.

आपण कोर्टाकडून निर्दोष सुटलेल्या २ केसेसचा घेतलेला आढावा खालील दर्शविलेल्या नमुनापत्रकाप्रमाणे (proforma) प्रत्येक महिन्याच्या २० तारखेपर्यंत विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.स. कार्यालयात सादर करावा. याबाबत प्रथम अहवाल २० ऑक्टोबर २००३ पर्यंत या कार्यालयात प्राप्त होईल अशी अपेक्षा आहे.

<u>नमुनापत्रक</u>

१. जिल्हा आणि पोलीस ठाणे :—
२. गुन्हा रजिस्टर नंबर आणि कलम :—
३. तपासी अधिकाऱ्याचे नाव :—
४. घटना घडलेची तारीख :—
५. दाखल गुन्हा तारीख :—
६. फिर्यादीचे नाव :—
७. तिचे/त्याचे वय जात, पोटजात :—
८. जखमीचे नाव :—
९. आरोपीचे नाव, जात, पोटजात :—
१०. सुनावणी चालणाऱ्या कोर्टाचे नाव आणि हुद्दा आणि कोर्ट केस नं. :—
११. निर्दोष सुटल्याची कारणे :—
१२. प्रस्तुत केस हायकोर्टात अपिल करण्याजोगी असल्यास त्याबाबतचे तुमचे निष्कर्ष :—

(signature) ६/१०

(श्रीमती श्रीदेवी गोयल)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस अधिक्षक ना.ह.सं. नासीक परि. नासीक.
सर्व पोलीस उप अधिक्षक ना.ह.सं.

महत्वाचे

क्रमांक :–पोमसं/15/68/संकीर्ण/1996
नागरी हक्क संरक्षण विभाग,
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई– 400 039.
दिनांक : 16.11.1996.

विषय :– पोलीस मुख्यालयात प्राप्त होणा–या तक्रारींचे त्वरीत निपटारा करणेबाबत.

परिपत्रक :–

माहे ऑक्टोबर 1996 पासून पोलीस मुख्यालयात प्राप्त होणा–या सर्व प्रकारच्या तक्रारी पोलीस महासंचालक यांनी पोलीस महानिरीक्षक (ना.ह.सं.) यांना हाताळण्याबाबत आदेश दिलेले आहेत. याशिवाय पोलीस

2.6 पोलीसांची पक्षपातपूर्ण वागणुक.
2.7 व्यक्ती अथवा गटाविरुध्द तक्रारी.
2.8 पोलीसांना त्यांना देय असलेली रक्कम/सवलती न मिळणे
2.9 वरिष्ठ अधिका-यांकडून तक्रारीबाबत उदासिनता.
2.10 वहातूक, विशिष्ट प्रकारच्या गुन्हयातील वाढीबाबतच्या तक्रारी.

3. तक्रारीच्या स्वरुपावरुन कोणत्याही संस्था/संघटना/विभागाच्या स्वास्थ्याची ओळख होते. या-हाणी दूर करणे हे पोलीस विभागाचे प्राथमिक कार्यापैकी एक आहे. घटक प्रमुखांकडून आलेल्या अहवालांचे परिक्षण केले असता त्यात खालील अभिक्षण (Observation) प्रामुख्याने आढळून आलेले आहे. घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येते की, ज्यावेळी तक्रारी किंवा तक्रारदार यांना हाताळण्यात येते त्यावेळी खालील अभिक्षणे विचारात घेण्यात यावीत.

3.1 अर्जदारास क्वचित प्रसंगी पोच दिली जाते.
3.2 चौकशी नंतर अंतिम उत्तर अर्जदारास दिले जात नाही.
3.3 सर्वसाधारणपणे अर्ज चौकशी, अर्जदारास प्रथम विचारपूस करुनच सुरु केली पाहिजे. तथापि ब-याच वेळा असे घडत नाही. अर्जदाराकडे जरी विचारपूस केली असली तरी पडताळणी योग्य सर्व बाबी अभिलेखावर आणल्या जात नाहीत.
3.4 चौकशीमध्ये अर्जातील बाबीविरुध्द तथ्ये निष्पन्न झाल्यास त्या निष्पन्न झालेल्या तथ्याबाबत अर्जदाराकडे पुन्हा विचारपूस करुन स्पष्टीकरण घेण्यात येत नाही.
3.5 ज्या अधिका-याविरुध्द तक्रार करण्यात आली आहे त्याच अधिका-याला त्या अर्जाची चौकशी करण्यासाठी नेमले जाते.
3.6 अर्जातील अथवा अर्जदाराच्या जबाबातील पडताळणीयोग्य सर्व बाबींची चौकशी केली जात नाही अथवा अहवालात सर्व मुद्दयांवर भाष्य करण्यात येत नाही.
3.7 अर्ज जर फक्त अभिप्रायाकरिता पाठविलेला असेल तर उपलब्ध अभिलेख आणि अधिका-याच्या वैयक्तिक माहितीच्या आधारे अभिप्राय अथवा शेरा पाठविण्यात येईल असे अभिप्रेत असते. अशा प्रकरणी विनाकारण चौकशी करण्यात येते, ज्यामुळे अनावश्यक विलंब होतो.
3.8 अर्जातील सर्व मुद्दयांबाबत चौकशी झाली किंवा नाही याची खात्री न करता अहवाल पाठविले जातात. घटक प्रमुख यात काळजीपूर्वक लक्ष घालीत नाहीत.
3.9 काही वेळा पूर्वी दाखल केलेल्या गुन्हयांचा संदर्भ अहवालात नमूद असतो. तथापि त्या गुन्हयाची थोडक्यात हकीकत, गुन्हयाची सद्यःस्थिती वगैरे बाबींचा उल्लेख केला जात नाही.
3.10 अंतिम अहवालामध्ये प्रतिबंधात्मक कार्यवाही करण्यात येत असल्याचा उल्लेख केला जातो. तथापि या कार्यवाहीचा अंतिम निकाल अथवा त्याचा या संदर्भात झालेला

4. गंभीर स्वरुपाच्या तक्रारी अथवा ज्या प्रकरणांमध्ये घटक स्तरावर काळजीपूर्वक लक्ष देण्यात आलेले नाही अशाच प्रकरणामध्ये अहवाल मागविण्याची दक्षता पोलीस मुख्यालयात घेण्यात येत आहे. घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येत आहे की, त्यांनी जनतेच्या व पोलीस कर्मचा-यांच्या अडीअडचणींमध्ये पुरेसे लक्ष देवून त्यांचे निराकरण करण्याचा प्रयत्न करावा. घटक प्रमुखांना अशीही विनंती करण्यात येते की, अंतिम अहवाल पाठविताना तक्रारीतील सर्व मुद्दे विचारात घेतले गेले आहेत याची खात्री करुनच अहवाल पाठवावा जेणेकरुन तक्रारीचे निराकरण करण्यास लागणारा विलंब यशस्वीपणे टाळता येईल.

(पी.के.बी. चक्रवर्ती)
पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
पोलीस महासंचालक, म.रा., मुंबई यांचेकरिता.

प्रति,

पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई.
अपर पोलीस महासंचालक, गु.अ.वि.(गुन्हे), म.रा., मुंबई.
अपर पोलीस महासंचालक, प्रशिक्षण व खास पथके, मुंबई.
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, रा.रा.पो.बल, मुंबई.
आयुक्त व विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु.अ.वि.(गु.वा.), म.रा., मुंबई.
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, वाहतूक, म.रा., मुंबई.
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (न.वि.अ.), नागपूर.
पोलीस आयुक्त, पुणे/नागपूर/ठाणे.
सर्व सह पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई व ए.सी.बी.
संचालक, महाराष्ट्र पोलीस अकादमी, नाशिक.
पोलीस आयुक्त, नाशिक/सोलापूर/औरंगाबाद/नवी मुंबई.
सर्व अपर पोलीस आयुक्त, आयुक्तालये व ए.सी.बी., मुंबई, गु.अ.वि.(गुन्हे)
सर्व पोलीस उपमहानिरीक्षक, परिक्षेत्र(रेल्वेसह), रा.रा.पो.बल, पुणे, नागपूर.
सर्व पोलीस अधीक्षक, जिल्हे, रेल्वे, ना.ह.सं., गु.अ.वि.(गुन्हे) ए.सी.बी.
सर्व पोलीस उपायुक्त, आयुक्तालये, गु.अ.वि.(गु.वा.)
सर्व प्राचार्य, पोलीस प्रशिक्षण विद्यालय.
सर्व समादेशक, रा.रा.पो.बल, गट क्रमांक 1 ते 13.
सर्व पोलीस उपअधीक्षक, पोलीस निरीक्षक, स.पो.नि., पो.उप नि., ना.ह.सं.म.राज्य.

प्रत सस्नेह अग्रेषित :-

महासंचालक, ए.सी.बी., म.राज्य, मुंबई.

176 176

107

क्रमांक:-पीसीआर/८५१२/एमसीआर/८८
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
जुने विधान भवन, मुंबई- ४०० ०३९.
दिनांक:- २६.१२.१९८८.

परिपत्रक :

0 DEC 1988

विषय:- मासिक अहवाल

अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीचे लोकांविरुध्द भा.द.वि. व नागरी हक्क संरक्षण कायद्याखाली दाखल झालेल्या अपराधाचा मासिक अहवाल.

संदर्भ:- या कार्यालयाचे परिपत्रक क्रमांक पीसीआर/५१२/एमसीआर/८१/दिनांक २५.१.८३ व क्र.पीसीआर/८५१२/रिपोर्ट/१९८४, दिनांक १०.५.८५.

अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीचे लोकांविरुध्द भारतीय दंड विधान संहिता व नागरी हक्क संरक्षण कायद्याखाली दाखल झालेल्या अपराधाचा मासिक अहवाल पाठविण्याबाबत या कार्यालयाने वेळोवेळी सूचना देऊन ही मासिक अहवाल वेळेवर या कार्यालयास पाठविले जात नाहीत. असे मासिक अहवाल या कार्यालयास १० तारखेच्या आत पाठविणे आवश्यक आहे.

तरी सर्व पोलीस आयुक्त व सर्व पोलीस अधीक्षक यांना सूचित करण्यात येते की, अनुसूचित जाती/जमातीच्या लोकांविरुध्द घडलेल्या गुन्ह्यांचा मासिक अहवाल विहित कालावधीत या कार्यालयास नियमितपणे पाठवावा व त्याची एक प्रत त्यांचे परिक्षेत्रातील पोलीस उपमहानिरीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण कक्ष यांना पाठवावी.

[अ. ना. अवटे]
पोलीस अपर महानिरीक्षक, ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधीक्षक,

प्रत माहितीसाठी :
सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक, परिक्षेत्रे.

क्र. पीसीआर/८५९३/पारधी जात प्रसिध्द/८/१९९२

महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९

दिनांक :- १४/०१/१९९२ 17 JAN 1992

परिपत्रक :

राज्यात सामाजिक कार्य करणा-या संस्थांकडून अशा मागण्या करण्यात येत आहेत की, एखाद्या गुन्हयात भटक्या किंवा विमुक्त भटक्या जाती किंवा पारधी वगैरे जातीच्या व्यक्तींना अटक झाल्यास त्यांच्या जातीचा उल्लेख वर्तमानपत्रातून प्रसिध्द केला जातो. त्यामुळे त्या जातीतील अशा प्रामाणिक व्यक्तींना हे लांच्छनास्पद व आपल्या लोकांना जातीय वाटते.

तरी सर्व प्रभारी पोलीस अधिका-यांना या पत्रकाद्वारे कळविण्यात येते की, अशा प्रसंगी घटनेची " प्रेस नोट " प्रसिध्द करतांना आरोपीतांच्या जातीचा उल्लेख टाळणे संयुक्तिक होईल.

19 JAN 1992

[मु. का. चौधरी]
पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त,
मुंबई, पुणे, ठाणे, नागपूर, नाशिक, औरंगाबाद.

सर्व पोलीस उपमहानिरीक्षक, परिक्षेत्र.
सर्व पोलीस अधीक्षक.
सर्व पोलीस उपअधीक्षक, ना.ह.सं. वि परिक्षेत्र.

प्रत सादर,
अप्पर मुख्य सचिव,
महाराष्ट्र शासन, गृहविभाग (विशेष), मंत्रालय, मुंबई.

No. PCR/3591/92
Office of the D.G.of Police,
Maharashtra Rajya, Police
Mukhyalaya,
S.Bhagat Singh Road,
Bombay-400 039,

Dt: the 27th March 1992.

Circular:

This has reference to our Circular No.PCR/3591/89 dated the March 21, 1989 regarding detailment of PCR officers for law and order bandobast. During Ganpati festival, Dr.Ambedkar Jayanti Fortnight, Holi Bandobast, Durga Devi bandobast and Pola Bandobast, PCR officers are detailed for bandobast in a routine manner for days and weeks together. So also they are detailed for VVIP bandobast However, in the bandobast schemes other than VVIP bandobast, PCR officers are now required to visit sensitive villages, obtain information of any unrest in villages or towns and appraise the S.P./C.P. about the unrest. Time and again, PCR officers have represented that they are not able to do PCR work as most of the time they are doing bandobast. PCR officers may be treated on par with CID Int. Crime & A.C.B. officers in respect of detailment for bandobast.

2. Inspite of our request made in the Circular mentioned above, PCR officers are detailed for various types of bandobast and intimation are sent to our office. It is requested that our instructions in this respect may please be adhoared to and PCR officers may not be detailed for any bandobast except VVIP bandobast unless it is specifically directed by D.G.

(T.K.Choudhary)
Dy. Inspr.Genl. of Police, PCR,
M.S., Bombay.

To
All Supdts. of Police,
All Commrs. of Police,
Copy submitted to:-
The Director General of Police,
M.S., Bombay.

28/17392/

क्र. डीसीआर/३१/नागरी परिपत्रक/अ.जा./अ.ज.(अ.प्र.)
कायदा, १९८९-अंमलबजावणी/१२३/२०१३
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंह मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ००१.
दिनांक – १७/०४/२०१३.

परिपत्रक

विषय :– अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा, १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा, १९५५ संदर्भात प्रभावी अंमलबजावणीबाबत – गुन्ह्यांच्या घटनास्थळी, पोलीस ठाणेस भेट देणे, संगणकीकृत माहिती तयार करणे, अत्याचार प्रवण क्षेत्राबाबत ठिकाणे/गावांचा नकाशा तयार करणे, न्यायालयातील प्रलंबित प्रकरणांची माहिती घेणे इ. संदर्भात मार्गदर्शक सूचना.

संदर्भ :– पोलीस महासंचालक महाराष्ट्र राज्य मुंबई यांचे निर्देश दि. ०९/०४/२०१३

****

दिनांक ०९/०४/२०१३ रोजी पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी अनुसूचित जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा, १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा, १९५५ ची प्रभावी अंमलबजावणी होणेबाबत निर्देश दिलेले आहेत. सदर निर्देशांच्या अनुषंगाने सर्व घटक प्रमुखांनी नोंद घेऊन योग्य ती कार्यवाही करावी.

१) मानवी हक्क अल्पसंख्याक [illegible]

भेटीबाबतच्या कार्यवाहीचा अहवाल दोन दिवसांचे आत अपर पोलीस महासंचालक, नागरी हक्क संरक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना न चुकता सादर करावा.

४) अत्याचारासंदर्भात दाखल झालेले गुन्हे, प्राप्त झालेल्या तक्रारी, फिर्यादी, आरोपी तसेच गुन्ह्याची हकिकत यांची गावानुसार जातनिहाय संपूर्ण संगणकीकृत माहिती तयार करून आपल्या संग्रही ठेवावी. तसेच एक प्रत सी.डी. सह (कॉम्पॅक्ट डिस्कसह) अपर पोलीस महासंचालक, नागरी हक्क संरक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना न चुकता सादर करावी.

५) अनुसूचित जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा, १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा, १९५५ अन्वये न्यायालयात प्रलंबित असलेल्या गुन्ह्यांच्या प्रगतीबाबत कोर्टात प्रत्यक्ष हजर राहून माहिती घ्यावी. गुन्ह्याचे तपासी अधिकारी गुन्ह्याच्या तारखेस वेळेवर हजर राहतात किंवा कसे? तसेच विधी अधिकारी गुन्ह्याची हकिकत प्रभावीपणे कोर्टात सादर करतात किंवा कसे? साक्षीदार हे आपल्या साक्षीशी निगडीत राहिलेत किंवा कसे? याबाबत जातीने माहिती घेवून गुन्ह्याच्या प्रगतीबाबतचा अहवाल अपर पोलीस महासंचालक, नागरी हक्क संरक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना प्रत्येक आठवड्याला न चुकता सादर करतील.

६) सर्व घटक प्रमुख अत्याचार प्रवण क्षेत्रासंदर्भात गाव/शहर/विभाग यांचे सर्वेक्षण करून नकाशा तयार करतील व केलेल्या कारवाईचा अहवाल अपर पोलीस महासंचालक, नागरी हक्क संरक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना न चुकता सादर करतील.

पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी अत्याचारासंदर्भात दाखल गुन्हे/तक्रारीबाबत वर दिलेल्या सर्व निर्देशांबाबत सर्व घटक प्रमुखांनी योग्य ती नोंद घेवून केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल दिलेल्या विहित वेळेत या कार्यालयात आपल्यामार्फत सादर होईल याची दक्षता घेतील.

(व्ही. डी. मिश्रा) 17/5/13
अपर पोलीस महासंचालक,
ना.ह.सं., म.रा., मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं., पुणे, नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, नांदेड, अमरावती, नागपूर परिक्षेत्र
पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं., मुंबई पथक, मुंबई

क्र.पीसीआर/४ के ८/हा/१२१८७
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
जुने विधान भवन, मुंबई -४०० ०३९
तारीख १७-२-१९८७

परिपत्रक

विषय :- आदिवासींच्या कुटुंबीयांना व आदिवासी संबंधित
स्त्री आरोपींना पोलीस कस्टडीत ठेवताना आरोपीस
[illegible] [illegible] [illegible] पोलीस अधिकार-कक्षा
[illegible] [illegible] [illegible].

३८ ८१

[illegible]

न्यायालयाला सादर केलेल्या विवरणपत्रावरून स्पष्ट होत आहे. शासनाने असे निवेदन सुद्धा केली आहे की, जर हा रिट अर्ज न्यायालयाकडे दाखल झाला नसता तर आदिवासींच्या तक्रारींशी लक्ष देण्यात आले नसते आणि म्हणून या रिट अर्जात नमूद केलेल्या [illegible] आहे असे [illegible] आणि [illegible] आकडे देत आहे असे न्यायालयाने म्हटले आहे.

२. वरील नमूद केलेल्या काही बाबींच्या अनुषंगाने सर्व पोलीस अधिकारी-यांना असे कळविण्यात येते की, [illegible] सर्व आदिवासी [illegible] गुन्हाबाबत पोलीस [illegible] आपली नोंद घेऊन संबंधित [illegible] गुन्ह्याचा तपास [illegible] आणि [illegible] काळजी घेणे हे अत्यावश्यक असून, हे आदेश संबंधित अधिकारी-यांना द्यावे.

३. [illegible] महानिरीक्षक [illegible] दिनांक [illegible] [illegible] आवश्यक बाबी [illegible] किंवा [illegible] आदेश [illegible] संबंधित पोलीस अधिकारी-यांना द्यावेत.

४. [illegible] असे आहे की, राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील पोलीस [illegible] केलेल्या कारवाई [illegible] आपल्या संबंधित अधिकाऱ्यांनी [illegible] तक्रारी [illegible] "तिमाही" [illegible] १० जानेवारी, १० जुलै व १० ऑक्टोबर [illegible] पाठवावेत. तसेच [illegible] १० जुलै ८२ व १० ऑक्टोबर ८२ या तिमाही [illegible] अहवाल [illegible] विवरणपत्राप्रमाणे अहवाल पाठवावेत.

[signature]

([illegible])
पोलीस महानिरीक्षक (गुन्हे) मुंबई

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधीक्षक
प्रत माहितीसाठी अग्रेषित :-
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु.अ.वि. (गुन्हे) महाराष्ट्र राज्य, पुणे
सर्व पोलीस उपमहानिरीक्षक.

भा·द·वि· व इतर कायद्याखाली अधिकाऱ्यांनी दाखल केलेल्या तक्रारी व त्यावर केलेल्या पोलीस कारवाई बाबत तिमाही अहवाल दर्शविणारे विवरणपत्र :-

अ·क्र	गुन्ह्याचा प्रकार	किती केसेस दाखल झाल्या	पोलीस कारवाई केलेल्या केसेस				किती चार्जशिट पाठविले	पोलीस तपासावर	कोर्टात निकाली काढलेल्या केसेस				
			अ· का·	ब· का·	क· का·	नॉन कॉग्नि· का			शिक्षा	[illegible]	तडजोड [illegible]	[illegible]	[illegible]
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
१)	खून [३०२, ३०४]												
२)	खुनाचा प्रकार [३०७]												
३)	गंभीर दुखापत [३२५, ३२६, ३२९, ३३१]												
४)	बलात्कार [३७६]												
५)	दरोडा [३९५, ३९६, ३९७]												
६)	मालमत्तेविषयी गंभीर गुन्हे [४३२]												
७)	दरोडा [३९५, ३९६, ४०२]												
८)	घरफोडी चोरी [३९२, ३९८]												
९)	फसवणूक [३६३ ते ३६९ व ३७१ ते ३७३]												
१०)	विनयभंग [३५४]												
११)	इतर भा·द·वि· गुन्हे [१४७, १४८, १४९, ३२४, ३२७, ३३५, ३३८, ४०१, ४०७, ४४७, ४४८ व ४५२]												

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

परिपत्रक

विषय :- [illegible]

[illegible]

१) [illegible]

२) [illegible]

३) [illegible]

४) [illegible]

५) [illegible]

[illegible]

[illegible] आहे. [illegible]

[illegible] आहे की, [illegible]

[illegible] आणि [illegible]

[illegible]

[illegible] आहे.

२. [illegible] पोलीस [illegible]

[illegible] अधिकारी-[illegible]

३. [illegible]

[illegible]

४. [illegible] आहे की, [illegible] पोलीस [illegible]

[illegible]

21 SEP 1992

क्र.पी.सीआर/८५९१/९०/[illegible]/९२,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा
मुंबई - ४०० ०३९.
दिनांक :- १७/९/९२.

परिपत्रक :-

या कार्यालयाचे [illegible] क्र.पीसीआर/८५९१/९०/[illegible]/९१, दिनांक ५/१०/९१ चे [illegible]. ज्यामध्ये अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) अधिनियमाखालील गुन्ह्यांबाबत [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

तसे [illegible] [illegible] [illegible] पोलीस अधिकारी [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] या कार्यालयात [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] आवश्यकता आहे.

(सु.रा.[illegible])
पोलीस उप महानिरीक्षक, ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,
मुंबई/पुणे/नागपूर/[illegible]/औरंगाबाद.

सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक, परिक्षेत्र.

सर्व पोलीस अधीक्षक.

सर्व पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं., सर्व जिल्हे.

[illegible]/१९९२..

क्र.पीसीबीआरए/[illegible]/सा.प्र.विभाग-
सिटीएस/९२,
महाराष्ट्र शासन, [illegible]
[illegible], मंत्रालय
मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- १७/९/९२.

[illegible] विषय :-

O/o the I.G. Kolhapur
21 JAN 2000
I.G.
O.S.
Branch

क्रमांक - पोमसं/१५/अ.प्र.कायदा/१९८९/२०००.
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ००१.

18 JAN 2000

विषय :- अनुसूचित जाती/जमाती वरील होणा-या अत्याचाराच्या गुन्ह्यातील अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायद्या १९८९ बाबत

अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायद्यान्वये दाखल गुन्ह्याचे विशेष अहवाल, गुन्हा भेट अहवाल तसेच अन्य वरील अहवालाचे अवलोकन केले असता असे निदर्शनास आले आहे की, बहुतांशी घटक प्रमुख आपल्या अहवालात अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायद्याचा उल्लेख आणि कार्यालयीन पत्रव्यवहारात व कागदोपत्री "अत्याचार कायदा किंवा ॲट्रॉसिटी ॲक्ट" असा विपर्यासीक उल्लेख करतात.

२. सर्व घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायद्याचा विपर्यास करण्याचे टाळावे. विशेषतः मराठी भाषेमध्ये पत्रव्यवहार करताना अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा १९८९ किंवा मराठीतच अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा किंवा पी.ओ.ए. ॲक्ट असे नमूद करावे, तसेच "ॲट्रॉसिटी ॲक्ट" असे नमूद करू नये, जेणेकरुन त्याबाबत कोणत्या ठिकाणी सदरहु कायद्याचा अपभ्रंश होता कामा नये, यांची कृपया नोंद घ्यावी.

(विजय कुमार तलवार)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (ना.ह.स.)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त (मुंबईसह)
सर्व पोलीस अधिक्षक
पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं. औरंगाबाद.
सर्व परिक्षेत्रीय पोलीस उप अधिक्षक, नागरी हक्क संरक्षण

प्रत माहितीस्तव व उचित कार्यवाहीस्तव अग्रेषित,

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक

प्रत माहितीस्तव सादर,

पोलीस महासंचालक, म.रा., मुंबई.
अपर पोलीस महासंचालक, (कायदा व सुव्यवस्था) म.रा., मुंबई

प्रत सस्नेह अग्रेषित,
सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक.

प्रत माहितीसाठी सादर.

1) अपर मुख्य सचिव,
गृहविभाग (विशेष),
म.शा. मंत्रालय,
मुंबई - ४०० ०३२.

2) पोलीस महासंचालक, म.रा., मुंबई.

3) अपर पोलीस महासंचालक (का.व सु), म.रा., मुंबई.

विशेष पोलीस महानिरीक्षक[ना. ह. सं.]
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई-४०० ०३९.
दिनांक: 19 MAR 1998

विषय:- अनुसूचित जाती/जमाती वरील अत्याचारासंबंधातील गुन्ह्यांच्या तपासाबाबत.

संदर्भ:- या कार्यालयाचे परिपत्रक क्र. पोमसं/पीसीआर/८५११/९६, दिनांक १.१०.९६.

अनुसूचित जाती/जमाती वरील अत्याचारासंबंधात दाखल गुन्ह्यासंबंधात नागरी हक्क संरक्षण विभागाकडून वेळोवेळी पाठविण्यात आलेल्या परिपत्रकाची अंमलबजावणी सर्व पोलीस अधिकारी व कर्मचारी यांनी करावयाच्या सूचना खालीलप्रमाणे आहेत.

१] अनुसूचित जाती/जमाती सदस्यावरील झालेल्या अत्याचाराच्या गंभीर स्वरूपाच्या गुन्ह्यांची माहिती उदा. खून, दंगलीसह खून, व गंभीर दुखापत, बलात्कार, दरोडा, अग्नि जाळपोळीने नुकसान आदींची माहिती बिनतारी संदेश किंवा फॅक्स क्र. द्वारे राष्ट्रीय मानवी आयोगाच्या फॅक्स क्र. ०११-४६१३४७०८ वर पाठवावी व त्याची प्रत या कार्यालयास पाठवावी [पो.म.सं./पीसीआर/४१/राष्ट्रीय आयोग/९८, दि. २.१.९८ चे परिपत्रकानुसार]

२] पोलीस ठाणे येथे गुन्ह्याची नोंद झाल्याबरोबर त्याबाबतचा विशेष अहवाल/प्रथम खबरीच्या प्रतीसह या कार्यालयास त्वरीत पाठवावा. त्याचप्रमाणे बृहन्मुंबई शहरात गुन्हा दाखल करताना ना.ह.सं. विभाग व कार्यालयास दूरध्वनीवर त्वरीत संपर्क साधावा. तसेच जिल्ह्याच्या ठिकाणी ना.ह.सं. विभागातील अधिकाऱ्यांनी त्वरीत माहिती द्यावी जेणेकरून ना.ह.सं. घटकातील अधिकारी हे प्रत्यक्ष फिर्यादी तसेच तपासी अंमलदारासोबत घटनास्थळी भेट देऊ शकतील व परिस्थितीनुरूप तपास कार्यवाहीची कलमे लावण्यात आली आहेत किंवा नाही याची खात्री करून घेतील. व त्यासंबंधात त्याच वेळी लेखी सूचना देतील. सदर सूचनांची अंमलबजावणी तपासी अधिकारी करतो किंवा नाही याची खात्री गुन्ह्यास भेट देणाऱ्या अधिकाऱ्याने करावी.

३] प्रथम विशेष अहवाल [SPECIAL - REPORT] सोबत प्रथम खबरीची नक्कल तोंडी किंवा लेखी दिलेल्या अर्जाच्या प्रती सोबत पाठवावी.

४] वर नमूद पाठविलेल्या विशेष अहवालात गुन्ह्यासंबंधी पूर्ण माहिती पाठविणे

.......२.

जात आहे. फिर्यादीचा जबाब नोंदविताना किंवा गुन्ह्याची नोंद घेताना खालील माहिती देणे अत्यावश्यक आहे.

अ] अर्जदाराचे पुर्ण नाव/वय/जात [पोट-जात]/जन्मगाव/व्यवसाय/शिक्षण इत्यादि नोंद घ्यावी.

ब] घटनेचा दिवस वेळ/घटनेचे ठिकाण-गाव/गल्ली/वस्ती/कार्यालय/रस्ता/दुकान/सार्वजनिक विहीर[नळ] आदी ज्या ठिकाणी घटना घडली त्याचा उल्लेख करावा.

क] अर्जदारावर अत्याचार करणारे आरोपीचे पुर्ण नांव/जात [पोट-जात] व्यवसाय हे प्रथम खबरीत समाविष्ट करावे.

ड] घटनेची थोडक्यात माहीतीमध्ये घटनेचे स्वरुप व त्या मागील कारणांचा उल्लेख करावा.

५] तात्काळ अर्जदाराचे तसेच आरोपीतांचे जाती विषयी प्रमाणपत्र शाळा/कॉलेज/तहसिलदार किंवा सक्षम अधिकारी यांचेकडून मिळविण्याचा प्रयत्न करावा.

६] आरोपीतास अटक करतेवेळी आरोपीचे पुर्ण नांव/जात [पोट-जात] पुर्ण पत्ता/व्यवसाय/ जन्मगांव/शाळा/ शिक्षणाबाबतची माहीती विचारावी [म्हणजे अनु.जा. हरीजन ही जात नाही] जाती विषयी स्पष्ट उल्लेख करावा. इतर राज्यात त्या जातीस वेगळे नांव असल्यास महाराष्ट्रात ही जात कोणत्या जातीस जोडले याचा उल्लेख करावा.

७] अनुसूचित जाती/ जमाती अत्याचार प्रतिबंध कायदा १९८९ हा बिगर जामिनी [Non Bailable] गुन्हा आहे. व यात अटकपूर्व जामीनाचे [Anticipatory Bail] प्रयोजन नाही. यात कोर्टाची दिशाभूल करुन जर आरोपीतांनी अटकपूर्व जामीन [Anticipatory Bail] मागितला असेल तर त्यांना जामीन मिळू नये त्या दृष्टीने अभियोक्ता मार्फत कोर्टास विनंती करावी.

८] खोटे गुन्हे अधिक दाखल होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे [illegible] अर्जदाराने दिलेल्या पहिल्या खबरीची पूर्ण तपास पोलीसांनी गुन्हा दाखल [illegible] [illegible] [illegible] दिलेल्या [illegible] [illegible] गुन्हा सिद्ध [illegible] पाठविण्यात यावा.

९] पोलीसांनी तपासांती "अ.ब. किंवा क वर्गीकरण केले असल्यास ती [illegible] कारणांचा उल्लेख करावा. "ब" हा [illegible] अशा फिर्याद देणारी [illegible] विरुद्ध कायदेशीर कारवाई करण्यात आली किंवा ....

केले याचा स्पष्ट उल्लेख करावा.

१०] दोषारोप पत्र पाठविले असता दोषारोप क्रमांक/दिनांक आरोपीचे पूर्ण नांव जात [पोट-जात]/ अटकेचा दिनांक व वेळ/ जामिनावर किंवा कसे/ अटकेतील सर्व आरोपींचे पूर्ण नांवे/ कोर्ट केस क्रमांक/ दाखल तारीख/कोर्टाचे नांव तसेच पुढे कोणत्या कोर्टात केस वर्ग करण्यात आली याबाबतची माहिती पाठवावी.

११] बहुतांश वेळी फिर्यादी तसेच आरोपी यांच्या संमतीने गुन्ह्यात तडजोड होते किंवा शासनाने काढलेल्या आदेशान्वये कोर्टातून खटला काढून घेण्यात येतो, अशावेळी या आदेशान्वये खटला हा तडजोडीने किंवा शासकीय आदेशाने मागे घेण्यात आला आहे त्या आदेशाची प्रत मिळविण्यात यावी.

१२] खटल्याचा निकाल लागल्यास कोर्टाकडून निर्णयाची प्रत मिळविण्याचा प्रयत्न करावा जेणेकरून तपासातल्या उणीवा लक्षात येतील व त्या संदर्भात पुढे तपासात सुधारणा करता येईल.

१३] सदर गुन्ह्याचा तपास शक्यतो १५ दिवसांचे आत संपवावा असे केंद्र शासन राजपत्र क्र. २८५ दि. ३१.८.९५ प्रमाणे सूचना आहेत. याबाबत यापूर्वी याच कार्यालयीन पत्र क्र. पीसीआर/४१/गुन्हा तपास/९७ दि. १६.१०.९७ अन्वये कळविले आहे. तरी दिरंगाईमुळे अशा गुन्ह्यांचा तपास प्रलंबित ठेऊ नये.

१४] राजकीय किंवा जातीय तणाव निर्माण होईल अशा घटनेशी संबंधित प्रकरणात प्रतिबंधक कारवाई करणे आवश्यक आहे. अशा प्रकरणात प्रतिबंधक कारवाई केली असल्यास ती फक्त आरोपीबाबत किंवा दोन्ही पार्टीवर करण्यात आली किंवा कसे, राजकीय प्रेरित घटनेशी संबंधित असल्यास [illegible] किंवा विविध जातीचे लोकांमध्ये [illegible] होऊ शकते. या करीता सर्व व्यक्तींची पूर्ण नांवे/ जात/केस क्रमांक/ दिनांक/कोर्टाचे नांव/ मुचलका घेण्यात आला किंवा कसे याबाबतची माहिती ठेवावी.

१५] तपास हा प्रभारी अधिकाऱ्याने करावा. जर तसे नसेल तर प्रभारी अधिकाऱ्याने नेमून दिलेल्या तपासी अधिकाऱ्याचे नांव व हुद्द्याचा उल्लेख विशेष अहवालात करावा.

१६] ज्याअर्थी विशेष अहवाल-दाखल्यात [illegible] शासनाचे धोरणानुसार गुन्ह्याचे गांभीर्य ओळखून त्याबाबत विशेष लक्ष पुरविणे आवश्यक असल्याने वेळोवेळी आवश्यक तेव्हा शासनास माहिती पुरवावी लागते या करीता त्याबाबतची प्रगती अहवाल दर १५ दिवसांनी या कार्यालयास प्राप्त होईल अशी तपासी अंमलदारांना

.....४.

क्र. पीसीआर/८५२१/पि. का./८९
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
जुने विधान भवन, मुंबई-३९.
दिनांक: ९९ .७. १९८९

22 JUL 1989

परिपत्रक

विषय:- नागरी हक्क संरक्षण अधिनियमाखाली विशेष कार्यपध्दती.

महाराष्ट्र शासन, गृहविभाग [विशेष] परिपत्रक, क्रमांक एसपीसीएल-८/पुओएम-२७७८/ ३२६८, दिनांक १४. १०. १९७८ अन्वये नागरी हक्क संरक्षण अधिनियमा खाली विशेष कार्यपध्दती या मथळ्याखाली क्रमांक ६ मध्ये नमुद केल्या प्रमाणे या अधिनियमाखाली दाखल गुन्ह्याचा अहवाल पोलीस स्टेशन अधिका-याने परिक्षेत्रीय नागरी हक्क संरक्षण केंद्र यांना पाठवावयास पाहिजे परंतु अनेक ठिकाणी सदर अहवाल पाठविण्यात येत नसल्याचे दिसून आले आहे. त्याच परिपत्रकांत परिक्षेत्रीय पोलीस उपअधिक्षक, ना. ह. सं. पथक यांनी ना. ह. सं. कायदा कलम ७[अ] खाली नोंदलेल्या अपराधाच्या ठिकाणी भेट द्यावया पाहिजे असे शासनाचे आदेश आहेत. त्याच प्रमाणे ज्या गुन्ह्यात लोकक्षोभक गुन्हे नोंदले गेले आहेत त्या ठिकाणी देखिल ना. ह. सं. केंद्र अधिका-यांनी भेट द्यावया पाहिजे. परंतु ह्या गुन्ह्यासंबंधीचा अहवाल देखिल परिक्षेत्रिय ना. ह. सं. केंद्राकडे पोलीस ठाणे अंमलदार पाठवित नाहीत म्हणून ह्या गुन्ह्याच्या ठिकाणांना ना. ह. सं. केंद्र अधिकारी भेटी देवू शकत नाहीत. अशा गुन्ह्यासंबंधीचे अहवाल परिक्षेत्रीय ना. ह. सं. केंद्राकडे का पाठविले जात नाहीत त्या संबंधी सर्व पोलीस अधिक्षकांनी चौकशी करावी आणि यापुढे असे अहवाल पाठविले जातील याची दक्षता घेण्याच्या सुचना सर्व पोलीस स्टेशन अधिका-यांना द्याव्यात.

शासनाच्या वरील परिपत्रकांत भारतीय दंड विधान संहिते खालील अपराधा-संबंधातील कार्यपध्दती विषद करतांना शासनाने अशी सुचना दिल्या आहेत की, भारतीय दंड विधान संहिते खालील अपराध हा जातीयतेच्या विचाराखाली करण्यात आल्याचे आढळून आल्यास संबंधित पोलीस ठाण्याच्या अधिका-यांनी अशा अपराधा संबंधीची माहिती परिक्षेत्रिय ना. ह. सं. केंद्र यांना द्यावी. त्याच प्रमाणे अपराधाचा उद्देश हा बळी पडलेल्या व्यक्तिच्या जातीशी संबंधित असेल तसा मालमत्तेस खुन बलात्कार, जबर जखमी करणे किंवा गंभीर स्वरुपाचे अपकृत्ये/आक्षेप या सारख्या गंभीर स्वरुपाच्या अपराधांचे "अत्याचार" असे वर्णन करण्यात आले असून त्या संबंधीची माहिती देखिल परिक्षेत्रीय ना. ह. सं. केंद्राकडील अधिका-यांना द्यावी. परंतु अनेक पोलीस ठाण्याचे अधिकारी ही माहिती संबंधित परिक्षेत्रीय ना. ह. सं. केंद्र यांना पाठवित नाहीत. यापुढे अशी माहिती संबंधित ना. ह. सं. केंद्राला पाठविण्याची दक्षता घ्यावी.

जर ना. ह. सं. अधिनियमाखाली किंवा जातीयतेच्या विचाराखून भारतीय दंड विधान संहिते खाली अपराध दाखल केले असतील आणि पोलीस ठाणे अधिका-या विरुध्द बळी पडलेल्या अनुसूचित जाती/जमाती व्यक्तिची तक्रार असेल तर जिल्हा पोलीस अधिक्षक सदर अपराधाचा तपास ना. ह. सं. केंद्र अधिका-यांनी करावा अशी विनंती पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना. ह. सं., म. रा., मुंबई यांना कर [illegible] अशा गुन्ह्यांचा ना. ह. सं. केंद्र अधिका-यांनी तपास करणे सर्वांच्या दृष्टीने योग्य होईल.

२....

अनुसूचित जाती/जमाती यांचे विरुध्द घडलेल्या अपराधांचा मासिक अहवाल पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना. ह. सं., म. रा., मुंबई यांचेकडे पाठविला जातो त्या अहवालाची एक प्रत संबंधित परिक्षेत्रीय ना. ह. सं. केंद्राकडे देखिल पाठवावी.

सर्व पोलीस अधिक्षकांनी सर्व पोलीस ठाण्याचे अधिकाऱ्यांना योग्य सूचना द्याव्यात आणि पूर्तता अहवाल पंधरा दिवसांत सादर करावा.

[म. ना. उबाळे]
पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना. ह. सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
सर्व पोलीस अधिक्षक.

प्रत माहितीसाठी सादर:-

पोलीस महासंचालक, म. रा., मुंबई.

अपर पोलीस महासंचालक [का. व सु.], म. रा., मुंबई.

सर्व पोलीस आयुक्त

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु. अ. वि. [गुन्हे], म. रा., पुणे.

सर्व परिक्षेत्रीय पोलीस उपमहानिरीक्षक.

VERY URGENT:

No.PCR/5591/St/Prevention/91, Bombay, 19th September 91

CIRCULAR:

Information was collected from all units vide signal No.PCR/ST/Preventive/91 dated 11-9-1991 about preventive action taken on the complaints of Scheduled Castes/Scheduled Tribes persons against caste Hindus. I am extremely sorry to say that only few officers have furnished the information. This information was required for the meeting with the Chief Minister of Maharashtra who will be attending the meeting called by the Prime Minister in Delhi some time in the next week. The idea was to project the positive action taken by the Police to apprise him as to what action is being taken by Police to prevent atrocities on Scheduled Castes/Scheduled Tribes persons.

2. I may invite your attention again towards my Circular No.PCR/5591/90 dated 29-1-1991 on the subject Scheduled Castes/Scheduled Tribes(Prevention of atrocities Act 1989 - implementation. The information required by this office about the action taken as per section 17 of the atrocities Act has not been received inspite of reminders No.PCR/5591/90 dt. 17-6-1990, No. PCR/5591/Sensitive Villages/90 dt. 29-8-1990, & Wireless Message No.PCR/5591/Sel.Vill-90 dated 15-12-90 & 14-6-1991. I am enclosing herewith the copy of my Circular for information and immediate action.

3. It is expected that you will collect the information about sensitive villages prone to atrocities and the trouble-mongers if not already done and send a proposal to the Government as required by section 17 of the Act. Action taken should be immediately reported.

Kindly acknowledge the receipt.

Sd/- 19/9/91
(Chetan Singh Azad)
Dy.Inspr.Genl. of Police,PCR,
M.S.,Bombay.

To

All Supdts. of Police.

All Dy.Supdts. of Police
PCR Units.

Copy W.Cs. to:-

All Range D.Is.G.P.

Copy submitted to:-

The D.G.P., M.S.,Bombay(by hand)
All Commissioners of Police.
The Spl.IGP CID Crime, Pune.

क्र. पोमसं/४१/निर्दोष सु.केसेस/२३६/०५
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा
मुंबई - ४०००३९.
दिनांक :- ११/१०/२००५

परिपत्रक

विषय :- अनु.जाती / जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ या कायद्यान्वये दाखल झालेल्या गुन्ह्याची कोर्टाकडुन निर्दोष सुटका झालेबाबत..

****

आपले असे निदर्शनास आले आहे की, या कार्यालयाकडुन दि. १.१०.१९९६, दि.६.६.२००१ दि. ८.१०.२००२, दि. ८.१०.२००३, दि. १६.१०.२००३, व दि. १२.२.२००४ चे संदर्भान्वये अनु. जाती /जमाती (अ.प्र.) कायद्याची प्रभावीपणे अंमलबजावणी व्हावी म्हणुन परिपत्रके काढण्यात आलेली आहेत. परंतु सुचनांचे काटेकोरपणे पालन होत नसल्याचे दिसुन येते . त्याकरीता अनु. जाती / जमाती (अ.प्र.) कायद्याची व्यवस्थित अंमलबजावणी करणे कामी पुन्हा एकदा खालील संदर्भाधीन परिपत्रकाकडे लक्ष वेधीत आहोत.

१. अनु.जाती/ जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ या कायद्यातील नियम ७(१) अन्वये दाखल गुन्ह्यांचा तपास हा पोलीस उप अधिक्षक / सहाय्यक पोलीस आयुक्त पेक्षा खालच्या दर्जाच्या अधिकाऱ्याने करू नये असे निर्देश आहे. परंतु अनेकदा अशा गुन्ह्यात पोलीस निरीक्षक किंवा पोलीस उप निरीक्षक यांनी तपास केल्याचे दिसुन आले आणि बरेचदा तपास पोलीस उप अधीक्षक यांना दिल्याचे कागदोपत्री दाखविल्या जाते. परंतु तपास पोलीस निरीक्षक किंवा पोलीस उप निरीक्षक यांचेकडुनच केला जातो. एवढेच नव्हे तर संपुर्ण तपासाचे कागदपत्रावर पोलीस निरीक्षक / पोलीस उप निरीक्षक यांच्या सह्या असतात. आणि नेमक्या याच तांत्रिक मुद्यावर आरोपी निर्दोष सोडले जातात. तरी असा गुन्हा दाखल झाल्याबरोबर सदरचा तपास ताबडतोब संबंधित पोलीस अधिकारी यांनी पोलीस उप अधिक्षक / सहाय्यक पोलीस आयुक्त यांचेकडे लेखी आदेशान्वये देण्यात यावा. तसेच सदर आदेशाची प्रत संबंधित गुन्ह्यांच्या कागदपत्रात समाविष्ट करण्यात यावी. अनु.जाती/ जमाती (अ.प्र.) कायद्यान्वये गुन्हा दाखल करतेवेळी प्रथम अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायद्याचे कलम लावण्यात यावे व नंतर भा.द.वि. चे कलम लावण्यात यावे.

35
287

९. अनुसूचित जमाती (अ.प्र.) कायद्यांतर्गत नोंदविलेल्या गुन्ह्यात सर्वच आरोपी सवर्ण हिन्दु असणे आवश्यक नाही. एक सवर्ण हिन्दु व इतर आरोपी आदिवासी दलित असले तरीही गुन्हा होतो. सवर्ण आरोपीवर अ.जा.ज. (अ.प्र.) कायद्यान्वये कारवाई करता येते. तर दलित आदिवासी आरोपींवर अन्य कायद्यान्वये कारवाई करता येते.

त्याकरीता खालील नमुद घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येते की, भविष्यामध्ये तपासात उपरोक्त प्रमाणे त्रुटी / उणीवा राहाणार नाहील या करीता प्रस्तुत कायद्याखाली दाखल गुन्ह्यांचे तपासी अधिकारी यांना योग्य सुचना देण्यात याव्यात. आणि त्यांचे तपासावर परिणामकारक पर्यवेक्षण ठेवण्याची दक्षता घेण्यात यावी.

२८-१०-०५

(चि. न. राऊत)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, (ना.ह.स.)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,

सर्व पोलीस अधिक्षक.

प्रत सस्नेह अग्रेषित,

पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (संदर्भ :- कार्यासन क्र. २०(१))

सर्व विशेष पोलीस महानिरीक्षक, परिक्षेत्रीय

प्रत माहिती करीता

पोलीस अधिक्षक, ना.ह.स. पुणे/ नाशिक/कोल्हापुर/औरंगाबाद/ अमरावती/नागपुर

पोलीस उप अधिक्षक, मुंबई पथक, ना.ह.स.

क्र. पीसीआर/८५०१/पागे-समिती/१९९१,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९.
दिनांक 20 / 06 / 91

परिपत्रक :

अस्पृश्यता निर्मूलनार्थ उपाययोजना सुचविण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाने नेमलेल्या पागे समितीच्या काही शिफारसी शासनाने मान्य करून त्यांची कार्यान्विती करण्याबाबत शासन निर्णय क्र. युटीए - १०७९/का १९, दि. २१/६/१९७९ प्रमाणे सूचना प्रसारित केलेल्या होत्या.

शासनाच्या वरील आदेशान्वये गृहविभाग व पोलीस खात्याशी संबंधित शिफारशी व त्याबाबत शासनाचे निर्णय खालील प्रमाणे आहेत.

क्र.	शिफारस	शासनाचे निर्णय
२५.	डी.एस.पी. कडील क्राईम रिपोर्टची प्रत समितीस पहावयास मिळावी.	ही शिफारस मान्य करण्यात आली. समाज कल्याण विभागाने गृहविभागाला त्यांच्या संबंधित अधिकाऱ्यांना जरूर ते आदेश देण्याची विनंती करावी.
२६.	गुन्हा योग्य कलमाखाली नोंदविला आहे की नाही हे पहावे.	ही शिफारस मान्य करण्यात आली.
२७.	दक्षता समितीकडे अर्ज आल्यास त्यावर योग्य ती कारवाई करावी.	ही शिफारस मान्य करण्यात आली. समाजकल्याण विभागाने आदेश काढावेत.
२८.	अस्पृश्यता निवारण कायद्याखालील गुन्ह्यातील साक्षीदारांवर दडपण येणार नाही अशी काळजी घेतली गेली पाहिजे.	ही शिफारस मान्य करण्यात आली. समाजकल्याण विभागाने आदेश काढावेत.
२९.	दावा काढून घेणे असल्यास दक्षता समितीचे सल्ल्यानेच तसे करावे.	ही शिफारस मान्य करण्यात आली. या बाबतचे दावे काढून घेण्यात येऊ नयेत व एखादा दावा काढून घेतल्यास तो शासनाच्या मान्यतेनुसार व दक्षता समितीच्या सल्ल्याने काढून घेण्यात यावा असे आदेश काढावेत.

[कृ.मा.प.]

३०.	असे गुन्हे घडण्याची शक्यता असेल तिथे प्रतिबंधात्मक स्वरूपाची काळजी घ्यावी.	ही शिफारस मान्य करण्यात आली. याबाबतचे आदेश जिल्हाधिकारी, जिल्हा दंडाधिकारी व इतर समित्यांना द्यावेत. या बाबतीत संबंधित अधिकाऱ्यांना आदेश देण्याची कार्यवाही करण्यासाठी गृह विभागाला विनंती करावी.

तरी वरील शासन निर्णयानुसार सदर समितीच्या वरील शिफारसींची कार्यान्विती करावी. त्यासाठी सर्व प्रभारी अधिकाऱ्यांनी आपले ताबे पोलीसात सदर शिफारसी प्रसारीत करून त्यांची अंमलबजावणी व कार्यान्विती योग्य रितीने होते किंवा कसे याबाबत लक्ष पुरवावे.

२०/४/११

[चरण सिंह आझाद]
पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त.

सर्व पोलीस उपमहानिरीक्षक परिक्षेत्रीय.

सर्व पोलीस अधिक्षक.

सर्व पोलीस उपअधिक्षक ना.ह.सं. केंद्र.

पीसीआर-१११११/

८०

८७

७७

क्रमांक:- पोमसं/४४/पारधी समाज/२००२
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई ४०००३९

दिनांक :- ३०/४/२००२

परिपत्रक

विषय :- निरपराध आदिवासी पारधी ~~समाजातील~~ समाजाला गुन्हेगार ठरवुन त्यांच्यावर मारहाण व पोलीसांकडुन होणारे अन्याय अत्याचार बंद करावे या मागणीबाबत.

१. "आदिवासी बचाव आंदोलन या संघटनेतर्फे दि. २३/४/२००२ रोजी आझाद मैदान येथे आदिवासींचा मोठा मोर्चा काढण्यात आला होता. मोर्चात सहभागी झालेल्या" संघटनांतर्फे मा. मुख्यमंत्री महाराष्ट्र राज्य मुंबई यांना आदिवासी जनतेतर्फे निवेदन देण्यात येवुन त्यात त्यांनी काही मागण्या मांडल्या आहेत.

२. प्रस्तुत निवेदनातील क्रमांक १ च्या मागणीत निरपराध आदिवासी पारधी जमातील गुन्हेगार ठरवुन त्यांच्यावर मारहाण व पोलीसांकडुन होणारे अन्याय/अत्याचार बंद करावे अशी मागणी वरील संघटनेतर्फे केली आहे.

३. मा. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य मुंबई यांनी वरील मागणी संदर्भात आदिवासी पारधी समाजातील लोकांवर पोलीस विनाकारण अन्याय/अत्याचार करणार नाही तसेच त्यांच्या विरुध्द आलेल्या तक्रारींची कायद्याच्या चौकटीत राहुन निःपक्षपातीपणाने चौकशी करुन कारवाई करतील असे आदेश दिले आहेत. अशी कायदेशीर कारवाई करताना पोलीसांकडुन कोणत्याही प्रकारची दंडुकेशाही/अन्याय तसेच अत्याचार होणार नाही याची दक्षता घ्यावी. जेणेकरुन जनतेमध्ये पोलीस हा जनतेचा मित्र आहे ही भावना वाढीस लागेल यासाठी पोलीस दलातील सर्व अधिकारी व कर्मचारी प्रयत्नशील राहतील.

४. वरील आदेशाची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी म्हणुन राज्यातील सर्व पोलीस घटक प्रमुखांनी आपापल्या अधिपत्याखालील सर्व पोलीस अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना वरील नमुद आदेशाबाबत उचित सुचना द्याव्यात.

[श्रीदेवी गोयल]
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
महाराष्ट्र राज्य मुंबई

प्रति,

१. सर्व पोलीस आयुक्त [मुंबई व मुंबई रेल्वे सह]
२. सर्व पोलीस अधिक्षक [रेल्वे सह]

प्रत माहितीकरिता

१. सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक
२. सर्व पोलीस अधिक्षक/पोलीस उप आयुक्त ना.ह.सं.
३. सर्व पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. परिक्षेत्र
४. सर्व नागरी हक्क संरक्षण पथक,

प्रत माहितीसाठी-सस्नेह अग्रेषित

१. अप्पर मुख्य सचिव गृहविभाग [[illegible]] म-श्रा मंत्रालय मुंबई

No.PCR-4591-MCR/83,
Office of the D.G.P.,
Maharashtra Rajya Police Mukhyalaya
S.Bhagatsingh Road,
Bombay, 26th August 1983.

Sub:- Monthly Returns:
Monthly Crime Review on P.C.R. -
Special measures and procedures to deal
with atrocities or offences on
Scheduled Castes/Scheduled Tribes.

Ref:- This office Memo of even number
dated the 25th January 1983.

Circular Memo

In continuation of my above circular, I have to state that the Government of India have since indicated that information in the following IPC sections should be furnished in the Monthly Crime Report and in the Six Month Statements. The sections of the IPC are indicated in the proforma Part 'A' of the Monthly Crime Report in the annexure.

2. All the units should therefore, intimate the Police Stations and ensure that the information is sent in the revised proforma. The Govt. of India's letter prescribes these additional IPC sections only for the Scheduled Castes and not for the Scheduled Tribes. The information about the Scheduled Tribes may, therefore, be submitted in the old proforma, and for them additional IPC sections need not be incorporated.

(S.A. Khopade)
For Addl. Inspector General of Police,
M.S., Bombay.

To
All Commrs. of Police,
All Supdts. of Police (Districts & Rlys.).

Copy for information, to:-
All Range D.I.s.G.P.,
The D.I.G.P. (Rlys.), Bombay.

Copy to:-
All Dy.S.P. (PCR) Units.

26 AUG 1983

२४९

क्रमांक :- [illegible] शाखा - ८/ आपत्कालीन योजना/०३/१८२

24 SEP 2003

मुंबई दिनांक २०/९/२००३

संदर्भ :- या कार्यालयाचे पत्र क्र. डीजीपी/१४/[illegible]/ [illegible]/२००३, दिनांक १९/८/०३

विषय :- "आपत्कालीन योजना" तयार करणेबाबत

[illegible] संदर्भाधीन [illegible] [illegible] [illegible] अनुसार आपत्कालीन योजना सादर करणे दि. ४/९/०३ पर्यंत या कार्यालयाच्या पत्रान्वये कळविण्यात आले होते. परंतु पोलीस आयुक्त, औरंगाबाद शहर; पोलीस अधीक्षक, औरंगाबाद (ग्रामीण), कोल्हापूर (ग्रामीण), गडचिरोली, [illegible] व नांदेड, नाशिक यांचे व्यतिरिक्त इतर घटकांकडून [illegible] अद्याप माहिती प्राप्त झालेली नाही.

या कार्यालयाकडे एक [illegible] योजना तयार करावयाची असल्याने [illegible] सर्व [illegible] आपले [illegible] प्रत्येक पोलीस ठाण्यात अशा प्रकारची आपत्कालीन योजना तयार करावी. तसेच [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] करून [illegible] व [illegible] विशेष पोलीस महानिरीक्षक, (कायदा व सुव्यवस्था), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] व कार्यालयास सादर करावी.

सोबत [illegible] आपत्कालीन योजना जोडलेली आहे.

कृपया [illegible].

(सही)

([illegible])

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, [illegible]

महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,

सर्व पोलीस अधीक्षक.

प्रत,

सर्व विशेष पोलीस महानिरीक्षक, परिक्षेत्र,

सर्व [illegible] [illegible], [illegible]

तातडीचे

क्र. पोमसं/[illegible]/अ.जा.ज.(अत्याचार)/[illegible]

महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई-४००००१.
दिनांक - ०१/१०/२००[illegible]

परिपत्रक

विषय : अनु.जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा १९८९ खालील गुन्ह्यांचा मासिक अहवाल पाठविण्याबाबत.

अनु.जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायद्यांतर्गत गुन्ह्यांची संपूर्ण माहिती परिपत्रक क्र. पोमसं/पीसीआर/४९१/अजाज नियम-१६/१५, दि. २२ जुन १९९[illegible] व क्र. पोमसं/६१/अजाज (ज.क्र.)/नियम-१६/[illegible] १४/१५, दि. २४ डिसेंबर १९९[illegible] अन्वये दर तीन महिन्यांनी पाठविण्यात येते.

अनु.जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा १९८९ नियम १९९५ मधील ७(२) अन्वये सदर गुन्ह्यांचा तपास ३० दिवसात पूर्ण करून दोषारोप पत्र न्यायालयात पाठविणे आवश्यक आहे. परंतु गुन्ह्यांची माहिती वर नमूद केल्याप्रमाणे दर तीन महिन्यांनी येत असल्याने एखाद्या गुन्ह्याचा तपास ३० दिवसात पूर्ण झाला किंवा कसे? याबाबतची माहिती उपलब्ध होत नाही.

आता सर्व जिल्हा घटक प्रमुखांना विनंती करण्यात येते की, अनु.जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायद्याखाली दाखल गुन्ह्यांची माहिती दर तीन महिन्यांनी व त्याशिवाय प्रत्येक महिन्याच्या १० तारखेच्या आत खालील नमूद तक्त्याप्रमाणे या कार्यालयास पाठवावी. म्हणजे ३० दिवसांच्या आत प्रलंबित असलेल्या गुन्ह्यांचा [illegible] कारणे [illegible] होईल.

अ.क्र.	गु.र.क्र.	पोलीस स्टेशन	घडल्या तारीख / दाखल तारीख	प्रलंबित कालावधी	प्रलंबनाची कारणे

([illegible])
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त (बृहन्मुंबई सह)
सर्व पोलीस अधिक्षक,

प्रत माहितीस्तव अग्रेषित,
सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक, [illegible]

[illegible]

क्र. पीसीआर/[illegible]/[illegible] [illegible]/९३

मुंबई, दि. [illegible]/१/९४

संदर्भ :- या कार्यालयाचे समक्रमांक दिनांक [illegible]/०८/१९९३ चे परिपत्रक.

विषय :- अनुसूचित जाती/जमातींवर होणा-या अत्याचारासंबंधी माहिती दिल्ली नियंत्रण कक्षास कळविणे बाबत.

परिपत्रक :-

उपरोक्त [illegible] महाराष्ट्र शासन, गृहविभाग [विशेष] यांचेकडील [illegible] ३०९३/४६/विशा-६, दि. २०.११.९३ च्या पत्रासोबत केंद्र शासनाचे [illegible] [illegible] [सीआर] दि. ३.११.९३ अन्वये असे सूचित केले आहे की, संदर्भाधीन परिपत्रकाव्दारे [illegible] सूचनांची पूर्तता आपल्या विभागाकडून केली जात नाही असे निदर्शनास आले आहे.

पोलीस आयुक्त, पोलीस अधीक्षक यांना विनंती करण्यात येते की, अनुसूचित जाती/जमातींवर होणा-या अत्याचारासंबंधीची माहिती दिल्ली येथील नियंत्रण कक्षास [illegible] कार्यालयातील [illegible] केंद्र शासनाने विहित केलेल्या नमुन्यात कळवून त्याच्या प्रती संबंधित विभाग प्रमुखांना कळवून त्याची प्रत या कार्यालयास पाठवावी [illegible] गंभीर स्वरूपाचा गुन्हा दाखल होताच दिल्ली नियंत्रण कक्षास दूरध्वनी क्र. ३८[illegible] व [illegible] नंबर ३१-६६७५६ एसएस [illegible] किंवा फॅक्स क्रमांक ०११-३८[illegible] व्दारे कळवून [illegible] केलेल्या कार्यवाहीचा सविस्तर व अनुपालन अहवाल या कार्यालयास सत्वर [illegible] [illegible] [illegible] दक्षता घ्यावी.

15 JAN 1994

DIG
OS
Branch

[एस. व्ही. [illegible]]
पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई [illegible].

सर्व पोलीस आयुक्त, [अतिरिक्त पोलीस आयुक्त [गुन्हे] मुंबई]
सर्व पोलीस अधीक्षक [अहमदनगर, अकोला, औरंगाबाद, बीड, धुळे, बुलढाणा, जालना, लातूर, उस्मानाबाद आणि [illegible]]
[illegible] पोलीस अधीक्षक.
सर्व पोलीस उपमहानिरीक्षक [[illegible]]
[illegible], महाराष्ट्र शासन, गृहविभाग [विशेष], मंत्रालय, मुंबई.

प्रत -- [illegible] कार्यवाहीसाठी [illegible].
सर्व पोलीस उप अधीक्षक, ना.ह.सं. [illegible]

क्र. पीसीआर/८५९९/सन-१९९२,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहिद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई.

दिनांक :- /२/१९९२.
2 FEB 1992

परिपत्रक :

महाराष्ट्र राज्यात विविध भागात अनुसूचित जाती / जमातीच्या समाजाची वस्ती असून त्यांचेवर विविध प्रकारे अन्याय, अत्याचाराचे आरोप होत असतात. अनुसूचित जाती / जमातीच्या सदस्यांना न्याय मिळविण्यासाठी स्थानिक पोलीस स्टेशनकडे तोंडी अगर लेखी फिर्याद देण्यासाठी जावे लागते. त्यावेळी संबंधित पोलीस स्टेशनकडून गुन्हा दाखल करण्याकामी टाळाटाळ केल्याचे आरोप होत असतात.

२. अनुसूचित जाती / जमातीच्या कोणी सदस्याने अन्याय / अत्याचार झाल्याची लेखी किंवा तोंडी तक्रार दिल्यास व त्यात नागरी हक्क संरक्षण कायद्या-प्रमाणे किंवा अनुसूचित जाती / जमातीच्या [अत्याचार प्रतिबंध] अधिनियम १९८९ प्रमाणे गुन्हा निष्पन्न होत असल्यास, पोलीस अधिकाऱ्यांनी त्वरीत गुन्हा दाखल करावा व मग गुणवत्तेनुसार कारवाई करावी.

३. प्रथम खबरी रिपोर्ट दाखल केल्यावर आरोपींना अटक झालीच पाहिजे असा पोलीस अधिकाऱ्यांचा गैरसमज झालेला दिसतो गुन्हा दाखल केल्यावर तपासात विश्वासार्हरित्या वाटले की, गुन्हा घडलेला आहे तेव्हाच आरोपीस अटक करावी. तथापि ~~हिंसा~~ हिंसा दंगल जाळपोळ या गुन्ह्याचे बाबतीत मात्र आरोपींना त्वरीत अटक करावी.

४. जिल्ह्यातील पोलीस स्टेशन अधिकाऱ्यांनी यापुढे गुन्हा दाखल करण्यास टाळाटाळ केल्यास आम्ही त्यांचे विरुध्द कायदेशीर कारवाई करण्यास मागे पुढे पहाणार नाही याची सर्व पोलीस स्टेशन अधिकाऱ्यांना समज देण्यात यावी.

[सु. आ. चौधरी]
पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
सर्व पोलीस उपआयुक्त.
सर्व पोलीस अधिक्षक.
सर्व पोलीस उपअधिक्षक, ना.ह.सं. सेल.

[पुढे पहा]

प्रत सस्नेह रवाना,

सर्व पोलीस उपमहानिरीक्षक, परिक्षेत्रीय परिक्षेत्र.
पोलीस आयुक्त नाशिक व औरंगाबाद.

प्रत सादर,

१] अपर मुख्य सचिव,
महाराष्ट्र शासन, गृहविभाग [विशेष]
मंत्रालय, मुंबई.
२] पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
३] पोलीस आयुक्त,
मुंबई, ठाणे, पुणे, नागपूर, औरंगाबाद.

परिपत्रक१७/२/

3

Confidential

No.PCR/3591/89
D.I.G.P(PCR)
M.S. Police Headquarters,
Old Council Hall,
Bombay.400 039.

Dated: March 21, 1989.

Sub: Officers posted in Range PCR Units ... prior approval of DIG(PCR) for other duties.

....

It has come to my notice that the officers posted in Range PCR Units are being deputed for training and are also deployed for Bandobast duties without prior approval of the D.G.P., M.S., Bombay or DIG(PCR). This practice should be immediately discontinued.

2. The officers posted in Range PCR Units are to be exclusively utilised for enquiries and investigations of cases pertaining to the atrocities committed against the members of Scheduled Caste/Scheduled Tribe Communities. I have instructed Dy.Ss.P. in charge of Range PCR Units not to spare any officer for other duties without my prior approval. The PCR officers have been also instructed not to do any other work not pertaining to PCR cases without prior approval of the undersigned. The Range D.Is.G. and Ss.P. at the Range Headquarters may utilise their services in serious cases of allegations of atrocities against these communities.

3. All Supdts.of Police at the Range Headquarters are further requested that once the officers are posted in PCR Units, they should not be transferred from the PCR Unit without prior approval of the D.I.G(PCR).

21/3/89

(G.M. Ubale)
Dy.Inspector General of Police
(PCR) M.S., Bombay-

To:

All Range D.Is.G.P.
All Ss.P. at Range Hd.Qtrs.
All Dy.Ss.P.(PCR) Units.

CIRCULAR

NO.IPCR/8591/95
M.S.Police Head Quarter.,
Old Council Hall,
Shahid Bhagatsingh Marg,
Bombay -400 039.

Date : 21/4/1995

24 APR

Sub.:- Granting of Anticipatory Bail to accused concerned in Prevention of Atrocity A 1989 Cases

...

It is bring to your notice that, the provisions of Anticipatory Bail to accused persons concerned in SC/ST (Prevention of Atrocities)Act 1989 isnot applicable and as such the accused concerned in those cases are not entitled to get anticipatory Bail. The Supreme Court Bench headed by Honourable B.P. Jeevan Reddy and Sujata V. Manohar J.J. has recently passed a judgement to that effect in Civil application in Civil Appeal No.1343/95.

The copy of the judgement is attached herewith for ready reference and you are requested to bring it to the notice of all concerned. Please see that this judgement is alo brought to the notice of Public Prosecutors attached to District Sessions Court dealing with Atrocity Act Cases.

21/4/95
(S.V. [illegible] DESAI)
For Inspector General of Police.,
PCR M.S. Bombay

To,
All Range D.I.s.G.P.
All Commissioners of Police
All Supdts.of Police,
All Dy.Supdts.of Police,PCR Units.

No.PCR/8591/Atrocities/92
Office of the D.G.P.,
Maharashtra Rajya Police
Mukhyalaya,
S.Bhagat Singh Road,
Bombay-400 039.

Dt: the 21st May 1992.

27 MAY 1992

Circular:

In the recent past a memorandum was submitted to the Honourable President of India regarding atrocities on SC/Sts. In the memorandum it was stressed that major causes of atrocities on SC/STs are arising mainly from land reforms, it's half-hearted and tardy implementation at district level. The disputes are more acute because the oppressed persons are illetrate and suffer from the illusion that law is on their other side. Sometimes violence is perpetrated on them to terrorise them.

2. Under these circumstances the following guidelines from the Police point of view are issued:-

3. Vulnerable & highly sensitive areas based on the social behaviour in the past should be got identified. In areas so identified the Unit Commanders should stop recommending or giving arm-licences to dominating and intimidating persons or groups of persons. Action should also be taken to withdraw such licences from the elements

No. PCR/3591/[illegible] Reserv/1984
Office of the D.G.P.,
Maharashtra State, Police
Headquarters, Old Council Hall,
S. Bhagat Singh Marg,
Bombay, [illegible] July 1984.

CIRCULAR:

Sub:- Material for preparation of 6th Annual Report ([illegible]) of the Commission for Scs./STs.

****

The information has to be supplied for the period from 1-4-82 to 31.3.83 on the following point for preparing the 6th report of the Scheduled Castes/Scheduled Tribes Commission.

(a) What is the punishment imposed on non-Scheduled Caste/Non-Scheduled Tribe persons who were found to be in State Government service on the strength of fraudulently obtained Scheduled Caste /Scheduled Tribe certificates. Please give information on the number of such cases detected, the nature of punishment imposed and the time-lag in imposition of punishment.

2. All the C.P./Dy.I.G. [illegible] are therefore requested to send the information [illegible]. The punishment [illegible] could be [illegible] above Government servants [illegible] in [illegible].

([illegible])
Addl. Inspector General of Police,
P.C.R., M.S. Bombay.

To

All C.P.s,
All D.I.G.P.,
All Principals, PTS & RPTS.,
All S.P.

26 JUL 1984
DIG.
Branch

26/7/84

21 AUG 1990

क्रमांक अतिविभाग/८९९७/विशेष कक्ष/९० मुंबई, दिनांक: .८.९०

22 AUG 1990

21 AUG 19..

संदर्भ:- या कार्यालयाचे समक्रमांकाचे दिनांक ३.८.९० चे परिपत्रक.

विषय:- अनुसूचित जाती/जमातीच्या लोकांवर होणा-या अत्याचाराबाबत.

अनुसूचित जाती/जमातीच्या लोकांवर होणा-या अन्याय व अत्याचाराबाबत तक्रारींची दखल घेण्यासाठी आणि [illegible] संरक्षण कायदा केला. भारत सरकारने सदरील [illegible] केल्या असून [The scheduled castes and Scheduled Tribes(Prevention of Atrocities Act-89.] त्याची प्रत या सोबत जोडण्यात आली आहे. या कायद्याची अंमलबजावणी त्वरीत करण्यासाठी सर्व पोलीस स्टेशनना योग्य त्या सूचना त्वरीत द्याव्यात. आवश्य त्यात: मिटींगच्या वेळी सर्व पोलीस अधिकारी व अनुसूचित जाती जमातीच्या कार्यकर्त्यांची बैठक घेऊन सदर कायद्याची सुधारणेबाबत मराठीतून माहिती द्यावी.

तसेच, मा. व्ही. पी. सिंग, भारताचे पंतप्रधान यांनी दि. १९.८.९० च्या पत्रानुसार अनु.जाती/अनु.जमाती बाबत काही सूचना दिल्या आहेत. त्याची प्रत या कार्यालयाचे समक्रमांकाचे दि. २०.८.९० रोजीच्या पत्रासोबत पाठविण्यात आली आहे.

[अरुण [illegible]]
पोलीस उपमहानिरीक्षक (गु.अ.वि.)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस अधिक्षक.

प्रत सादर अग्रेषित:-

सर्व पोलीस आयुक्त.
सर्व पोलीस उपमहानिरीक्षक परिक्षेत्र.

प्रत सविनय सादर:-

विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
गु.अ.वि.(गुन्हे), म.रा., पुणे.

देवदिद/९६८

क्रमांक : पीसीआर/८५६०/भटक्या जाती-अत्याचार/९४,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९.

दिनांक :- मार्च, १९९[illegible].

परिपत्रक :

महाराष्ट्र राज्यातील विविध भागात पारधी, कांजारभाटी, फासेपारधी, भिल्ल, सिकलगीर, शिकलीगर, कंजार, कैकाडी, नाथपंथी, मदारी, गुरवोग, गोसावी इत्यादी समाज भटक्या स्वरूपात जीवन पूर्वापार व्यवसाय करून ते आपला उदरनिर्वाह करण्याचा प्रयत्न करतात. तथापि [illegible] बदलांमुळे व अलिकडच्या [illegible] आधुनिकीकरणामुळे त्यांना [illegible] जाणे कठीण होत आहे व त्यांच्या पूर्वापार व्यवसायातून [illegible] उदरनिर्वाह करणे अशक्य असते. त्यामुळे हा समाज [illegible] गुन्हेगारी प्रवृत्तीकडे झुकलेला दिसून येत असतो. ये गुन्हेगारांकडे [illegible] त्यांना गुन्हेगारी मधून परावृत्त करण्यासाठी त्यांच्या पुनर्वसनाचे प्रयत्न शासनाकडून करण्यात येत आहेत.

२. परंतु [illegible] निदर्शनास आले आहे की, एखादा गुन्हा घडल्यानंतर केवळ संशयावरून भटक्या समाजाच्या लोकांना वेळोवेळी पोलीस ठाणे [illegible] आणून त्यांना मारहाण करून विनाकारण कोठडीत ठेवून त्रास दिला जातो [illegible] करून सर्व [illegible] भटक्या समाजाच्या [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] अत्याचार पोलीसांकडून होत आहेत त्यामुळे [illegible] गुन्हेगार गुन्हेगारीपासून परावृत्त होणे न होता ते परत गुन्हे करण्याच्या मार्गाकडे वळतात व त्यामुळे त्यांच्या पुनर्वसनाच्या कार्यात बाधा निर्माण होते.

गुन्हे उघडकीस आणण्याकरिता पोलिसांना कोठडीत [illegible] करावे लागतात [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] गुन्हेगार सुधारणेसाठी

[illegible] DIG

६. सर्व संबंधित कार्यालय प्रमुखांनी वरील बाबी [illegible] पोलीस अधिकारी व पोलीस अंमलदार यांच्या निदर्शनास आणून [illegible] प्रकरणी निर्णय प्रस्ताव [illegible]

([illegible])
पोलीस महासंचालक, म.रा., [illegible]
मुंबई, यांचे करिता.

प्रति,
सर्व पोलीस अधीक्षक,
सर्व पोलीस उप आयुक्त, म.रा. [illegible]

प्रत माहितीकरिता सविनय अग्रेषित,
१) सर्व पोलीस आयुक्त
२) सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक

प्रत [illegible]
[illegible]

परिपत्रक

क्र. पोमस/नाहसं-४९/२००४/१८६,
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई
दिनांक २३/२/२००४

विषय :— पिण्याच्या पाण्यावरुन दलित व सवर्ण यांच्यातील संघर्ष टाळण्याबाबत ......

आपणास कि याच अनुषंगाने सर्व घटक प्रमुख आणि सर्व ना.ह.सं. अधिकारी यांना पोमस/नाहसं-४९/२००३, दि. ६/७/०३ चे "दलित सवर्ण यांच्यातील संघर्षाबाबत" परिपत्रकाकडे लक्ष वेधण्यात येत आहे (प्रत सोबत जोडली आहे त्याचे कृपया अवलोकन व्हावे.)

मागील वर्षात दलित व सवर्णां यांच्यात पिण्याच्या पाण्यावरुन संघर्षाच्या घटना घडल्या आहेत. काही ठिकाणी तणावाचे वातावरण निर्माण झाले होते. सर्व जिल्हा घटक प्रमुखांना सूचित करण्यात येते की, मार्च, एप्रिल आणि मे या महिन्यात पिण्याच्या पाण्याची टंचाई असते त्या कारणावरुन दलित व सवर्ण यांच्यात संघर्ष निर्माण होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. सवर्णांच्या विहिरीवर दलित समाजाला पाणी भरण्यास मज्जाव केला जातो. सार्वजनिक पाणवठे, विहिरी इ. ठिकाणी दलितांना दुय्यम वागणूक दिली जाते. त्यामुळे समाजात तणाव निर्माण होण्याची शक्यता आहे.

या अनुषंगाने असे सूचित करण्यात येते की, दलित, सवर्ण यांच्यामध्ये पिण्याचे पाण्यावरुन संघर्ष टाळण्यासाठी स्थानिक पोलीसांनी तहसिलदार कार्यालय आणि जिल्हाधिकारी कार्यालयाशी संपर्क ठेवावा. याबाबत तक्रारी प्राप्त होताच त्याची शहानिशा तात्काळ करण्याच्या सूचना संबंधितांना द्याव्यात. व कायदा व सुव्यवस्थेचा प्रश्न निर्माण होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

([illegible])
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त
सर्व विशेष पोलीस महानिरीक्षक परिक्षेत्र
सर्व पोलीस अधीक्षक,
सर्व पोलीस अधीक्षक, ना.ह.सं. घटक

प्रत माहिती करीता :-
पोलीस अधीक्षक, राज्य गुप्तवार्ता विभाग, म.रा. मुंबई

क्रमांक : पीसीआर/८५२१/निपटारा/९३,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहिद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९.

दिनांक :- २२ एप्रिल १९९३.

परिपत्रक :

ना.ह.सं. तसेच अनु. जाती / जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] अधिनियम या सदराखाली नोंद करण्यात आलेले गुन्हयांचा निपटारा करण्याबाबत इकडील कार्यालयाचे अ.शा.प.क्र. पीसीआर/सी.एस. मिटींग/९१, दिनांक ५/९/१९९१ मधील मुद्दा क्र ३ प्रमाणे कळविण्यात आलेले आहे असे असतांना अद्यापि गुन्हयांचा निपटारा मुदतीत न करता बहुतांशी गुन्हे ब-याच अवधीपावेतो तपासावर प्रलंबित असल्याचे निदर्शनास आले असून सदर बाब असमाधानकारक असून नोंद गुन्हयाचे विल्हेवाटी बाबत शासनाकडू तसेच केंद्र शासनाकडून वेळोवेळी विचारणा करण्यात येत असते. तद्वत दक्षता समितीचे बैठकीत तसेच राज्यस्तरीय बैठकीच्या वेळी देखील तपासावरील प्रलंबित गुन्हयाचा आढावा घेण्यात येत असतो. सदरवेळी प्रलंबित असलेल्या गुन्हयाच्या बाबतीत आढळून आलेल्या आकडेवारी वरून गुन्हयांचा निपटारा करण्याकडे दुर्लक्ष करण्यात येत असल्यामुळे गुन्हे प्रलंबित राहात असावे [illegible] व गुन्हयांचा निपटारा करण्यास विलंब लावला जातो या टिका टिपणीस तोंड दयावे लागते. हे टाळण्यासाठी पोलीस आयुक्त तसेच पोलीस अधिक्षक यांना विनंती करण्यात येते की, उपरोक्त दर्शविण्यात आलेल्या सदराखालील गुन्हे नोंद होताच अशा गुन्हयांचा मुदतीत निपटारा करण्यात आला किंवा नाही याबाबत वेळोवेळी लक्ष देऊन शहानिशा केल्यास निश्चीतच अशा गुन्हयाचा निपटारा दर्शविलेल्या मुदतीत होऊन गुन्हे तपासाकामी प्रलंबित राहणार नाहीत.

[सु. का. चौधरी]
पोलीस उप महानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधिक्षक.
सर्व पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. केंद्र.

परितकर२२४९३/

क्रमांक : पीसीआर/८५९१/रा.स.बै./१९९२,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहिद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९.
दिनांक : १२ एप्रिल १९९३.

परिपत्रक :

नागरी हक्क संरक्षण कायद्यासंबंधी व अनु. जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा १९८९ चे गुन्ह्याबाबत नोंद गुन्ह्याचा आढावा घेण्यासाठी व सदर कायद्याची परिणामकारक अंमलबजावणी करण्यात येते किंवा कसे यासाठी ठरल्याप्रमाणे वेळोवेळी राज्यस्तरीय बैठकी घेण्यात येत असतात त्याप्रमाणे मा. ना. समाज कल्याण मंत्री यांचे अध्यक्षतेखाली त्यांचे दालनात दि. २१/१/९२, दिनांक ११/८/९२ व दि. १३/१/१९९३ रोजी झालेल्या राज्यस्तरीय समितीच्या बैठकीत निदर्शनास आणून देण्यात आलेल्या खालील बाबींकडे आपले लक्ष वेधण्यात येत आहे.

१. नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम १९५५ अंतर्गत अन्याय/अत्याचार प्रतिबंधक अधिनियम- १९८९ अंतर्गत घडलेल्या गुन्ह्यांची नोंद पोलीस ठाण्यात बरोबर होत नसल्याचे मा. संचालक, समाज कल्याण यांनी या समेच्या निदर्शनास आणून दिले. सदर बाब ही वस्तुस्थितीस धरून असल्यामुळे ती गंभीर असल्याने ना.ह.सं. कायद्याच्या अंतर्गत घडलेल्या गुन्ह्यांची नोंद होणे आवश्यक असल्याचे सांगून या गुन्ह्यांची नोंद योग्य प्रकारे घेण्याबाबत दखल घेण्यात येईल असे सभेत सांगितले.

२. ना.ह.सं. कायदा १९५५ अंतर्गत घडलेल्या गुन्ह्यांच्या मासिक अहवाल नियमितपणे संबंधित शाखेस दर्शविलेल्या तारखेस प्राप्त होत नाही.

३. अन्याय/अत्याचाराबाबत लोकांकडून तसेच पोलीस यंत्रणे मार्फत घडलेल्या गुन्ह्यांबाबत संबंधित शाखेस त्वरीत माहिती प्राप्त होत नसल्याबद्दल मा. संचालक समाजकल्याण यांनी समेच्या निदर्शनास आणुन दिले.

मा. मंत्री महोदयाच्या बैठकीच्या वेळी निदर्शनास आणून देण्यात आलेल्या उपरोक्त बाबींकडे सर्व प्रभारी पोलीस अधिकारी यांचे याबाबतीत ध्यानाकर्षण करण्यात येत असून त्यांनी याबाबीकडे कटाक्षाने लक्ष द्यावे व त्याची पुनरावृत्ती होणार नाही. यासाठी अधिनस्त पोलीस अधिकारी यांना योग्य त्या सूचना देण्यात याव्यात.

(वृ. का. चौधरी)
पोलीस उप महानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त;
सर्व पोलीस अधीक्षक;
सर्व पोलीस उप अधीक्षक, ना.ह.सं. कक्ष.

(१)

295-3

233

क्रमांक - पोमसं/१४/नाहसं/[illegible]/८०

महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,

मुंबई.

दिनांक [illegible]

परिपत्रक

विषय :- अनुसूचित जाती जमाती (अ.प्र.) कायद्याखाली दाखल गुन्ह्यांचे शाबीत [illegible] प्रमाणाबाबत.

भारतीय संविधानामध्ये अस्पृश्यता पूर्ण नष्ट करण्यासाठी तसेच समानता स्थापन करण्यासाठी अनु.जाती जमातींच्या सदस्यांवर होणाऱ्या अत्याचारांना आळा व त्यांचे निवारण करण्यासाठी व अशा अपराधांच्या न्यायनिवाड्यासाठी विशेष न्यायालय तसेच अत्याचारग्रस्त व्यक्तींचे पुनर्वसन करण्यासाठी नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ व अनु.जाती जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ ची निर्मिती करण्यात आली आहे. या कायद्या अंतर्गत दाखल झालेल्या गुन्ह्यांचे शाबीतीचे प्रमाण अत्यंत अल्प आहे. हे प्रमाण नगण्य आहे असे म्हटले तरी वावगे होणार नाही.

अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ खाली दाखल झालेले गुन्हे विशेष न्यायालयातून [illegible] सर्वसाधारणपणे खालील प्रमाणे आहेत.

१) अत्याचारित व्यक्तीचे जातीचे प्रमाणपत्र तपासी अधिकारी हे गुन्ह्याच्या कागदपत्रात सामील करीत नाहीत.

२) तपासी अधिकारी हे विशेष सत्र न्यायालयात साक्षीच्या वेळी स्वतः हजर राहत नाहीत, तसेच साक्षीदार यांना हजर ठेवत नाहीत.

३) तक्रारदाराची प्रथम खबरी [illegible] सही घेणे आवश्यक असते ती घेतली जात नाही. तसेच तक्रारदाराला तक्रारीची एक प्रत विनामूल्य देऊन त्याची सही घेतली जात नाही.

४) गुन्ह्याचा घटनास्थळाचा पंचनामा केला जात नाही.

५) गुन्ह्याचे घटनास्थळाचा नकाशा कागदोपत्री नसतो.

६) प्रथम पाहणाऱ्या साक्षीदारांना [illegible] जबाबणी घेतल्या जात नाही.

७) तक्रारदाराने तक्रार [illegible] गुन्हा [illegible] विलंब [illegible] तक्रारीमध्ये नमूद न करणे, हे ही [illegible]

८) जप्ती पंचनाम्यामध्ये वस्तू कोणाकडून जप्त केली, त्याची [illegible] घेतली नाही किंवा कोणाकडून वस्तू जप्त केल्या [illegible] त्याची

..२..

पोच दिली जात नाही, हे आणखी महत्वाचे कारण आहे.

९) गुन्ह्यात वापरलेले हत्यार, दोन व्यक्ती हत्याराची रासायनिक विश्लेषण प्रयोगशाळेच्या अहवालामध्ये नमूद करत नाहीत.

१०] गुन्ह्यातील हत्यार जप्त करताना हत्यार कोणाकडून जप्त केले त्याची पंच-नाम्यावर सही घेतली जात नाही.

११] अशी आरोपींच्या अंगावरील कपडे, रक्ताचे [illegible] पंचनामा करून [illegible] नाही.

१२] प्रत्यक्ष पाहणारे साक्षीदार फितूर झाल्याने साक्षी देण्यासाठी पुढे येत नाहीत, त्या कुणाला तपासी अधिकारी त्यांचे म्हणणे न्यायालयापुढे करीत नाहीत.

१३] तपासी अधिकारी हे गुन्ह्याच्या तपासात दिरंगाई करतात त्यामुळे गुन्ह्याच्या तपासाची [illegible] व त्याचा फायदा आरोपीला होतो.

१४] तपासी अधिकारी हे आरोपीला मदत करतात व अशी तक्रार [illegible] अशाच, अशी काही केसेस उघडकीस आली आहेत.

१५] दोषारोपपत्र न्यायालयात उशिरा दाखल केल्याने गुन्ह्याची [illegible] काही होते व त्याचा फायदा आरोपीला होतो.

१६] तपासी अधिकारी हे अभियोग पक्षास सहकार्य करीत नाहीत.

१७] आरोपीने दिलेल्या [illegible] उल्लेख नाही, [illegible] उल्लेख तपासी अधिकारी साक्षी [illegible] देत नाहीत.

१८] आरोप सिद्ध कोणत्या कारणामुळे झाला, हे तपासी अधिकारी नमूद करीत नाहीत.

१९] अनु.जाती/जमाती [अ.प्र.] कायदा १९८९ मधील ७[१] अन्वये या कायद्याखाली दाखल गुन्ह्यांचा तपास सहाय्यक पोलीस अधीक्षक / पोलीस उप अधीक्षक, यांच्या दर्जाच्या अधिकाऱ्याने करावा. नियम ७[२] अन्वये सदर कायद्याखाली गुन्ह्याचा तपास ३० दिवसात पूर्ण करणे बंधनकारक आहे, [illegible] पूर्ण न केल्यास, [illegible] निकाल [illegible] होतो व त्याचा परिणाम गुन्ह्याच्या [illegible] होत असतो.

[illegible] गुन्ह्यांचे [illegible]
[illegible]

पुरुषांनी यासाठी [illegible] करणे व गुन्हे [illegible] [illegible] [illegible] लक्ष पुरवावे, जेणेकरून उपरोक्त दोन्ही कायद्याची अंमलबजावणी महाराष्ट्र राज्यात प्रभावी होईल असे म्हणता येईल.

(श्रीमती मीरान बोरवणकर)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त, [मुंबईसह]
सर्व पोलीस अधिक्षक,
सर्व ना.ह.सं. पोलीस अधिक्षक,

क्रमांक :- पीसीआर/८५९१/धोरण/९२,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९,
दिनांक :- २२/१०/१९९२.

22 OCT 1992

परिपत्रक :

१९७८ साली नागरी हक्क संरक्षण शाखेची निर्मिती करण्यात आली. नागरी हक्क संरक्षण कायद्याची अंमलबजावणी यथोचित स्थानिक पोलीसांकडून करवून घेण्याची जबाबदारी या शाखेवर टाकण्यात आली. त्याचप्रमाणे ग्रामीण भागाशी संपर्क ठेवून संवेदनाशील गांवे नमूद करून त्या गावांना भेटी देऊन त्या गावातील अनुसूचित जाती जमातींच्या लोकांना नागरी हक्क संरक्षणाबद्दल जिल्हा प्रशासनाला माहिती देण्याचे कामही आपल्यावर टाकण्यात आले. नुकतीच अनुसूचित जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] कायद्याची [१९८९] निर्मिती झाली त्यामुळे या शाखेवर आणखी जबाबदारी वाढली. अत्याचारांना पायबंद घालण्यासाठी या कायद्याची परिणामकारक अंमलबजावणी करतांना कुणावर अन्याय होणार नाही याची जबाबदारी आपण उचलत आहोत.

२. तरीपण अजून लोकप्रतिनिधींना या शाखेबद्दल तेवढी माहिती नाही. अशी शाखा शासनाने निर्माण केली आहे अशी जाणीव पण कित्येकांना नाही. म्हणून अधिकाऱ्यांना आम्ही सूचित करीत आहोत की, त्यांनी आपापल्या कार्यक्षेत्रातील लोकप्रतिनिधींशी संपर्क साधून त्यांना या शाखेच्या कार्याबद्दल माहिती द्यावी. या शाखेच्या काय अडचणी आहेत याची पण कल्पना लोकप्रतिनिधींना द्यावी व त्यांच्याकडून सहकार्य मिळवून घ्यावे. त्याचप्रमाणे ना.ह.सं. व अनुसूचित जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] कायद्याची अंमलबजावणी किंवा चौकशी करतांना ज्या ज्या सरकारी निमसरकारी खात्यांचा संबंध येतो त्यांचे विभाग प्रमुखांना त्या बद्दल भेटून माहिती द्यावी.

[सु. का. चौधरी]
पोलीस उप महानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
पोलीस उप अधीक्षक, ना.ह.सं. केंद्र,
ठाणे / नाशिक / कोल्हापूर / औरंगाबाद / अमरावती / नागपूर.
[प्रत्येकी ६ प्रती - सर्व अधिकाऱ्यांना वाटण्यासाठी]
प्रत सस्नेह सादर,
सर्व जिल्हा जिल्हाधिकारी.

प्र/३०/वरव३९०८

29 DEC 1999
परिपत्रक

क्रमांक : पोमसं/११/अजाज (अ.प्र.) नियम-[illegible]/८०
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा.
मुंबई - ४०० ०३९.

22 DEC 1999

विषय : अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) नियम १९९५ ची राज्यात अंमलबजावणी /गुन्ह्यांच्या तपासाचा तिमाही आढावा घेण्याबाबत.

*****

अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा १९८९ नियम १९९५ मधील नियम ७(२) प्रमाणे अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ अन्वये दाखल गुन्ह्याचा तपास ३० दिवसात पूर्ण करून गुन्ह्याचे दोषारोप पत्र न्यायालयात सादर करणे कायद्यानुसार बंधनकारक असतानाही अशा कायद्यान्वये दाखल गुन्हे ३० दिवसापेक्षा जास्त कालावधी पर्यंत पोलीस तपासावर प्रलंबित असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

२. सर्व पोलीस आयुक्त व सर्व पोलीस अधीक्षक यांना सूचित करण्यात येते की, अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ अन्वये दाखल पोलीस तपासावरील प्रलंबित गुन्ह्यांचा या तपासकामाचा आढावा घेण्याबाबतची ही माहिती या कार्यालयामार्फत प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत शासनास सादर करावयाची असल्याने यापुढे पोलीस तपासावर १ महिन्याच्या आतील प्रलंबित गुन्हे, १ ते ३ महिन्यातील, ३ ते ६ महिन्यातील व ६ महिन्यापेक्षा जास्त कालावधी पर्यंत पोलीस तपासावर प्रलंबित प्रकरणांची माहिती खालील विहीत नमुन्यात प्रत्येक महिन्याच्या २ तारखेपर्यंत कृपया या कार्यालयास सादर करण्यात यावी.

अ.क्र.	जिल्हा	पो.ठाणे	गु.र.नं.	कलम	गुन्हा घडल्याचा व दाखल तारीख.	दोषारोपात हकिकत	गुन्ह्याचा तपास ३० दिवसात पूर्ण न होण्याचे कारण
१	२	३	४	५	६	७	८

(विजय कुमार तलवार)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (ना.ह.रा.)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधीक्षक.

क्र.पोमस/४१/नाहस/शिफारसी/अर्ज–
रामदास आठवले/११६/२०१३.
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंह मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ००१.
दिनांक :– २३/१२/२०१३

विषय :– अनुसूचित जाती – जमातीवर होणाऱ्या अत्याचारासंदर्भात.

संदर्भ :– अर्जदार श्री. रामदास आठवले, राष्ट्रीय अध्यक्ष, रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया यांनी मा. गृहमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांना दिलेला दिनांक २२/११/२०१३ रोजीचा अर्ज.

उपरोक्त विषय व संदर्भास अनुसरुन, अर्जदार श्री. रामदास आठवले, राष्ट्रीय अध्यक्ष, रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया यांनी मा. गृहमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांना अनुसूचित जाती – जमातीवर होणाऱ्या अत्याचारासंदर्भात खालील शिफारशी नमूद केलेल्या आहेत.

१) प्रथम खबरी अहवाल नोंद करण्यास दिरंगाई किंवा अदखलपात्र गुन्हे नोंदविणे, गुन्ह्याना योग्य ती कलमे न लावणे, अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, १९८९ व नियम १९९५ अंतर्गत तक्रारी न घेणे, घटना प्रसंगातील काही गोष्टी टाळणे, मुख्य आरोपींची नावे न लिहिणे, पिडीतांना धमकाविणे, आरोपींना तात्काळ अटक न करणे, खोट्या केसेसमध्ये पिडीतांना अडकविणे.
२) गुन्ह्याचा तपास पोलीस उप अधिक्षक/सहाय्यक पोलीस अधिक्षक दर्जाच्या अधिकाऱ्यांनीच करावा.
३) दोषारोप पत्र दाखल करताना अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, १९८९ व नियम १९९५ अंतर्गत कलम गाळू नये.
४) पिडीताला तडजोड करण्यास भाग पाडू नये.
५) दोषारोप पत्र न्यायालयामध्ये विहीत वेळेत सादर करावे, त्यामध्ये दिरंगाई करु नये.
६) पिडीत व्यक्तीचे व आरोपीचे वैद्यकीय प्रमाणपत्र गुन्ह्यांच्या कागदपत्रांमध्ये समाविष्ठ करावीत.
७) कर्तव्यात कसूर करणाऱ्या अधिकाऱ्यावर अनुसूचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, १९८९ चे कलम ४ अन्वये कारवाई करावी.

अर्जदार यांनी वर नमूद केलेल्या शिफारसींच्या अनुषंगाने योग्य ती कार्यवाही करुन अहवाल या कार्यालयात सादर करावा. (अहवालाची आगाऊ एक प्रत या कार्यालयाच्या फॅक्स क्रमांक ०२२–२२०२१६८० वर पाठविण्यात यावी.)

(छ. हि. वाकडे)
पोलीस उप महानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
अपर पोलीस महासंचालक, ना.ह.सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचेकरिता. 23/12/13

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त (लोहमार्गसहित)
सर्व पोलीस अधिक्षक (लोहमार्गसहित)

प्रत :–
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ठाणे, नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, नांदेड, अमरावती, नागपूर परिक्षेत्र.
पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं., कोकण, नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, नांदेड, अमरावती, नागपूर परिक्षेत्र.
पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं., मुंबई पथक, मुंबई.

[illegible]

क्रमांक :- पोमस/पीसीआर/८५९२/
अजा-अज/नियम-९५/९७
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९.
दिनांक :- जून, १९९७.

24 JUN 1997

प रि प त्र क

केंद्रशासनाने दि.३१ मार्च, १९९५ रोजी अनु.जाती/अनु.जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] कायदा, १९८९ मधील कलम २३ अन्वये केंद्र शासनाला प्रदान केलेल्या अधिकारान्वये अनु.जाती/अनु.जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] नियम, १९९५ तयार करून विधि राजपत्राद्वारे अंमलबजावणी करण्यासाठी प्रसिद्ध करण्यात आले आहे. सदर नियमांची परिणामकारक अंमलबजावणी होणे अत्यंत आवश्यक आहे.

२. नियम क्रमांक ३[१] अनु.जाती/अनु. जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] नियम, १९९५ अन्वये राज्यामध्ये अनु.जाती व अनु. जमाती यांचेवर होणाऱ्या अत्याचाराबद्दल अत्याचार प्रवणक्षेत्र जाहीर करण्याची जबाबदारी विशेष पोलीस महानिरीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण यांचेकडे सोपविण्यात आली आहे. अत्याचार प्रवणक्षेत्र जाहीर करताना जिल्हा दंडाधिकारी व त्या जिल्ह्याचे पोलीस अधीक्षक अथवा पोलीस आयुक्त हे अत्याचाराचे गांभीर्य व स्वरूप लक्षात घेऊन त्याचे निष्कर्ष पोलीस महानिरीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण यांना सादर करतील व पोलीस महानिरीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण त्यांच्या निष्कर्षांची पडताळणी करून नमूद केलेले क्षेत्र अत्याचार प्रवणक्षेत्र म्हणून घोषित करतील. कलम ३ अन्वये देण्यात आलेल्या पूर्वविधानानुसार व प्रतिबंधक कारवाई प्रत्येक जिल्ह्याचे जिल्हा दंडाधिकारी व पोलीस अधीक्षक यांना करावयाची आहे.

३. अनु.जाती/अनु.जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] नियम, १९९५ मधील नियम क्रमांक ३[११] व ४[३] अन्वये दर तीन महिन्यांनी जिल्हा पातळीवर पोलीस अधीक्षक व राज्य पातळीवर पोलीस महासंचालक व मंत्रालय स्तरावर गुन्ह्यांचा आढावा घ्यावयाचा आहे. तरी सर्व घटक प्रमुखांनी दर तीन महिन्याच्या अखेरीस दाखल झालेल्या गुन्ह्यांचे कोर्टात व पोलिसांकडे प्रलंबित गुन्ह्यांची वर्गवारी व गुन्हे प्रलंबित असल्याची कारणे सोबत जोडलेल्या विहीत नमुन्यामध्ये विशेष पोलीस महानिरीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण यांचेकडे एप्रिल, जुलै, ऑक्टोबर व जानेवारी महिन्याच्या दहा तारखेपर्यंत न चुकता पाठवतील.

४. अनु.जाती/अनु.जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] नियम, १९९५ मधील नियम क्र. ७[१] या अन्वये सदर अधिनियमांतर्गत नोंदविलेल्या गुन्ह्यांचा तपास पोलीस ठाण्याचे प्रभारी अधिकारी हे तपासी अधिकारी म्हणून कार्य करतील. जर गुन्हा दाखल करतेवेळी पोलीस ठाण्याचे प्रभारी अधिकारी उपस्थित नसतील तर त्यांना

..२..

संबंधात तक्रार नोंदवून गुन्हा तपासात घ्यावा. याचा त्यांच्याशी प्रकरणी कसूर व निष्काळजीपणा करू नये. पोलीस उप अधीक्षक या दर्जाचे अधिकारी यांच्या कार्यक्षेत्रात घडलेल्या गुन्ह्यांच्या तपासाच्या प्रगतीवर लक्ष ठेवतील.

[पा. के. [illegible] चक्रवर्ती]
पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य,
मुंबई यांचे करिता.

प्रत,

सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधीक्षक,
सर्व परिक्षेत्रीय पोलीस उप महानिरीक्षक,
सर्व जिल्हादंडाधिकारी,
सर्व पोलीस उप अधीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण.

प्रत माहितीस्तव सादर,

अपर मुख्य सचिव,
गृह विभाग,
मंत्रालय, महाराष्ट्र राज्य,
मुंबई.

[illegible] ११६६७

क्रमांक :- पोमसं/नाहसं-४१/२००४/
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
मुंबई
दिनांक :- १८/०८/२००४
24 AUG 2004

परिपत्रक :-

विषय :- अनुसूचित जाती /जमाती (अ.प्र.) कायद्याखाली दाखल गुन्ह्यांचे शाबितीचे प्रमाणाबाबत..

अनु.जाती/जमातीच्या सदस्यावर होणा-या अत्याचाराचे निवारण करण्यासाठी व त्यांना लवकर न्याय देण्यासाठी अशा अपराधांच्या न्यायनिवाड्यासाठी विशेष न्यायालय तसेच अत्याचारीत व्यक्तीचे पुनर्वसन करण्यासाठी नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ व अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ ची निर्मिती करण्यात आली आहे. या कायद्यांतर्गत दाखल झालेल्या गुन्ह्यांचे शाबितीचे प्रमाण अत्यंत क्षुल्लक आहे. हे प्रमाण नगण्य आहे असे म्हटले तरी चालेल. त्यात सुधारणा करण्याबाबतचे या कार्यालयाचे क्र.पोमसं/५१/नाहसं/२००२/९७, दि. २३/५/२००२ चे परिपत्रक पहावे. शाबितीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी त्याचा खालीलप्रमाणे पुनरुच्चार करण्यात येत आहे.

अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ खाली दाखल झालेले गुन्हे विशेष न्यायालयातुन का सुटतात, याबाबतची कारणे मीमांसा सर्वसाधारणपणे खालील प्रमाणे आहे.

१. अत्याचारीत व्यक्तींचे जातीचे प्रमाणपत्र तपासी अधिकारी हे पुराव्याच्या कागदपत्रात सामील करत नाहीत.

२. तपासी अधिकारी हे विशेष सत्र न्यायालयात साक्षीचे वेळी स्वत: हजर रहात नाहीत, तसेच साक्षीदार यांना हजर ठेवत नाहीत.

३. तक्रारदाराची प्रथम खबरी अहवालावर सही घेणे आवश्यक असते ती घेतली जात नाही तसेच तक्रारदाराला तक्रारीची एक प्रत विनामुल्य देऊन त्यांची सही घेतली जात नाही.

४. गुन्ह्याचा घटनास्थळाचा पंचनामा केलेला नसतो.

५. गुन्ह्याचे घटनास्थळाचा नकाशा काढलेला नसतो.

६. प्रथम पाहणाऱ्या साक्षीदारांना समजपत्री बजावणी वेळेवर होत नाही.

७. तक्रारदाराने तक्रार दिल्यानंतर गुन्हा दाखल करणेस विलंब लागणे विलंबाची कारणे तक्रारीमध्ये नमुद न करणे, हे ही महत्वाचे कारण असते.

८. जप्ती पंचनाम्यामध्ये वस्तु कोणाकडून जप्त केली त्याची पंचनाम्यावर सही घेतली जात नाही किंवा ज्याच्याकडून वस्तु जप्त केल्या त्याला त्याची पोच दिली जात नाही, हे आणखी महत्वाचे कारण असते.

९. गुन्हयास वापरलेले हत्यार, दगड बाटली इत्यादी घटनास्थळी मिळून आल्यास घटनास्थळाच्या पंचनाम्यामध्ये नमुद करुन जप्त केल्या जात नाहीत.

१०. गुन्हयातील हत्यार जप्त करताना हत्यार कोणाकडून जप्त केले त्याची पंचनाम्यावर सही घेतली जात नाही.

११. बळी व्यक्तीच्या अंगावरील कपडे फाटलेले असल्यास जाती पंचनामा करुन ताब्यात घेतले जात नाही.

१२. प्रत्यक्ष पाहणारे साक्षीदार भितीमुळे साक्षी देण्यासाठी पुढे येत नाहीत. याचा खुलासा तपासी अंमलदार त्याचे अहवालामध्ये करीत नाहीत.

१३. तपासी अधिकारी हे गुन्हयाच्या तपासात उत्सुक नसतात त्यामुळे गुन्हयाच्या तपासात जाणून बुजून हलगर्जीपणा करतात व त्याचा फायदा अप्रत्यक्षरित्या आरोपीलाच होतो.

१४. तपासी अधिकारी हे आरोपींना मदत करतात व वकील आरोपीला मार्ग काढून देत असतात असेही कारण काही वेळा उघडकीस आले आहे.

१५. दोषारोपपत्र न्यायालयात उशिराने टाकल्याने गुन्हयाची तिव्रता किंवा महत्व कमी होते व त्याचा फायदा आरोपीलाच होतो.

१६. वैद्यकिय अधिकारी हे उलटतपासात योग्य कारणमीमांसा दर्शवीत नाहीत.

१७. आरोपीने नेमके वापरलेल्या शस्त्राचा

१९. अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ मधील ७(१) अन्वये या कायद्याखाली दाखल गुन्ह्याचा तपास सहाय्यक पोलीस आयुक्त/पोलीस उप अधिक्षक पेक्षा खालच्या दर्जाच्या अधिकाऱ्याने करु नये व नियम ७(२) अन्वये सदर कायद्याखाली गुन्ह्याचा तपास ३० दिवसात पुर्ण करणे बंधनकारक आहे. परंतु बरेच गुन्हे ३० दिवसापेक्षा जास्त कालावधीपर्यंत तपासावर प्रलंबित ठेवतात. त्यामुळे फिर्यादी व साक्षीदारामध्ये निरस निर्माण होतो. व त्याचा परिणाम गुन्ह्याच्या शाबीतीवर होत असतो.

वरील सुचनांचे काटेकोरपणे पालन तपासी अमलदार यांनी केल्यास निश्चीतच गुन्हे शाबीतीचे प्रमाण वाढल्या शिवाय राहणार नाही याची खात्री वाटते. जिल्हा घटक प्रमुखांनी याबाबत जातीने लक्ष घालावे व गुन्हे शाबीतीचे प्रमाण अधिक वाढेल याकडे लक्ष पुरवावे. तसेच उपरोक्त दोन्ही कायद्याची अमलबजावणी महाराष्ट्र राज्यात प्रभावीपणे होते असे म्हणता येईल.

18.8.04

का.प्र. (उध्दव कांबळे)

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.स.

महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त (मुंबईसह)

सर्व पोलीस अधिक्षक

सर्व ना.ह.स. पोलीस अधिक्षक

No.DGP/41/DUTIES OF OFFICERS/2001
MAHARASHTRA RAJYA POLICE HEADQUATERS,
SHAHID BHAGAT SINGH MARG,
COLABA, MUMBAI.
DATED : /9/2001

24 सितम्बर SEP 2001

CIRCULAR :

SUB : DUTIES OF DCP/SP OF PCR/HR, Dy.S.Ps. & OTHER OFFICERS OF PCR/HR AND OTHER IMPORTANT INSTRUCTIONS.

I. VISITATION OF CRIME :-

1) SP / DCP :

The SP/DCP PCR/HR shall visit all offences, on receipt of information actionable under PCR/POA Act involving loss of life, major riot, arson, rape, dispossession of land/house & where breach of law and order is apprehended and other offences on the direction of senior officers. He may halt at the nearby locality in case there is no such facility at the place of offence. He shall meet all the concerned public leaders especially affected communities. He shall promptly submit the visitation note of his findings and the status of investigation. He should immediately give the genesis of the problem and suggest remedial measures. He shall maintain a

35

close liaison with the district police and the Magistrates and also note whether the District Supdt. of Police/D.M./S.D.M. had visited the scene of offence as per the rules under SC/ST Prevention of Atrocities Act 1989 (Rule 6 of Rule 1995).

He shall issue suitable directions, whenever required, on the visitation notes of the Dy.SP and officers from the District Units giving a copy to Spl. IGP PCR.

2. <u>Dy. S. P</u>:

Dy.S.P. PCR shall visit such serious offences which are not listed for the visit of the SP including offences accompanied by serious hurts, robbery, dacoity, kidnapping. He shall halt at the spot or at nearby place overnight for least for 24 hours and must meet the I.O. at the spot and monitor investigation personally. He shall submit the visitation notes to the SP/DCP and copy to Spl. IGP PCR Should there be a doubt whether he should do visitation or not [illegible]

The visitation notes should be submitted by the SP/Dy.SP/PI/API/PSI as per the guidelines mentioned above. Advices and shortcomings noticed during the visitations shall be communicated to the I.O. by the SP PCR invariably with a copy to the District S.P. and Spl. IGP PCR.

II PREVENTIVE MEASURES:-

As provided for in the SC/ST (POA) Act 1989 Chapter III Sec 10. preventive measures including externment and bonds u/s 107,110 CrPC should be given due attention and priority. Whenever preventive action is considered essential, the SP (PCR) concerned shall personally go through the paper before preventive action is cleared on the report of the SDPO. He

(b) Earned Leave (E.L.) : Earned leave in respect of officers of the rank of PI & below will be sanctioned by the

VI MONTHLY DIARY :

The SP / DCP shall submit his monthly diary containing his work, movement etc. within 7 days of the following month to the Spl. IGP PCR.

The Dy.SP and the District Unit offices shall submit their monthly diary to the SP/DCP within 7 days of the following month. Copy of checks issued by the SP to his subordinates must be sent to the IGP PCR promptly.

VII GENERAL :

The SP/DCP shall make it a point to keep constructive liaison with the District Magistrates, District sessions Judges, District S.P., District Social Welfare Officers and Officers of Tribal Welfare Department and discuss with them the limitation/problems with statistics, low rate of convictions, issue of caste certificates, timely sending of chargesheets, priority to take up cases under the POA Act, timely and adequate relief/compensation to the victims, etc. which need emphasis.

He shall always find time to meet visitors from public especially members of the weaker sections. He shall record such visits by members of the public and incorporate the same in the monthly diary accordingly.

(B. T. Nghinglova)
Spl. Inspector General of Police, (PCR)
M.S. Mumbai.

TO,

Commr. of Police . Mumbai.

All Commrs. of Police (Except Mumbai)

(a) Discussion on legal provisions under PCR & POA Acts and Rules. The SP shall study relevant court judgements especially with a view to enhancing the rate of conviction.

(b) Common lacunae in investigation of cases and measures to correct them.

(c) Whether investigation are taken up expeditiously by the District Police and submit charge sheet as per law.

(d) Whether Caste Certificates are issued in time (if not report be sent to the DM concerned & Spl. IGP PCR) SP/DCP PCR/HR will obtain such information from the concerned I.Os.

(e) Whether compensations as per rule are given in time or otherwise.SP/DCP PCR will keep regular liaison with the District Social Welfare Officer in this matter.

(f) Any administrative matters including vehicles, office accommodation, communication(Telephones, etc.) vacancy etc.

Minutes of the crime meetings shall be submitted to the Spl. IGP PCR. The SP/DCP shall make it a point to call on the Range IGP/CP along with other officers for necessary briefing during the monthly meeting.

V **INSPECTION / VISIT :-**

The SP / DCP shall inspect the work of Dy.SP and the district unit once in the year. He shall visit their respective offices at least once in a month. All such inspections and visit shall be reported to the Spl. IGP PCR with his detailed remarks for improvement.

All Supt. of Police (Incl. Railway)

For Information

All Range , Spl. I.G.s

All supt. of Police Of PCR/HR

All Dy.sp. P.C.R. Unit

Copy W.Cs. To

Add. Chief Secretary Home (Spl) M.S. Mumbai.

Copr W.Cs. To Submitted.

Director General Of Police M.S. Mumbai.

Add. Director General Of Police ,(L & O) M.S. Mumbai.

Add.Director General Of Police, C.I.D. (Crime) Pune.

Add. General Of Police (Traffic), M.S. Mumbai.

Add. Director General Of Police, AntiCorruption,M.S. Mumbai

Commrs. State C.I.D.(Int) M.S. Mumbai.

क्र. पोमस/४१/नाहस/टे.नं.१/तिमाही बैठक/
दोषसिद्धी प्रमाण/४(क)/ [illegible] /२०१७
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंह मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ००१
दिनांक :– २५/०१/२०१७

परिपत्रक

विषय :– अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.सं. कायदा, १९५५ मधील गुन्ह्यांच्या शाबीतीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजनेबाबत.

संदर्भ :– १) या कार्यालयाचे पत्र क्र. पोमस/४१/नाहस/टे.नं.१/तिमाही बैठक/दोषसिद्धी प्रमाण/४(क)/२९४/२०१६, दिनांक २८/०८/२०१६.
२) क्र. पीसीआर–०३१६/प्र.क्र. २७०/विशा–६, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई, दि. १४/११/२०१६

उपरोक्त विषय व संदर्भास अनुसरून कळविण्यात येते की, अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व सुधारणा कायदा, २०१५ अन्वये दाखल झालेल्या गुन्ह्यांपैकी सन २०१३ ते २०१६ या कालावधीत निर्दोष सुटलेल्या ३२७७ गुन्ह्यांच्या निर्दोष सुटलेल्या कारणांचा आढावा घेतला असता, सबळ पुराव्याअभावी, फिर्यादी, पंच व साक्षीदार फितूर, आरोप सिद्ध न होणे या कारणामुळे गुन्हे निर्दोष सुटण्याचे प्रमाण जास्त असल्याचे निदर्शनास आले.

तरी, दोषसिद्धीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी सर्व घटक प्रमुख यांनी तपासासंदर्भात तपासी अधिकारी यांना खालीलप्रमाणे सूचना देण्याबाबत विनंती आहे.

१) निर्दोष सुटलेल्या खटल्यांच्या निर्णयांचा अभ्यास करून गुन्हे सुटण्याची कारणमिमांसा तयार करावी व ज्या कारणांमुळे गुन्हे निर्दोष सुटले त्या कारणांची पुन्हा पुनरावृत्ती होऊ नये याची दक्षता घ्यावी.
२) अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायद्यान्वये गुन्हे दाखल करताना अद्यापही अ.जा./ज. (अ.प्र.) सुधारणा कायदा, २०१५ मधील कलमांचा योग्य तो वापर होत नसल्याबाबत शासनाने सूचित केले आहे. तरी, सर्व तपासी अधिकारी यांना अ.जा./ज. (अ.प्र.) सुधारणा कायद्यामधील सुधारीत कलमांचा वापर करण्याबाबत सूचना द्याव्यात.
३) शाबीतीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी जिल्हा पातळीवर पोलीस अधिकारी/कर्मचारी यांची कार्यशाळा आयोजित करावी.
४) फिर्यादीने फिर्याद देण्यास विलंब केल्यास त्याचे योग्य ते कारण गुन्हा दाखल करताना नमूद करावे.
५) मा. न्यायालयात दोषारोप पत्र सादर करण्यापूर्वी गुन्ह्याच्या तपासातील त्रुटींसंदर्भात सरकारी अभियोक्ता यांचे सहकार्य घ्यावे.
६) अ.जा./ज. (अ.प्र.) सुधारणा कायदा, २०१५ नुसार दाखल गुन्ह्यात विशेष सरकारी अभियोक्ता नियुक्तीबाबत विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचेकडे पत्रव्यवहार करावा.
७) फिर्यादी, साक्षीदार, पंच यांचे मनातील न्यायालयाविषयीचे भय कमी होणेकरीता Moot Court ची स्थापना करून एखादया गुन्हयाची सुनावणी सुरु होणेपूर्वी Moot Court मध्ये फिर्यादी, साक्षीदार, पंच व तपासी अधिकारी यांचेकडून गुन्हयासंदर्भात सराव करून घेण्यात यावा.
८) पैरवी अधिकारी हे खटला सुनावणीच्यावेळी फिर्यादी, साक्षीदार व पंच यांना गुन्ह्यासंदर्भात मार्गदर्शन करतील.

(कैसर खालिद)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त (रेल्वेसहित)
सर्व पोलीस अधिक्षक (रेल्वेसहित)
सर्व परिक्षेत्रिय विशेष पोलीस महानिरीक्षक

प्रत :–
सर्व पोलीस अधिक्षक, नागरी हक्क संरक्षण परिक्षेत्र
पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. पथक, मुंबई.

क्र. पोमसं/४१/नाहसं/टे.नं.२/४(अ)/37/२०१६
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४००००१.
दि. 25/02/2016

परिपत्रक :-

विषय :- अनुसूचित जाती व जमाती कल्याण, संसदीय समिती केंद्र शासन, यांनी अ.जा. /ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ मधील गुन्ह्यांच्या प्रभावी अंमलबजावणी करिता निर्देशाबाबत.

अनुसूचित जाती व जमाती कल्याण, संसदीय समिती, नवी दिल्ली यांचा अभ्यास दौरा दि. १२.०१.२०१६ रोजी मुंबई येथे पार पडला. सदर बैठकीत अ.जा. /ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ या कायद्याची प्रभावी अंमलबजावणी होण्याच्या दृष्टीने निर्देश देण्यात आलेले आहेत. तसेच महाराष्ट्र राज्यातील एकूण गुन्ह्यांचे (सन २०१५) शाबीतीचे प्रमाण ३२.५% आहे व अ.जा. / ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ च्या गुन्ह्यांचे शाबीतीचे प्रमाण ८.९६% इतके अत्यल्प आहे असे समितीच्या निदर्शनास आले आहे.

महाराष्ट्र राज्यात गुन्ह्यांचे शाबीतीचे प्रमाण वाढविण्याचे सातत्याने प्रयत्न करण्यात येत आहेत आणि मागील ३ वर्षात गुन्हे शाबीतीचे प्रमाण १३.०३ % ते ३२.०५ % वाढले आहे. परंतु अ.जा. /ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ च्या गुन्ह्यांच्या शाबीतीचे प्रमाण अजूनही अत्यल्प असल्याने सदरची बाब अत्यंत चिंताजनक आहे. सर्व प्रकारच्या गुन्ह्यांच्या शाबीतीचे प्रमाण वाढणे परंतु वरील दोन कायद्यांच्या गुन्ह्यांचे शाबीतीचे प्रमाण कमी असणे ही चिंताजनक बाब आहे.

अनुसूचित जाती व जमाती कल्याण, संसदीय समिती, नवी दिल्ली ने खालील मुद्द्यांची गांभीर्याने दखल घेतली आहे.

१. अ.जा. /ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ च्या गुन्ह्यांच्या शाबीतीचे प्रमाण अजूनही अत्यल्प असल्याने दोषसिध्दीचे प्रमाण वाढविण्याकरीता प्रयत्न करण्यात यावे.

२. सदर गुन्ह्यातील आरोपींना मा. न्यायालयाकडून तात्काळ जामिन मिळतो. समितीने आरोपींना तात्काळ जामिन मिळू नये याकरिता सूचना दिल्या आहेत.

३. तपासावर प्रलंबित असलेल्या गुन्ह्यांचा जलदगतीने निपटारा करण्यात यावा.

४. अ. जा./ज. प्रवर्गातील व्यक्तींनी त्यांच्यावर झालेल्या अत्याचाराबाबत गुन्हा नोंद करताच सवर्ण वर्गाकडून त्यांचेवर खोटे गुन्हे नोंद केले जातात. त्याव्यतिरिक्त प्रेम संबंधातून घडलेल्या गुन्ह्यांची नोंद पोलीसांकडून घेतली जात नाही असे समितीचे निरीक्षण आहे.

५. समितीने समाजातील मागासवर्गीय व्यक्तींवर होणाऱ्या अत्याचारांची कारणे शोधुन गुन्ह्यांचे प्रमाण कमी कसे करता येईल याचा अभ्यास करुन उपाययोजना करण्याच्या सूचना दिलेल्या आहेत.

वरील कायद्याखाली गुन्ह्यांचे शाबीतीचे प्रमाण वाढविण्याकरीता प्रामाणिकपणे प्रयत्न करणे आवश्यक आहे. सर्व घटक प्रमुख यांना गुन्हे शाबीतीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी योग्य ती उपाययोजना करण्याबाबत खालील प्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

१.अ.जा. /ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ च्या नोंद गुन्हांचा तपास अ.जा. /ज. (अ.प्र.) नियम, १९९५ चे नियम ७(२) नुसार दाखल गुन्ह्यांची तपासणी करुन ३० दिवसांच्या आत निर्गती करावी.

२. समाजातील मागासवर्गीय व्यक्तींवर होण्याऱ्या अत्याचारांची कारणे शोधून गुन्ह्यांचे प्रमाण कमी कसे करता येईल यांचा अभ्यास करुन उपाययोजना कराव्या.

३. वरील संदर्भात सर्व घटक प्रमुख यांनी जातीने लक्ष देऊन तपासीक अंमलदारास मार्गदर्शन करावे आणि केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल १ महिन्याच्या आत या कार्यालयास सादर करावा.

२४/५/१८

(कुलवंत कुमार सारंगल)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त (रेल्वेसहित)
सर्व पोलीस अधिक्षक (रेल्वेसहित)
सर्व परिक्षेत्रिय विशेष पोलीस महानिरीक्षक
सर्व पोलीस अधिक्षक, नागरी हक्क संरक्षण परिक्षेत्र
पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. पथक, मुंबई

तातडीचे :

क्रमांक : पीसीआर/८११९/मासिक अहवाल/९२   मुंबई, दि. ११/५/९३.

संदर्भ :- या कार्यालयाचे समक्रमांक दि. १८/८/१९९२.

विषय :- अनु. जाती/जमाती वरील झालेल्या अत्याचारासंबंधीचा नियमित मासिक अहवाल पाठविण्याबाबत.

--oooo--

परिपत्रक :

उपरोक्त विषयाबाबत सर्व पोलीस आयुक्त / अधिक्षक यांना विनंती करण्यात येते की, अनु. जाती/जमातीवर होणा-या अत्याचारासंबंधचा मासिक अहवाल प्रत्येक महिन्याच्या पाच तारखेपर्यंत केंद्र शासनाने विहित केलेल्या नमुन्यात पाठविण्याबाबत वारंवार स्मरणपत्रे पाठवून सुध्दा काही विभाग प्रमुखांकडून विहीत कालावधीत अहवाल प्राप्त होत नाहीत. परिणामी केंद्र / राज्य शासनास व इतर संबंधित विभाग प्रमुखांना मासिक अहवाल पाठविण्यास विलंब होतो.

तरी सर्व प्रभारी पोलीस अधिकारी यांना पुन्हा विनंती करण्यात येते की, सदर प्रकरणी आपण व्यक्तीशः लक्ष घालून प्रत्येक महिन्याच्या पाच तारखेपर्यंत मासिक अहवाल वेळेवर पाठविण्याची दक्षता घ्यावी ही विनंती.

[स. रा. यादव]
पोलीस उप महानिरीक्षक, ना.ह.सं.,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
करिता.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधिक्षक
[लोहमार्ग, बिनतारी संदेश व मोटार परिवहन वगळून]

प्रत माहितीस्तव,
सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक,

प्रत माहितीसाठी व पुढील कार्यवाहीसाठी रवाना,
सर्व पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. कें.

5 JUN 1993
DIG
OI
Branch

दिनांक :- [illegible]

25 AUG [illegible]

विषय : आदिवासी क्षेत्रातील लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेच्या प्रभावी अंमलबजावणीबाबत.

* * * *

राज्यातील आदीवासींना लक्ष्यनिर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत खात्रीशीर धान्य पुरवठा होण्याच्या दृष्टीने महाराष्ट्र शासनाच्या अन्न व नागरी पुरवठा ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय यांच्याकडील महात्मा गांधी जयंतीचे औचित्य साधून "महाराष्ट्रातील आदीवासी राज्यात नाही उपाशी" असा आदीवासींकरिता अप्पर जिल्हा अधिकारी/जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांच्या मार्फत दि. ३१ ऑक्टो. २००२ पर्यंत तालुका निहाय शिबीरांचे आयोजन करण्यात येणार आहे. सदर शिबीरामध्ये आदीवासींना पुढील योजनांचा लाभ देण्यात येणार आहे.

१) सर्व आदीवासींना रेशन कार्ड देण्याचे शिबीर/ग्रामसभा आयोजित करण्यात येणार आहेत.

२) आदीवासींकरिता बी.पी.एल./अत्योदय/केंद्रीय अन्नपूर्णा योजना, कामासाठी धान्य योजना इत्यादी योजनांची माहिती देण्यात येणार आहे.

३) या शिबीराची माहिती यथासंभव प्रसिध्दी माध्यमातून ग्रामसभा/शिबीरे/स्थानिक वृत्तपत्रे/स्थानिक केबल नेटवर्क यांच्या मार्फत देण्यात येणार आहे.

सर्व जिल्हा पोलीस अधिक्षक/अप्पर पोलीस अधिक्षक यांना अशी विनंती करण्यात येते की, त्यांनी अप्पर जिल्हा अधिकारी/जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांच्याकडून शासनाच्या ह्या अन्नधान्य विषयक योजनांची माहिती घेऊन सदरची माहिती आपल्या अधिपत्याखालील विभागीय पोलीस अधिकारी/प्रभारी अधिकारी यांना द्यावी. महसूल अधिकारी, तलाठी व पोलीस पाटील मिळून आदीवासी नागरीकांना या योजनेचा लाभ घेण्यास प्रवृत्त करुन आदीवासी जनतेशी सलोख्याचे संबंध प्रस्थापित करतील. तसेच पोलीस अधिक्षक/अप्पर पोलीस अधिक्षक/विभागीय अधिकारी हे शिबीराच्यावेळी अप्पर जिल्हा अधिकारी/जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांचे सोबत सदर शिबीराच्यावेळी हजर राहतील याची दक्षता घेतील.

(स्वाक्षरी) [श्रीदेवी गोयल]
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, नाशिक,

प्रत,

सर्व पोलीस आयुक्त
सर्व विशेष पोलीस महानिरीक्षक (प.), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
सर्व [illegible] सर्व पोलीस अधिक्षक [illegible]

(206) (145) 137

क्रमांक : पोमसं/पीसीआर/अ.जा.ज.[अ.प्र.]/नियम-९५/९९.

महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय
Maharashtra Rajya Police Mukhyalaya
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई ४०० ०३९.
Shahid Bhagatsingh Marg, Colaba
Mumbai 400 039.

दिनांक :- २१/१०/१९९९.

(55)

परिपत्रक
======

विषय :- अनुसुचित जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] कायदा १९८९ चे गुन्हयाच्या तपासाबाबत.

अनुसुचित जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] कायदा १९८९ नियम-१९९५ मधील नियम ७[२] अन्वये अनु.जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] कायदा १९८९ अन्वये नोंद करण्यात आलेल्या गुन्हयाचा तपास ३० दिवसात पूर्ण करुन सदर गुन्हयाचे दोषारोप पत्र न्यायालयात सादर करणे कायद्यानुसार बंधनकारक आहे. परंतु आमचे असे निदर्शनास आले आहे की, अनु.जा./ज.[अ.प्र.] कायदा १९८९ अन्वये दाखल झालेले बरेच गुन्हे ३० दिवसांपेक्षा फार जास्त कालावधी पासून पोलीस तपासासाठी प्रलंबित आहेत.

२. सर्व अधिकाऱ्यांना सुचित करण्यात येते की, अनु.जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] कायदा १९८९ अन्वये दाखल झालेल्या गुन्हयाचा तपास ३० दिवसात पूर्ण करुन संबंधित न्यायालयात दोषारोप पत्र सादर करीत जावे. सदर सुचनांचे काटेकोरपणे पालन करावे.

[विजय कुमार तलवार] २१/१०/९९
विशेष पोलीस महानिरीक्षक [ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त.
सर्व पोलीस अधिक्षक.

प्रत माहितीकरिता,

सर्व विशेष पोलीस महानिरीक्षक [परिक्षेत्रीय]
पोलीस उप महानिरीक्षक, नागपूर परिक्षेत्र.
पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं. औरंगाबाद.
सर्व पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. परिक्षेत्र.

प्रत माहितीसाठी सादर,

[लक्षवेध :- डॉ. रमेशचंद्र सागर, उपसचिव, गृहविभाग]

अपर पोलिस महासंचालक,
[का.व सु.], म.रा.,
मुंबई.

क्रमांक. पोमस/पीसीआर/अ.जा.ज./नियम, ९५/९९,

महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ०३९.
दिनांक : २६/०३/१९९९

परिपत्रक

विषय : अनुसुचित जाती/जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा १९८९ खालील गुन्हयांच्या तपासाबाबत.

अनुसुचित जाती / जमाती (अ.प्र.) नियम १९९५ मधील नियम ७(१) अन्वये दाखल गुन्हयाचा तपास पोलीस ठाण्याचे प्रभारी पोलीस अधिकारी (सहायक पोलीस निरीक्षक, पोलीस उप निरीक्षक दर्जाच्या) पोलीस अधिका-यांनी करण्याबाबतच्या सूचना तत्कालीन विशेष पोलीस महानिरीक्षक, ना.ह.सं., यांनी जा.क्र. पोमस/पीसीआर/८५९१/अजा-अज/नियम-९५/९७, दि. २४.६.९७ च्या परिपत्रकान्वये दिलेल्या होत्या. परंतू जे.जे.मार्ग, पोलीस ठाणे, मुंबई स्था.गु.क्र. ३७६/९८ या दाखल गुन्हयातील आरोपी श्री.रामनाथ सदाशिव कोलथलकर यांनी मुंबई उच्च न्यायालय याचिका क्र. ९/९८ अन्वये दाखल केलेल्या याचिकेत सदर गुन्हयाचा तपास अनु.जा.ज. (अ.प्र.) नियम ९५ प्रमाणे कमीत कमी पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या पोलीस अधिका-याने करण्याच्या सूचना उपरोक्त नियमान्वये असताना सदर गुन्हयाचा तपास पोलीस उप निरीक्षक दर्जाच्या पोलीस अधिका-याने केल्याने दि.१०.१२.९८ रोजी दिलेल्या निकालात आरोपी विरुध्द कलम ३(१)(१०) अजाज (अ.प्र.) कायदा १९८९ हे कलम खारीज करण्यात आले व आरोपी रामनाथ सदाशिव कोलथलकर यास मुक्त करण्यात आले. सबब असे स्पष्ट करण्यात येते की, दि. २४.६.१९९७ च्या सदर परिपत्रकाची अमलबजावणी करण्यात येऊ नये.

२. अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) नियम १९९५ मधील नियम ७(१) अन्वये अत्याचार प्रतिबंध कायदयान्वये दाखल गुन्हयाचा तपास कमीत कमी पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या अधिका-यामार्फत करण्याच्या केंद्र शासनाच्या राजपत्रीत सूचना आहेत. तरी या परिपत्रकान्वये आदेश कळविण्यात येते की, अनु. जाती / जमाती (अ.प्र.) कायदयान्वये दाखल गुन्हयाचा तपास पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या (म्हणजेच उप विभागीय पोलीस अधीकारी / सहायक पोलीस आयुक्त) पोलीस अधिका-यांनी भविष्यात स्वत: करण्यात यावा.

३. सर्व पोलीस आयुक्त व सर्व पोलीस अधिक्षक यांना कळविण्यात येते की, यापुढे अनुसुचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ अन्वये दाखल गुन्हयाचा तपास आपल्या अधिपत्याखालील पूर्व

अनुभव व जबाबदारीची जाणीव असलेल्या पोलीस उप अधिक्षक हुद्याच्या पोलीस अधिका-यांनी करण्यात यावा. त्याचप्रमाणे पोलीस आयुक्त व पोलीस अधिक्षक यांनी प्रत्येक गुन्हयाच्या तपासाकामी अनु.जाती/जमाती (अ.प्र.) नियम १९९५ मधील नियम ७(१) अन्वये पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या पोलीस अधिका-यांची कृपया नेमणूक करावी.

४. या आदेशाची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करण्यात यावी.

(विजय कुमार तलवार) २६/३/९९
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (ना.ह.सं.) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य , मुंबई यांचेकरिता

प्रती,

सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधिक्षक,

प्रत माहितीकरिता,

सर्व विशेष पोलीस महानिरीक्षक (परिक्षेत्रीय)
पोलीस उप महानिरीक्षक, नागपूर परिक्षेत्र
पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं. औरंगाबाद
सर्व पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. परिक्षेत्र.

प्रत माहितीसाठी सादर,

अपर मुख्य सचिव,
गृहविभाग (विशेष) , म.शा. , मंत्रालय, मुंबई.
(लक्षवेध - डॉ. रमेशचंद्र सागर,उपसचिव, गृहविभाग)

क्रमांक: पीसीआर/८५९१/पी आर ओ-अहवाल/१९९१ मुंबई. दिनांक :- २८/४/१९९१.

. विषय :- मागासवर्गीयांवरील बहिष्कार किंवा
हल्ल्याबाबत वस्तुस्थितीदर्शक विवरण
अहवाल पाठविण्याबाबत.

राज्यात विशेषतः मराठवाडा, विदर्भ आणि पश्चिम महाराष्ट्र या भागात वर्गीयांवर सवर्णांचे जातीय अत्याचाराच्या घटना किंवा त्यांना जेरीस आणण्यासाठी त्यांचेवर सवर्णांकडून बहिष्कार टाकला जातो. अशा स्वरुपाच्या घटनेवर काही वेळा सभागृहात लक्षवेधी सूचना, स्थगन प्रस्ताव किंवा तारांकित प्रश्न उपस्थित होतात. त्यासंबंधीची माहिती पोलीस व जिल्हाधिकारी-यांकडून मागविली जाते. मागील काही अहवालावरुन असे दिसून येते की, मागासवर्गीयांवरील सवर्णांनी केलेल्या हल्ल्याबाबत किंवा बहिष्काराबाबतची माहिती फारच अपूर्ण व संदिग्ध स्वरुपाची असते. उदा. मागासवर्गीयांवरील हल्ल्याबाबत किंवा बहिष्काराबाबत गावात वरिष्ठ पोलीस अधिकाऱ्यांनी भेट देऊन सभेत मध्यस्थी करुन आपसात मिटवून आता बहिष्कार नाही, असे गावकऱ्यांनी सांगितले, अशी माहिती देण्यात येते. परंतु त्या गावात बहिष्कार कशाकरीता होता काय, असल्यास किती जणांविरुद्ध आरोपींची नावे सांगितली जातील तर त्यांचेविरुद्ध "नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम १९५५" च्या अनुषंगाने काय कारवाई करण्यात आली इत्यादी माहिती देणे आवश्यक आहे.

२. तसेच हल्ल्याबाबतही पोलिस किंवा गावातील व वर्गीयांवर मानसिक दबाव आणण्यासाठी काही वेळा त्यांचेविरुद्ध असलेल्या क्रॉस कंप्लेंट कोर्ट न्यायालयात पाठविल्या जातात. तर त्यांनी दिलेल्या तक्रारी विरुद्ध तपास चालू आहे, असे कळवितात. यावरुन असे स्पष्ट होते की, मागासवर्गीय [illegible] मध्ये चौकशी करुन त्यांची तक्रार मागे घ्यावी, यासाठी ना त्यांचे विरुद्धच्या तक्रारीत दोषारोप पत्र कोर्ट न्यायालयात पाठविले जाते. म्हणून जर अशी परिस्थिती असेल तर सवर्णांच्या तक्रारीवरुन दोषारोप पत्र न्यायालयात का पाठविण्यात आले याचे स्पष्टीकरण अहवालासोबत आवश्यक आहे.

३. काही अहवालात आरोपींविरुद्ध किंवा बहिष्काराविरुद्ध प्रतिबंधक कारवाई करण्यात आली आहे, असे नमूद असते. तथापि त्या संदर्भातील घेतलेल्या जातमुचलके व प्रतिज्ञापत्र किती रकमेचे व किती कालावधीचे आहे. याचा उल्लेख होत नाही. तसेच आरोपींनी जातमुचलका देते वेळी

विरुध्द महाराष्ट्र जातीयवादाचे असले बातीत किंवा महत्वाचे असे दिसले. व असा अहवाल पाठवावा.

४. सदरी अहवाल पाठविताना तो वरिष्ठांच्या मार्फत पाठवून घेतला असावा व त्याबाबत कोणत्याही प्रकारची अशी दिरंगाई होणार नाही याची दक्षता घेऊन आवश्यक ती माहिती देऊन अहवाल परिपूर्ण स्वरूपात पाठवावा.

26/4/91

(चरण सिंग आझाद)
पोलीस उपमहानिरीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रत सादर,
सर्व पोलीस आयुक्त.

प्रत सादर अग्रेषित :-
सर्व पोलीस उपमहानिरीक्षक, परिक्षेत्र.

प्रति,
सर्व पोलीस अधीक्षक,
सर्व पोलीस उपअधीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण केंद्र.

प्रत माहितीकरिता सादर,
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
गुन्हे (गु.अ.वि.), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

[illegible]

क्र.पोमसं/नाहसं-४१/प्रकरण दैनंदिनी/०६ मुंबई, दिनांक २६/०९/२००६.

परिपत्रक

विषय:- अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ खाली दाखल होणा-या गुन्हयांचा प्रकरण दैनंदिनी पाठविणे बाबत.

* * * * *

अनुसूचित जाती जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ अन्वये दाखल होणा-या गुन्हयांचा दैनंदिन अहवाल/विशेष अहवाल या कार्यालयास तसेच जिल्हा स्तरावरील नागरी हक्क संरक्षण पथकास पाठविणेबाबत या कार्यालयाचे (१) परिपत्रक क्र.पोमसं/नाहसं-४१/८०/९८/दिनांक १९/०३/१९९८. (२) परिपत्रक क्र.पोमसं/नाहसं-४१/गुन्हे/२००३/दिनांक ११/०७/२००३. अन्वये सूचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत.

(१) अनुसूचित जाती जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ अन्वये दाखल गुन्हयाचा तपास अनुसूचित जाती जमाती (अ.प्र.) अधिनियम १९९५मधील नियम ७(१) अन्वये पोलीस उपअधिक्षक/सहाय्यक पोलीस आयुक्त दर्जाच्या अधिका-याने करण्याबाबत केंद्र शासनाच्या राजपत्रित सूचना आहेत.

(२) अनुसूचित जाती जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९ अन्वये दाखल गुन्हयाचा तपास ३० दिवसात पूर्ण करून दोषारोप पत्र न्यायालयात सादर करणेबाबत अनुसूचित जाती जमाती (अ.प्र.) अधिनियम १९९५मधील नियम ७(२) अन्वये बंधनकारक आहे.

(३) शासन परिपत्रक क्र.सीजीसी-१०९७/प्र.क्र.-२७६/मावक-५, मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई दिनांक २९ सप्टेंबर १९९७ अन्वये फिर्यादीचे जातीचे प्रमाणपत्र अर्ज आल्यापासून २ दिवसात देण्याबाबत उपविभागीय अधिकारी (महसूल) तसेच तत्सम सक्षम अधिकारी यांनी देण्याबाबत निर्देश देण्यात आले आहेत. सोबत परिपत्रक प्रत आहे.

तथापि अनुसूचित जाती/जमाती (अ.प्र.) १९८९ व नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ अन्वये प्रलंबित गुन्हयांचा वेळोवेळी घेण्यात आलेल्या आढाव्यानंतर असे आढळून आले आहे की, या कायदयाखाली दाखल गुन्हे तपासावर प्रलंबित दर्शविले जातात. सामान्यत: गुन्हे प्रलंबितीचे कारणे (१) जातीचे प्रमाणपत्र मिळणेवर (२) साक्षीदार तपासणेवर (३) अधिक [illegible]

205 141

(51)

क्रमांक : पीसीआर/४१/**जातीय दंगली**/९९,
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ०३९.

परिपत्रक

27 MAY 1999

विषय :- **जातीय दंगली टाळणेचे दृष्टीने घ्यावयाचे दक्षतेबाबत.**

महाराष्ट्राचे एका जिल्ह्यातील एका गावात असामागासवर्गीय तरुणाने मागासवर्गीय तरुणास रस्त्यातून बाजूला होण्याच्या कारणावरुन त्यांच्यात बाचाबाची होवून मारामारी झाली या घटनेचे रुपांतर जातीय दंगलीत होवून असामागासवर्गीय लोकांनी दलित वस्तीतील लोकांना मारहाण करुन जखमी केले व दलितांची पुष्कळ घरे जाळून त्यात भारी नुकसान केले व या दंगलीत मागासवर्गीय व अमागासवर्गीय असे दोन तरुण मयत झाले असून सदरच्या मागास व अमागास वर्गीयांच्यात आलेल्या जातीय दंगली संदर्भात आम्ही स्वत: घटनास्थळी भेट देवून दंगलग्रस्त भागाची पाहणी, दंगलग्रस्त पीडीत यांची चौकशी करुन त्यांना दिलासा दिला. यातील कसूरदार संबंधीत पोलीस ठाणेचे प्रभारी अधिकारी यांनी तणाव असलेल्या गावी भेट न देता किंवा दोन्ही समाजाचे लोकांची बैठक घेवून सामाजिक सलोखा, बंधुभावाचे वातावरण निर्माण करण्याचा प्रयत्न केलेला नाही किंवा तणावपूर्ण गावाच्या ठिकाणी परिणामकारक गस्त करुन योग्य ती प्रतिबंधात्मक कारवाई न केल्याने मागास किंवा अमागास वर्गाच्या लोकांत दंगल घडून आलेचे आमचे निदर्शनास आले आहे.

२. या परिपेक्षामध्ये सर्व पोलीस आयुक्त, सर्व पोलीस अधिक्षक यांनी आपल्या अधिपत्याखालील कार्यरत पोलीस अधिकारी व ठाणे अंमलदार व इतर संबंधीत अधिकारी यांना वार्षिक सणांचे व उत्सवाचे दरम्यानचे काळात जातीय स्वरुपाचे तेढ निर्माण करणारे तसेच जातीय गुन्हे करणारे आरोपी विरुध्द प्रतिबंधात्मक कारवाई करणेबाबत तसेच अशा प्रकारच्या घटना जेथे घडण्याची शक्यता आहे अशा गावांना वारंवार भेटी देवून तेथील भागात गुप्त यंत्रणा सतर्क करुन त्यांचे जातीय हालचालींवर बारकाईने लक्ष ठेवावे. भविष्यात अशा प्रकारच्या जातीय दंगली घडणार नाहीत अशी दक्षता घ्यावी असे संबधीतांना आदेश निर्गमित करावेत व तशा त्यांना तात्काळ सूचना देण्यात येवून त्याची अंमलबजावणी काटेकोरपणे होईल याकडे लक्ष पुरवावे.

३. सदर परिपत्रक मिळाल्याची पोच त्वरीत या कार्यालयास पाठवावी.

(विजय कुमार तलवार) २७/५/९९
विशेष पोलीस महानिरीक्षक (ना.ह.सं.)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त.
सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य.
सर्व पोलीस अधिक्षक, महाराष्ट्र राज्य.
पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं. औरंगाबाद.
सर्व पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं. परिक्षेत्रे.
सर्व नागरी हक्क संरक्षण पथके (महाराष्ट्र रा...

(२) ९९ 117

151

क्रमांक सीआयडी/नाग/८५१२/[illegible]/९०.
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
जुने विधान भवन, मुंबई -४०००३९.
दिनांक: २१ -५- १९९०

विषय:- अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती यांच्यावरील अत्याचार
तसेच नागरी हक्क संरक्षण अधिनियमान्वये दाखल करण्यात आलेल्या तक्रारी व
अर्ज यांची योग्य प्रकारे चौकशी करण्याबाबत.

परिपत्रक क्र. ९३

शासनाचे स्वतंत्र गृहविभाग [विशेष] परिपत्रक क्रमांक [illegible] दिनांक १४.१०.१९८८ मध्ये विहित केलेल्या निर्देशाप्रमाणे जिल्ह्यांतील पोलीस उपमहानिरीक्षक [ना.ह.सं.] यांनी अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती यांच्यावरील अत्याचार तसेच नागरी हक्क संरक्षण अधिनियमान्वये दाखल करण्यात आलेल्या तक्रारी व अर्ज यांची योग्य प्रकारे चौकशी केली जाते की नाही याची [illegible] करण्याबाबतची कार्यवाही करावयाची आहे. आणि [illegible] सूचना देण्यात येत आहेत की [illegible] तक्रारी व अर्ज यांच्या दिनांक १.८.९० पासून एक वेगळे रजिस्टर ठेवून त्यामध्ये खालील रकाने असावेत:-

१] अनुक्रमांक
२] तक्रारदाराचे नांव व पत्ता.
३] तक्रार अर्ज मिळाल्याचा दिनांक
४] तक्रारीचा संक्षिप्त गोषवारा.
५] चौकशी अधिकाऱ्याचे नांव.
६] चौकशी पूर्ण झाल्याचा दिनांक.
७] चौकशीचा निष्कर्ष.
८] कार्यवाही.

सदरहू रजिस्टर [illegible] पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना.ह.सं. हे वेळोवेळी [illegible] [illegible] चौकशी संदर्भात [illegible] [illegible] [illegible] तक्रारी व अर्ज यांची [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] घेतील. तसेच उपविभागीय पोलीस अधिकारी, [illegible] पोलीस निरीक्षक, पोलीस उपनिरीक्षक यांच्याकडे [illegible] [illegible] तक्रारी व अर्ज यांची कार्यवाही वर [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] यांनी कृपया [illegible] [illegible].

[illegible signature]

[अरुप सिंह आजाद]
पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना.ह.सं. [illegible] मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस अधिक्षक [जिल्हे व रेल्वे]

प्रत माहितीसाठी सादर:
सर्व परिक्षेत्रीय पोलीस उपमहानिरीक्षक

प्रत सादर अग्रेषित:-
सर्व पोलीस आयुक्त,
विशेष पोलीस महानिरीक्षक [illegible] मुंबई.

[illegible handwriting]

क्र.: पीसीआर/८५२३/नोंआरक्ष/१९९९,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-०१,
दिनांक

क्रमांक : पोमसं/पीसीआर/अजाज/नियम-९५/
१९९९.

महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ०३९.
दिनांक :- 28 JUN 1999

परिपत्रक / स्मरणपत्र

विषय :- अनुसूचित जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] कायदा १९८९ खालील गुन्हयाच्या तपासाबाबत.

या कार्यालयाचे समक्रमांक दि. २८.३.९९ च्या मूळ परिपत्रकान्वये अनु. जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] नियम १९९५ मधील नियम ७[१] प्रमाणे अत्याचार प्रतिबंध कायद्यान्वये दाखल गुन्हयाचा तपास कमीत कमी पोलीस उप अधिक्षक दर्जाच्या अधिकाऱ्यामार्फत करण्याच्या सक्त सुचना वरील परिपत्रकान्वये दिलेल्या असतानाही या कार्यालयाचे असे निदर्शनास आले आहे की, सदरचे परिपत्रक निर्गमित करुन तिन महिने होवून गेले तरी आपण या कार्यालयास सादर केलेले गुन्हे विशेष अहवाल, दाखल गुन्हे बिनतारी संदेश त्याचप्रमाणे ना.ह.सं. विभागाचे पोलीस अधिकाऱ्यांनी घटनास्थळाला दिलेल्या भेटीच्या गुन्हाभेट अहवालावरुन गुन्हयांचा तपास अजूनही पोलीस ठाणे अंमलदार व पोलीस उप निरीक्षक दर्जाचे पोलीस अधिकारी व पोलीस कर्मचारी करीत आहेत.

२. सर्व पोलीस आयुक्त व सर्व पोलीस अधिक्षक यांना पुनःश्च सुचना देण्यात येतात की, यापुढे अनु. जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंध] कायदा १९८९ अन्वये प्रत्येक दाखल गुन्हयाचा तपास आपल्या अधिपत्याखालील पोलीस उप अधिक्षक हुद्याच्याच पोलीस अधिकाऱ्यांनी करण्याबाबतच्या सुचना कृपया संबंधीतांना द्याव्यात व यापुढे आदेशाची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करण्यात यावी.

[विजय कुमार तलवार]
विशेष पोलीस महानिरीक्षक [ना.ह.सं.]
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधिक्षक.

प्रत माहितीस्तव सस्नेह अग्रेषित,

सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक.

प्रत अग्रेषित,

पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं. औरंगाबाद.
सर्व पोलीस ना.ह.सं. पथके, महाराष्ट्र राज्य.

प्रत माहितीस्तव सादर,
[१] पोलीस महासंचालक, म.रा., मुंबई [२] अपर पोलीस महासंचालक [का.व सु]
[३] अपर पोलीस महासंचालक [illegible].

क्र. पोमसं/४१/नाहक/टे.न.३/६/२३७/२०१६
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंह मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ००१.
दिनांक :- 28/०९/२०१६

<u>परिपत्रक</u>

विषय :- अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ ची प्रभावी अंमलबजावणी होणेबाबत.

अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.स. कायदा, १९५५ ची प्रभावी अंमलबजावणी होणेकामी खालील नमूद सूचनांनुसार योग्य ती कार्यवाही करण्यात यावी.

१) गुन्हा दाखल झाल्यानंतर गुन्ह्याच्या घटनास्थळास तात्काळ पोलीस उप अधिक्षक, पोलीस निरीक्षक, सहाय्यक पोलीस निरीक्षक यांनी भेट देण्याबाबत सूचना देण्यात याव्यात. तसेच, गुन्हा भेट अहवाल सोबत जोडलेल्या प्रपत्र 'अ' प्रमाणे सादर करावा.

२) दाखल झालेल्या गंभीर गुन्ह्यांच्या घटनास्थळास पोलीस अधिक्षक यांनी स्वतः भेट द्यावी.

२) गुन्हा भेट दिल्यानंतर १५ दिवसाच्या आत गुन्ह्याच्या घटनास्थळास पुन्हा भेट द्यावी. त्याबाबतचा प्रगती अहवाल सोबत जोडलेल्या 'प्रपत्र 'ब'' प्रमाणे सादर करावा.

३) दाखल गुन्ह्यातील फिर्यादी, पिडीत व्यक्ती, साक्षीदार तसेच तपासी अधिकारी यांच्याशी समन्वय साधून तपासातील प्रगतीबाबतचा अहवाल प्रत्येक १५ दिवसांच्या आत सोबत जोडलेल्या 'प्रपत्र 'क'' प्रमाणे सादर करावा.

४) अ.जा./ज. (अ.प्र.) नियम, १९९५ चे नियम ७(२) व सुधारणा कायदा, २०१६ चे कलम ४(२)(ई) नुसार गुन्ह्याची अंतिम निर्गती करणेबाबत सूचना देऊन पाठपुरावा करावा.

५) प्रत्येक गुन्ह्यातील फिर्यादी/पिडीत व्यक्तीला समाज कल्याण विभागाकडून पुरविण्यात आलेल्या आर्थिक सहाय्याबाबतच्या नोंदी ठेवणे.

६) अ.जा./ज. प्रवर्गातील व्यक्तींसंदर्भात केलेल्या छळवणुकीबाबत अत्याचाराबाबत मिळालेल्या तक्रारींचे अर्जांची चौकशी करणे.

७) गुन्ह्याच्या घटनास्थळाच्या भेटीच्या वेळी गावात शांतता राखणेकामी बैठका घेतील. घेण्यात आलेल्या बैठकांची माहिती व छायाचित्रे अभिलेखावर ठेवण्यात यावेत.

७) मासिक अहवालामध्ये दाखल गुन्ह्याचा अहवाल प्रपत्र–२ नुसार पाठविण्यात यावा. न्यायालयामध्ये प्रलंबित असलेल्या गुन्ह्याची यादी घटक प्रमुखांकडून प्राप्त करुन पाठविण्यात यावी. (न्यायालयाचे नाव, पोलीस ठाणे, गु.र.क्र. व कलम, दोषारोप दाखल दिनांक, कोर्ट केस क्रमांक व दिनांक). तपासादरम्यान झालेल्या गुन्ह्यांच्या निपटाऱ्याबाबतची माहिती (अ, ब, क, एन.सी., अबेटेड समरी, कलम कमी, दोषारोप पत्र इ. ची यादी). तसेच अ.जा.ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ चे कलम ४ व १५६(३) फौ.प्र.सं. अन्वये दाखल गुन्ह्यांची यादी ना.ह.सं. मुख्यालयात पाठविण्यात यावी.

८) आपल्या परिक्षेत्रातील संबंधित जिल्ह्यांचे घटक प्रमुख यांचेकडून मासिक अहवालाबाबतची माहिती प्राप्त करुन घ्यावी. जिल्ह्यांच्या मासिक अहवालासहित आपल्या परिक्षेत्राचा मासिक अहवाल हा संबंधित काम करणारे कर्मचारी हे नियुक्त तयार करुन तसेच नमुद माहिती सी.डी. पेन ड्राईव्हमध्ये भरुन प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत ना.ह.सं. मुख्यालयात हजर राहतील. जिल्ह्यांचे घटक प्रमुख यांच्याकडील माहिती व आपली परिक्षेत्रिय माहिती यामध्ये तफावत राहणार नाही याची तपासणी करुन अहवाल आणतील.

९) न्यायालयातून निर्दोष सुटलेल्या गुन्ह्यांबाबतच्या कारणांचा अभ्यास करुन, तपासावर प्रलंबित असलेल्या गुन्ह्यातील तपासी अधिकारी यांना मार्गदर्शन करुन त्याबाबतचा अहवाल पाठविण्यात यावा.

१०) ना.ह.सं. मुख्यालयातून करण्यात येणाऱ्या पत्रव्यवहारास आपले कार्यालयाकडून माहिती अहवाल विहित वेळेत पाठविण्यात यावा. तसेच घटक प्रमुखांकडून मागविण्यात आलेला अहवाल विहित वेळेत या कार्यालयास प्राप्त होणेकामी योग्य तो पाठपुरावा करावा.

(कैसर खालिद)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,

पोलीस अधिक्षक, ना.ह.सं., कोंकण, नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, नांदेड, अमरावती, नागपूर परिक्षेत्र
पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.सं., मुंबई घटक, मुंबई.

१७	गुन्ह्याची थोडक्यात हकिकत	:	
१८	तपास	:	
	अ) तपासादरम्यान केलेल्या घटनास्थळ पंचनामा, जप्ती पंचनामा, जाबजबाब, सी.ए. साठी पाठविलेल्या वस्तु वगैरे	:	
	ब) आरोपींनी गुन्ह्यात वापरलेली हत्यारे हस्तगत करण्यात आलेली आहेत काय ?	:	
	क) एकूण किती साक्षीदार तपासले? त्यांची नांवे व पत्ते ?	:	
	ड) तपासामध्ये आरोपी विरुद्ध उपलब्ध असलेला सविस्तर पुरावा. (तोंडी, वैज्ञानिक, रासायनिक, वस्तुस्थितीदर्शक इ.)	:	
१९	गुन्हा दाखल झाल्यानंतर करण्यात आलेली प्रतिबंधात्मक कारवाई, उपाययोजना	:	
२०	गुन्ह्याच्या ठिकाणाला वरिष्ठ अधिकाऱ्यांनी दिलेल्या भेटीचा दिनांक व वेळ	:	
	१) जिल्हा दंडाधिकारी / उप विभागीय दंडाधिकारी / कार्यकारी दंडाधिकारी / जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी	:	
	२) पोलीस अधिक्षक	:	
	३) उप विभागीय पोलीस अधिकारी	:	
	४) ना.ह.स. वरिष्ठ अधिकारी	:	
२१	ॲट्रॉसिटी ॲक्टची कलमे लागली असल्यास सविस्तर कारणे द्यावीत.	:	
२२	गुन्ह्याची वस्तुस्थिती काय आहे ? व तेथील संवेदनशिलतेची माहिती व दोन्ही समाजाच्या प्रतिक्रिया	:	
२३	गुन्हा घडला त्या ठिकाणची सवर्ण व दलित / आदिवासी यांची लोकसंख्या	:	
२४	गुन्ह्याचा तपास कोणकोणत्या कारणासाठी प्रलंबित आहे ?	:	

प्रपत्र–१

गुन्हा भेट अहवाल

१	पोलीस ठाणे	:	
२	गुन्हा भेट अहवाल क्रमांक व दिनांक	:	
३	गुन्हा नोंद क्रमांक व कलम	:	
४	गुन्हा घडला दिनांक व वेळ	:	
५	गुन्हा दाखल दिनांक व वेळ	:	
६	गुन्हयाचे घटनास्थळ	:	
७	फिर्याद उशिरा दाखल केली असल्यास त्याबाबतचे कारण	:	
८	फिर्यादीचे नाव, जात, वय व पत्ता	:	
९	आरोपीचे नाव, जात, वय व पत्ता	:	
१०	आरोपी अटक दिनांक व वेळ	:	
११	पिडीत/ मयत व्यक्तीचे नाव व वय	:	
१२	गुन्हा दाखल करणाऱ्या अधिकाऱ्याचे नाव	:	
१३	गुन्हयाचे तपासी अधिकाऱ्याचे नाव	:	
१४	गुन्हा घडण्याचे मुख्य कारण काय ?	:	
१५	गुन्हयाची थोडक्यात हकिकत	:	
१६	गुन्हा घडण्यापुर्वीची पार्श्वभूमी (पुर्वीचा वादविवाद, जमीनी विदवंनाबाबतचा वाद, धार्मिक स्थळाबाबतचा वाद, राजकीय हेवेदावे इ.)	:	
१७	अ.क्र. १६ अन्वये पुर्वइतिहास असेल तर प्रतिबंधक उपाययोजना केली होती अगर कसे? (अ) केली असल्यास, कोणती प्रतिबंधात्मक कारवाई/ उपाययोजना (ब) केली नसल्यास, कारणे	:	
१८	गुन्हा दाखल झाल्यानंतर करण्यात आलेली प्रतिबंधात्मक कारवाई/ उपाययोजना	:	
१९	गुन्हयाच्या ठिकाणाला वरिष्ठ अधिकाऱ्यांनी दिलेल्या भेटीचा दिनांक व वेळ	:	
	१) जिल्हा दंडाधिकारी/ उप विभागीय दंडाधिकारी/ कार्यकारी दंडाधिकारी/ जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी	:	
	२) पोलीस अधिक्षक	:	
	३) उप विभागीय पोलीस अधिकारी	:	
	४) ना.ह.सं. वरिष्ठ अधिकारी	:	
२०	गुन्हयाची सद्य:स्थिती काय आहे ? व तेथील संवेदनशिलतेची माहिती व दोन्ही समाजाच्या प्रतिक्रिया	:	
२१	गुन्हा घडला त्या ठिकाणची सवर्ण व दलित/ आदिवासी यांची लोकसंख्या	:	
२२	निष्कर्ष	:	

प्रगती अहवाल

१	पोलीस ठाणे	:	
२	गुन्हा नोंद क्रमांक व कलम	:	
३	गुन्हा घडला दिनांक व वेळ	:	
४	गुन्हा दाखल दिनांक व वेळ	:	
५	गुन्ह्याचे घटनास्थळ	:	
६	फिर्याद उशिरा दाखल केली असल्यास त्याबाबतचे कारण	:	
७	फिर्यादीचे नाव, जात, वय व पत्ता	:	
८	आरोपीचे नाव, जात, वय व पत्ता	:	
९	आरोपी अटक दिनांक व वेळ (आरोपी अटक नसल्यास, आरोपीला शोध घेण्याकामी केलेल्या प्रयत्नाची माहिती, आरोपी अटक असल्यास सद्यस्थिती पोलीस कोठडी/न्यायालयीन कोठडी).	:	
१०	पिडीत मयत व्यक्तीचे नाव व वय	:	
११	फिर्यादी/पिडीत व्यक्तींना नविन शासन निर्णयानुसार आर्थिक सहाय्य देण्यात आले किंवा कसे? देण्यात आले नसल्यास, आर्थिक सहाय्य मिळणेकामी केलेल्या पत्रव्यवहाराबाबत माहिती.	:	
१२	फिर्यादी/पिडीत व्यक्तींना देण्यात आलेल्या पोलीस संरक्षणाबाबतची माहिती (संरक्षण देण्यात आले किंवा कसे? सध्या, संरक्षण आहे किंवा कसे? काढून घेतले असल्यास केव्हा काढून घेण्यात आले?	:	
१३	गुन्हा घडण्याचे मुख्य कारण काय ?	:	
१४	गुन्हा घडण्यापूर्वीची पार्श्वभूमी (पूर्वीचा वादविवाद, जुनाट दिवाणीबाबतचा वाद, धार्मिक स्थळाबाबतचा वाद, राजकीय हेवेदावे इ.)	:	
१५	अ.क्र. १३ अन्वये पूर्वइतिहास असेल तर प्रतिबंधक उपाययोजना केली होती अगर कसे? (अ) केली असल्यास, कोणती प्रतिबंधात्मक कारवाई उपाययोजना (ब) केली नसल्यास, कारणे.	:	
१६.	गुन्ह्याचे तपासी अधिकाऱ्यांचे नाव	:	

No. PCR-3591-Judgements/81 Bombay, dt. 28th Aug. 1981

Sub: Special measures and procedures to deal with atrocities or offences on Scheduled Castes/Scheduled Tribes etc.

*****

Circular Memo:

This Cell vide its letter No. 3591/77, dated 9/12/77 had requested that certain information should be kept ready during the visit of D.I.G. (PCR) to the districts. In partial modification of those instructions, it is requested that in cases of acquittal of PCR act and IPC (atrocities) cases the copy of the judgement should be obtained immediately and after due scrutiny, it should be sent to this office alongwith your remarks.

(Sudhakar Dev)
Dy. Inspector General of Police (PCR)
M.S., Bombay.

To:

All Commissioners of Police.
All Supdts. of Police. (Including [illegible] Rlys.)

Copy w.cs. to:
All The Range D.Is.G.P.

Copy to:
Dy.S.P., PCR Units.

1 SEP 1981

D. I. G. P., KOLHAPUR RANGE
1-9-81

170

No. [illegible]/CSII-[illegible]/T
Office of the I.G.P., M.S.,
Bombay, 29/10/19[illegible]

CIRCULAR MEMO:

Matters regarding crime against Scheduled Castes figure very prominently in the Parliament and it causes lot of inconvenience and embarrassment to the Govt. of India if the State Governments do not furnish the details about the incidents that occur or figure in the news-papers. When the Parliament is in session, questions/Calling Attention Notices are raised in which facts are solicited about these crimes or news items in the papers. It is, therefore, directed that during the Parliament Session Com.P./S.P. should send by wireless message information about crimes committed against Scheduled Castes which are reported in the newspapers along with action taken or being taken. These wireless messages should be addressed to Shri [illegible], Joint Secretary (CC & SCD), Ministry of Home Affairs, New Delhi. Copies of these wireless messages should also be sent to the Home Department, Maharashtra State and to the Addl.I.G.P., [illegible], I.G.P. Office, Bombay.

(V.A. [illegible])
For Inspector General of Police,
M.S., Bombay.

To

All Commrs. of Police,
All Supdts. of Police (Distts. & Rlys.)

Copy to:

All Range D.Is.G.P.

क्रमांक-पोमंस/पीसीआर/8591/96
नागरी हक्क संरक्षण विभाग,
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई-400 039.
दिनांक : 28 OCT 1996

प रि प त्र क :-

विषय :- अनु. जा/ज(अप्र)कायदा 1989 व नाहसं कायदा 1955 अन्वये दाखल गुन्हयांचे पुनर्विलोकन.

संदर्भ :- परिपत्रक क्रमांक पोमंस/पीसीआर/8591/96. दिनांक 1 ऑक्टोबर 1996.

वरील परिपत्रकाच्या अनु. 11 प्रमाणे सर्व पोलीस आयुक्त/पोलीस अधीक्षक यांना कळविण्यात आले आहे की, अनु. जा/ज (अप्र) कायदा 1989 व नाहसं कायदा 1955 खाली जे गुन्हे दाखल झालेले आहेत त्यांचे पुनर्विलोकन करावे. त्यात चुकीची कलमे लावली असल्यास जर गुन्हे तपासाधीन असतील तर चुकीची कलमे काढून टाकावीत. असे गुन्हे न्यायप्रविष्ट असल्यास न्यायालयात चुकीची कलमे काढून टाकण्याबाबत संबंधीत पोलीस अभियोक्त्यांशी सल्लामसलत करुन पुढील कारवाई करावी. अशा प्रकारे गुन्हयांचे पुनर्विलोकन केल्यानंतर किती गुन्हयांमध्ये चुकीची कलमे गुन्हा तपासाधीन असतांना काढून टाकण्यात आली तसेच न्यायालयात चुकीची कलमे काढून टाकण्याबाबत कारवाई करण्यात आली त्याबाबतची माहिती पूर्वी गुन्हा दाखल झाल्यानंतर ज्या ज्या विभागांना कळविण्यात आलेली आहे त्या त्या विभागांना कळविण्यात यावी. ज्या गुन्हयांत चुकीची कलमे काढून टाकण्यात आली त्या गुन्हयांची यादी कृपया या कार्यालयासही पाठविण्यात यावी.

(स्वाक्षरी) 28/10/96
(पी. के. बी. चक्रवर्ती)
पोलीस महानिरीक्षक, ना. ह. सं.
पोलीस महासंचालक, म. रा., मुंबई यांचेकरिता.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त.
सर्व पोलीस अधीक्षक (रेल्वेसह)
सर्व पोलीस उपअधीक्षक, पोलीस निरीक्षक, स. पो. नि., पो. उप. नि., ना. ह. सं., महाराष्ट्र राज्य.

प्रत माहितीसाठी :-
संचालक, सरकारी अभियोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रत सविनय सादर :-
मा. अपर मुख्य सचिव,
महाराष्ट्र शासन, गृहविभाग,
मंत्रालय, मुंबई.

क्रमांक : पीसीआर/४१/गुन्हा तपास/९७.
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय
नागरी हक्क संरक्षण विभाग,
एस. बी. मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ०३९.

दिनांक :- ऑक्टोबर १९९७.
28 OCT 1997

परिपत्रक

विषय :- अनुसूचित जाती/जमातीवर होणा-या अत्याचाराच्या गुन्ह्याच्या तपासाबाबत.

नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ व अनुसूचित जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] कायदा १९८९ अन्वये गेल्या तिमाहीतील [१.७.९७ ते ३०.९.९७] दाखल गुन्ह्याचे अवलोकन केले असता जवळ जवळ सर्वच जिल्ह्यातील ७० टक्के गुन्हे पोलीस तपासावर असल्याचे निदर्शनास आले आहे. दाखल गुन्ह्याचा तपास संबंधीत प्रभारी पोलीस अधिकारी यांचेमार्फत करावा असे आदेश असतानाही गुन्ह्याचा तपास प्रभारी पोलीस अधिकारी करत नाहीत. त्या गुन्ह्याचा तपास प्रभारी पोलीस अधिकारी यांनीच करावा. केंद्र शासन राजपत्र क्र. १४५ दि. ३१/१/९५ अन्वये गुन्ह्याचा तपास १५ दिवसात पूर्ण करून गुन्ह्याचा निपटारा करावा अशा केंद्र सरकारच्या राजपत्रीत सुचना आहेत. तसेच गुन्ह्यात दोषारोपपत्र दाखल करण्यासाठी फिर्यादी/आरोपीचे जातीचे दाखले मिळण्यास विलंब लागत असेल तर तलाठी, सरपंच यांचेकडून जातीचा दाखला मिळवून तसेच शाळा सोडल्याचा दाखला या कागदपत्रांच्या आधारे दोषारोपपत्र पाठवावेत व नंतर उपविभागीय अधिका-याकडून मिळविलेले जातीचे दाखले कोर्टात सादर करावेत.

२. तरी सर्व पोलीस आयुक्त/पोलीस अधिक्षक यांनी वरील कायद्या-अंतर्गत दाखल गुन्ह्याचा तपास प्रभारी पोलीस अधिका-यांनीच करावा व निपटाराही १५ दिवसात करावा अशा सुचना आपल्या अधिपत्याखालील पोलीस अधिका-यांना द्याव्यात.

[विजय कुमार तलवार]
पोलीस महानिरीक्षक [ना. ह. सं.]
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
पोलीस महासंचालक यांचे करिता.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त.
सर्व पोलीस अधिक्षक.

No.PCR/8591/90
M.S.Police Hd.Qtrs.,
Old Council Hall,
S.B.Singh Marg,
Bombay-400 039.
Dated 24/1/91

Sub:- Scheduled Castes/Scheduled Tribes
(Prevention of Atrocities Act,
1989 - Implementation ...

Please refer to my letters No.PCR/8591/90 dt. 17-8-90, No.PCR/8591/Sensitive Villages/90 dated 29-8-90 and Wireless Message No.PCR/8591/Spl./Cell-90 dt.15-12-90 regarding the New Act known as Scheduled Castes and Scheduled Tribes, (Prevention of Atrocities)Act, 1989 passed by Government of of India.

2. I may invite your attention towards Sec.17 of the said Act which is reporduced as under:-

"Preventive action to be taken by the Law and other machinery -

1) A District Magistrate or a Sub-Divisional Magistrate or any other Executive Magistrate or any police officer not below the rank of a Deputy Superintendent of Police, may on receiving information and after such inquiry as he may think necessary, has reason to believe that a person or a group of persons not belonging to the Scheduled Castes and or the Scheduled Tribes, residing in or frequenting any place within the local limits of the jurisdiction is likely to commit an offence or has threatened to commit any offence under this Act and is of the opinion that there is sufficient ground for proceeding, declare such an area to be an area prone to atrocities and take necessary action for keeping the peace and good behaviour and maintenance of public order and transfer quality and may take preventive action.

2) The provisions of Chapters VIII, X and XI of the Code shall, so far as may be apply for the purpose of sub-section(1)

3) The State Government may, by notification in the official Gazette, make one or more schemes specifying the manner in which the officers referred to in sub-section(1) shall take appropriate action specified in such schemes to prevent atrocities and to restore the feeling of security amongst the members of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes".

3. Government has conferred powers on Dy.Supdts. of Police Alongwith D.M., S.D.M. and Executive Magistrates under Chapters VIII, X and XI of the Code., For this purpose, Government desires that police should conduct enquiry to identify the areas which are prone for atrocities against Scheduled Castes and Scheduled Tribes. Similarly, police should also make enquiry about the persons or group of persons not belonging to Scheduled Castes and or the Scheduled Tribes residing in or frequenting places within the local limits who are likely to commit offence, or are threatening to commit offences under the Prevention of Atrocities Act, so that preventive action can be taken

---2

4. I would request you to complete this exercise and send your report by 15th February, so that report can be submitted to the Government immediately.

(Charan Singh Azad)
Dy.Inspr.Genl. of Police, PCR,
M.S.,Bombay.

To

All Supdts. of Police,
All Dy.Supdts. of Police PCR Units.

Copy submitted to:-

The Spl.IGP CID Crime, M.S.,Pune,

All Commissioners of Police,

Copy w.Cs. to:-

All Range D..Is.G.P.

क्र. डीजीआर/८५१४/मानवी हक्क कक्ष/१९९३,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९.
दिनांक : २९ जानेवारी १९९३.

परिपत्रक :

विषय :- राज्यात मानवी हक्कांच्या होणाऱ्या उल्लंघनावर कार्यवाही करण्यासाठी स्वतंत्र कक्षाची [Nodal Cell] निर्मिती करण्याबाबत.

--ooo--

महाराष्ट्र शासनाने गृह विभागात मानवी हक्कांच्या होणाऱ्या उल्लंघनावर कार्यवाही करण्यासाठी एक स्वतंत्र कक्षाची स्थापना केली आहे. [Nodal Cell].

सदर कक्षाला सहाय्य करण्याचे काम व चौकशी करून अहवाल पाठविण्याचे काम नागरी हक्क संरक्षण विभागाकडे सोपविण्यात येत आहे. मानवी हक्कांच्या उल्लंघनाबद्दल ज्या तक्रारी स्वतंत्र कक्षाकडून [Nodal Cell] येतील, त्यावर पोलीस उप महानिरीक्षक, ना.ह.सं. हे चौकशी करून पोलीस महासंचालक यांच्याशी सल्ला मसलत करून गृह विभागाला अहवाल पाठवतील.

[सु. राममूर्ती]
पोलीस महासंचालक,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
12 FEB 1993
सर्व पोलीस आयुक्त.
सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक.
सर्व पोलीस अधीक्षक.
सर्व पोलीस उप अधीक्षक, ना.ह.सं. केंद्र.

प्रत माहितीकरिता,
अप्पर मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, गृहविभाग(वि)मंत्रालय, मुंबई.
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन, गृहविभाग(वि), मंत्रालय, मुंबई.
अतिरिक्त पोलीस महासंचालक, [कायदा सु.], म.रा., मुंबई.
अतिरिक्त पोलीस महासंचालक, [प्रशासन], म.रा., मुंबई.
अतिरिक्त पोलीस महासंचालक, [प्रशिक्षण व खास पथके], म.रा., मुंबई.
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गुन्हे[गु.अ.वि.], म.रा., पुणे.
सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक/सहाय्यक पोलीस महासंचालक / सर्व कार्यालय अधिकारी, पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय.

क्र. पीसीआर/८५९१/अत्याचार प्रतिबंधक/९२,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९,
दिनांक :- २९/७/१९९२.

ह्या भेट देणाऱ्या अधिकाऱ्याकडून होणे आवश्यक आहे. याबाबत अधीक्षकांशी व ना.ह.सं. अधिकाऱ्यांशी सल्ला मसलत करून न्यायपूर्वक घेतल्यास ते वेळोवेळी विधी मंडळात होणारे प्रश्न, उपप्रश्न व इतर बाबी [illegible] अशा प्रकारे त्या जिल्ह्यातून याबाबतीत कोठेही [Centroversy] निर्माण होणार नाही त्या जिल्ह्याचे अधिकारी प्रशंसेस पात्र ठरतील.

४. एखाद्या तक्रारदाराने द्वेषजनक बुद्धीने तक्रार दिलेली आहे असे तपासात निष्पन्न झाल्यास मुंबई पोलीस मॅन्युअल भाग ३ च्या परि. २४८ प्रमाणे कारवाई करता येईल किंवा कसे याचे परिक्षण करावे.

[तु. का. चौधरी]
पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य,
यांचे करिता.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक, परिक्षेत्र,
सर्व पोलीस अधीक्षक,
सर्व पोलीस उप अधीक्षक,
ना.ह.सं. केंद्र,

क्र. पीसीआर/८५११/दलित अत्याचार/१९९२,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
नागरी हक्क संरक्षण विभाग,
शहिद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९.
दिनांक :- २८/६/१९९२.

परिपत्रक :

विषय :- ना.ह.सं. व अनुसूचित जाती / जमाती अत्याचार विरोधी कायद्यातील गुन्ह्यांच्या तपासा बाबत.

-- x --

या मुख्यालयाचे परिपत्रक क्र. २८/३४/दलित अत्याचार /९१, दिनांक ४/१/१९९२ चे अन्वये असे आदेश देण्यात आले होते की, नागरी हक्क संरक्षण कायद्याखाली किंवा अनुसूचित जाती / जमाती अत्याचार प्रतिबंधक कायद्याखाली गुन्हे दाखल झाल्यास त्याची माहिती त्वरीत पोलीस उप महानिरीक्षक [ना.ह.सं] महाराष्ट्र राज्य, मुंबई व विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु.अ.वि. [गुन्हे], महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना कळवून गुन्ह्याची सर्व कागदपत्रे पुढील तपासासाठी त्वरीत राज्य गु.अ.वि. [गुन्हे] यांच्या अधिकाऱ्याकडे सुपुर्द करुन तसे या कार्यालयास कळवावे.

२. या वरील परिपत्रकाच्या अनुषंगाने विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु.अ.वि. [गुन्हे] महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी त्यांचे परिपत्रक क्र. गु.अ.वि.[गुन्हे] / दलित-अत्याचार/९२ दि. ११/३/१९९२ अन्वये असे काढले होते की, निरनिराळ्या जिल्ह्यात अनुसूचित जाती / जमातीवर होणाऱ्या अत्याचार संबंधीत जे गुन्हे दाखल होतील त्यांचा तपास नागरी हक्क संरक्षण विभागाकडून करण्यात यावा व अशा गुन्ह्यांच्या तपासासाठी करण्यात आलेल्या कार्यवाहीचा वृत्तांत या कार्यालयास म्हणजेच गु.अ.वि. [गुन्हे] यांना वेळोवेळी कळविण्यात यावा. वरील दोन्हीही कायद्याखाली दाखल झालेल्या गुन्ह्याचे प्रमाण पाहता ना.ह.सं. विभागास इतक्या सर्व गुन्ह्यांचे तपास करणे शक्य नाही. महाराष्ट्र राज्यात १९९१ साली दोन्ही कायद्याअंतर्गत ६६८ गुन्हे दाखल झालेत. व १९९२ साली ३१ मार्च पर्यंत १६९ गुन्हे दाखल झालेत. म्हणजेच यापुढे गुन्हे दाखल होण्याचे प्रमाण वाढेल असे दिसते.

३. म्हणून आता असा निर्णय घेण्यात आला आहे की, दोन्ही कायद्या-अंतर्गत दाखल झालेल्या गुन्ह्याचा तपास जिल्हा पोलीसांनीच करावा. मात्र काही महत्वाच्या / गुंतागुंतीच्या / खळबळजनक किंवा संवेदनशील गुन्ह्यांचा तपास

[...२.]

PCR CELL
DATE 4/7
R.PI
DY
DIG
SEC

नागरी हक्क संरक्षण विभागाकडे देता येईल. पोलीस आयुक्त किंवा पोलीस अधिक्षक यांना एखादा घडलेला गुन्हा वरील प्रकारात मोडत आहे असे वाटत असेल तर त्यांनी त्या गुन्ह्याचा तपास ना.ह.सं. विभागाकडे देण्याचा प्रस्ताव पोलीस उप महानिरीक्षक, [ना.ह.सं.] महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचेकडे पाठवावा. पोलीस उप महानिरीक्षक [ना.ह.सं.] हे पोलीस महासंचालक यांची अनुमती घेऊन गुन्ह्याचा तपास संबंधीत जिल्ह्याच्या ना.ह.सं. विभागास हस्तांतरीत करण्याचे आदेश काढतील. मात्र पोलीस महासंचालकांच्या वर निर्देशित केलेल्या परिपत्रका-मध्ये दिलेल्या इतर सूचना या परिपत्रकामुळे रद्द होणार नाहीत व त्यांचेवर अंमलबजावणी सुरू राहिल.

४. ना.ह.सं. विभाग हा आता गु.अ.वि. [गुन्हे] यांचे कडून वेगळा करण्यात येऊन तो विभाग सरळ पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे अधिपत्याखाली कार्यरत राहिल.

[सु. का. चौधरी]
पोलीस महासंचालक,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई, यांचे करीता.

प्रति,

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, प्रशिक्षण व खास पथके, म.रा. मुंबई.

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, गु.अ.वि.[गुन्हे], म.रा. पुणे.

पोलीस आयुक्त,
बृहन्मुंबई / पुणे / ठाणे / नागपूर / औरंगाबाद / नाशिक.

सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक.

सर्व पोलीस अधिक्षक [जिल्हे व लोहमार्ग फक्त]
सर्व पोलीस उप अधिक्षक, [ना.ह.सं. केंद्र]
सर्व पोलीस निरीक्षक / उप निरीक्षक, [ना.ह.सं. जिल्हे].

परिपत्रक२६६९३/

क्र. पोमसं / ४१ / मा.ह.स. / प्र.मां.व /
तिमाही बैठक / ४(क) / ३२० / २०१६
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंह मार्ग, कुलाबा,
मुंबई — ४०० ००१.
दिनांक — २९ / ०९ / २०१६

परिपत्रक

विषय :— पिडीत व साक्षीदार यांना संरक्षणाबाबत.

संदर्भ :— दिनांक १२ / ०९ / २०१६ रोजी झालेल्या तिमाही बैठकीच्या अनुषंगाने.

उपरोक्त विषय व संदर्भास अनुसरुन कळविण्यात येते की, अनुसूचित जाती जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियम १९८९ व त्याअंतर्गत नियम १९९५ च्या नियम १६(३) मधील तरतुदीनुसार प्रधान सचिव (विशेष), गृह विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली त्रैमासिक आढावा बैठक घेण्यात आली. सदर बैठकीत दिलेल्या निर्देशाप्रमाणे पिडीत व साक्षीदार यांचे संरक्षणाबाबत खालील मुद्यावर आपल्या स्तरावर योग्य ती कार्यवाही करावी ही विनंती.

१५—अ. अत्याचारग्रस्तांचे आणि साक्षीदाराचे अधिकार :

(११) अत्याचारग्रस्त आणि साक्षीदार यांना न्यायाकडे जाण्यासाठी संबंधित राज्याची योग्य ती योजना विनिर्दिष्ट करण्याची आणि तिची अंमलबजावणी करण्यासाठी पुढील अधिकार देण्याचे कर्तव्य असेल.

- (अ) प्राथमिक माहिती अहवालाची नोंदलेली प्रत विनामूल्य उपलब्ध करुन देणे.
- (ब) अत्याचारग्रस्त किंवा त्याचे अवलंबित यांना तातडीने पैशाची किंवा वस्तुरुपाने मदत करणे.
- (क) अत्याचारग्रस्त किंवा त्याचे अवलंबित आणि साक्षीदार यांना जरुर असलेले संरक्षण देणे.
- (ड) मालमत्तेच्या नुकसानीसाठी, मृत्यू किंवा इजा यासाठी मदत देणे.
- (ई) अत्याचारग्रस्ताला अन्न किंवा पाणी किंवा कपडे किंवा आसरा किंवा वैद्यकीय मदत किंवा वाहतुकीची सोय किंवा दैनिक भत्ता यासाठी व्यवस्था करणे.
- (एफ) अत्याचारग्रस्त आणि त्याचे अवलंबित यांना निर्वाहखर्च देण्याची व्यवस्था करणे.
- (जी) अत्याचारग्रस्ताला तक्रार दाखल करताना आणि प्राथमिक माहिती अहवालाची नोंद करण्याबाबत माहिती देणे.
- (एच) अत्याचारग्रस्ताला किंवा त्याच्या अवलंबिताला आणि साक्षीदारांना धाकदपटशा आणि छळवणूकीपासून संरक्षण देणे.
- (आय) अत्याचारग्रस्त किंवा त्याचे अवलंबित आणि साक्षीदार किंवा संबंधित संघटना किंवा वैयक्तिकरित्या तपास आणि आरोपपत्र याबद्दल माहिती देणे, आरोपपत्राची प्रत विनामूल्य देणे.
- (जे) वैद्यकीय तपासणीच्यावेळी जरुर ती सावधगिरी बाळगणे.
- (के) अत्याचारग्रस्त व्यक्तींना किंवा त्याचे अवलंबिताला किंवा संबंधित संघटना किंवा वैयक्तिकरित्या मदतीच्या रकमेची माहिती देणे.
- (एल) अत्याचारग्रस्त व्यक्तींना किंवा त्याचे अवलंबिताला किंवा संबंधित संघटना किंवा वैयक्तिक यांना तपास आणि खटला चालवला जाणार व दिनांक याबद्दल आगाऊ माहिती देणे.
- (एम) अत्याचारग्रस्त व्यक्तींना किंवा त्याचे अवलंबितांना किंवा संबंधित संघटनांना किंवा वैयक्तिक यांना खटल्याबद्दल आणि खटल्याची तयारी याबद्दल योग्य ती माहिती देणे आणि या कामासाठी लागणारी कायद्याची मदत देणे.
- (एन) अत्याचारग्रस्त व्यक्तींना किंवा त्याचे अवलंबितांना किंवा संबंधित संघटनांना किंवा वैयक्तिक यांना या अधिनियमाखाली चालू असलेल्या कार्यवाहीच्या प्रत्येक टप्प्याची माहिती घेण्याचा अधिकार वापरण्याचा आणि अधिकार वापरण्यासाठी लागणारे जरुर ते सहाय्य करणे.

29 SEP 2016

(कैसर खालिद)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,
अपर पोलीस महासंचालक, राज्य गुन्हे अन्वेषण विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
सर्व परिक्षेत्रिय विशेष पोलीस महानिरीक्षक.
सर्व पोलीस आयुक्त व पोलीस अधिक्षक (रेल्वेसहित).
सर्व पोलीस अधिक्षक, नागरी हक्क संरक्षण, घटक.
पोलीस उप अधिक्षक, ना.ह.स. घटक, मुंबई.

प्रत — श्री. शिवाजी चव्हाण, कक्ष अधिकारी, वि.मा.—१, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई

No. DGP/XVI/Misc/97
Maharashtra State Police HQs.,
Shahid Bhagatsingh Marg, Colaba
Mumbai - 400 039.

with a mechanism to interact with the local police officials. *Mohalla Committee* have proved to be of great success in our socio-cultural context. These must be activated and regular meeting held at the Police Station. Where these do not exist, these may be established. Night rounds must be performed sincerely and diligently. Naka-bandis should also be organised in dacoity prone areas.

(8) It is the initial positive response to tragedies that can minimise human sufferings. Delayed response leads to scathing criticism. Any such failure should not be tolerated by the Unit Commanders. Improvement in response time shall go to significantly better the police image. Instead of spending time in formalities like writing FIRs. etc., speedy help must be given to the victims/accused of crime.

(9) To be effective, integrity, impartiality, professional competence has to be maintained and encouraged at each level. Police should come down heavily on illicit liquor, matka gambling, satta and other illegal activities.

(10) Calling on Senior Officers whenever they visit the Districts / Commissionerates, irrespective of the fact that they are on Centre/State deputation, affords an opportunity to discuss various aspects of the working of the charge. Compromise on this protocol adversely reflects the manner and refinement of those who lapse on this count.

29-11-9?

(A. S. Inamdar)
Director-General of Police,
Maharashtra State, Mumbai.

To:

The Commissioner of Police, Mumbai.
The Addl.Director-General of Police, CID(Crime),Pune.
✓The Spl.Inspector-General of Police(PCR) Mumbai.
The Spl.Inspector General of Police,(ANO), Nagpur
The Spl.Inspector General of Police(Training), Mumbai
The Spl.Inspector General of Police(SRPF), Mumbai.
The Commissioner & Spl.IGP, CID(Int.) Mumbai.
The Director, M.P.A., Nasik
The Commissioners.of Police, Thane/Pune/Nagpur Solapur/Aurangabad/Nasik/Navi Mumbai
All Range DIsGP(including Rlys./MT/Wireless/SRPF)
The DIGP SS Trg.School, Wadachiwadi, Pune.
All Superintendentss of Police (including Rlys./M.T./Wireless)
All Commandants (SRPF Grs.I to XII)
All Principals, Police Training Schools
The Principal, DTS, Nasik
The Principal, UOTC, Nagpur.

Copy w.cs.to:
The Director-General, ACB, Mumbai.

No.Spl. IGP, PCR/41/2002 Mumbai, Dt. /3/2002

Sub : Steps to be taken for better implementation of the PCR and SC/S

5) To enhance conviction in courts a proper study of judgement of courts(especially acquittal cases) is extremely essential. SsP of Districts/CsP concerned would please obtain the copy of such judgements and a copy endorsed to the S.P., PCR concerned.

6) As collection of intelligence regarding perpetration of atrocities to members of SC/ST Communities is essential for purpose of taking preventive action all police stations should be alerted. SID staff working in districts should also be alerted in this matter. It is requested that such matters be promptly reported to the District Police/PCR Cell.

7) The PCR Cell officers working in the Range/District levels may please be called in crime meetings so as to ensure better co-ordinated actions in proper implemen

क्रमांक : पीसीआर/९१/गुन्हे-अर्ज
निपटारा/१९९८.

महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई - ४०० ०३९.
दिनांक :- ३० मे १९९८.

परिपत्रक

विषय :- प्रलंबित गुन्हयांचा व अर्जाचा निपटारा करणेबाबत.

उपरोक्त विषयास अनुसरुन कळविण्यात येते की, अनुसूचित जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] कायदा व नागरी हक्क संरक्षण कायद्यान्वये दाखल गुन्हयांचा निपटारा अनुसूचित जाती/जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] नियम १९९५ प्रमाणे ३० दिवसात करावा असे नियम ७[२] मध्ये स्पष्ट असतानाही अद्यापी गुन्हयाचा निपटारा मुदतीत न करता बहुतांशी गुन्हे व तक्रारी अर्ज ब-याच अवधीपासून तपासावर प्रलंबित असल्याचे या कार्यालयाचे निदर्शनास आलेले आहे. दाखल गुन्हयाचे व तक्रारी अर्जाचे विल्हेवाटी बाबत केंद्र तसेच राज्य शासनाकडून वेळोवेळी विचारणा करण्यात येत असते. तसेच दक्षता समिती व राज्य स्तरीय बैठकीच्या वेळी देखील तपासावरील प्रलंबित गुन्हयांचा व तक्रारी अर्जाचा आढावा घेण्यात येत असतो. सदरवेळी प्रलंबित असलेल्या गुन्हयाच्या व तक्रारी अर्जाच्या बाबतीत आढळून आलेल्या आकडेवारी वरुन गुन्हयांचा व तक्रारी अर्जाचा निपटारा करण्याकडे दुर्लक्ष करण्यात येत असल्यामुळे गुन्हे व तक्रारी अर्ज प्रलंबित राहात असावे व गुन्हयाचा व अर्जाचा निपटारा करण्यास विलंब लावला जातो या टीका टिपण्णीस तोंड द्यावे लागते हे टाळण्यासाठी पोलीस आयुक्त व पोलीस अधिक्षक यांना विनंती करण्यात येते की, आपल्या अधिपत्याखालील जिल्हा विशेष शाखा, वाचक शाखा, स्थानिक गुन्हे शाखा यांना वेळोवेळी भेटी देवून दाखल गुन्हयांचा मुदतीत निपटारा करण्यात येतो किंवा नाही याबाबत स्वत: जातीने देखरेख करुन गुन्हयांच्या तपासाचा निपटारा लवकरात लवकर करुन सदर चौकशीचे अहवाल या कार्यालयास सादर करावे जेणेकरुन तपासावरील प्रलंबित गुन्हयांचा व अर्जाचा त्वरीत निपटारा दर्शविलेल्या मुदतीत होवून गुन्हे व तक्रारी अर्ज तपासाकामी प्रलंबित राहाणार नाहीत.

[विजय कुमार तलवार]
विशेष पोलीस महानिरीक्षक [ना. ह. सं.]
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य,
मुंबई यांचेकरिता.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधिक्षक,
पोलीस अधिक्षक, नागरी हक्क संरक्षण, औरंगाबाद.
सर्व पोलीस उप अधिक्षक, नागरी हक्क संरक्षण परिक्षेत्रे.

No.PCR/8591/91 Bombay, 30th Sept.1991.

[illegible]:

Ref:(i) No VI/24021/83/89/CPA-I dt. 30-10-1989 from the Government.

(ii) No.PCR/8591/Spl.Cell/90 dt.10-8-1990 from the DIGP PCR M.S., Bombay.

(iii) No.PCR/8591/90 dt. 17-9-1990 from the DIGP PCR.

(iv) No.DIGP/PCR/8591/Spl.Cell/90 dt.1-10-1990 from the DIGP PCR M.S., Bombay.

(v) No.PCR/8591/Spl.Cell/90 dt. 15-12-1990 from the DIGP PCR M.S., Bombay.

(vi) No.PCR/8591/Atrocities/91 dt. 3-9-1991 from the DIGP PCR, M.S., Bombay.

(vii) No. PCR/8591/91 dt. 4th Sept.1991 by the Addl.DGP(M&C) M.S., Bombay.

1 OCT 1991

Sub: Atrocities on SCs/STs ....
Implementation/Prevention of Atrocities Act 1989.

As you know the Prime Minister of India has called the meeting of all Chief Ministers on 4th and 5th October to discuss the problems of atrocities on Scheduled Castes/Scheduled Tribes and implementation of enactments pertaining to SCs/STs. The Chief Minister of Maharashtra has already held three meetings of all senior officers of the Police Department and the Government.

2. The Home Department had called the detailed information vide their letters(i) PCR/3091/Spl.6 dt.20-9-91 and (ii) No.PCR/3091/1399-Spl.6 dated 19-9-1991. I, therefore, requested all the Ss.P under my signal No PCR/8591/Atrocities 89-91 dt. 19-9-1991 and No.8591/91 dt. 20-9-1991. The information received from the units many times is not complete. Therefore, Reader PSIs were called to furnish complete and correct information about the cases on the complaints of SC/STs. The exercise was going on for almost a week but still the information cannot be called very correct, and authentic.

3. However, this exercise has revealed one thing which is really shocking which in fact should have attracted the attention of the Ss.P. immediately. There are hundreds of cases in our State in which the Police have not applied Sections of Prevention of Atrocities Act though the Act has come into the force with effect from 30th January 1990. In other words, instances of atrocities committed on SC/STs are more than the action taken. This shows nothing but negligence on the part of local Police and lack of interest on the part of supervisory officers.

4. The most common complaint about Police is that while the cases of caste atrocities have been increasing steadily, the Police by and large failed to take advantage of the special

and more stringent laws. More often than not, Police have continued to book cases under the general criminal law. As you are all well aware that Government had to pass this Act precisely as other laws had been found to be inadequate to deal with the increasing variety of caste atrocities.

5. As per Home Department G.R.No.SPL-6-M.O.M.-2773/32-3157 dated 14th October 1973 registration and investigation of atrocity cases is primarily the responsibility of the Supdts. of Police at District level and PCR officers visits when they are sent Reports about the offences.

6. There can be two reasons: firstly, the local Police find it difficult to use Prevention of Atrocities Act because it disturbs the age-old status-quo, since the perpetrators of the caste atrocities are often influential members of the

165

9. Again, Government has already fixed the responsibility of Police Patils to inform any tension/hostility in their village on caste basis. All Ss.P. should, therefore, take action against Police Patils who have failed to perform their duties properly and send reports to this office.

10. Similarly most of the atrocities are over land disputes, which is now covered by the Prevention of Atrocities Act and such cases cannot be termed as mere non-cognizable cases. The Police must take cognisance promptly. It is rather surprising that the reply to my Wireless Message No.PCR/Land Disputes/91 dt. 22-9-1991 about atrocities over land disputes is almost nill. The Chief Minister has asked me to compile the information again about the atrocities in which the reason was land. I, would, therefore, request all the officers to go through the N.C.cases registers of 1990 and 1991 atleast to check up whether there are such complaints of SCs/STs which have been recorded as non-cognizable cases and furnish the information for the information of the D.G. of Police and Chief Minister of Maharashtra.

11. Expeditious disposal of cases both by Police as well as by the Courts is the hall-mark of the new Act. That is why "Special Courts" have been constituted by the Government and "Special Public Prosecutors" have been nominated for these cases. Senior officers are requested to discuss with the Prosecutors and invite their attention to expedite the disposal in the Courts. As regards the pending investigation cases, the officers who are keeping these cases pending should be pulled up.

11. Most of the atrocity cases have ended in acquittal which is equally very sad. Govt. wants to know the the reasons for acquittal of atrocity cases. This information was not available hence the Reader PSIs could not furnish the same . All Ss.P. are requested to scrutunise the judgements of acquittal cases and find out the reasons of acquittal and take action where acquittal was due to faulty investigation.

Please acknowledge the receipt of the letter.

30/9/91
(C.S.Azad)
Dy. Inspr.Genl. of Police(PCR)
M.S.,Bombay.

To

All Supdts. of Police,

Copy submitted to:_
1) The D.G.P. M.S.,Bombay,
2) Spl. IGP CID(Crime) Pune.
3) All Commrs. of Police,

Copy W.cs. to: All Range D.I.s G.P.
Copy to:- All Dy.Ss.P. PCR Units,

(२२)

(७०)

१२५

गुप्तवार्ता / विधान परिषद अतारांकित

क्रमांक पोलीस/[illegible]/[illegible]/१९८४
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय, [illegible] भवन,
मुंबई - ४०० ०३९, दिनांक २/१०/१९८४.

परिपत्रक :

विषय :- महाराष्ट्र विधान परिषदेत " श्री [illegible] (रा. पिंपरी, जि. पुणे) येथील [illegible] पोलिस [illegible] " या विषयावरील तारांकित प्रश्न क्र. ३७७८४ [illegible] तसेच [illegible] पृष्ठांकन.

उपरोक्त विषयाच्या [illegible] (रा. पिंपरी, जि. पुणे) येथील [illegible] पोलिस [illegible] [illegible]

२ [illegible]

३ [illegible]

([illegible])
पोलीस उप महानिरीक्षक (गुप्तवार्ता) म. रा. मुंबई

प्रति :

१) पोलीस आयुक्त
२) पोलीस महानिरीक्षक ([illegible])
३) [illegible]

पोलिस ३०/१०

2 NOV 1984
DIG.
OS
Branch
3739
2/11/84

क्रमांक:-पीसीआर/८५९१/एससीआर/८८
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
जुने विधान भवन, मुंबई- ४०० ०३९.
दिनांक:- २६.१२.१९८८.

परिपत्रक :

DEC 1988

विषय:- मासिक अहवाल

अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीचे लोकांविरुद्ध भा.द.वि. व नागरी हक्क संरक्षण कायद्याखाली दाखल झालेल्या अपराधाचा मासिक अहवाल.

संदर्भ:- या कार्यालयाचे परिपत्रक क्रमांक पीसीआर/५९१/एससीआर/८१/दिनांक २५.१.८३ व क्र.पीसीआर/८५९१/सिटी/१९८४, दिनांक २०.५.८४.

अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीचे लोकांविरुद्ध भारतीय दंड विधान संहिता व नागरी हक्क संरक्षण कायद्याखाली दाखल झालेल्या अपराधाचा मासिक अहवाल पाठविण्याबाबत या कार्यालयाने वेळोवेळी सूचना देऊन ही मासिक अहवाल वेळेवर या कार्यालयास पाठविले जात नाहीत. असे मासिक अहवाल या कार्यालयास १० तारखेपर्यंत आत पाठविणे आवश्यक आहे.

तरी सर्व पोलीस आयुक्त व सर्व पोलीस अधीक्षक यांना सूचित करण्यात येते की, अनुसूचित जाती/जमातीच्या लोकांविरुद्ध घडलेल्या गुन्ह्यांचा मासिक अहवाल विहित कालावधीत या कार्यालयास नियमितपणे पाठवावा व त्याची एक प्रत त्यांचे परिक्षेत्रातील पोलीस उपअधीक्षक, नागरी हक्क संरक्षण कक्ष यांना पाठवावी.

[म. ना. ज्याले]
पोलीस उपमहानिरीक्षक, ना.ह.सं.
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व पोलीस अधीक्षक,

प्रत माहितीसाठी :
सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक, परिक्षेत्रे.

२४८
३७९

परिपत्रक

क्रमांक - पोमसं /महस-४१/ दलित महिलांच्या तक्रारी दखल ०४
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहिद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा,
मुंबई ४००००१
दिनांक :- ३०/११/२००४

विषय :- अनु.जाती / जमातीच्या महिलांवर होणाऱ्या अत्याचारांची दखल घेण्याबाबत.

****

राष्ट्रीय महिला आयोगाच्या तज्ञ समितीच्या दिनांक २२.९.२००३ रोजी झालेल्या बैठकीमध्ये अनु.जाती /जमातीच्या महिलांवर होणाऱ्या अत्याचारांबाबतच्या तक्रारींची दखल अनु.जाती / जमाती (अ.प्र.) कायदा १९८९

क्र. पीसीआर/१५९२/राज्यस्तरीय समिती/१२,
महाराष्ट्र राज्य, पोलीस मुख्यालय,
शहिद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई-३९,
दिनांक :- ३१/७/१९९२.

विषय :- नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम १९५५ च्या अंमलबजावणीसाठी राज्यस्तरीय समितीच्या सूचना.

महाराष्ट्र राज्यातील अनुसूचित जाती / जमातीतील व्यक्तींवर जमिनीच्या किंवा इतर वादाचे निमित्त काढून ज्या वेळेस इतर धर्मीय लोक जमावाने एकत्र होऊन त्यांचेवर हल्ला करतात, त्यावेळेस सदरचे गुन्हे हे फक्त भारतीय दंड विधानाखालीच नोंदविले न जाता अशा घटना निश्चितपणे जातीय भावनेतून होत असल्याने त्याविषयी असे गुन्हे नागरी हक्क संरक्षण कायद्याखाली तसेच अनुसूचित जाती / जमाती अत्याचार प्रतिबंध कायदा १९८९ अन्वये नोंदविण्यात यावेत.

२. नागरी हक्क संरक्षण आणि अनुसूचित जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायद्या अंतर्गत ज्या गुन्ह्यांची नोंद झालेली आहे, त्यातील अतीव अल्प व्यक्तींना शिक्षा झाल्याचे दिसून येते. म्हणजेच या कायद्याखाली गुन्हे होऊन देखील त्यांचा परिणामकारक रित्या तपास होत नसल्याचे किंवा सदर प्रकरणी पोलीसांकडून न्यायालयात खटल्याचे वेळी व्यवस्थितरित्या पाठपुरावा केला जात नसल्याचे हे द्योतक आहे.

३. नागरी हक्क संरक्षण आणि अनुसूचित जाती / जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायद्यांतर्गत जे गुन्हे घडले जातात त्यामध्ये न्यायालयात आरोपपत्र दाखल केल्यानंतर साक्षीदार विशेषतः दोन्ही पक्षकारामध्ये समेट झाल्यामुळे किंवा आरोपींची दहशत, प्रलोभन किंवा इतर कारणामुळे फितूर होतात. त्यामुळेही न्यायालयात अशा प्रकरणामध्ये आरोपी विरुद्ध दोष सिध्दी सिध्द होणे जड जाते. तसेच यातील मागासवर्गीय जातीचे बहुतेक साक्षीदार मोल मजुरी करणारे असल्यामुळे ते साक्षीसाठी कोर्टात हजर राहिल्याने त्यांची त्या दिवसाची मजुरी बुडते. म्हणून असे साक्षीदार कोर्टात साक्ष देण्यास हजर राहण्याचे टाळतात. म्हणून

[... २ ...]

वरील नमूद परीस्थिती टाळण्यासाठी यातील साक्षीदारांना योग्य ते संरक्षण देण्यात येऊन सदर * साक्षीदारांना कोर्टात ने आण करण्याकरीता अंतरीम उपाय योजना म्हणून सध्या पोलीस गाड्यांचा वापर करावा आणि त्यांना कोर्टातून स्व:परीस्थितीत निवडणारे असे नाही निक्षून देण्यात यावेत.

[वु. का. चौधरी]
पोलीस महासंचालक,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई, यांचे करीता.

प्रति,

सर्व पोलीस आयुक्त.
सर्व पोलीस उप महानिरीक्षक, परिक्षेत्र.
सर्व पोलीस अधिक्षक.
सर्व पोलीस उप अधिक्षक,/ पोलीस निरीक्षक, ना.ह.अ. केंद्र.

प्रत सादर,

अवर मुख्य सचिव,
महाराष्ट्र शासन, गृहविभाग[विशेष],
मंत्रालय, मुंबई.

संचालक,
समाज कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

[illegible]

क्र. पोमसं/४२/नाहसं/टे.न.२/परिपत्रक
व्हिडीओ रेकॉर्डिंग/२१/२०१७
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय,
शहीद भगतसिंह मार्ग, कुलाबा,
मुंबई – ४०० ००१.
दिनांक :– २१/०७/२०१७.

विषय :— अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ अन्वये दाखल गुन्ह्यामध्ये व्हिडीओ रेकॉर्डिंग करण्याबाबत.

अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ व ना.ह.सं. कायदा, १९५५ अन्वये दाखल गुन्ह्यांची व गुन्ह्याच्या शाबीतीची समिक्षा केली असता पुरावा सिद्ध न होऊ शकल्यामुळे व सबळ पुराव्याअभावी निर्दोष सुटण्याचे प्रमाणामध्ये वाढ झाल्याचे दिसून आले.

अ.जा./ज. (अ.प्र.) सुधारणा कायदा, २०१५ चे कलम १५–अ(१०) " या अधिनियमाखाली घडलेल्या सर्व अपराधांच्या कार्यवाहीचे व्हिडीओ रेकॉर्डिंग केले जाईल" अशी तरतुद करण्यात आली आहे. तरी अ.जा./ज. (अ.प्र.) कायदा, १९८९ अन्वये दाखल गुन्ह्यामध्ये शाबीतीचे प्रमाण वाढविण्याकरीता वरीलप्रमाणे कार्यवाही करावी, ही विनंती.

(कैसर खालिद)
विशेष पोलीस महानिरीक्षक,
नागरी हक्क संरक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त (रेल्वेसह)
सर्व पोलीस अधीक्षक (रेल्वेसह)

प्रत :–
सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक.
पोलीस अधीक्षक, ना.ह.सं., कोंकण, नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, नांदेड, अमरावती, नागपूर
माहितीस्तव व पोलीस उप अधीक्षक, मुंबई पथक, मुंबई.